

فہرہہ نگى قانونى

عہرہبى - كوردى - فہرہنسى - ئىنگلىزى

دكتور نوورى تائہبانى

مامۇستائى قانون و سەزۇكى ئەكادىمىيائى كوردى

چاپى شەشەم
پوختەكراو

شەولئىر - ۲۰۱۲

فهرهنگی قانونی

عەرهبی – کوردی – فهرهنگی – ئینگلیزی

د. نووری تالهبانی

فهرهنگی قانونی

عهرهبی — کوردی — فهرهنگی — ئینگلیزی

ههولئیر ۲۰۱۴

چاپی شه شه م
(پوخته کراو)

- * ناوی کتیب: فه رهنگی قانونی: (عه ره بی - کوردی - فه ره نسی - ئینگلیزی).
- * نووسەر: د. نووری تاله بانی
- * چاپی شه شه می (پوخته کراو)، سالی ۲۰۱۳.
- * تاپ: دانه
- * بهرگ و سه ریه رشتی هونه ری: عوسمان پیرداود .
- * بلاوکراوه ی ئه کادیمیای کوردی، ژماره (۲۶۲).
- * چاپخانه ی: (الدار العربیة للموسوعات، بیروت) چاپکراوه .
- * تیراژ: ۲۰۰۰ دانه .
- * له بهر پۆه به رایه تیی گشتیی کتیبخانه گشتیییه کان ژماره ی سپاردنی (۲۳۷۱) ی سالی ۲۰۱۰ ی پیدراوه .

پيشكەشە بە :

د. عەتپە حەمە سەئىدى ھاوسەرم و جگەرگۆشەكانم : كۆسار و نساو و
هەوار، كە ئە دانانى ئەم فەرەهنگەدا بەوپەرى ئەخۆبووردىيەو
ھاوكارى دئسۆزم بوون.

(قانون)، یان (یاسا)؟

(قانون) وشهیهکی یۆنانی کۆنه له (کهتۆنیمۆس) هوه وهرگیراوه. کاتی خۆی (کۆپری زانیاری کورد) وشهیی (یاسا) ی پێشنیازکردبوو، بهلام دانی بهوهشدا نابوو، که وشهیهکی تورکی مهغۆلییه و هاتووته ناو زمانی کوردیییهوه، له بنه رهدا (یاسوون) بووه. (یاسا) و (ئه نه یاسا) به واتای دایکی قانون/ دهستوور، دوو وشهیی رهسه نی زمانی تورکیین. مامۆستا (تۆفیق وههبی) دانی بهوه دهنا، که بۆ یه که مجار وشهیی (یاسا) ئه و به کاری هیناوه و به هۆی ئه وه وه که وتووته ناو زمانی کوردیییهوه، بهلام وشهیی (قانون) ی به لاوه په سه ندرتربوو. مامۆستا (ئه حمهد ههردی) یه کیکه له وه که سانهی، که ئاگاداری ئه و راستیییه بووه و شایه تی ئه وه ی ده دا، که وشهیی (یاسا) مامۆستا (تۆفیق وههبی) هیناویه ته ناو زمانی کوردیییه وه.

زمانه وانان و قانونزانانی کورد هاویران له سه ره ئه وه ی، که به کارهینانی (قانون) له بارتر و گونجاوتره، له (یاسا). بهلام لیره دا پرسیاریک سه ره له دات: ئه گهر وشهیی (یاسا)، که وه ک مامۆستا (تۆفیق وههبی) خۆی ئاشکرای کردووه به هۆی هه له یه کی ئه وه وه له کوردیدا به کارهیناوه و ههر خۆشی له و کاره ی په شیمان بووه ته وه، ئایا ده توانین ههر پێ داگرین له سه ر هیشته نه وه ی له فه ره هنگی زمانی کوردیدا؟

له قانوندا پرنسیپی (ماوه به سه رچوون/ تقادم) ده میکه کاری پێ ده کری، ئایا له زمانی کوردیدا ده شی کاری پێ بکریت، به وه ی ئه گهر وشهیه ک ماوه یه ک به کارهینرا، ئه وه ده بیته هۆی جیگیربوونی له ناو زمانه که ماندا؟ هه موو ئاگادارین، که وشهیی "کۆر" بۆ (کۆپری زانیاری کورد) به کاری ده هینا و جیگیریش ببوو، بهلام ئه نجومه نی ئه کادیمیای کوردی به لاوه زانستیتربوو، که وشهیی (ئه کادیمیا) جیی وشهیی (کۆر) بگریته وه، ئه مپۆش زۆر به باشی له فه ره هنگی زمانی کوردیدا شوینی خۆی کردووه ته وه. ده توانین به هه مان شیوه بلیین، که وشهیی (قانون) جیگای وشهیی (یاسا) ده گریته وه، هه رچه نه ده ده میکه که تووه ته ناو هه ردوو زمانی عه ره بی و فارسی، له زمانی کوردیشدا ده توانین به کاری بینین، چونکه راستره.

پیشگوونی

خواییخۆشبوو مامۆستا ئەحمەد هەردی

مامۆستا و قانونزانی بەرپرسی كورد، جەنابی دكتور نووری تالەبانی:

تكام وایه پرێگەم بەدەن ئەوپەری پرێز و پیزانی نی خۆمتان پی پابگە یەنم سه بارهت به وهی منتان به كوردیزانیکی ئەوتۆ زانیوه، كه پیدایچوونه وهی بهشی كوردی فهرهنگه كه تان به من بسپیرن، ئەگەرچی هیچ كاتێك من خۆم وانا بینم.

سه ره پای ئەوهش، دیارییه به نرخه كهی نووسه ری گه وره (باسیلی نیکی تین) یشتان پیبه خشیوم كه به پرێزتان له فهره نسییه وه كرووتانه به عه ره بی، كه ئەویش بریتییه له لیكۆلینه وهیه کی سۆسیۆلۆجی و میژوویی له باره ی كورده وه.

له م پوووه وه من دووباره كردنه وهی قسه پاست و دروسته كهی خۆتان دینمه وه یاد، كه له لایه په ی ۲۰ی پیشه کی وه رگی پانه كهی به پرێزتاندا هاتووه، كه له ویدا ده فهرموی: (ئەو بارو دۆخه پامیارییه ی له هه موو به شه كانی كوردستاندا زال بووه و ئیستاش زال وای كرووه بلیین: "هه ر گه لیکی دی له و بارو دۆخه دا بژیایه ئیستا ده میك بوو په گورپیشه ی له بنه وه هه لکه ندرابوو، به لام سوپاس بۆ خوا، په گورپیشه ی ئەم كورده له خاکی باوك و باپیرانی خۆیدا گه لیك قوولتره، له وهی تۆف و گه رداوی رۆژگار کاری لیبكات. بۆیه توانیویه تی به رگه ی هه موو وه یشوومه یه کی رۆژگار بگریت". لی ره دا قسه كانی به پرێزتان دوا یی دیت كه له سه داسه د له جیی خۆیه تی).

مامۆستای بهرپرز: پرێگەم بەدەن منیش به چەند قسه یه ك دوا یی به م باسه بینم و بلییم: له كۆتاییدا داوای لیبووردن له ئیوه ی بهرپرز و له نووسه رانی كورد ده كه م، ئەگەر هه له یه كم كرده ییت، یان نه متوانیبی له سه داسه د له كاره كه مدا سه ركه وتوو بووم. پیشینانی ئیمه، هه زار په حمه تی خویان لیبیت، فهرموویانه "كالا به قه د بالایه".

له گه ل پرێز و سوپاسمدا.

له ندهن، ۱۶ی ئەیلوولی ۲۰۰۳

پیشه‌کی

ئهرکی ده‌وله‌مه‌ندکردنی زمانه‌که‌مان به‌ته‌نیا ناکه‌ویته‌ئه‌ستۆی شاره‌زایانی زمانی کوردیه‌وه، به‌شیکی زۆری ئه‌م ئهرکه به‌ره‌ورپووی پۆشنبیرانی کورد به‌گشتی، هه‌ریه‌که‌له چوارچێوه‌ی زانستی خۆیدا ده‌بیته‌وه.

له‌هه‌موو زمانیکدا، به‌تایبه‌تی له‌و زماناندا که‌وا سه‌دان ساڵه‌ په‌روه‌رده و خزمه‌ت ده‌کرین، دوو جۆره‌ فه‌ره‌نگی زمان هه‌ن، یه‌که‌م فه‌ره‌نگی گشتی، که‌ زۆربه‌ی زۆری وشه‌کانی ئه‌و زمانه‌ی تێدایه‌، دووه‌م فه‌ره‌نگی بابته‌تی، که‌ پێوه‌ندیان به‌ بابته‌تیک له‌ بابته‌کانی زانسته‌وه‌هیه‌. ئه‌مجۆره‌ فه‌ره‌نگانه‌ پێیان ده‌وتریت: (فه‌ره‌نگی پیشه‌یی)، ئاماده‌کردنی ئه‌م جۆره‌ فه‌ره‌نگانه‌ به‌ره‌ورپووی پسپۆرانی ئه‌و به‌شه‌ زانستیه‌وه‌ ده‌بیته‌وه‌.

له‌م سالانه‌ی دواییدا چه‌ندین مامۆستا و شاره‌زایانی زمانی کوردی خزمه‌تیکه‌ گه‌وره‌یان به‌ زمانه‌که‌مان کردوه، ئه‌ویش به‌ ئاماده‌کردن و بلا‌وکردنه‌وه‌ی ئه‌و جۆره‌ وشه‌ و زاراوانه‌ی، که‌ پێوه‌ندیان به‌ شاره‌زایه‌تی تایبه‌تی خۆیان‌وه‌هیه‌، به‌هۆی گۆرینی هه‌ندیک کتیبی قوتابخانه‌ و هی دییه‌وه‌ بووبیت بۆ زمانی کوردی، یان به‌هۆی ئاماده‌کردنی فه‌ره‌نگی تایبه‌تیه‌وه‌ بووبیت، هه‌ریه‌که‌ به‌پێی توانا و شاره‌زایه‌تی تایبه‌تی خۆی په‌نجی کیشاوه‌.

ئه‌وه‌ی له‌ باره‌ی ئاماده‌کردنی ئه‌م فه‌ره‌نگه‌وه‌ پێویسته‌ بوتريت ئه‌وه‌یه‌، له‌ ساڵی خۆیندی ۱۹۷۳-۱۹۷۴دا به‌ ئهرکیکی زانستی له‌ لهن‌ده‌ن بووم، ناواناوه‌ چاوم به‌ زانای گه‌وره‌ی کورد خاوی لیخۆشبیت مامۆستا (توفیق وه‌هبی) ده‌که‌وت. زۆرجار باسی زمان و فه‌ره‌نگی کوردیمان ده‌کرد. جاریکیان پێی گوتم: (بۆچی خه‌ریکی وشه‌ و زاراوه‌ی قانونی کوردی نابیت)، ئاماده‌یی خۆی پێشاندا بۆ یارمه‌تیدانم له‌م باره‌یه‌وه‌. قسه‌کانی ئه‌م زانا گه‌وره‌یه‌ هانی دام بۆ ده‌ستپێکردن به‌ کۆکردنه‌وه‌ی وشه‌ و زاراوه‌ی قانونی کوردی و هه‌ولدان بۆ دانانی فه‌ره‌نگی قانونی کوردی.

بیگومان کاری و کاریکه‌ی هاسان نییه‌، ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌ بخه‌ینه‌ پێش چاومان، که‌ وشه‌ی گونجاوی قانونی له‌گه‌ڵ ئه‌و مانایانه‌ی، که‌ ئیستا له‌ کاروباری قانونیدا به‌کاردین زۆر که‌من و به‌ کارنه‌هینراون، هه‌روه‌ها ته‌رخانکردنیان بۆ ئه‌و مانایانه‌ شتیکه‌ی هاسان نییه‌، به‌لای که‌مه‌وه‌ ماوه‌یه‌کی باشی ده‌ویت تاکو خه‌لکی، ته‌نانه‌ت قانونزانانیش له‌گه‌ڵیدا رابین، چونکه‌ پێشتر به‌ وشه‌ی بیگانه‌وه‌ پراهاوتون و هه‌موو پۆزی به‌کاری دین. بۆیه‌ ده‌لیم: ئه‌م کاره‌ دوینی بکرایه‌ چاکتر بوو تاکو ئه‌مرو، چیتره‌ ئه‌مرو بکریته‌ نه‌که‌ سبه‌ینی. ئه‌گه‌ر ده‌زگایه‌کی زانستی و

ئەکادیمی کوردی ئەم کارە ی کردبا، نەك تەنیا لە بواری قانونیدا، بەلكو لە هەموو بواری تاییه‌تییه‌کانی دیکە ی زانستدا، کارە که گەلی باشتر دەبوو. وشە ی کوردی بە گشتی و وشە ی زانستی بە تاییه‌تی، پێویستە لە لایەن، یان لە ژێر چاودێری دەزگا زانستی و ئەکادیمییه کوردیه‌کانه‌وه ئاماده و بلاو بکریته‌وه، ئەگه‌ینا هه‌ریه‌که به‌پێی بۆچوونی خۆی ده‌که‌ویته‌ دانان و دارشتنی ئەو وشانه.

لێره‌دا پێویستە باسی چالاکی ئەو لیژنه‌یه‌ بێنینه‌وه یاد که به‌ ناوی " لیژنه‌ ی زاراوه‌ ی کورد" له‌ سه‌ره‌تای هه‌فتاکانی سه‌ده‌ ی رابوردوودا له‌ "کۆپی زانیاری کورد" پیکهات و هۆشیارانه‌ ده‌ستی کرد به‌ ئاماده‌کردن و سازکردنی زاراوه‌ ی کوردی و له‌ ماوه‌یه‌کی کورتدا توانی کۆمه‌له‌ زاراوه‌یه‌کی هه‌مه‌ چه‌شنه‌ بخاته‌ به‌رده‌ستی پسیۆر و زانیانی کورد " به‌ هیوای ئەوه‌ ی لییان بکۆلنه‌وه و هه‌رچی پێشنیاریکیان هه‌یه‌، بۆ گۆرین و راستکردنه‌وه‌ یان پێی رابگه‌یه‌نن". به‌ داخه‌وه ئەم لیژنه‌یه‌ بۆی نه‌لوا له‌ سه‌ر به‌جیه‌ینانی ئەم ئەرکه‌ پێرۆزه‌ ی خۆی به‌رده‌وام بێت، به‌لام ئەو کۆمه‌له‌ زاراوه‌یه‌ ی بلاویان کرده‌وه تا راده‌یه‌ک بوون به‌ بنه‌مای سازکردنی زاراوه‌ ی یه‌کگرتوی کوردی، ئیمه‌یش له‌ ئاماده‌کردنی ئەم فهره‌نگه‌دا گه‌لێک سوودمان لی وه‌رگرتوون.

هه‌رچه‌نده‌ له‌ ئاماده‌کردنی ئەم فهره‌نگه‌دا هه‌ولێ ئەوه‌مان داوه‌ وشه‌ و زاراوه‌ ی کوردی ره‌سه‌نی قانونی بدۆزینه‌وه‌، به‌لام ناچاریش بووین هه‌ولێ وه‌رگێران و دارشتن و دروستکردنی وشه‌ و زاراوه‌ ی کوردی په‌تی بده‌ین، ئەگه‌ر وشه‌ و زاراوه‌ ی پێویستمان نه‌هاته‌ به‌رده‌ست، بێ ئەوه‌ ی له‌ وه‌رگێراندن خۆمان به‌ زمانیکی تاییه‌تییه‌وه‌ ببه‌ستینه‌وه‌، به‌لام ده‌ستکاری هه‌ندی وشه‌ و زاراوه‌ ی دیکه‌مان نه‌کردووه‌، که له‌ بنچینه‌دا کوردی نین. هۆی بژار نه‌کردنی ئەم به‌شه‌ له‌ وشه‌ و تیرمانه‌ ئەوه‌یه‌ ئیستا بوون به‌ به‌شیک له‌ زمانه‌که‌مان و پۆژانه‌ به‌ شیوه‌ ی خۆیان، یان به‌ گۆرینیکی که‌مه‌وه‌ به‌ کاریان ده‌هینین. به‌شیک له‌م وشانه‌ له‌ شه‌ریعه‌تی ئیسلامیه‌وه‌ بۆمان ماونه‌ته‌وه‌، وه‌ک: (شه‌رع، وه‌قف، ته‌لاق، نه‌فه‌قه‌، میرات، وه‌سیه‌ت، زینا...)، که له‌ به‌رئه‌وه‌ ی له‌ میژه‌ له‌ زمانه‌که‌ماندا جیگه‌یربوون، ده‌ست تێوه‌ردانیان کاریکی سووک و هاسان نییه‌. پاشان نابیت ئەوه‌مان له‌ بیر بجیت، که ئیمه‌ ی کورد پێوه‌ندییه‌کی میژوویمان به‌ فهره‌نگی ئیسلامه‌وه‌ هه‌یه‌ و به‌شیک گه‌وره‌ ی ئەم فهره‌نگه‌ به‌ ره‌می میژوویی زانیانی کورده‌. به‌شداریکردنی زانیان و مه‌لایانی کورد له‌ کۆنه‌وه‌ بۆ پێشخستنی ئەم شه‌ریعه‌ته‌ و زمانه‌که‌ ی، که زمانی عه‌ره‌بیه‌، له‌ هی به‌شی زۆری گه‌لانی موسلمانانی دیکه‌ دیارتره‌. ته‌نانه‌ت ئەو وشانه‌یش

كه وا په یوه ندیان به شه ریه تی ئیسلامیه وه نییه، له بهرته وهی ده میكه كه وتوونه ته سه ر زارو ره گیان داکوتا وه چه سپاون، گۆرینیان راست نییه. ئه وهی لای هه موو زمانزانیك ئاشکرابی ئه وهیه، كه وشه ی عه ره بی له زمانی كوردیدا _ بی بزارکردنیان _ گه لیك كه متره له وشه عه ره بیانه ی پاش پوخته کردنه وه یشیان، كه وتوونه ته ناو زمانه کانی گه لانی دراوسیمان، وهك: زمانی فارسی و تورکی.

له هه لبژاردنی هیندیك وشه ی پیوه ندیدار به کاروباری بازرگانی و هه ندیکی دی له بواری سیاسیدا، په نامان بردوووه ته بهر هه ندی وشه و زاراوه ی لاتینی و فه ره نسی و ئینگلیزی، چونکه له زۆربه ی زۆری زمانانی ئه مرۆی ئه م جیهانه دا به کاریان ده هینن. له راستیدا به کارهینانی ئه م جۆره وشانه له زمانه که ماندا ده بیته هۆی نزیکبوونه وهی له زمانانه، که له بنه رته دا له گه ل کوردیدا بی پیوه ندی نین، به مجۆره زمانه که مان گه شه ده کات و به وشه ی تازه و زاراوه ی نوی ده وله مه ندر ده بیته، وهکو: (ئینشوره نس، دیمۆکراسی، سۆسیالیزم، بورجوازی، پۆلیس...).

ئه م وشانه ی وا له کوردیدا به کارمان هیناون به ژماره گه لیك كه مترن له وشه و زاراوه ئینگلیزیانه ی له زمانی فه ره نسیدا هه ن، له وشه لاتینیانه ی له زمانی ئینگلیزیدا ماونه ته وه. خۆ ئه گه ر ئاورپیک له زمانانی گه لانی دراوسیتمان بدهینه وه، بی ئه وهی زمانی عه ره بیان لی ده ربکه ین، ده بینین پیرن له وشه ی فه ره نسی و ئینگلیزی، بی ده ستکاریکردنیان، یان به ده ستکاریکردنیکی که مه وه.

له وه رگیزاندا خۆمان به زمانیکی تاییه تییه وه نه به ستوووه ته وه، به لکو هه ولی ئه وه مان داوه بگه رینه وه سه ر ره گ و پیشه ی وشه که. ئه وهی لای قانونزنان ئاشکه رابی ئه وهیه، به شیک له وشه و زاراوه قانونیه کان له لایه ن قانونزانه میسریه کانه وه له زمانی فه ره نسییه وه وه رگیزاونه ته سه ر زمانی عه ره بی. ئه م کاره ده میکه کراوه، پاش داگیرکردنی میسر له لایه ن ناپلیۆنی یه که مه وه ده ستی پیکراوه. جگه له مه، بنه ما و بنه رته ی قانونه عیراقیکان ده گه رپه ته وه سه ر قانونی فه ره نسی، ئه وجا بو ئیمه راسته وخۆ نه گه رپه نه وه سه ر بنج و بنه وانی وشه که و له سه رچاوه که یه وه مانا که ی وه رنه گرین؟ ئه م قسه یه مان له چاوه هه ندیک وشه ی دیکه شه وه راسته که له زمانی ئینگلیزی، یان له زمانیکی دیکه وه وه رگیراون. بو نمونه، وشه ی خودی "قانون" وشه یه کی یۆنانی کۆنه و گۆرانی به سه ردا هاتوو و له زمانه وه وه رگیراوه، که چی له بهرته وهی هه ندیک وایان ده زانی پیویسته به رانه ریکی کوردی بو بدۆزپه ته وه، وشه ی (یاسا)ی تورکی مه غۆلییان له جیاتی بو به کارهیناوه.

له بابەت هەلبژاردنی وشە و زاراوەی ئەم فەرەهنگە وە تەنیا ئەوەمان هەلبژاردوون، کە پێوەندییان بە جۆر و بابەت و مەبەستی ئەم فەرەهنگە وە هەیه، کە فەرەهنگی قانونییە.

هەندێ وشە پێویستیان بە پوونکردنە وە هەبوو، بۆیە هەولێ لیکدانە وە و پوونکردنە وە ی ماناکەیمان بە چەند رسته و دەستەواژەیهکی قانونی کورت داو، کە بە شیوەیهکی گشتی ئەمجۆرە لیکدانە وە یە لە فەرەهنگدا ناکریت، بەلام لێرەدا پێویست بوو بیکەین.

پێویستە وەلامی پرسیارێک بدەینە وە ئه‌ویش ئە وە یە، ئەگەر ئەم فەرەهنگە کوردییە بۆچی بە زمانی عەرەبی - کوردی - فەرەنسی - ئینگلیزییە، نە ک کوردی - عەرەبی ... ؟

پێشتر بە شیک لە وەلامی ئەم پرسیارەمان دەستنیشان کردوو. بۆ پوونکردنە وە ی زیاتری دەلێین: بەشی زۆری وشە کوردییەکان پێشتر بە مانا تایبەتییه قانونییەکانی بەکار نەهێنراون، خۆیندەواران، تەنانەت قانونناسانیش، تەنیا وشە عەرەبییەکان دەزانن و هیشتا شارەزاییهکی ئەوتۆیان لە بەرانبەرە کهیدا بە زمانی کوردی پەیدا نەکردوو. مەبەستی سەرەکی لە دانانی وشە و زاراوەی قانونی کوردی ئە وە یە، ئەگەر زمانی کوردی لە کۆلیژەکانی قانونی و دادگەکانی کوردستان بەکارهێنرا، قانونناسانی کورد بۆ بەکارهێنانی وشە و زاراوەی کوردی دانەمێنن.

مانای وشە که بە عەرەبی، بە فەرەنسی و بە ئینگلیزیش ماناکەیمان بۆ داناو لە بەر دوو هۆ: یە که م: بۆ شارەزابوون لە و دوو زمانە لەبارە ی زمانی قانونییە وە. دوو مەیش بۆ دەرخواستنی مانا راستییە که ی ئە و وشانە، چونکە وەکو لە سەر وە باسمان کردوو، نەمان وێستوو خۆمان بە مانای عەرەبی وشە که وە بێستینە وە، بە لکو گەراوینە تە وە سەر بنەرە تە که ی.

ئەم فەرەهنگە یە که مین تاقیکردنە وە یە، بۆیە بێگومان بێ که موکۆری نییە، سەرەتای ئەجامدانی کارێکی زانستییه که لە سالی (١٩٧٤) هە وە و رده و رده دەستی پیکراو، بەلام هەنگاوی یە که مینە، لەم بارە وە پێویستمان بە هاوکاری و یارمەتیدانی هەموو شارەزیانی زمانە که مان هە یە، بە تایبەتی قانونزانان و شارەزاییانی زمانی بێگانه، بەمجۆرە ئەم فەرەهنگە قانونییە باشتەر جیی خۆی لە کتیبخانە ی کوردی دەکاتە وە. لێرەدا جگە لە یادکردنە وە ی مامۆستا و زانای گە و رە ی کورد، خودای لێخۆشبی (توفیق وە هبی) بۆ راوێژو یارمەتییه بەنرخەکانی لە سەرەتای دەستپیکردنم بە دانانی ئەم فەرەهنگە، سوپاسی بەرپێژ مامۆستا (ئەحمەد هەردی) دە که م، که پیشه کی بۆ نوسیوو و بە بە شه کوردییە کهیدا چوو تە وە، هەروە ها سوپاسی زمانزانانی دۆست: (د. جەمال نەبەز و محەمەدی مەلا که ریم و د. که مال فوئاد و سالح محەمەد ئە مین و هۆمەری دزەیی و د. مارف عومەر گول) دە که م، بۆ یارمەتی و هاوکارییان لە ئامادە کردنی بە شه کوردیکە ی ئەم فەرەهنگە.

پیشهکی

(چاپی دووهم)

له سه‌ره‌تای سالی ۲۰۰۴دا ئەم فهره‌نگه له لایه‌ن ده‌زگای (ئاراس) له هه‌ولێر چاپکرا، له ماوه‌یه‌کی زۆر که‌مدا له‌به‌رده‌ست نه‌ما، له‌و ماوه‌یه‌دا کۆمه‌لی دۆست و قانونناسان داوای چاپکردنه‌وی فهره‌نگه‌که‌یان لی کردم. هۆیه‌کی دیکه‌ی په‌له‌کردنم له چاپکردنه‌وه‌ی ئەم فهره‌نگه‌ ئه‌وه‌ لانه‌ بوون، که له چاپی یه‌که‌مدا به‌رچاو ده‌که‌وتن.

له چاپی دووهمدا به‌شیک له زاراوه‌کان ده‌ستکاری کراون و چه‌ندین وشه و زاراوه‌ی تازه زیده‌کراون و خراونه‌ته‌ سه‌ری، به‌تایبه‌تی به‌ دیالیکتی کرمانجی سه‌روو بوو ئه‌وه‌ی بوو هه‌مووان سوودمه‌ندتر بی.

کورد ئه‌م‌پۆکه له هه‌موو کاتیکی تر پێویستی به‌ زمانیکی (ستانداره‌)، به‌ تایبه‌تی له‌ بواری قانونیدا. کاتی ئه‌وه‌ هاتوو (کۆری زانیاری کوردستان) چاکی خۆماندووکردن به‌لادا بکات له‌ پێناو یه‌کخستنه‌وه‌ی وشه و زاراوه‌ی قانونی و کارگێری، تا به‌یه‌ک شیوه‌ به‌کاربین. له‌ په‌رله‌مانی هه‌ریمی کوردستاندا ئیستاش پرۆژه‌ی قانونه‌کان به‌ زمانی عه‌ره‌بی ئاماده‌ ده‌کرین ئه‌وجا ده‌کرینه‌ کوردی، که ده‌بوو به‌ پێچه‌وانه‌ بووایه‌! هۆی به‌کارنه‌هێنانی زمانی کوردی له‌ ناو به‌شی زۆری دامه‌زراو و ده‌زگه‌کانی هه‌ریمی کوردستان، وه‌ک په‌رله‌مان و زانکۆ و ده‌زگه‌ی حکومه‌تی و دادگه‌کان نه‌بوونی زمانیکی یه‌کگرتوو کوردیه‌. باری تازه‌ی کوردستان ئه‌رکیکی نوێی خستوو ته‌ سه‌رشانی دامه‌زراوه ئه‌کادیمییه‌کان و پسیپۆر و شاره‌زایانی زمانی کوردی، بۆیه‌ پێویسته‌ په‌له‌ بکریت له‌ ئاماده‌کردنی زمانیکی یه‌کگرتوو به‌ شیوازیکی زانستیانه‌. پێویسته‌ هه‌ولێ ئه‌وه‌ش بدرییت زمانه‌که‌مان ده‌وله‌مه‌ندتر بکه‌ین به‌ وشه و تیرمی نوێ، که له‌ زمانه‌ ده‌وله‌مه‌نده‌کانی جیهاندا وه‌رگێرابین. خۆ به‌ستنه‌وه‌ به‌ زمانی عه‌ره‌بی و هه‌ر له‌و زمانه‌وه‌ وشه‌ وه‌رگێرینه‌ سه‌ر زمانی کوردی زمانه‌که‌مان به‌ره‌و ئه‌وه‌ ده‌بات ببییت به‌ پاشکۆی ئه‌و زمانه‌. ئومیده‌وارم چاپی دووهمی ئەم فهره‌نگه‌ به‌ سوودتر بییت بوو قانونزانانی کورد و جیگای شیاوی خۆی له‌ ناو کتیبخانه‌ی قانونی کوردی بکاته‌وه‌. زمانی کوردی به‌ پێی ده‌ستووری تازه‌ی عێراق بووه‌ به‌ زمانی فه‌رمی له‌ هه‌موو عێراقدا، به‌لام تائیس‌تا هه‌ولیکی جیددی نه‌دراوه‌، لایه‌نی که‌م له‌ بواری قانونیدا بوو ئه‌وه‌ی زمانه‌که‌مان به‌ پوختی و دروستی له‌ سه‌ر ئه‌و ئاسته‌ به‌کاربینین. لێره‌دا به‌ پێویستی ده‌زانم سوپاسی ئه‌دیب به‌رپێز که‌مال غه‌مبار بکه‌م بوو تیبینییه‌کانی پێش چاپکردنه‌وه‌ی ئەم فهره‌نگه‌، هه‌روه‌ها وه‌رگێرانی "پیشه‌کی" یه‌که‌ی له‌ کوردیه‌وه‌ بوو زمانی عه‌ره‌بی، که له چاپی یه‌که‌مدا تێیدا نه‌بوو.

هه‌ولێر: ۱۶ ی ئاداری ۲۰۰۶

پیشهکی

(چاپی چوارهم)

ئەم فەرەهنگە قانونییە یەكەمجار لە ساڵی ۲۰۰۴دا پیشكەش بە قانونناسانی كورد و هەموو ئەوانەى بە شوپین زاراوە قانونییەكاندا دەگەپان كراوە. لە ساڵی ۲۰۰۶دا بەهۆی پروتیکردنی پێوەندیارانەو جارێكى تر چاپكراوەتەو. وا بۆ جارێكى تر وەك فەرەهنگێك لەبۆاری زاراوەى قانونی پیشكەشى كۆر و كۆمەلە زانستی و قانونی و زمانزانیەكانی كوردستان دەكرێتەو.

زمانی كوردی بەپێی دەستووری عێراق بوو بە زمانی فەرمى لە عێراقدا، ئەگەر لە عێراقی عەرەبیدا زمانی دووھەم بێت، لە هەریەمى كوردستاندا زمانی یەكەمە و دەبێ هەموو كاروباریكى دەولەتى بەم زمانە بەرپۆهەبێت. دۆزینەو و داڕشتنى هەموو ئەو زاراوانەى لە خویندن و بوارەكانى تردا بەكاردەھێنرێن ئەركێكى هەنووكەییە، پێویستە هەموو توانایەك بۆ جیبەجێكردنى بخوێنەكار. دانان و بلاوكردنەو هەى فەرەهنگێكى قانونی تاییەتمەندى خوێ هەیه، نایبیت دوابخوێت. ئێمە ئاگەدارین لەو هەى زاراوەیهكى زۆرى بابەتە زانستیەكان لەبۆنەى جیاوازا لەلایەن كەسانى جیاوازهو بە گەلێ جۆر كراون بەكوردی و خراونەتە دووتۆی كتیبى خویندن و فەرەهنگی زاراوەى قانونی و بەرپۆهەبەرى و فەرەهنگی ترەو، ئەمەش بوو بە مایەى پاشاگەردانییەكى زۆر لەبۆاری زاراوەسازى كوردیدا. یەكێك لە ئامانجە سەرەكییەكانى ئەكادیمیای كوردی ئەو هەیه چاوە تێكراى ئەو زاراوانەدا بگێرێتەو، لە پیش هەموویانەو ئەوانەى زیاتر پێوەندیان بە ژبانى رۆژانەى خەلك و كاروبارى فەرمییەو هەیه. ئەو قانونانەى لەلایەن پەرلەمانى كوردستانەو پەسەند دەكرێن پێویستە بە زاراوەى قانونی كوردی دابڕێژرێن. پێویستە فەرەهنگێكى قانونی ئامادەبكرێت هەموو ئەو زاراوەى قانونییانە بگێرێتەخۆ، كە پەرلەمان و دادگە و زانكۆكان پێویستیان پێی هەیه. بوونی ئەو فەرەهنگە دەبێتە هۆی ئەو هەى سنوورێك بۆ جیاوازی لەنێو زاراوەكاندا دابنرێت، جگە لەو هەى بوونی زاراوەى جیاجیا بۆ یەك چەمكى قانونی كاردانەو هەیهكى خراپ لەسەر جیگەربوونی دادوهری و متمانەكردنى خەلك بە دەزگەكانى داد لە هەریەمى كوردستان دروست دەكات.

بە مەبەستى زیاتر دەولەمەندكردنى ئەم فەرەهنگە، داوام لە ئەنجومەنى ئەكادیمیای كوردی كرد چەند ئەندامێكى دەستنیشان بكات، تا پێكەو بە بەشە كوردیەكەیدا بچینەو و كۆمەلێك زاراوە لە دیالێكتى كرمانجى سەرۆو بخەینە پال زاراوەكانى تر. لەگەل ئەندامانى كارای ئەكادیمیا بەرپۆزان: كاك جەمال عەبدول و د. محەمەد مەعرووف و كاك مۆئەپەد تەیب ئەو ئەركەمان جیبەجێ كرد، سوپاسیان دەكەم.

ئەم فەرەهنگە دەخوێتە بەردەستى هەموو ئەوانەى پێوەندیان بەمجۆرە كارانەو هەیه، هیوادارم بەچاوى رەخنەگرى بابەتى تەماشای بكەن، ئەگەر ناتەواوییەكتان بەرچاوەكەوت تەكایە لە پێگای ئەكادیمیایە ئاگەدارم بكەنەو، تا لە چاپە داھاتووەكاندا چاكیان بكەمەو، بەو هەى هەنگاوى نوێ بەرەو كاملتكردن و پێگەیاندى دەنێن.

هەولێر: ۱۸ نۆفەمبەرى ۲۰۰۹.

پیشهکی

(چاپی پینجه م)

زمانی کوردی به پپی دهستووری عیراق، بوو ته زمانی فه رمی له عیراق، نه گهر زمانی عه ره بی زمانی یه که م بیته له به شی عه ره بی نه و ولاته دا، نه و زمانی کوردی زمانی یه که مه له هه ری می کوردستاندا، کاروباری کارگی پپی و حوکمرانی به و زمانه بیته. نه و مافه دهستووری به هه ری می کوردستان، له بهر چه ند هۆکارێک تا ئیستا به باشی پراکتیزه نه کراوه، یه کیکیان نه بوونی فه ره هنگی کی قانونی یه کگرتوو. ئاماده کردنی فه ره هنگی کی قانونی بوو ته نه رکێکی هه نووکه یی، پپیسته هه موو توانایه ک بو جیبه جی کردنی بخریته کار. نه بوونی نه و فه ره نگه قانونی به کی شه ی دیکه ی دروست کردوو، چه ندین وشه و زاراو هی قانونی به شیوازی جیاواز به کاردین، نه وهش جو ره پاشا گهر دانیکی له بواری زاراوه سازی قانونیدا دروست کردوو، هه روه ها پپیسته پپیو هه ندی کردنی دامه زراو و وه زاره ت و ده زگه کانی هه ری می کوردستان له گه ل دامه زراو و وه زاره ت هه کانی حوکمه تی ناوه ندی به یه ک شیوه بیته، نه بوونی فه ره هنگی کی قانونی یه کگرتوو ده بیته هۆی نه وه ی نه و پپیو هه ندی به یه ک شیوه نه بیته. له پینا و چاره سه رکردنی نه و کی شه انه، له ۳ ی ئاداری ۲۰۱۰ یاداشتنامه یه کم پیشکه ش به نه جو مه نی نه کادیمیای کوردی کرد، تییدا ئاماژه م بو نه و راستیانه ی سه ره وه کردبوو، له گه ل رۆلی نه کادیمیای کوردی وه ک له قانونه که یدا هاتوو، به ئاماده کردنی زمانیکی فه رمی بو به پپیو هه بردنی کاروباری کارگی پپی و حوکمرانی له هه ری می کوردستاندا. له و یاداشتنامه دا پیشنیازی نه وهش کرابوو نه و فه ره نگه قانونی به یه له سالی (۱۹۷۴) وه خه ری کی ئاماده کردنی بووم، که به شیکی زۆری شاره زایانی زمانی کوردی به شداریان له ده وله مه ندر کردنی کردوو، بکریته بنه ما بو وشه و زاراو هی قانونی. نه و فه ره نگه به شی هه ره زۆری وشه و زاراو هی قانونی و کارگی پپی به چوار زمانی عه ره بی و کوردی و فه ره نس ی و ئینگلیزی تی دایه. نه جو مه نی نه کادیمیای کوردی، که به رزترین ده زگه ی زانستی به له بواری زماندا، له کۆبوونه وه ی ژماره (۶۰) ی ریکه وتی ۴ ی نیسانی ۲۰۱۰ پشتگی ری له یاداشتنامه که کرد، ده سته ی سه رۆکایه تی نه کادیمیا به پپی نووسراوی ژماره (۱۶۸) ی ریکه وتی ۱۸ ی نیسانی ۲۰۱۰ نووسراویکی به و مانایه بو سه رۆکایه تی نه جو مه نی وه زیران نارد، له گه ل ده قی یاداشتنامه که دا، که تییدا ئاماده یی خو م نیشاندا بوو، مافی چاپ کردنه وه ی نه و فه ره نگه به وه زاره تی داد، به بی به رانه بر، به خشم، هاوکاریشیان له چاپ کردنه وه ی فه ره نگه که بکه م. پاش نه وه ی جاریکی تر به فه ره نگه که دا چوومه وه به مه به سته ی ده وله مه ندر کردنی، به پپی رینووسی نه کادیمیای کوردی فه ره نگه که چاپکرایه وه و خرایه سه ر CD و پیشکه ش به وه زاره تی داد و وه زاره تی رۆشنگیری و لاوان کرا. خو شحالم به وه ی وه زاره تی داد و وه زاره تی رۆشنگیری پیکه وه نه رکی چاپ کردنی نه م فه ره نگه یان خستوو ته نه ستۆی خو یان. ئومیده وارم نه م فه ره نگه سوو ده خش بیته بو هه موو نه و که سانه ی به شوین وشه و زاراو هی قانونی و کارگی پپی کوردیدا ده گه رین، هیوادارم له م پروه وه خزمه تی کم به زمانی کوردی و وشه و زاراو هی قانونی کرد بیته.

هه ولیر: ۲۰۱۰ - ۰۷ - ۱۸.

پیشهکی

(چاپی شهشه)

له پیشهکی چاپی یهکه می ئەم فهرهنگه دا، که له سالی ۲۰۰۴ دا بلاوکرایه وه، داوا ی هاوکاریم له شاره زانی زمانی کوردی و له قانونزانان و شاره زانی زمانی بیگانه به تایبه تی به مه به سستی دهوله مه ندردنی فهرهنگه که کردبوو. پیش چاپکردنه وهی ئەم فهرهنگه، نامه یکم له دوستیکی زماناسه وه پی گه یشت که تیدا نووسراوه: (دهست خوشتان لیده که م بو چاپی پینجه م، که به و شیوه ورد و ریک و پیکه خستونه ته به رده سستی دادوهر و پاریزهر و ماموستایان و قوتابیانی کولجی قانونه وه و بوشاییه کی گه وره تان له و بواره دا پرکردووه ته وه. له بهر ئه وهی من خوم له بواری فهرهنگ و زماندا کارم کردووه، به په رۆشه وه فهرهنگه که م خوینده وه، له راستیدا شایانی ستایشه و ئومیده وارم وینه تان زور بیت بو خزمه تی زمانه که مان، زمانیش برپهری پشتی هه موو نه ته وه یه که و ئه وهی که میلله تی کوردی هیشتوو ته وه و توانیویه تی، خو ی پابگری به رانبهر به جه ور و سته می سه ده سالی دوژمنه کانی، ته نیا زمانه که مان بووه، که پاراستوییه تی له وه موو نه هه مامه تییانه. له راستیدا فهرهنگه که تان هه نده له لام کاریگر بوو، به ئاره زوییه کی زور به جۆشه وه خوینده وه و چیژیکی زورم لیینی و له ئەجامدا هه ندی ورده تیبینیم له باره ی نووسی، که به شی زوریان له باره ی ئه و وشانه ن، که سانی تر دایان تاشیوه به جۆریک که ناگونجین له گه ل ریژمانی زمانه که ماندا، ئه و بو به ریژتانم نارد، به ئومیدی ئه وه چاپیکی پيدا بخشین).

پیش چاپکردنه وهی ئەم فهرهنگه هه موو جاریک پییدا چوو مه ته وه و هه ولی دهوله مه ندردیم داوه، به ده ستکاریکردنی به شیک له وشه کانی، یان زیادکردنی وشه ی تازه. پیش ئاماده کردنی ئەم فهرهنگه بو چاپی شه شه می، جاریکی تر پییدا چوو مه وه، به مه به سستی دهوله مه ندردنی بو ئه وهی سوودمه ندرت بیت بو هه موو ئه و که سانه ی به شوین وشه ی ره سه نی قانونی کوردیدا ده گه رین. له سالی ۲۰۰۹ دا بریاربوو فهرهنگه که له لایه ن ئە کادیمیای کوردیه وه چاپبکریته وه، به لام له بهر ئه وهی رینماییه کانی ئە کادیمیا له و ده مه دا ریگریبون له ده ستکاری کردنی فهرهنگه که پیش چاپکردنه وهی له ئاینده دا، په شیمان بوومه وه له چاپکردنی له لایه ن ئە کادیمیایه. خو شبه ختانه ئە نجومه نی ئە کادیمیا ده ستکاری ئه و رینمایانه ی له سالی ۲۰۱۲ دا کرد، چونکه هه موو بابه تیک، به تایبه تی فهرهنگ ده بیت ده ستکاری تیدا بکریت و دهوله مه ندرت بکریت، پیش چاپکردنه وهی، به تایبه تی له بواری قانوندا.

له (پیشه کی) چاپی یه که می ئەم فهرهنگه دا نووسیوومه: " وشه ی گونجاوی قانونی له گه ل ئه و مانایانه ی ئیستا له کاروباری قانونیدا به کاردین زور که من و به کارنه هیتراون، هه روه ها ته رخانکردنیان بو ئه و مانایانه شتیکی هاسان نییه، به لای که مه وه ماوه یه کی باشی ده ویت تا کو خه لک، ته نانه ت قانونزانانیش له گه لیدا رابین، چونکه پیشتر له ته ک وشه ی عه ره بیدا راهاتوون و هه موو پۆژی به کاریان دینن". قانون هه میشه له گۆرانکاریدایه تا خو ی له گه ل ئه و گۆرانکاریانه دا بگونجینیت، که له

كۆمه لگه دا، رووده دن. فهرهنگی قانونی، كه زاده ی قانونه، ده بییت ئه ویش به بهرده وامی گۆرانکاری تیدا بکریت، تا شان به شانی ئه وان بروت و ده بری پراوپرو پر به پیستیان بییت. له پاش ده رچوونی چاپی سییه می ئه م فهرهنگه، به بی ئاگه داریم له ئیران جاریکی تر چاپکرا بووه و له سه ر CD یش ده فرۆشرا! له و کاته له هه ولیر چاوم به نوسه ریکی دانیشتویی کوردستانی رۆژه لات کهوت، به دیاری دانه یه ک له چاپی سییه می فهرهنگه که م به دیاری پیشکش کرد. داوای کرد، گه ر پێگای پی بدهم، وشه ی فارسیش بخاته سه ری، تا له و دیویش خه لک سوودی ئی وه ربگیرن. پیمخۆشبوو ئه و کاره بکریت و CD فهرهنگه که م پێدا. به داخه وه به ئینه که ی جیه جی نه کردبوو، وه کو خۆی جاریکی تر چاپی کردبووه وه له سه ر CD له کتیبخانه کانی ئه مدیو ئه و دیو ده فرۆشرا! چه ند دۆستیک ئاگاداری ئه م راستیه ن، داوایان لیکردم لیره دا بیخه مه به رچاو، تا ئه و جۆره کارانه له گه ل که سانی تر دووباره نه کاته وه!

هه ولیر: ۱۲ ی ئه یلوولی ۲۰۱۳.

مقدمة

(الطبعة الأولى)

تقع مهمة تطوير اللغة الكردية ليس فقط على عاتق اللغويين والخبراء في هذه اللغة، إنما يواجه جزء كبير من هذه المهمة المثقفين الكرد أيضا، وكل ضمن اختصاصه ومعرفته. في كل لغة، ولاسيما في اللغات التي تحظى منذ مئات السنين بالرعاية والاهتمام والخدمة، ثمة نوعان من معاجم اللغة، معجم عام يتضمن معظم مفردات تلك اللغة، وآخر موضوعي يرتبط بموضوع من الموضوعات العلمية، ويطلق عادة على هذا النوع من المعاجم إسم (المعجم المهني) وان إعداد مثل هذه المعاجم يواجه المختصين في ذلك الجزء العلمي.

قدم عدد من اللغويين والخبراء في اللغة الكردية خدمة كبيرة للغتهم خلال السنوات الاخيرة، وذلك من خلال إعداد ونشر المصطلحات التي ترتبط بخبراتهم الخاصة، سواء بدافع ترجمة بعض الكتب المدرسية وغيرها إلى اللغة الكردية، أو بدافع إعداد معجم مهني خاص، وكل حسب قدرته وخبرته بذل جهدا كبيرا في هذا السبيل.

وما يجب أن يقال بصدد إعداد هذا المعجم هو أنني كنت خلال العام الأكاديمي ١٩٧٣-١٩٧٤ في لندن بتفرغ علمي من جامعة السليمانية، وكنت ألتقي أحيانا العلامة الكردي الأستاذ توفيق وهبي - رحمه الله - حيث كنا كثيرا نتحدث عن اللغة والمعجم الكرديين، وقال لي ذات مرة: (لماذا لا تكتب عن المفردات والمصطلحات الكردية القانونية)، وأبدى استعداده أيضا لمساعدتي حول ذلك. إن أقوال هذا العالم الجليل حثتني على الشروع بجمع المفردات والمصطلحات الكردية القانونية ومحاولة تأليف معجم قانوني وبأكثر من لغة.

لاشك إن انجاز مثل هذا العمل ليس سهلا ميسورا إذا ما وضعنا نصب أعيننا بان الكلمة القانونية الكردية الموائمة قليلة قياسا إلى تلك المعاني التي تستخدم الآن في الشؤون القانونية. كما أن تكريسها لتلك المعاني ليس سهلا، فعلى الأقل تتطلب وقتا كافيا ليعتاد الناس، وحتى القانونيين عليها لأنهم قد اعتادوا على استعمال المفردات غير الكردية واخذوا يستخدمونها يوميا. لذلك نقول لو كان هذا العمل قد أنجز بالأمس لكان أفضل فيما لو ينجز اليوم، ومن الأفضل انجازه اليوم وعدم تأخيره إلى الغد، ولو كانت مؤسسة علمية وأكاديمية كردستانية قائمة بهذا العمل ليس في المجال القانوني وحده، وإنما في المجالات العلمية الأخرى لكان العمل أفضل. ومن الضروري أن تعد وتنشر المعاجم الكردية العامة والعلمية الخاصة أيضا من قبل أو تحت رعاية المؤسسات العلمية والأكاديمية الكردية، وإلا فان كل واحد يقوم بتأليف وصياغة المفردات والمصطلحات كل حسب اجتهاده الخاص.

ولابد أن نشير هنا إلى نشاط اللجنة التي تشكلت باسم (لجنة المصطلحات الكردية) في بداية سبعينات القرن الماضي في (المجمع العلمي الكردي) وقامت بإعداد وتأليف المصطلحات الكردية، وخلال مدة قصيرة نسبيا تمكنت أن تضع بين أيدي المختصين والعلماء الكرد مجموعة من المصطلحات المتنوعة " بأمل دراستها وتقديم ما تعن لهم من مقترحات لتغييرها وتعديلها". وللأسف لم تقيض لهذه

اللجنة مواصلة مهمتها العلمية المقدسة، ولكن مجموعة المصطلحات التي أقرتها غدت إلى حد ما أساسا لإعداد المصطلحات الكردية الموحدة، وبدورنا انتفعنا كثيرا من تلك المفردات والمصطلحات لدى إعدادنا لهذا المعجم.

وبالرغم من أننا حاولنا في إعداد هذا المعجم العثور على المصطلحات القانونية الكردية الأصيلة، لكننا اضطررنا أحيانا ترجمة مصطلحات أجنبية أو صياغة وتأليف مصطلحات كردية فصيحة، إن لم نتمكن الحصول على الألفاظ والمصطلحات الضرورية التي تفي بالمرام، دون أن نرتبط في ترجمتنا للكلمة بلغة خاصة. ولكننا إزاء بعض المفردات والمصطلحات الأخرى التي هي ليست كردية في الأصل لم نغيرها، وسبب ذلك إنها أصبحت جزءا من لغتنا ونستخدمها يوميا كما هي أو بتغيير طفيف، لقد ورثنا قسما من هذه المفردات والمصطلحات من الشريعة الإسلامية مثل (الشرع، الوقف، الطلاق، النفقة، الميراث، الوصية، الزنا...) لأنها تستخدم في لغتنا منذ زمن بعيد وأن استبدالها ليس سهلا. ويجب أن لا ننسى بأننا نحن الكرد لنا علاقة تاريخية بالثقافة الإسلامية، وأن قسما كبيرا من هذه الثقافة هو حصيلة أذهان العلماء والمفكرين الكرد، لقد ساهموا منذ القدم في خدمة وتطوير الشريعة الإسلامية ولغتها المتمثلة باللغة العربية، وهم الأبرز في هذا الميدان من بين الشعوب الإسلامية الأخرى. وحتى المفردات والمصطلحات التي لا ترتبط بالشريعة الإسلامية، فلأنها متداولة منذ زمن بعيد وترسخت جذورها وثبتت، فإن تغييرها ليس بالأمر الصحيح. والواضح لدى كل متضلع في اللغة الكردية إن المفردات العربية الواردة فيها - حتى دون تشذيبها وتنقيحها - هي أقل بكثير من تلك التي دخلت في لغات الشعوب الإسلامية المجاورة لنا، حتى بعد تنقيحها، كاللغة الفارسية و اللغة التركية مثلا.

في انتقائنا لبعض المصطلحات الضرورية المتعلقة بالشؤون التجارية أو في المجال السياسي، لجأنا إلى المصطلحات اللاتينية أو الفرنسية أو الانجليزية، لأنها تستخدم في الكثير من لغات العالم المعاصر. إن استخدام مثل هذه المصطلحات في اللغة الكردية يؤدي إلى التقارب بين اللغة الكردية وتلك اللغات التي تعود أصولها جميعا إلى مجموعة اللغات الهندو-أوروبية، وبذلك تتقدم لغتنا وتغتنى بالمفردات والمصطلحات الجديدة مثل (اينشورنس، ديموكراسي، بوجوازي، بوليس...) وعلى سبيل المثال، إن المفردات التي دخلت اللغة الكردية من تلك اللغات هي أقل عددا من تلك الكلمات والمصطلحات الانجليزية التي دخلت اللغة الفرنسية، وكذلك الأمر بالنسبة لعدد المصطلحات اللاتينية المستخدمة في اللغة الانجليزية. وإذا ما القينا نظرة على لغات الشعوب المجاورة لنا، دون فرز اللغة العربية منها، نرى أن فيها العديد من المفردات والمصطلحات الفرنسية والانجليزية دون التصرف بها أو بتصريف قليل.

وفي ترجمتنا لبعض المصطلحات إلى اللغة الكردية لم نرتبط بلغة خاصة، بل حاولنا الرجوع إلى أصلها. والواضح لدى الكثير من القانونيين أن قسما من المصطلحات القانونية العربية قد ترجمت من قبل القانونيين المصريين من اللغة الفرنسية، وأن هذا العمل قد أنجز منذ مدة طويلة، أي بعد احتلال مصر من قبل نابليون الأول. كما أن أسس وأصول معظم القوانين العراقية تعود إلى القانون الفرنسي، فلماذا لا نعود نحن أيضا إلى أصل وأساس المصطلح القانوني ونستمد معناها من مصدرها الأصلي؟

ويصح القول نفسه بالنسبة لبعض المصطلحات الأخرى المستمدة من اللغة الانجليزية أو أية لغة أخرى. وكمثال واضح على كل ذلك نعود إلى كلمة "القانون" ذاتها، أنها كلمة يونانية قديمة، في حين أن الذين كانوا يتصورون أن من الضروري إيجاد لفظة لما يقابلها في اللغة الكردية، استخدموا كلمة "ياسا" التركية المغولية بدلا منها.

إن المفردات والمصطلحات الواردة في هذا المعجم مرتبطة بنوع وموضوع وغرض هذا المعجم الذي هو قانوني بحت. واضطررنا أحيانا لإيضاح المقصود من الكلمة وتفسير معناها قانونيا بجمل و عبارات قانونية مقتضبة. إننا نقر بان وضع الهوامش في المعاجم أمر غير مألوف لكننا اضطررنا لوضع تلك الهوامش بهدف تحقيق الغرض المذكور أعلاه.

ومن الضروري الإجابة أيضا عن سؤال يطرح نفسه هنا يتعلق بتسلسل اللغات التي ألف بها المعجم وهي اللغة العربية ثم الكردية والفرنسية والانجليزية، وليس بالكردية ثم اللغات الأخرى؟

لقد شخصنا من قبل جانبا لهذا السؤال، ولزيادة الإيضاح نقول أن القسم الأكبر من المفردات والمصطلحات الكردية غير مستخدمة سابقا بمعانيها القانونية الخاصة بها. أن المتعلمين وحتى العديد من القانونيين الكرد أيضا لا يعرفون غير المصطلحات القانونية العربية وليس لهم إلمام بما يقابلها في اللغة الكردية. والهدف الأساسي من تأليف هذا المعجم هو وضع المفردات و المصطلحات القانونية الكردية بين أيدي القانونيين الكرد إذا ما استخدمت اللغة الكردية كلغة تدريس في الكليات القانونية في كردستان وفي محاكمها.

لقد وضعنا بجانب الكلمة والمفردة الكردية معانيها باللغات العربية والفرنسية والانجليزية لسببين أساسين: أولهما الاطلاع على المعنى القانوني لهذه الكلمات في هاتين اللغتين، وثانيهما إبراز المعنى الصحيح لتلك المصطلحات، لأنه كما ذكرنا فيما مضى لم نرد ربط أنفسنا بالمعنى العربي لتلك الكلمات، بل العودة إلى أصولها، فرنسية كانت أم انجليزية أو غيرها.

إن هذا المعجم القانوني هو أول تجربة في هذا المجال لذلك لا يخلو من نواقص، فهو بداية عمل علمي بدأت منذ عام ١٩٧٤ تدريجيا، ولكن كونه خطوة أولى، فنحن بحاجة إلى تعاون ومساعدة جميع اللغويين الكرد، وبالأخص القانونيين و الخبراء في اللغات الأجنبية منهم، وعندئذ يحتل المعجم مكانته في المكتبة الكردية بشكل أفضل.

ويتوجب علينا الإشارة بالإضافة إلى دور الأستاذ العلامة توفيق وهبي — رحمه الله — لمساعدته القيمة لدى البدء بإعداد هذا المعجم، تقديم الشكر الجزيل للأستاذ الأديب احمد هتردى الذي قدم له وراجع القسم الكردي منه، وللأدباء واللغويين الأصدقاء: الدكتور جمال نه به ز والسيد محمد الملا عبدا لكريم والدكتور كمال فؤاد والسيد صالح محمد أمين والسيد عمر دزه بي والدكتور مارف عمر كول لما قدموا من مساعدة وتعاون في إعداد القسم الكردي من هذا المعجم. وأتوجه أيضا بالشكر للسيد كمال غه مبار لملاحظاته القيمة وترجمته لمقدمة المعجم من الكردية إلى العربية، قبل إعداده للطبع ثانية.

أ

<u>English</u>	<u>Français</u>	<u>کوردی</u>	<u>عربی</u>
Father	Père	باب، باوک، باڤ	أب
Paterfamilias	Père de famille, paterfamilias.	سهرخیزان، سه رهك خیزان، سه رۆك خیزان	- رب أسرة
Paterfamilias, a good father	Bon père de famille	سهرخیزانی غه مخۆر	- رب الأسرة الحریص
To administer as a good father should	Bon père de famille	وهك سهرخیزانیکی غه مخۆر کارپانی دهکات	- یدیر کرب الأسرة الحریص
Parricide	Parricide	باوککوژ، باب کوژ	- قاتل الأب
Fatherless	Orphelin de père	ههتیو، بی باوک، بی باب	- یتیم الأب
Disclosure, breach of secrecy	Révélation d'un secret	نهیننی درکاندن	إباحة (إفشاء) سر
Misprision of a felony, failure to report a crime	Non révélation de crime	نه درکاندن نهیننی تاوان	- عدم إباحة سر الجريمة
Genocide	Génocide	له ناو بردن، قهکردن، جینۆساید	إبادة
Navigation, sailing	Navigation	دهریاگهری	إبحار
Acquittal, exemption	Acquittement, exemption	ئهستۆ پاکی	إبراء الذمة
Relieve of a debt	Décharge d'une dette	ئازاد کردنی قهردار له قهرد	إبراء المدين من الدين
Remission of a debt	Remise de dette	له قهرد خوۆش بوون، هیتلان له قهرد	- تنازل عن الدين

Presentation	Présentation	پیشاندان، دەرخستن	إبراز
Presentation of a document	Présentation d'un document	پیشاندانی به لگه نامه	إبراز وثیقه
To sign a contract	Conclure un contrat	رێککه وتن	إبرام عقد
To sign a treaty	Conclure une traité	په یمان بهستن	إبرام معاهدة
Annulment	Annulation	به تالکردنه وه،	إبطال (الغاء)
Annulment of a contract	Annulation d'un contrat	پووچه لکردنه وه، پووچ کرن به تالکردنه وه ی رێککه وتن	إبطال عقد
Revocable	Révocable	شیاوی به تالکردنه وه یه	- قابل للإبطال
Expulsion	Expulsion	دوور خستنه وه، وه دهرنان، دویر ئیخستن	إبعاد
Deportation of foreigners	Expulsion des étrangers	دوورخستنه وه ی (وه دهرنانی) بیگانه	إبعاد الأجانب
Idiot	Idiot	گیل، که ودهن	أبله
Father-in-law	Beau-père	خه زوور	أبو الزوج أو الزوجة
Paternity	Paternité	باوکایه تی	أبوة
Communication	Communication	پیی راگه یاندن	إبلاغ
Union, federation	Union, fédération	یه کیتی، یه کگرتن	إتحاد
Employers' union, employers' association	Syndicat Patronale	یه کیتی خاوه نکاران	اتحاد أرباب العمل
Trade Union	Syndicat Ouvrière	یه کیتی کریکاران	اتحاد العمال
Writers' Union	Syndicat des Ecrivains	یه کیتی نووسه ران	اتحاد الكتاب
Adoption of a resolution	Adoption d'une resolution	بپیاردان	إتخاذ قرار

Contact, connection	Contact	پێوهندی کردن، پیک گه‌یشتن	إتصال
Agreement	Accord	رێککه‌وتن، رێکه‌فتن، پیکهاتن	إتفاق
To reach an agreement	Tomber d'accord	گه‌یشتنه رێکه‌فتن	- توصلوا إلى اتفاق
According to the agreement	Selon l'accord	به‌گویره‌ی (به‌پیی) رێککه‌وتن	- حسب الاتفاق
Criminal conspiracy	Accord criminal	رێککه‌وتن له‌سه‌رتاوان کردن	اتفاق جنائي
International agreement	Accord international	رێککه‌وتنی نیوده‌وله‌تی	اتفاق دولي
Amicable agreement	Accord à l'amiable	رێککه‌وتنی دوستانه	اتفاق ودي
Extradition treaty	Convention d'extradition	رێککه‌وتنامه‌ی پاده‌ستکردنی تاوانکاران	اتفاقية تسليم المجرمين
Supplementary agreement	Accord supplémentaire	رێککه‌وتنامه‌ی ته‌واوکار	اتفاقية مكمله
Accusation	Mise en accusation	تۆمه‌تبارکردن	إتهام
Charge, Indictment	Arrêt d'accusation	بپیری تۆمه‌تبارکردن	- قرار الاتهام
Chief witness for the prosecution	Témoin principal de l'accusation, témoin à charger	شایه‌تی سه‌ره‌کی له‌ بپیری تۆمه‌تبارکردن	- الشاهد الأساس في قرار الاتهام
Charge of theft	Inculpation de vol	تۆمه‌تبارکردن به‌ دزیی	اتهام بسرقة
To accuse falsely	Accuser fausement	به‌ناپه‌وا تۆمه‌تبارکراو	- اتهم زورا
The accused	L'inculpé	تۆمه‌تبار	- المتهم
Tearing up	Déchirement	فه‌وتاندن، له‌ناویردن، ژ ناڤه‌رن	إتلاف

To substantiate a charge	Apporter la preuve, fournir des preuves	به لگه هینانه وه	إتبان بالبینه
Furniture	Meubles	كه لویه ل، ناومال	أثاث
Family possessions	Meuble de famille	كه لویه لی ناومال	أثاث الأسرة
Provocation	Provocation	وروژاندن، ئازراندن	إثارة
Trace	Trace	شوینه وار	آثار
Proof	Preuve	سه لماندن	إثبات
Proof of guilt	Preuve de culpabilité	سه لماندن تۆمهت	إثبات تهمة
Establishment of a right	Constatation d'un droit	سه لماندن ماف	إثبات حق
Proof of identity	Identification, papiers	سه لماندن پیناسه	إثبات هوية
Testimony	Témoignage	به شایهت سه لماندن	- إثبات بالشهادة
Burden of proof	Charge de la preuve	ئهرکی سه لماندن	- عبء الإثبات
Can be proved	Susceptible d'être prouvé	توانای سه لماندن ههیه	- قابل للإثبات
To provide proof to the contrary	Fournir la preuve du contraire	به لگه ی پیچه وانه ی هیناوه	- قدم إثبات العكس
Provable	Prouvable	شیاوی سه لماندن	- ممكن إثباته
Mean of proof	Moyen de preuve	ئامراز ی (ئالاقی) سه لماندن	- وسيلة الإثبات
To establish one's innocence	Prouver son innocence	بیئاوانی خۆی سه لماندن، بیئاوانی خۆی درووقان	أثبت براءته
To establish one's rights	Etablir ses droits	مافه کانی سه لماندن	أثبت حقوقه
Until evidence is found to the contrary	Jusqu'à preuve du contraire	تا پیچه وانه که ی ده سه لمینیریت	- حتى يثبت العكس

To establish the validity of a claim	Etablir le bien fondé de la réclamation	دروستی داواکه ی سه لماند	أثبت صحة الادعاء
To corroborate a fact	Confirmer un fait	رووداوئیکی سه لماند	أثبت واقعة
To establish an alibi	Etablir un alibi	تۆمه تبار سه لماندی له شوینیکی تر بووه	أثبت المتهم وجوده في مكان آخر
Effect, trace	Effet	شوینه وار	أثر
To leave a trace	Laisser une trace	شوینه واری جیهیشت	- ترك أثرا
Without trace	Sans effet	بی شوینه وار	- دون اثر
Retroactive effect, ex post facto	Effet rétroactif	کاریگه ری بو له وه و بهر هه یه	أثر رجعي
Retroactive law	Loi avec effet rétroactif	قانونیك کاریگه ری بو له وه و پێش هه بیته	- قانون ذو اثر رجعي
Inoperative	Inopérant	بی شوینه وار	- عديم الأثر
Footprint	Empreinte de pied	جی پی، شوین پی	أثر القدم
To influence	Influencer	کاری تیکرد	أثر في
Enrichment	Enrichissement	دهوله مندبوون	إثراء
Unjust enrichment	Enrichissement sans cause	دهوله مندبوونی بی هو	إثراء بدون سبب
Action for unjust enrichment	Action pour enrichissement sans cause	داوای به بی هو دهوله مندبوون	- دعوى الإثراء بدون سبب
A rejoinder	Répondre à la réplique	وه لأمی نه یاره که ی دایه وه	أجاب عن جواب الخصم
Authorisation, permission	Autorisation	مۆله ت	إجازة (رخصة)

Liquor licence	Patente de débit de boisson	مۆله تی مه ی فروشتن	إجازة بيع المشروبات الكحولية
Safe conduct	Sauf-conduit	مۆله تی هاتوچۆ	إجازة تجول
Export licence	Autorisation d'export	مۆله تی هه نارده	إجازة تصدير
Licence to carry Firearms	Permis de port d'armes	مۆله تی چهك هه لگرتن	إجازة حمل السلاح
Driving licence	Permis de conduire	مۆله تی لیخوړین (هاژۆتن)	إجازة السياقة
Hunting licence	Permis de chasse	مۆله تی پاوکردن	إجازة صيد
Work permit	Permis de travaille	مۆله تی کارکردن	إجازة عمل
Annual leave	Permission annuelle	مۆله تی سالانه	إجازة سنوية
Sick leave	Congé de maladie	مۆله تی نه خووشی	إجازة مرضية
Special licence, special permission	Autorisation spéciale, dispense spéciale	مۆله تی تاییه تی	إجازة خاصة
Student grant	Bourse d'études	مۆله تی خویندن	إجازة دراسية
Compulsion, constraint	Contrainte	زۆر لیکردن، ناچارکردن	إجبار (إكراه)
Compulsory savings	Epargne force	پاشه كه وتی ناچاریی	- ادخار إجباري
Compulsory sale	Vente force	به زۆر فرووشی	- بيع إجباري
Meeting	Réunion	كۆبوونه وه، جفین	إجتماع
Regular meeting	Assemblée régulier	كۆبوونه وه ی (جفینی) ئاسایی	إجتماع اعتيادي
Holding of the general meeting	Tenue de l'assemblée générale	كۆبوونه وه ی كۆمه له ی گشتی	إجتماع الجمعية العامة
Emergency meeting	Réunion urgente	كۆبوونه وه ی به په له	إجتماع عاجل

General meeting	Séance publique	کۆبونه وهی (جئینی) گشتی	إجتماع عام
Shareholders' meeting	Assemblée d'actionnaires	کۆبوونه وهی به شداران	إجتماع المساهمین
Social	Social	کۆمه لایه تی	إجتماعی
Social security	Sécurité sociale, aide sociale	دنیاکاریی کۆمه لایه تی، سۆشیال	- تامین (ضمان) اجتماعی
Social services	Services sociaux	خزمه تگوزاری کۆمه لایه تی	- خدمات اجتماعیة
Social worker	Assistant de service social	یاریده ده ری کۆمه لایه تی	- مساعد اجتماعی
Interpretation	Interprétation	بۆچوون، لیکدانه وه	إجتهداد
Jurisprudence	Jurisprudence	لیکدانه وهی دادوه ری	إجتهداد قضائي
Law reports	Recueil de jurisprudence	کۆی برپاره دادوه ریه کان	- مجموعة الاجتهادات القضائية
Prejudice	Préjudice	بیدادی کردن، ناهه قی	إجحاف
Salary, wages	Salaire	کرئ	أجرة
Minimum wage	Salaire minimum	که مترین کرئ	- الحد الأدنى للأجرة
Wage increase	Hausse des salaires	کرئ به رزبوونه وه	- ارتفاع الأجور
Lawyers' fees, honorarium	Honoraires d'avocat	پاریزانه، دادیارینه	أجور (أتعاب) المحامي
Formality	Formalité	رێکاری پوآله تی	إجراء شكلي
Police action	Action de police, mesure policière	رێکاری پۆلیسی	إجراء بوليسي
Precautionary measure	Mesure de precaution	رێکاری خو پاریزی	إجراء احتياطي (احترازي)

Preliminary proceeding	Poursuite préliminaire	پێکاري سه ره تايی	إجراء أولی
Legal measure	Mesure légale	پێکاري قانونی	إجراء قانونی
Criminality	Criminalité	تاوانکاری	إجرام
Criminology	Criminologie	کریمینۆلۆژی، تاوانناسی	- علم الإجرام
Term	Terme	مۆلەت، وچان	أجل (مهلة)
Forward	A terme	مه ودا	- لأجل
Credit sale	Vente à terme	فروشتنی به مه ودا	- بيع لأجل
Forward loan	Prêt à terme	قه رددان به مه ودا	- قرض لأجل
Uncertain term	Terme incertain	مه وداى ناديار	اجل غير ثابت
Suspended term	Terme suspensif	مه وداى پاگيراو	اجل واقف
Unanimity	Unanimité	تێکرا، سه روپهه، سه رجه م	إجماع
Unanimous Agreement	Unanimité des opinions	تێکراى ده نگه کان	إجماع الآراء (بالإجماع)
Total	Global	سه ره له بهه، سه رجه م	إجمالي (شامل)
Gross revenue	Revenu brut	کۆی ده رامهت	- دخل إجمالي
Gross profit	Bénéfice brut	سه ودى سه ره له بهه	- ربح إجمالي
Gross weight	Poids brut	کێشى سه ره له بهه	- وزن إجمالي
Foreigner	Etranger	بێگانه	أجنبي
Undesirable alien	Etranger indésirable	بێگانه ی نه وپستراو	أجنبي غير مرغوب فيه
Abortion	Avortement	له باربردن	إجهاض

Prolicide	Avortement criminal	له باربردنی ناشه رعی	إجهاض غیر شرعی
Transfer	Renvoi	ره وانه کردن	إحالة
Transfer a case	Renvoi d'une cause	هه واله کردن داوا	إحالة دعوی
Retirement	Mise à la retraite	خانه نشین کردن	إحالة علی التقاعد
Foiling a plot or conspiracy	Anéantissement d'un complot	تیکشکاندن پیلان	إحباط مؤامرة
Protest	Protestation, protêt	ناپه زایی، بیزاری ده برپین، پروتیست	إحتجاج
Protest for non-payment	Protêt faut de paiement	پروتیستی نه دانه وه ^۱	احتجاج عدم الدفع
Protest for non- acceptance	Protêt faut d'acceptation	پروتیستی په سه ند نه کردن ^۲	احتجاج عدم القبول
Protest costs	Frais de protêt	خه رجی پروتیست	- نفقات الاحتجاج
Profession	Profession	پیشه گه ری، پیشه وه ری	إحتراف
Respect for the law	Respect de la loi	ریزگرتن له قانون	إحترام القانون
Keeping, retention	Garde, retention	گلدانه وه، هه لگرتن	إحتفاظ
To keep the books and documents	Garder les registres et documents	گلدانه وه ی به لگه نامه کان	- الإحتفاظ بالوثائق
Contempt, disdain	Dédain	سووکایه تی کردن	إحتقار

^۱ ئەگەر به پیتی (قه واله یکی بازگانی) پۆزی دانه وه ی قه ردیک بگات و نه دریتته وه، هه لگری ئەو قه واله یه ده توانی له ماوه یه کی دیاریکراودا قه ردار ناگاداریکاته وه به دانه وه ی ئەو قه رده، شیوازی ئەو ناگادارکردنه وه یه پیتی ده گوتریت: (پروتیستی نه دانه وه).

^۲ ئەگەر قه ردار قه واله که ی قبول نه کرد، ده بی ئەم پروتیسته به نووسراوی ئەنجام بدریت.

Monopoly	Monopole	قۆرخکرن، مۆنۆپۆل، پاوان کردن	إحتکار
Government monopoly	Monopole gouvernemental	مۆنۆپۆلی میری، پاوان کردنی میری	احتکار حکومی
Fraud	Fraude	فیلبازی، که له کبازی	إحتیال
Fraudulently	Frauduleusement	به فیل، به که له ک	- باحتیال
Probability	Probabilité	وادانان، شیمانە	إحتمال
Precaution	Précaution	یه ده ک	إحتیاط
Imprisonment on suspicion, on remand	Détention preventive	گرتنی یه ده کی	- توقیف احتیاطی
Charity, Beneficence	Charité, bienfaisance	چاکه، خیرخوازی	إحسان
Census	Recensement	سه رژمیتری، ئامار	إحصاء
Census returns	Résultat du recensement	ئه نجامی سه رژمیتری	- نتائج الإحصاء
Statistics	Statistique	زانستی سه رژمیتری، ستاتیسیتیک	- علم الإحصاء
To summons	Citer à comparaître	ئاماده کردن، هاوردن	إحضار
Summons	Citation à comparaître	ئاماده نامه	- مذكرة إحصاء
Brother	Frère	برا	أخ
Foster-brother	Frère de lait	برای شیر، شیربرا	أخ بالرضاعة
Brother	Frère germain	برای دایک و باوکی	أخ شقيق
Brother-in-law	Beau-frère	شووبرا	أخ الزوج
Step-brother on the father's side	Frère consanguin	برای باوکی، برا له باوکه وه	أخ من الأب

Step-brother on the mother's side	Frère utérin	برای دایکی، برا له دایکه وه	أخ من الأم
Half-brother	Demi-frère	زپبرا	أخ من زوجة الأب أو من زوج الأم
Information	Information	دههنگوباس، هه وال، نووچه	أخبار
To inform the police	Informer la police	ئاگادارکردنی پۆلیس	إخبار الشرطة
To inform about	Informer au sujet	راپۆرتدان، هه والدان	إخبارية
Sister	Sœur	خوشك	أخت
To choose, to elect	Choisir, élire	هه لیبژارد	إختار
To retain a counsel	Choisir un avocat	پاریزه ری دیاری کرد	اختار محاميا
To put to the test	Mettre à l'épreuve	خرایه ژیر تا قیکردنه وه	- وضع تحت الاختبار
Put on probation	Mise à l'épreuve	به ندکراوی ژیر تا قیکردنه وه	- محكوم خاضع للاختبار
Written examinations	Epreuves écrites	تا قیکردنه وه ی ده ستنوس	اختبارات خطية
Closure, closing	Clôture, fin	کۆتایهینان	إختتام
Closing of the Application list	Clôture de la souscription	کۆتایهینان به باربوو	إختتام الاکتتاب
Closing of a meeting	Clôture d'une séance	کۆتایهینان به دانیشن	إختتام الجلسة
Closure of pleading	Clôture de débats	کۆتایهینان به دادگه ری	إختتام المرافعة
Invention	Invention	داهینان، نه فرانندن	إختراع
Letters patent	Brevet d'invention	ده ستاویژی داهینان	- براءة اختراع
Shorthand, stenography	Sténographie	کورته کردنه وه، ستینوگرافی	إختزال

Competence, jurisdiction	Ressort, competence	پسپۆری ^۲	إختصاص
Within the jurisdiction of	Du ressort de	له دهسه لاتی...	- من اختصاص
Conflict of jurisdiction	Conflit de competence	ناکۆکی له سه ر دهسه لات	- تنازع الاختصاص
Competence of a court ration loci	Compétence de lieu	دهسه لاتی جیگه یی، دهسه لات به پیی جیگا	اختصاص مکانی
Competence of a court ration Personae	Compétence relative	دهسه لاتی ریژه یی	اختصاص نسبی
Competence of a court ratione materiae	Compétence absolue	دهسه لاتی په ها	اختصاص مطلق
To disclaim the competence of the court	Décliner la compétence du tribunal	تانه دان له دهسه لات	- دفع بعدم الاختصاص
Specialist	Spécialiste	پسپۆری ^۴	إختصاصی
Abbreviation	Abréviation	کورت کردنه وه	إختصار
In short	Par abréviation	به کورتی	- باختصار
Dispute, quarrel	Dispute, querelle	ناکۆکی	إختصام
Suffocation	Suffocation	خنکان	إختناق
Embezzlement, misappropriation	Détournement	پاره دزین	إختلاس
Misappropriation of public funds	Violation des dépôts publics	دزینی پاره ی گشتی	اختلاس أموال عامه

^۲ مه به ست لیڤه دا توانای ته ماشا کردنی داوایه، وشه ی "دهسه لات"، هه رچه نده گۆراوی "سلطه" ی عه ره بییه، به لام ده توانین لیڤه ش به کاری بینین، ده گوتری ئەم داوایه له دهسه لاتی دادگای هه له بجه دایه، وانا هه ر دادگای هه له بجه ده توانیت ته ماشای بکات.

^۴ به بۆچوونی مامۆستا (توفیق وه هبی) "پسپۆر" به و که سه ده گوتری که شاره زایی له مه پومالاندا هه بی، به لام ئەمپۆ ته نیا به شاره زا ده وتری.

Disagreement	Désaccord	جیاوازی، جودایی	إختلاف
Difference of opinion	Désaccord des opinions	جیاوازی بیروپا	اختلاف الآراء
Fabrication, forging	Falsification, fabrication	هه لبه ستن	إختلاق
Maladjustment, imbalance	Dérèglement, déséquilibre	تیكچوون، لاسهنگی	إختلال
Insanity	Aliénation mentale	تیكچوونی هوش	اختلال عقلي
Option	Option	سه ریشکی	إختیار
The right to choose	Le droit de choisir	مافی هه لبه ژاردن	- حق الاختیار
Optional, voluntary	Facultatif, volontaire	ئاره زوومه ندانه، هه لبه ژارده بی	إختیاری
Voluntary liquidation	Liquidation volontaire	پاکسازی خوویستانه (ئاره زوومه ندانه)	- تصفية اختیاریة
To take account of	Tenir compte de	ره چاوکردن	أخذ بنظر الاعتبار
To take over	Prendre à sa charge	له ئه ستوی خووی گرت	أخذه على عاتقه
Another	Un autre	یه کیکی تر، که سیککی دی	آخر
The other party	L'autre partie	لایه نی دی، لایه نی به رانبه ر	- الطرف الآخر
That's another matter	C'est une autre affaire	ئه مه یان بابه تیککی تره	- هذه قضية أخرى
To be in error	Etre dans l'erreur	هه له ی کرد	أخطأ
Warning, notification	Avertissement	ئاگادار کردنه وه، هشیارکرن	إخطار
Formal notice	Préavis formel	ئاگادار کردنه وه (بیرهینانه وه) ی فه رمی	إخطار رسمي

Notice of trial	Notification de procès	پێپراگه یاندن	إخطار (تبليغ) باخاکمه
Final notice	Notification définitive	دوا ئاگادارکردنه وه	إخطار نهائي
Period of notice	Délai de préavis	ماوه ی ئاگادارکردنه وه	- مهلة الإخطار (التبليغ)
Concealment	Recel	شاردنه وه، حه شاردان	إخفاء
Harbouring of criminals	Recel des malfaiteurs	شاردنه وه ی (حه وانه وه ی) تاوانکاران	إخفاء (إيواء) المجرمين
Suppression of evidence	Dissimulation des preuves	شاردنه وه ی به لگه کان	إخفاء الأدلة
Failure	Manquement	سه رنه که وتن، نشوستی	إخفاق
Evacuation	Evacuation	چۆلکردن، به تالکردن، قالاکردن، والاکردن	إخلاء
Bail, release on bail	Mise en liberté provisoire sous caution	به ره لاکردن به دهسته بهری (به که فالهت)	إخلاء سبيل بكفالة
Evacuation of a house	Evacuation d'une maison	خانوو چۆلکردن	إخلاء منزل
Loyalty	Fidélité	دلسۆزی	إخلاص
Morale	Morale	په وشت	أخلاق
Offence against public decency	Attentat aux mœurs	دهست درێژیکردنه سه ر نامووس (په وشت)	اعتداء على الأخلاق
Morality	Moralité	په وشت پاکی	- حسن الأخلاق
Immoral contract	Contrat contre bonnes mœurs	رێککه وتن به پێچه وانه ی دابونه ریتى گشتى	عقد مخالف للآداب العامة
Breach	Infraction	لادان	إخلال

Breach of contract	Infraction au contrat	لادان له پیکه و تن	إخلال بالعقد
Accomplishment, fulfilment	Accomplissement	ئه نجامدان	أداء
To give false witness	Prêter faux témoin	سویندی درۆ، به درۆ سویند خواردن	أداء يمين كاذبة
Device	Appareil	ئامراز، ئامپیر، ئالاق	أداة
Management	Administration	كارگێری	إدارة
Management department	Département de l'administration	به شی كارگێری	- قسم الإدارة
Public administration	Administration publique	كارگێری گشتی	إدارة عامة
Decentralised administration	Administration décentralise	كارگێری نا ناوهندی	إدارة لامركزية
Management agreement	Contrat de gérance	پیکه و تنی كارگێری	عقد إدارة
Management (conduct) of affairs	Conduite des affaires	به پێوه بردنی كاروباری بازرگانی	- إدارة الأعمال التجارية
Local administration	Administration locale	كارگێری خۆمالی	- إدارة محلية
Board of Directors	Conseil d'administratio	ئه نجومه نی كارگێری	مجلس إدارة
Administrative Costs	Frais de gestion	خه رچی كارگێری	- نفقات الإدارة
Civil servant	Fonctionnaire	فه رمانبه ری كارگێری	- موظف إداري
Administrative power	Pouvoir administratif	ده سه لاتی كارگێری	- سلطة إدارية
Administrative district	Circonscription administrative	ناوچه یه کی كارگێری	منطقة إدارية

Sentencing	Condamnation	تاوانبارکردن	إدانة
Guilty verdict	Verdict de culpabilité	بپیری تاوانبارکردن	- قرار الإدانة
Sentencing of a guilty person	Condamnation d'un coupable	تاوانبارکردنی تۆمه تبار	إدانة مذنب
Politeness	Politesse	پهوشت پاکی	أدب (حسن معاشره)
Literature	Littérature	ویژه	أدب (فن الأدب)
Moral obligation	Obligation morale	پابهندی ئەدهبی (واتایی)	- التزام أدبي (معنوي)
Author's copyright	Propriété littéraire	مولکایه تی واتایی	- ملكية أدبية (معنوية)
Saving	Epargne	پاشه که وتکردن	إدخار (توفير)
Savings account	Compte d'épargne	حیسابی (دهستمایه ی)	- حساب الادخار (التوفير)
Savings bank	Caisse d'épargne	سه ندوقی پاشه که وت	- صندوق الادخار
Insertion, putting in	Insertion	تیکردن	إدخال
Introduction of a third party	Appel en cause	هینانی که سیکی تر بۆناو داوا	إدخال الغير في الدعوى
Comprehension	Compréhension	ههستپیکردن، په پپیکردن	إدراك (فهم)
Claim, request	Prétention, demande, revendication	داوانامه، داواکاری، داوا	إدعاء (طلب)
To renounce one's claim	Renoncer à ses prétentions	دهستی هه لگرت له داواکاریه کانی	- تخلى عن ادعاءاته
Justified claim	Réclamation juste	داوایه کی راست	ادعاء صحيح

Claimable	Revendable	شیاوی داواکردنه	- یمن الادعاء به
False claim	Réclamation frauduleuse	داوایه کی ناراست	ادعاء کاذب
Inferior	Inférieur	که مترین	أدنی
Minimum	Minimum	لایه نی که م	- حد أدنی
Starting price	Prix de départ	که مترین نرخ	- السعر الأدنی
Prejudice, harm	Préjudice, mal	له که مکردنه وه دا	(في المناقصة)
Bodily (physical) harm	Préjudice corporel	نازار	أذى
Diffusion	Diffusion	بلاوکردنه وه، په خشکردن	إذاعة
Submission	Soumission	ناچارکردن، گوی پابه لی	إذعان
Submission contract	Contrat de soumission	ریککه وتنی ناچاری	- عقد إذعان
Permission, leave to	Permission	ریگادان، بواردان	إذن
Will	Volonté	خواست، ویست، قیان	إرادة
Good will	Bonne volonté	خواست چاکی	إرادة حسنة
Ill-will	Mauvaise volonté	خواست پیسی	إرادة سيئة
Unilateral undertaking	Volonté unilatérale	تاک خواستی	إرادة منفردة
Lack of will	Manque de volonté	خواست نه بوون	- افتقار للإرادة
Of one's own free will	De son bn vouloir	به خواستی خوی، به ئاره زووی خوی	- بملء إرادته
To impose one's Will	Imposer sa volonté	خواستی خوی سه پاند	- فرض إرادته
Voluntary	Volontaire	ئاره زوومه ندانه، خوویستانه	إرادي (طوعي)

Involuntary	Involontaire	خۆنه ویستانه	- غیر إرادى (لا إرادى)
Alliance, union	Alliance, liaison	په یوه ندبوون	إرتباط
Engagement	Engagement	دیاریکردن، په یوه ندبوون	ارتباط (خطبة)
Business connection	Liaison d'affaires	په یوه ندی بازرگانی	ارتباط تجارى
To bind oneself under contract	Se lier par contrat	خۆبه ستنه وه به ریککه وتن	ارتبط بعقد
To bind oneself under oath	Se lier par serment	خۆبه ستنه وه به سویند	ارتبط بيمين
Embarrassment	Embrassement	په شوکان	إرتباك
Reaction	Réaction	هه لگه رانه وه، پاشگه زبوونه وه	إرتداد
Reactionary	Réactionnaire	هه لگه راوه، پاشگه ز	- مرتد
Raising, rise	Relèvement	به رزبوونه وه	إرتفاع
Pay rise	Relèvement des salaires	به رزبوونه وه ی کرئ	ارتفاع الأجور
Easement	Servitude	هاورپیه تی	إرتفاق
Easement, common right	Droit de servitude	مافی هاورپیه تی	- حق الارتفاق
Jus pascendi	Servitude de pacage	مافی له وه پانندن	ارتفاق الرعى
Legal servitude	Servitude légale	مافی هاورپیه تی رهوا	ارتفاق شرعى
Perpetration of a crime	Perpétration d'un crime	تاوانکردن	إرتكاب جريمة
Perpetration of an error	Perpétration d'une faute	هه له کردن	ارتكاب خطیئة
Mortgage	Hypothèque	بارمته کردن، رههن کردن	إرتهان

To mortgage a house	Hypothéquer une maison	خانوو بارمته کردن (پهههه ن کردن)	ارتهان منزل
Heritage, inheritance	Héritage	میرات، پاشماوه	یرث
Hereditarily	Héréditairement	به شه میرات	- حصه الیرث
Portion of an inheritance	Portion d'un héritage	گه پاندنه وهی میرات	یرجاع الیرث
Retrocession	Rétrocession	پیشتری	أرجحیة
Sending	Envoi, expédition	ناردن، هنارتن	یرسال
Destination of goods	Destination donnée aux marchandises	شوینی لیوه په وانه کردن، شوینی که لویه ل ناردن	- مکان یرسال السلع
Land	Terre	زهوی، زه مین	ارض
Fallow land	Terrain en friche	به یار، نه کیلراو	ارض بور
Crown land	Terres domaniales	زهوی میری	أراضی الدولة
Land owner	Propriétaire foncier	خاوهن زهوی، زه ویدار	- مالک الأرض
Satisfaction	Satisfaction	رازی کردن، قایل کردن	یرضاء
Widower	Veuf	بیوه پیاو، بیوه میرد	أرمل
Widow	Veuve	بیوه ژن	أرملة
Terrorism	Terrorisme	تیرور، توقاندن	یرهاب
Acts of terrorism	Actes de terrorisme	کاری تیروریستی	- أعمال إرهابیة
Prosperity	Prosperité	بووژاندنه وه	یزدهار
Economic Prosperity	Prosperité économique	بووژاندنه وهی ئابووری	ازدهار اقتصادی
Increase	Accroissement	زیادبوون	یزدیاد

Increase in production	Accroissement de la production	زیادبوونی به رهههه	ازدیاد الإنتاج
Crisis	Crise	قهیران، تهنگژه	أزمة
Economic crisis	Crise économique	تهنگهژهی ئابووری	أزمة اقتصادية
Political crisis	Crise politique	قهیرانی پامیاری	أزمة سياسية
To overstep one's authority	Outrepasser ses pouvoirs, Abus d'autorité	خراپ به کارهینانی دهسهلات	إساءة استعمال السلطة
To ill-treat	Maltraiter	به د پهفتارکردن	إساءة المعاملة
Misuse of authority	Abus d'autorité de pouvoir	خراپ به کارهینانی ماف	إساءة استعمال الحق
Breach of trust	Abus de confiance	خراپ به کارهینانی متمانه	إساءة استعمال الثقة
Ground, basis	Fondement, base	بنه ما، بنه پهت، بنچینه، بناغه، بنج	أساس
The merits of a case	Le bien-fondé d'une cause	بنه ما ی داوا	أساس الدعوى
Without cause, groundless	Sans cause	بی بنه ما	- دون أساس
Grievance	Grief	بنه ما ی سکالا	أساس الشكوى
Particular of the charge, count of an indictment	Chef d'accusation	بنه ما ی تۆمه تبارکردن	أساس الاتهام
Essential clause	Clause essentielle	مه رجی بنچینه یی	- شرط أساسي
Principal purpose	Objet direct	مه به ستی سه ره کی	- الغرض الأساسي
Underlying causes	Causes fondamentales	هۆیه بنچینه ییه کان	أسباب أساسية
Judge's preamble	Préambule de jugement	هۆیه کانی بربار	أسباب الحكم (القرار)

Preamble	Préambule	هۆی دانانی قانون	أسباب موجبة لإصدار قانون
Having priority	Prioritaire	به رتر، پیشینتر، کۆنتر	اسبق (اقدام)
The most senior member	Le plus ancien membre	پیشووترین (کۆنترین) ئەندام	- عضو اقدام
Priority	Priorité	به رتری، پیشتری	أسبقية (أقدمية)
Priority rights, rights of precedence	Droits de priorité	مافی به رتری	- حقوق الأسبقية
Renting, hiring	Louage, location	به کرای گرتن	إستئجار
Asking authorization (permission)	Demande d'autorisation	پرس پی کردن	إستئذان
Appeal	Appel	تییه لچوونه وه ^(٤)	إستئناف
To lodge an appeal	Interjeter un appel	داوای تییه لچوونه وه	- استئناف الدعوى
Appeal Court	Cour d'Appel	دادگهی تییه لچوونه وه	- محكمة الاستئناف
With possible appeal	En premier resort	بپاریک شیاوی تییه لچوونه وه بیته	- قرار قابل للاستئناف
Appellant	Appelant	تییه لچوو	- مستأنف
Respondent, appellee	Intimé	داوایکراو له داوای تییه لچوونه وه	- مستأنف علیه
Professor	Professeur	پروفیسۆر، مامۆستا	أستاذ
Tyranny	Tyrannie	زۆرداری	إستبداد

^٤ (دووباره) له زمانی فه ره نسی و ئینگلیزیدا Appeal, Apple به مانای بانگکردن دیت، نزیکتین وشهش له زمانی کوردی بۆ ئەو وشهیه: (هانا بردنه)، که ئەوهش شیوهیه که له په خنه گرتن له بپاریاری دادگایه که له لای دادگایه کی بالاتره وه، تا چاو به و بریاره دا بگێریتته وه و جارێکی تر ته ماشای بکاته وه. کورد ده لئ: (به هانام که وه)، (هانا) وشهیه کی سانسجیریتیه، به لام وه که هه موو پیشنیازیکی نۆی قبوولکردنی کاتی ده ویت تا رابین له به کارهینانی. ئە کادیمیای کوردی وشه ی (تییه لچوونه وه) ی پی باشتر بو، چونکه له (استئناف) ی عه ره بیه وه نزیکتره، بۆیه په سه ندمان کردوه.

Despotic	Despotique	زه بر به دهستی	إستبدادي
Replacement, substitution	Remplacement, substitution	گۆپینه وه	إستبدال
Substitution of a debt	Novation d'une dette	گۆپینی قهرده به قهردیکی دیکه، نوێکردنه وه ی قهرده	استبدال دین بدین آخر (تجدید الدین)
Commutation of Sentence	Commutation de peine	گۆپینی سزایه ک به سزایه کی تر	استبدال عقوبة بعقوبة أخرى
Exception	Exception	هه لآوێرده، به ده ر	إستثناء
Exceptional	Exceptionnel	به ده ر له	إستثنائي
Exceptional clause	Clause exceptionnelle	مه رجی هه لآوێرده یی	- شرط استثنائي
Interrogation, interpolation, questioning	Interrogation, interpellation	به رشفدان، پرسیارلیکردن	إستجواب
Hearing the witnesses	Audition de témoins	پرسیارکردن له شایه ته کان	استجواب الشهود
Impossibility	Impossibilité	ده ست نه دان، مه حال	إستحالة
To summon the parties	Faire venir les parties	ئاماده کردنی هه ردوولا	إستحضار
Merit	Mérite	بابی	الطرف (إستحقاق (مزیه)
Maturity, due date	Echéance	هه قداری،	إستحقاق
Expiry date	Date d'échéance	واده ی وه رگرتنه وه واده ی هه قداری، واده ی وه رگرتنه وه	- موعد الاستحقاق
To swear in	Assermenter, faire prêter serment	سویندان	إستحلاف اليمين

To swear in a Witness	Assementer un témoin	سویندانی شایهت	إستحلاف الشاهد اليمين
Information	Renseignement	هه والگری	إستخبار
Intelligence service	Service de renseignements	فه مانگه ی هه والگری	- دائرة الاستخبارات
Employment, hiring	Emploi, embauchage	به کارهینان	إستخدام
Extraction	Extraction	دهرینان	إستخراج
Extraction of oil	Extraction de pétrole	دهرینانی نهوت	استخراج النفط
Writ, summons	Assignment	بانگکردن بۆ دادگه	إستدعاء إلى المحكمة
Recall of witnesses	Appel des témoins	بانگکردنی شایهتهکان	إستدعاء الشهود
Recovery	Récupération, recouvrement	گێرانهوه، وهگرتهوه	إسترجاع (استرداد)
Action for recovery of property	Action en revendication d'une propriété	داوای گێرانهوهی مولکداریهتی	- دعوی إسترداد الملكية
To regain the money lost	Regagner l'argent perdu	وهگرتهوهی پارهی ونبوو	استرداد النقد المفقود
Recovery	Récupération	وهگرتهوهی دهستداری	استرداد الحيازة
To regain Possession	Rentre en possession	داوای گێرانهوهی دهستداری	- دعوی استرداد الحيازة
Action for recovery of a debt	Action en récupération d'une créance	داوای وهگرتهوهی قهرد	- دعوی استرداد الدين
Capitulation, surrender	Capitulation	خۆ به دهستهوه دان	إستسلام
Unconditional surrender	Capitulation sans conditions	خۆ به دهستهوه دانی بی مهرج	استسلام بدون قيد أو شرط

Consultation	Consultation	پاویژێ، پاویژێپیکردن	إستشارة
Medical consultation (advice)	Consultation médicale	پاویژێ پزیشکی	استشارة طبية
Legal advice	Consultation juridique	پاویژێ قانونی	استشارة قانونية
Advisory	Consultatif	پاویژێکار، شیرهتکاری	- مستشار
In an advisory Capacity	A titre consultative	وهك پاویژێکار	- بصفة استشارية
Advisory body	Corps consultatif	دهستهی پاویژێکاری	- هیئة استشارية
Loan	Commodat, Prêt à usage	خواستن	إستعارة
Borrower	Emprunteur	خواریار	- مستعیر
Urgency	Urgence	پهله، دهستوبرد	إستعجال
Urgency of a case	Urgence d'un cas	کاری به پهله	- صفة الاستعجال لقضية
Judge sitting in Chambers to deal with matters of urgency	Juge de Référence	دادوهری کاروباری به پهله	- قاضي الأمور المستعجلة
Colonial	Colonial	کۆلۆنیالیزم	إستعمار
Colonial economy	Colonial économique	کۆلۆنیالیزمی ئابووری	استعمار اقتصادي
Neo-colonialism	Néo-colonialisme	کۆلۆنیالیزمی نوێ	استعمار جدید
Use, usage	Usage	به کارهێنان	إستعمال
Illicit practice	Usage indu	به کارهێنانی ناپهوا	استعمال غير شرعي

Misuse, improper use	Usage abusif	خراب به کارهینان	- إساءة استعمال
Use of force	Utilisation de force	تووندی به کارهینان	استعمال القوة
Information	Renseignements	پرسگه	إستعلامات
Information office	Bureau de renseignements	نووسینگه ی پرسگه	- مكتب الاستعلامات
Exploitation	Exploitation	چهوساندنه وه	إستغلال
Misuse of authority	Abus d'autorité	خراب به کارهینانی دهسه لآت	- استغلال السلطة
Profit	Profit	سوود، که لک، مفا	إستفاده
Referendum	Référendum	پاپرسی گه ل، ریفه پاندۆم	إستفتاء الشعب
Provocation	Provocation	ده مارگرتن، ئازراندن	إستفزاز
Resignation	Démission	وازهینان، ده ست لیکیشانه وه	إستقالة
Uprightness, rectitude	Droiture, rectitude	سه رپاستی	إستقامة
Reception	Réception	پیشوازی، به پیره وه چوون	إستقبال
Stability	Stabilité	ئارامی، سه قامگیری، بنه جهبوون	إستقرار
Price stability	Stabilité des prix	سه قامگیری نرخ	استقرار الأسعار
Investigation	Investigation	لیکۆلینه وه، به دواداچوون	إستقصاء
Fact finding	Rechercher la vérité	به دواداچوونی پاستی	استقصاء الحقيقة
Independence	Indépendance	سه ره خوویی	إستقلال
Autonomy	Autonomie	ئۆتۆنۆمی، خو به رپوه به ری	استقلال ذاتي

Form	Formule	فۆرم	إستمارة
Hearing	Audition	گوڤگرتن	إستماع
Hearing of the witnesses	Audition de témoins	دانیشتنی تاییهت به گوڤگرتن له شایهتهکان	- جلسة الاستماع إلى الشهود
To hear a witness	Entendre un témoin	گوڤگرتن له شایهت	استماع إلى الشاهد
To hear a case	Entendre une cause	گوڤگرتن له پروداوهکانی داوا	استماع إلى وقائع الدعوى
Expropriation	Expropriation	دهست به سهرداگرتنی به بهرانبهه	إستملاك
Action in expropriation	Action en expropriation	داوای دهستبه سهرداگرتنی به بهرانبهه	- دعوى الإستملاك
Deduction, inference	Déduction	ئه نجامگری، هه لئینجان، ژئی ده رئیخستن	إستنتاج (استنباط)
Photocopy	Photocopie	کۆپیکردن	إستنساخ
In support of	A l'appui de	به گوڤیرهی...، به پێی...	إستنادا إلى
Preliminary examination	Interrogation préliminaire	لئیرسینه وهی (لئیکۆلینه وهی) سه ره تایی	إستطاق (تحقیق) أولي
Withdrawal	Désistement	لالووتبوون	إستنكاف
Consumption	Consommation	به کاربردن، به رخروری	إستهلاك
Consumer goods	Biens de consommation	کالای به کارهاتوو	- سلع استهلاكية
Receiving	Réception	وه رگرتن	إستلام
On receipt of goods	A la réception des marchandises	له کاتی وه رگرتنی کالاکان	- عند استلام السلع

Importation, import	Importation	هاوردن °	إستیراد
Importer	Importateur	هاورده	- مستورد
Import licence	Licence d'importation	مۆله تی هاوردن	- إجازة استیراد
Import trade	Commerce d'importation	بازرگانی هاوردن	- تجارة الاستیراد
Import duties	Droits de douane (D'importation)	په سمی (مزه ی) هاوردن	- رسوم الاستیراد
To discharge a debt	Acquitter une dette	قه رد وه رگرتنه وه	استیفاء دین
Occupation	Occupation	ده ست به سه رداگرتن، زه وتکردن	إستیلاء
Captivity	Captivité	دیلی، یه خسیری	اسر
The rights of captivity	Droits de captivité	مافی دیلیه تی	- حقوق الأسر
Prodigality, wasting	Prodigalité, gaspillage	ده ست بلاوی، ده ست به قریبی	إسراف
Family	Famille	خیزان	أسرة (عائلة)
Family rights	Droits familiaux	مافی خیزان	- حقوق الأسرة
Family welfare	Protection de la famille	خیزان پاریزی	- حماية الأسرة
Merchant fleet	Flotte commerciale	که شتیگه لی بازرگانی	أسطول تجاري
Assistance	Assistance	فریا که وتن، فریا گوزاری	إسعاف
Housing	Logement	نیشته جیکردن	إسکان
Manner	Manière	شیواز	اسلوب
Name	Nom	ناو، ناڤ	إسم

° وشه ی "هاوردن" بۆ (استیراد) ده میکه جینگیربووه.

To speak in the name of	Parler au nom de	به ناوی که سیکه وه قسه ده کات	- يتکلم باسم
Family name	Nom de famille	ناوی خیزان	اسم الأسرة
Business name, trade name	Nom commercial	ناوی بازرگانی	اسم تجاري
Name of firm, corporate name	Raison sociale	ناوی کۆمپانیا	اسم شركة
Assumed name, alias	Nom d'emprunt	ناوی خوازراو	اسم مستعار
False name	Nom faux	ساخته ناو	اسم مزور
Non-transferable, registered	Nominatif	ناوی چه سپاو	اسم غير قابل للتحويل
Contribution	Contribution	به شداری	إسهام
To refer to	Faire allusion	نیشانه به، هیما به	إشارة إلى
Rumour	Rumeur	واته وات، قسه و باس	إشاعة
Suspicion	Soupçon	گومان	إشتباه (شك)
Stipulation	Stipulation	مه رج دانان	إشراط
Subscription	Abonnement	به شداری، ئابوونه ⁶	إشتراك
Terms of subscription	Conditions d'abonnement	مه رجی به شداری	- شروط الاشتراك
Subscription card	Carte d'abonnement	کارتی به شداری	بطاقة اشتراك
Participation, sharing	Participation	به شداربوون	إشتراك

⁶ وشه ی "ئابوونه" که بۆ به شداریکردن له گوڤار و پۆژنامه کان به کاردیت، وشه یه کی فهره نسبییه (Abonnée)، له ریڭای زمانی تورکی عوسمانیه وه که وتۆته ناو زمانی کوردی.

Profit sharing	Participation aux bénéfices	به شداربوون له سوود	اشتراك بالأرباح
Sharing in a loss	Participation aux pertes	به شداربوون له زیان	إشتراك بالخسارة
Complicity in a crime	Complicité d'un crime	به شدارى له تاوان	اشتراك في الجريمة
Socialism	Socialisme	سۆشیا لیزم	إشتراكية
Notice	Avis, notification	ئاگادارکردنه وه	إشعار (إخطار)
Until further notice	Jusqu'à nouvel avis	تاكو ئاگادارکردنه وه یه کی تر	- حتى إشعار آخر
Appropriation, taking possession	Prise de possession	دهست به سهرداگرتن	إشغال (وضع يد)
Notoriety	Notoriété	بلاوکردنه وه	إشهار
Accident victim	Victime d'accident	پێکان له پووداوێک، به رکه و تن له پووداوێک	إصابة في حادث
Fatal accident	Accident qui a causé une perte	ئه و پێکانه ی پووداوه که ی لیکه و ته وه	- الإصابة التي سببت الحادث
Originality	Originalité	په سه نی	إصالة
Promulgation	Promulgation	ده رهیتان، ده رچوواندن	إصدار
Giving an order	Prononciation d'un ordre	فه رمان ده رکردن، فه رماندان	إصدار أمر
Passing a judgement	Prononciation d'un jugement	بپیاردان	إصدار حکم (قرار)
Promulgation of a law	Promulgation d'une loi	قانون دانان، قانون ده رکردن	إصدار قانون
Indictment, committal for trial	Prononcer la mise en accusation	ده رکردنی بپیارى تۆمه تبارکردن	إصدار قرار الاتهام

To issue an arrest warrant	Décerner un mandat d'arrêt	دهرکردنی فهرمانی گرتن	إصدار مذكرة التوقيف
To issue a summons	Lancer une citation	دهرکردنی بانگنامهی ئامادهبوون	إصدار مذكرة دعوة
Obstinacy, stubbornness	Obstination, entêtement	سووربوون	إصرار
Origin	Origine	بنه پهرت، پيشه، ره چه لهك، بنچه	أصل
Original	Original	ره سه نی، سه ره کی	أصلي
Inherent vice	Vice propre	خه وشى (عه یبى) سه ره کی	- عيب اصلي
Original document	Document original	به لگه نامه ی سه ره کی	- وثيقة أصلية
Assets	Actif	هه بوو و نه بوو	أصل (موجودات)
Procedure	Procédure	داد په ویی	أصول المحاکمات
Penal procedure	Procédure pénale	داد په ویی سزایی	أصول المحاکمات الجزائية
Civil procedure	Procédure civile	داد په ویی مه ده نی	أصول المحاکمات المدنية
Relating to the proceedings	Relatif à la procédure	به نده به داد په ویی وه	- يتعلق بالأصول
Ancestry	Ascendance	بنه چه	أصول (أجداد)
Reparation, restoration	Réparation, restauration	چا ککردن، چا کسازی	إصلاح
Legal redress	Réparation d'un tort	هه له چا ککردن	إصلاح خطأ
Agrarian reform	Reforme agraire	چا کسازی کشتوکالی	إصلاح زراعي
Reformatory	Maison de correction	چا کسازی	إصلاحية

Young offenders' Institution	Pénitencier pour jeunes détenus	چاکسازی نهوجوانانی لاسار	إصلاحية الأحداث الجانحين
Additional, auxiliary	Supplémentaire, auxiliaire	سهربار، زیاده	إضافي
Additional premium	Surprime	کریی سهربار، زیده کریی	- أجرة إضافية
Surtax	Surtaxe	باجی سهربار، زیده باج	ضريبة إضافية
File	Dossier	فایل، دۆسیه	إضبارة
Personal file	Dossier personnel	دۆسیه ی کهسی	إضبارة شخصية
Civil service record	Dossier d'un fonctionnaire	دۆسیه ی فهرمانبهر	إضبارة موظف
Strike	Grève	مانگرتن	إضراب
General strike	Grève générale	مانگرتنی گشتی	إضراب عام
Hunger strike	Grève de la faim	مانگرتن له خواردن	إضراب عن الطعام
Trouble, confusion	Trouble, confusion	پشپوی، ئالۆزی	اضطراب
Persecution	Persécution	چهوساندنه وه	اضطهاد
Racial harassment	Persécution raciale	چهوساندنه وه ی په گهزی	اضطهاد عنصري
Suppression	Suppression	لیخستن	إطاحة
Obedience	Obéissance	گوپرایه لی، گوهداری	إطاعة
Prolongation	Prolongation	دریژه پیدان	إطالة
Extinction	Extinction	کوژاندنه وه، فه مرادن	إطفاء
Sight	Vue	بینین، ته ماشاکردن، سه یرکردن	إطلاع
Right of cognisance	Droit de connaître	مافی ته ماشاکردن	- حق الاطلاع
At sight	A vue	کاتی ته ماشاکردن	- عند الاطلاع

Release	Mise en liberté	ئازادکردن، په هاگردن، بهردان	إطلاق سراح
Release on bail	Mise en liberté provisoire	ئازادکردن به دهسته بهری	إطلاق سراح بكفالة
Temporary release, bail	Libération provisoire	په هاگردنی کاتی	إطلاق سراح مؤقت
Rehabilitation	Réhabilitation	بایه خ پیدانه وه	إعادة الاعتبار
Re-election	Réélection	هه لبراردنه وه	إعادة الانتخاب
Restitution	Restitution	گه پیرانه وهی شتیك بو بارودوخی پیشتر	إعادة الشيء إلى وضعه السابق
Revision, review	Révision	چاو پیدانگه پیرانه وه	إعادة النظر
To submit an action for review	Intenter une action en révision	داوای چاو پیدانگه پیرانه وه کرد	- قدم طلبا بإعادة النظر
Reinsurance	Réassurance	ئینشوره نس کردنه وه (بیمه کردنه وه)	إعادة التأمين
Re-evaluation	Réévaluation	هه لسه نگاندنه وه	إعادة التقدير
Re-arrest	Ré-arrestation	گرته وه	إعادة التوقيف
Restoration of civil rights	Rétablissement de droits civils	گه پاندنه وهی مافه مه ده نییه کان	إعادة الحقوق المدنية
Renewal proceedings	Reprise d'instance	به گه رځستنه وهی داوا ^۷	إعادة السير في الدعوى
Rehearing of a case, new trial	Révision de procès	دادگه یی کردنه وه	إعادة المحاكمة
Recovery of possession	Réintégration	دهست به سه ردا گرته وه	إعادة وضع اليد

^۷ به گه پځستنه وهی داوا له لایه نه کیک له لایه نه کانی: (داواکه) یان (داوا له سه رکارا)، نه گه ر لایه نیکی داوا پیش ده رچوونی بریاری دادگه کوچی کرد، داواکه راده گیریت، به لام لایه نی دیکه، یا نه وهی لایه نی کوچ کردو ده توانن داوای به گه پځستنه وهی داواکه بکه ن.

Loan	Prêt	خواستن	إعارة
Provision, subsidy	Provision, subvention	به خێوکردن، بخودانکردن	إعالة
Subsidy	Subvention	کۆمه ککردنی دارایی	إعانة مالية
Relief fund	Caisse de secours	سه ندووقی کۆمه ککردن	- صندوق إعانة
Consideration	Considération	بايه خ	إعتبار
To take into consideration	Prendre en considération	ره چاوکردن	- الأخذ بنظر الاعتبار
For humanitarian reasons	Pour des considérations humanitaires	له بهر هۆیه مرۆفایه تییه کان	لاعتبارات إنسانية
Corporate	Morale	واتایی، مهعنه وی	إعتباري (معنوي)
Corporate body	Personne morale	که سه ته تی واتایی (مهعنه وی)	- شخصية معنوية
Assault, attack	Attentat, agression	ده ستریزتی	إعتداء
Conspiracy against the security of the state	Attentat contre la sûreté de l'état	ده ستریزتی کردنه سه ر ئاسایشی ده ولته	اعتداء على أمن الدولة
Violation of liberty	Attentat à la liberté	ده ستریزتی کردنه سه ر ئازادی	اعتداء على الحرية
Indecent assault	Attentat à la pudeur	ده ستریزتی کردنه سه ر ناموس	اعتداء على حرمة العرض
Attempt upon someone's life	Attentat contre la vie de quelqu'un	ده ستریزتی کردنه سه ر ژیانی که سیک	اعتداء على حياة شخص
Attack on property	Attentat à la propriété	ده ستریزتی کردنه سه ر مولکی که سیک تر	اعتداء على ملكية الغير

Plagiarism	Plagiat	دهستدریژی کردنه سه ر مولکایه تی واتایی	اعتداء علی الملکية المعنوية
Excuse, apology	Excuse	لیبوردن، لیبورین	اعتذار
Objection	Objection	به رتهك، به رپیگرتن	اعتراض
Challenging A witness	Récusation de témoin	به رپیگرتنی شایه ت	اعتراض علی شاهد
Liabile (open) to objection	Susceptible d'objection	شیاوی به رپیگرتنه	- قابل للاعتراض
Valid objection	Objection valable	به رپیگرتنی په وا	اعتراض مشروع
Confession, recognition	Aveu, confession, reconnaissance	دان پیدانان، ناسین (بو) دهوله ت)	اعتراف
In recognition of	En reconnaissance de	به دان پیدانان	- باعتراف
Judgement by confession (admission)	Jugement sur aveu	بپیاردان به پپی دان پیدانانی تومه تبار	حکم (قرار) صادر بناء علی اعتراف
Tacit admission	Aveu tacite	دان پیدانانی نه درکیئراو	اعتراف ضمنی
Judicial confession	Aveu judiciaire	دان پیدانانی دادوه ریی [^]	اعتراف قضایی
Admission under duress(by coercion)	Aveu sous coercition	دان پیدانانی به زور وه رگیراو	اعتراف منتزع
False confession	Aveu faux	دان پیدانانی درۆ	اعتراف کاذب
Acknowledgement of debt	Reconnaissance de dette	داننان به قهرد	اعتراف بالدين
To acknowledge one's guilt	Se reconnaître coupable	دان پیدانان به گونا ه	- اعتراف بالذنب

[^] دان پیدانان له به رده م دادوه ری لیکۆلینه وه، یان له به رده م دادگه سه باره ت به و تومه ته ی خراوه ته پال تومه ت پیکراو.

Isolation	Isolement	که نارگیری	اعتزال
Belief	Croyance	باوه پ	اعتقاد
Detention, custody	Détention	گرتن، ده ستگیرکردن	اعتقال
Administrative arrest	Arrestation administrative	گرتنی کارگیرپیانه (ئیداری) ^۱	اعتقال اداری
Arbitrary arrest	Détention arbitraire	گرتنی نارپهوا، به ناهه ق گرتن	اعتقال تعسفی
Provisional detention	Détention provisoire	گرتنی کاتی	اعتقال وقتی
Person on remand	Détenu	گیراو	- معتقل
Credit	Créance, crédit	متمانه، پشتیوانه	اعتقاد
On credit	A crédit	له سه ر متمانه	- علی الاعتماد
Bank credit	Crédit bancaire	متمانهی بانکی	اعتقاد مصرفی
Documentary credit	Crédit documentaire	متمانهی قه والهی	اعتقاد مستندی
Habitual	Habituel	ئاسایی	اعتیادی
Preparation	Préparation	ئاماده کردن	اعداد
Execution	Exécution	خنکاندن، له سیداره دان	اعدام
Death sentence	Arrêt de mort	بپیری له سیداره دان	- حکم (قرار) بالاعدام
Death warrant	Ordre d'exécution	بپیری جیبه جیکردن	- قرار التنفید

^۱ گرتنی که سیک به فهرمانی کاربه ده ستیکی کارگیرپ، وه ک گرتنی بیگانه یه ک له لایه ن کاربه ده ستیکی وه زاوه تی ناوخۆوه به مه به ستی دوورخستنه وه ی له ولات.

Formal notification, request in due form Of law	Mise en demeure	به ئاگا هینانه وه ^{۱۰}	إعذار (إنذار)
Extenuating Circumstances	Circonstances atténuantes	هۆیه کانی سووککردن	أعذار مخففة
Unmarried, single	Célibataire	رهبه ن، بی هاوسهر	أعزب
Insolvency	Déconfiture	دهستهنگی، نه بوونی	إعسار
Exemption, exoneration	Exemption, exonération	لیخۆشبوون، لیبوردن	إعفاء
Concession	Réduction	سووکه لیبوردن	إعفاء جزئي
Remission of a debt	Remise d'une dette	له قهررد خۆشبوون	إعفاء من الدين
Exemption from tax, tax exempt	Exemption d'impôts	له باج خۆشبوون	إعفاء من الضرائب
Remission of penalty	Remise de pénalité	له سزا خۆشبوون	إعفاء من العقوبة
Exempt from customs duty	Exemption des droits de douane	له باجی گومرگ خۆشبوون	إعفاء من الرسوم الجمركية
Legal aid	Assistance judiciaire	له باجی دادوهری خۆشبوون ^{۱۱}	إعفاء قضائي
Information	Information	پاگه یاندن، پاگه هاندن	إعلام
Marriage certificate	Acte de mariage	به یاننامه ی ماره برین	إعلام الزوجية
Declaration, announcement Proclamation	Déclaration, annonce Proclamation	چارپان ئاگاداری فهرمی	إعلان إعلان رسمي
Declaration of independence	Déclaration de l'indépendance	پاگه یاندنی سه ره به خۆیی	إعلان الاستقلال

^{۱۰} ئاگادارییهکی فهرمییه که تئیدا خاوه ن قهررد داوای دانه وهی قهرده که ی له قهرردار دهکات. له و پۆژه وه که قهرردار دهنگ دهدریته به دانه وهی ئه و قهرده، به رپرس ده بیته له نه مان یان له فه وتاندنی ئه و شته ی لای ماوه. مه به ست له قهررد هه ر پاره نییه، به لکو هه مو شتیک دهگرته وه که به لای که سیکی که وه بیته.

^{۱۱} لیخۆشبوونی دادگه له وه رگرتنی (باجی دادوهری) له و که سانه ی له بهر بی ده رامه تیان ناتوانن ئه و باجه بدهن. ئه م سیسته له هه ندی ولاتانی وه ک فه ره نس و به ریتانیا ده میکه کاری پیده کریت.

Legal notice	Annonce judiciaire	پاگه یاندنی دادوهری	إعلان قضائي
Notice board	Tableau d'affichage	تابلۆی پاگه یاندن	- لوحة الإعلانات
Help, assistance	Secours, assistance	فریاکه وتن	إغاثة
Rape	Viol	هه تککردن، دهست درێژیکردنه سهه نامووس	إغتصاب
Violation of a right	Violation d'un droit	ماف زه وتکردن	إغتصاب حق
Action for trespass	Action en violation de propriété	دادخوازی دهستدرێژیکردنه سهه مۆلک	- دعوی تجاوز الملكية
Assassination	Assassinat	دهستکوژی، ناگه هکوژی	إغتيال
Seduction	Séduction, attraction	فریودان، خه له تاندن، له خشته بردن	إغراء
Corruption of witnesses	Séduction de témoins	له خشته بردنی شایهت	إغراء الشهود
Submersion, inundation	Submersion, inundation	خنکاندن، نقومکردن	إغراق
Majority	Majorité	زۆرینه، پرانی	أغلبية
Absolute majority	Majorité absolue	زۆرینه ی ته واو، زۆرینه ی په ها	أغلبية مطلقة
Simple majority	Majorité simple	زۆرینه ی پێژهیی	أغلبية نسبية
Temptation, seduction	Tentation, séduction	هه له تاندن	إغواء
Abduction	Rapt par séduction	په دووکه وتن به فریودان	- خطف بالإغواء
Closing	Fermeture	داخستن	إغلاق

Closing of an account	Fermeture d'un compte	حیساب داخستن	إغلاق حساب
Declaration	Déclaration	گوفتار، داخویان	إفادة
False statement	Faux déclaration	گوفتاری درۆ	إفادة كاذبة
Jurisprudence, interpretation with Authority	Jurisprudence, interprétation avec autorité	فه توادان	إفتاء شرعي
Opening	Ouverture	کردنه وه	إفتتاح
Opening of session	Ouverture de séance	کردنه وهی دانیشتن	افتتاح الجلسة
To institute an inquiry	Ouvrir une enquête	دهستپیکردنی لیکۆلینه وه	افتتاح التحقيق
Lie, calumny	Mensonge, calomnie	بوختان، قسه هه لبهستن	إفراء
Supposition	Supposition	گریمانه، وادانان	إفراض
To presume someone's Innocence	Présumer de l'innocence de quelqu'un	گریمانه ی بیگوناھی که سیک	افراض براءة الشخص
Lack	Manque	نه بوونی، کورتی	إفتقار
Discharge, to acquit	Décharger, relaxer	بهردان، ئازادکردن	إفراج
Release on parole	Libération conditionnelle	بهردانی به مه رج ^{۱۲}	إفراج شرطي
Provisional Discharge	Libération provisoire	بهردانی کاتی	إفراج وقي
Corruption, decay	Corruption	گه نده لیکردن	إفساد
Attempt to corrupt a witness	Essaye de corrompre un témoin	هه وڵدان بو خه له تاندنی شایهت	– محاولة إفساد شاهد

^{۱۲} پاش بپیاردان به تاوانبارکردنی تۆمه تبار و بپینه وهی سزاکه ی، دادگه ده توانی بپیارای بهردانی بدات، به مه رجیک ماوه یه که له زیندان بمینیتته وه و له و ماوه دا په فتاری باش بیت. به لام ئه گهر پاش بهربوونی جاریکی دیکه دهست به تاوانکردن بکاته وه، ده گریته وه و ماوه ی به ندیه تی پیشوو و تازه ی له زیندان ده بی به سه ربیات.

Revelation, disclosure	Révélation	ئاشکراکردن، درکاندن	إفشاء
Breach of secrecy	Révélacion d'un secret	نهینی ئاشکراکردن، نهینی درکاندن، ئاشکراکرنا نهینی	إفشاء سر
Preference	Préférence	به رتری	أفضلية (أولوية)
Right of priority (precedence)	Droit de priorité	مافی به رتری	- حق الأفضلية
Escape	Evasion	دهربازیوون، هه لاتن	إفلات (هروب)
Bankruptcy	Faillite	مایه پووچی، بانکروت ^{۱۳}	إفلاس
Bankruptcy Proceedings	Procédure de faillite	کارپایی مایه پووچی	- إجراءات الإفلاس
Declaration of bankruptcy	Déclaration de faillite	پراگه یاندنی مایه پووچی	- إشهار الإفلاس
Bankrupt's estate	Masse de la faillite	سامان و هه بووی بازرگانی مایه پووچ	- أموال التفلیسة
Remission (reduction) of sentence	Remise de peine	خۆشبوون له سزا، که مکردنه وه ی سزا ^{۱۴}	إقالة من العقوبة
Residence, stay	Résidence, séjour	نیشته جیبوون	إقامة
Permanent address	Domicile permanent	شوینی نیشته جیبوونی ئاسایی	- محل إقامة اعتیادی
Argumentation, increase	Argumentation	به لگه هینانه وه	إقامة دلیل
Proposition, suggestion	Proposition, suggestion	پیشنیاژ	إقراح
Suggestion box	Boite à suggestion	سه ندووقی پیشنهادکردن	- صندوق

^{۱۳} "بانکروت" تیرمیکی ئیتالیا له (BANCO) واتا: جیگای دانیشتن، و (ROTTO) پیکهاتوو، که به مانای (شکاندن) دیت. جاران له ئیتالیا ئه گهر (سرافیک) مایه پووچ بووایا، ئه و کورسیه ی له سه ری داده نیشته ده یانیشکاند. مانا قانونییه که ی ئه وه یه ئه گهر بازرگانیک نه توانی قهرده کانی بداته وه، دادگه له سه ر داوای یه کیک له خاوه ن قهرده کان ده توانی بریاری مایه پووچی ئه و بازرگانه بدات و ده ست به سه ر هه موو مال و سامانیدا بگریت، تا به شیوه یه کی په وا به سه ر هه موو خاوه ن قهرده کاند دابه شیان بکات.

^{۱۴} خۆشبوون له هه موو یان له به شیک له سزای تاوانبار، به هۆی لیپوردنیک گشتی، یان تایبه تییه وه.

			الاقتراحات
Borrowing	Emprunt	قه ردکردن	إقتراض
Poll, ballot	Vote, scrutin	دهنگدان	إقتراع (تصويت)
Secret ballot	Scrutin secret	دهنگدانی نهیئی	اقتراع سري
Conjunction	Conjonction	هاوسه ری گرتن	إقتزان
Economy	Economie	ئابووری	اقتصاد
Political economy	Economie politique	ئابووری پامیاری (سیاسی)	اقتصاد سياسي
Planned economy	Economie dirigée	ئابووری ئاراسته کراو	اقتصاد موجه
Economic crisis, slump	Crise économique	تهنگه ژهی ئابووری	- أزمة اقتصادية
Necessity	Nécessité	پیویستی	إقتضاء
Deduction, withdrawal	Prélèvement	دابیرین	إقتطاع
Tracking down, detection	Dépistage	جی پی هه لگرتن	إقتفاء اثر
Senior	Plus ancien	کۆنتر	اقدم
Seniority	Ancienneté	به رتری، پیشتری	أقدمية
Confession, admission	Reconnaissance, aveu	دانپیدانان	إقرار (اعتراف)
Lending, loaning	Prêt	قه رددان	إقراض
To swear, to take the oath	Prêter serment, jurer	سویند خواردن	اقسم يمينا
Elimination	Elimination	لابردن	إقصاء
Feudal	Féodal	ده ره بهگ	إقطاعي
Feudalism	Féodalité	ده ره به گایه تی	إقطاعية

Closing	Clôture	داخستن	إقفال
Expert opinions	Dire d'experts, avis autorisé	وتهی شارهزایان	أقوال الخبراء
Minority	Minorité	که مینه، که مایه تی	أقلية
Region, territory	Région, territoire	هه ریم	إقليم
Regional, territorial	Régional, territorial	هه ریمی	إقليمي
Persuasion	Persuasion	قایلکردن	إقناع
Disturbance	Trouble	شیواندن	إفلاق
Breach of the peace	Attentat à l'ordre public	شیواندن پیرهوی گشتی	إفلاق النظام العام
Subscription	Souscription	پیتاک، باربوو	إكتتاب
Application for Shares	Souscription à des actions	باربووکردن له به شه کانی کۆمپانیا	اكتتاب باسهم الشركة
Public subscription	Souscription générale	باربووی گشتی	اكتتاب عام
Res judicata	Autorité de la chose jugée	دوا شیوه وهرگرتنی بریار	إكتساب القرار الدرجة القطعية
To acquire legal status	Acquérir la personnalité morale	وهرگرتنی که سیه تی واتایی	اكتساب الشخصية المعنوية
Discovery, finding	Découverte	دۆزینه وه، ئاشکراکردن	إكتشاف
Detection of a crime	Détection d'un crime	ئاشکراکردنی تاوان	اكتشاف الجريمة
Satisfaction	Satisfaction	به سبوون	إكتفاء
Majority	Majorité	زۆرینه	أكثرية

To confirm his confession	Confirmer son aveu	دووپاتکردنه وهی دانپیدانان	أكد اعترافه
To assert one's Innocence	Affirmer son innocence	دووپاتکردنه وهی بیتاوانی خۆی	أكد براءته
Constraint, Coercion	Contrainte, coercion	ناچارکردن ^{۱۵}	إكراه
Moral restraint	Contrainte morale	ناچارکردنی مه عنه وی ^{۱۶}	إكراه أدبي (معنوي)
Physical restraint	Contrainte par corps	ناچارکردنی جه سته یی	إكراه بدني
Gross violence	Violence grave	که له ناچارکردن ^{۱۷}	إكراه جسيم
Slight violence	Violence légère	سووکه ناچارکردن	إكراه خفيف
Daily fine for non-completion of contract	Astreintes	به پاره ناچارکردن ^{۱۸}	إكراه مالي
Completion	Achèvement	ته واوکاری	إكمال
Machine	Machine	ئامیر	آلة
Calculating machine	Machine à calculer	ئامیری هه ژمارکردن، ژمیرۆک	آلة حاسبة
Typewriter	Machine à écrire	ئامیری چاپ	آلة كاتبة
Ambiguity	Ambiguïté	ته مومژایه تی، لیلی	إلتباس
Beginning, starting work	Commencement du travail	ده سته کاربوون	إلتحاق بوظيفة

^{۱۵} ناچارکردنی که سیک به کردنی کاریک یا نه کردنی، که هه ردووکیان نا قانونی بن.

^{۱۶} هه ره شه کردن له که سیک به ترساندن یا به شیوه یه کی دیکه بۆ کردنی کاریک یا نه کردنی.

^{۱۷} له م باره دا ره زامه ندی که سی ناچارکراو نه ماوه، شیوه ی نه مجۆره ناچارکردنه جیاوازه و ده گۆردرپیت به پیتی ته مه ن یا پله ی کۆمه لایه تی که سی ناچارکراو، پیاو بی یا ژن، مندال بی یا گه وره ...

^{۱۸} سه پاندنی بریک پاره ی دیاریکراو به پیتی ریکه وتنی نیوان دوو که س یا زیاتر به سه ر ئه و لایه نه ی دوا ده که ویتت له جیبه جیکردنی ئه رکی سه رشانی له و ماوه یه ی بۆی دیاریکراوه .

Obligation	Obligation	پابه‌ندبوون، پابه‌ندی ^{۱۹}	إلتزام
Obligee	Obligataire	پابه‌ند	- ملتزم
Under obligation	Obligation aux dettes	پابه‌ندبوون به قه‌رد	التزام بالدين
Principal obligation	Obligation originale	پابه‌ندبوونی بنچینه‌یی	التزام اصلي
Binding obligation	Obligation alternative	پابه‌ندبوونی به‌رانبه‌ری	التزام تبادلي
Joint obligation, joint and several Liability	Obligation solidaire	پابه‌ندبوونی هاوکارانه	التزام تضامني
Conditional obligation	Obligation conditionnelle	پابه‌ندبوونی به‌مه‌رج ^{۲۰}	التزام شرطي
Imperfect obligation	Obligation illégale	پابه‌ندبوونی نادروست ^{۲۱}	التزام غير جائز
Accession	Accession	پێوه‌لکاندن ^{۲۲}	إلتصاق
Artificial accession	Accession artificielle	پێوه‌لکاندنێ دروستکراو	التصاق اصطناعي
Natural accession	Accession naturelle	پێوه‌لکاندنێ سروشتی ^{۲۳}	التصاق طبيعي
Meeting	Rencontre	به‌یه‌ک‌گه‌يشتن	إلتقاء
Solicitation	Sollicitation	خواستن	إلتماس
Plea for pardon (clemency)	Recours en grâce	داوای لی‌پوردن،	التماس العفو

^{۱۹} پابه‌ندبوونیکی قانونیییه له نێو دوو که‌س یا زیاتر له‌دووان، که ده‌بیته هۆی په‌یدابوونی مافیك له ئه‌ستۆی په‌کێکیان به‌رانبه‌ر ئه‌وی دیکه، ئایا سه‌رچاوه‌ی ئه‌و پابه‌ندبوونه (پیکه‌وتن)، (نیمچه _ پیکه‌وتن)، (تاوان)، (نیمچه تاوان) یا خودی قانون خۆی بیته.

^{۲۰} لێره‌دا پابه‌ندبوونی که‌سیك به‌ستراوه به‌ روودانی مه‌رجیکی دیاریکراو، وه‌ک: پابه‌ندبوونی که‌سیك به‌کردن یا به‌ نه‌کردنی کاریکی دیاریکراو.

^{۲۱} له‌م باره‌دا ئه‌و کاره‌ی بووته هۆی په‌یدابوونی ئه‌و پابه‌ندییه کاریکی نادروسته، وه‌ک ئه‌وه‌ی په‌کێک پاره به‌ که‌سیك بدات بۆ کوشتنی که‌سیکی دیاریکراو.

^{۲۲} په‌کێکه له هۆیه‌کانی داراییبوون که قانون دانی پێداناوه.

^{۲۳} وه‌ک فراوانبوونی پارچه زه‌وییه‌ک به هۆی کۆبوونه‌وه‌ی قورای ده‌روبه‌ری رۆیاری به‌رده‌م ئه‌و پارچه زه‌ویه.

		داوای به خشین ^{۲۴}	
Annexion	Annexion	لکاندن	إلحاق (ضم)
Unilateral obligation	Obligation unilatérale	پابه ندبوونی به کلایه نه	إلزام من جانب واحد
Obligatory	Obligatoire	داسه پاو، ناچاری	إلزامي (إجباري)
Forced currency	Cours force	نرخى داسه پاو	- سعر إلزامي
Accusing	Collage	گومان خستنه پال، تۆمهت خستنه پال	إلصاق تهمة
Abrogation, repeal	Abrogation	پووچه لکردنه وه، پووچکردنه وه ^{۲۵}	إلغاء
Express abrogation	Abrogation express	پووچه لکردنه وه ی ناشکرا	إلغاء صريح
Tacit abrogation	Abrogation tacite	پووچه لکردنه وه ی نائاشکرا	إلغاء ضمني
Rescission (termination) of a contract	Résiliation d'un contrat	له کارخستنی ریککه وتن	إلغاء عقد
Annulment (quashing) of a judgment	Cassation d'un jugement	هه لوه شاننده وه ی برپاری دادگه ^{۲۶}	إلغاء قرار محكمة (نقض القرار)
Irrevocable	Irrévocable	شیاوی پووچه لکردنه وه نییه	- غير قابل للإلغاء
Drawing attention to	Attirée l'attention to	سه رنج راکیشان	إلغات نظر
Arrest, apprehension	Appréhension, arrestation	ده سنگیرکردن	إلقاء قبض
Seisin	Détenu	ده سنگیرکراو	- مقبوض عليه

^{۲۴} ئەم داواکاریه ده خریته به ره م سه ره ک ده ولته تیییدا که سیکی مه حکومکراو داوای لیخۆشبوون له سزاکه ی ده کات یا که مکردنه وه ی ئەو سزایه .

^{۲۵} وه ک پووچه لکردنه وه قانونیک یا په یماننامه یه ک یا ریکه وتنیکى نوئ. وشه ی "هه لوه شاننده وه" به مانای "فسخ" دیت، چونکه کاردانه وه ی بۆ داوا وه نییه .

^{۲۶} وشه ی "هه لوه شاننده وه" مان به کارهیناوه، چونکه لییره دا "الغاء" به و مانایه دیت، وه ک ئەوه ی دادگایکی بالا برپاری دادگه ی خوارتر هه لوه شینیتته وه، نه ک بیسریته وه .

Sine die	Sine die	تا کاتیکی دیاری نه کراو	- إلى اجل غير مسمى
Mother	Mère	دایک	أم
Sub judice	Sub judice	له به رده م دادگه	أمام المحكمة
Examination, test	Examen, épreuve	تاقیکردنه وه، نه زمون	امتحان
Loyal	Loyaliste	سه رپاستی	أمانة
Infidelity	Infidélité	ناپاکی	- عدم الأمانة
Nation	Nation	نه ته وه	أمة
The United Nations	Les Nations Unies	نه ته وه به کگرتوه کان	- الأمم المتحدة
Qualifying Examination	Examen d'entrée	تاقیکردنه وه ی وه رگرتن	إمتحان القبول
Luggage	Bagages	شتومه ک(شمه ک)، که لویهل	أمتعة
Abstention	Abstention	ملنه دان، به ره لهستی	إمتناع
Not swearing the oath	Abstention de jurer	سویند نه خواردن	امتناع عن أداء اليمين
Refuse to reply	Abstention de répondre	ملنه دانی تۆمه تبار له وه لامدانه وه ی پرسیاره کانی دادگه	امتناع المتهم عن الإجابة على أسئلة المحكمة
Privilege	Privilège	جیاوک، جیاکاری	إمتياز
Preferential right, right of priority of secured creditors	Droit de preference	مافی جیاکاری	- حق الامتياز
Person with authority to give Orders	Ordonnateur	فه رمانده	آمر
Order	Ordre	فه رمان	أمر

Notice to quit	Ordre d'évacuation	فه‌رمانی چۆلکردن	أمر إخلاء
Administrative order	Ordre administrative	فه‌رمانی کارگێری	أمر إداري
Search warrant	Mandat de perquisition	فه‌رمانی پشکنین	أمر تحري
Transfer order	Ordre de virement	فه‌رمانی ناردن	أمر تحويل
Delivery note	Bon de livraison	فه‌رمانی به‌دهسته‌وه‌دان، فه‌رمانی پێدانه‌وه	أمر تسليم
Warrant for arrest	Ordre d'arrestation	فه‌رمانی ده‌ستگیرکردن	أمر توقيف
Summons	Mandat d'amener	فه‌رمانی ئاماده‌کردن ^{٢٧}	أمر بالاستحضار
Warrant for arrest	Mandat d'arrêt	فه‌رمانی گرتن	أمر اعتقال
Warrant for Execution	Arrêt d'exécution	فه‌رمانی جیبه‌جێکردن	أمر التنفيذ
To discharge	Mise en liberté	فه‌رمانی به‌ره‌لاکردن، (ئازادکردن)	أمر بإطلاق سراح
Order of internment	Ordre d'internement	فه‌رمانی گلدانه‌وه‌ی كه‌سێك	أمر بحجز شخص
Warrant of payment	Ordre de paiement	فه‌رمانی پارهدان	أمر بالدفع
Point of law	Point de droit	كارێك په‌یوه‌ندی به قانونه‌وه‌هه‌یه	أمر يتعلق بالقانون
Signature	Signature	واژۆ، ئیمزا	إمضاء (توقيع)
To be empowered to sign	Avoir la signature	ده‌سه‌لاتی واژۆکردنی هه‌یه	- محول بالتوقيع
Possibility	Possibilité	شيان، توانین	إمكانية
Hope	Espoir	هه‌یوا، هه‌یقی	أمل

^{٢٧} وه‌كو فه‌رمانی دادوه‌ری لێكۆڵینه‌وه به‌ ئاماده‌کردنی تۆمه‌تبار یا شایه‌تێك ئه‌گه‌ر به‌ خواستی خۆی ئاماده‌ نه‌بێت.

Safety	Sûreté	ئاسوودهی	أمان
Deposit	Dépôt	سپارده	أمانة (إيداع)
Safety, security	Sûreté, sécurité	ئاسایش	أمن
Security office	Bureau de sécurité	فهرمانگهی ئاسایش	- دائرة الأمن
Police inspector	Officier de la sûreté	ئهفسهری ئاسایش	- ضابط الأمن
Civil police	Force publique	هیزهکانی ئاسایشی ناوخبو	- قوى الأمن الداخلي
Period of grace	Délai de grâce	ماوه پیدانی دادوهی	إمهال قضائي (نظرة ميسرة)
Commercial affairs	Affaires commerciales	کاروباری بازرگانی	أمور تجارية
Maternity	Maternité	دایکایه تی	أمومة
Maternity leave	Congé de maternité	مۆله تی دایکایه تی (دایه نی)	- إجازة أمومة
Public property	Domaine public	مولک و مالی گشتی، دۆمینی گشتی ^{٢٨}	أملاك عامة
Public land	Propriété publique	زه ویوزاری میری	- أراضي أميرية
Faithful	Fidèle	سه رپاست، پارذار	أمين
General secretary	Secrétaire général	پازگر	أمين السر
Secretary general	Secrétaire général	ئه مینداری گشتی	أمين عام
Subrogation	Subrogation	جیگرایه تی	إنابة
Production	Production	به ره م، به ره مهینان، به روبووم	إنتاج
Capital equipment	Moyens de productions	هۆیهکانی به ره مهینان	- وسائل إنتاج
Productivity	Productivité	به ره مداری	إنتاجية

^{٢٨} ئه و مولک و سامانانیه ی بۆ سوودی گشتی ته رخانکراون، له قانونی فه ره نسی و میسری به (دۆمینی گشتی) ناوده برییت.

Attention	Attention	وریایی	إنتباه
Suicide	Suicide	خۆكوشتن	إنتحار
Giving a false identity	Usurpation d'identité	خۆكردن به كه سیکی تر	انتحال شخصیه الغیر
Election	Election	هه لێژاردن	إنتخاب
Direct suffrage	Suffrage direct	هه لێژاردنی راسته و خۆ	انتخاب مباشر
General elections	Elections générales	هه لێژاردنی گشتی	انتخابات عامه
Election campaign	Campagne électorale	هه لمه تی هه لێژاردن	- حملة انتخابیه
Electoral ward	Circonscription électorale	بازنه ی هه لێژاردن	دائرة انتخابیه
Electioneering, canvassing	Propagande électorale	بانگه شه ی هه لێژاردن	دعاية انتخابیه
Mandate	Mandat	ماندیت، راسپییری	إنتداب
Extracting the confession	Arrachement des aveux	دانپیدا نانی به زۆر	إنتزاع الاعتراف
Circulation	Circulation	بلا بوونه وه، به لاقبوون	إنتشار
Victory	Victoire	سه ركه وتن	إنتصار
Waiting	Attente	چاوه نوپانی، چا قنپیری	إنتظار
Withdrawal of case, non-lieu	Arrêt de non-lieu	نه مانی هۆی دادخواری	إنتفاء وجه الدعوى
Utilisation	Utilisation	سوود وه رگرتن	إنتفاع
Right of use	Droit d'usufruit	مافی سوود وه رگرتن	- حق الانتفاع
The transfer of the court	Déplacement de la cour	چوونی دادگه بۆ شوینی رووداوه که ^{۲۹}	إنتقال المحكمة إلى مكان الحادث
Vengeance, revenge	Vengeance	تۆله	إنتقام

^{۲۹} هه موو یا یه کیک له ئەندامانی دادگه ده توانی سهردانی جینگای رووداویك بکات، یا بچیت بۆ ته ماشاکردنی پارچه زهوبیهک، یا بۆ گوپراگرتن له شایه تیکی نه خوش.

Expiration, expiry	Expiration	برانهوه، کۆتایی هاتن، ته واوبوون	إنتهاء
Expiry of a contract	Expiration de délai de contrat	ته واوبوونی ماوهی رێککهوتن	انتهاء مدة العقد
Opportunist	Opportuniste	هه لپه رست، بی بار	إنتهازي (وصولي)
Violation	Violation	پیشیلکردن	إنتهاك
Forcible entry	Violation de domicile	پیشیلکردنی پیزی نیومال	انتهاك حرمة المسكن
Violation of human rights	Violation de droits de l'homme	پیشیلکردنی مافی مرۆڤ	انتهاك حقوق الإنسان
Accomplishment, achievement	Accomplissement	ته واوکردن، به جیهێنان	إنجاز
Deviation	Déviation	لادان، قاری بوون	إنحراف
Dissolution	Dissolution	هه لوه شانندنهوه، داهیززان	إنحلال
Dissolution of parliament	Dissolution de parlement	هه لوه شانندنهوهی په رله مان	انحلال البرلمان
Dissolution of marriage	Dissolution de mariage	هه لوه شانندنهوهی هاوسه ریه تی	انحلال الزواج
Bias, inclination	Inclination	لاگیری، لایه نداری	إنحياز
Falling off	Abaissement	دابه زین، نزمبوونهوه	إنخفاض
Fall in prices	Baisse des prix	نرخ دابه زین	انخفاض الأسعار
Deterioration	Détérioration	په رپووتبوون، سووان	إندثار
Impulse	Impulsion	هه لچوون	إندفاع
Fusion	Fusion	تیکه لبوون، به یه کداچوون	إندماج

Warning	Avertissement	هه پره شه (وهك سزا)، ئاگادارکردنه وه، وریاکردنه وه	إنذار (إخطار)
Notice of payment	Avertissement de paiement	ئاگادارکردنه وه به دانه وه	إنذار بالدفع
Withdrawal	Retraite	کشانه وه، فه کیشان	إنسحاب
Foundation, Establishment	Etablissement, fondation	دامه زانندن	إنشاء (تأسيس)
To found a company	Fonder une compagnie	دامه زانندن کۆمپانیا یهك	إنشاء شركة
Equity, justice	Equité, justice	ویژدان	إنصاف
Adhesion, accession	Adhésion, accession	چوونه پال، چوونه تهك	إنضمام
Impression	Impression	به رهه ست	إنطباع
Extinction	Extinction	كوژاندنه وه، فه مراندن	انطفاء
Social aid	Assistance sociale	یارمه تی (یارمه تیدانی کۆمه لایه تی)	إنعاش (مساعدة) اجتماعية
Stateless person	Apatride	بی ولاتینامه	إنعدام الجنسية
Holding of a session	Tenue d'une séance	دهه ستپیکردنی دانیشتن	إنعقاد جلسة
Isolation, loneliness	Isolement	دابړان، که نارگیری، گۆشه گیری، دووره په ریژی	إنعزال
Expenditure, expenses	Dépenses, frais	خه رجی، مه زاختی	إنفاق (صرف)
Separation, secession	Séparation, sécession	جیا بوونه وه، جو دابوونه وه، لیك دابړان، ژیک دابړین	إنفصال
Separatist	Séparatiste	جو دایی خواز	إنفصالي
Emotion	Emotion	هه لچوون	إنفعال

Rescue, saving	Sauvetage	پزگارکردن	إنقاذ
Reduction	Réduction	که مکردنه وه	إنقاص
Price reduction	Diminution de prix	که مکردنه وه ی نرخ	إنقاص الثمن
Division	Division	دابە شیبوون	إنقسام
Expiry	Expiration	به سه رچوون	إنقضاء
Expiry of a term	Expiration d'un terme	ماوه به سه رچوون	انقضاء اجل
Discontinuation	Interruption	دابەران، دابەپین	إنقطاع
Suspension of the period of limitation	Interruption de la période de prescription	پاگرتنی ماوه ی کات به سه رچوون	انقطاع مدة التقادم
Coup d'etat	Coup d'état	کوده تا	إنقلاب
Denial, disclaimer	Dénégation, déni	نه چوونه ژیر، نکوولی، نه هی	إنکار
Repudiation of the charge	Dénégation de l'accusation	نکوولی کردن له تۆمهت	إنکار التهمة
Denial of handwriting	Dénégation d'écriture	نکوولی کردن له ده ستنووس	إنکار الخط
Unqualified denial	Dénégation absolue	نکوولی کردنی په ها	إنکار مطلق
To deny the evidence	Se refuser à l'évidence	نکوولی کردن له به لگه نامه	– أنکر البينة
To deny all responsibility	Denier toute responsabilité	نکوولی له هه موو جووره به پرسپییه کی کرد	– أنکر کل مسؤولية
Ending, completion	Finition	کۆتاییه پێنان	إنهاء
Ending of treaty	Dénouement d'une traite	کۆتاییه پێنان به په یماننامه	إنهاء معاهدة

Collapse	Ecroulement	هه ره سهینان، داته پین	إنهيار
Insult	Insulte	سووکایه تی	إهانة
Contempt of court	Outrage à la justice	سووکایه تیکردن به دادگه	إهانة القضاء
Care, attention	Soin, attention	بایه خدان	إهتمام
Able, competent	Apte, compétent	شیاو، شایسته، لیوه شاو	أهل (جدیر)
Minor is not capable of contracting	Le mineur n'est pas apte à contracter	که سی نه فام توانای ریککه وتن به ستنی نییه	– القاصر غیر أهل للتعاقد
Capacity, aptitude	Capacité, habilité	شیان، شایسته ^{۳۰}	أهلية
Capacity to act	Capacité d'exercice	شیانی رایه راندن ^{۳۱}	أهلية أداء
Capacity to contract and convey	Capacité d'obligation	شیانی پابه ندبوون	أهلية الالتزام
Electorate	Electorat	شیانی هه لبراردن	أهلية الانتخاب
Capacity to act (use)	Capacité de disposer	شایسته ی هه ل سوکه وتکردن	أهلية التصرف
Relative capacity	Capacité relative	شایسته ی نات ه واو	أهلية مقيدة
Absolute capacity	Capacité absolue	شایسته ی ته واو (ره ها)	أهلية مطلقة
The right to enjoyment	Capacité de jouissance	شایسته ی مافبوون ^{۳۲}	أهلية وجوب
Suitability for work	Aptitude au travail	شیانی کارکردن	أهلية العمل

^{۳۰} مه به ست لی ره دا په یوه ندی مرۆفه به مافه کانیه وه، چونکه هه مو مرۆفیک له رۆژی له دایکبوونیه وه شیایوی ئه وه یه هه موو مافیکی هه بیته، به لام تا نه گاته ته مه نیکی دیاریکراو ناتوانیت مافه کانی به کاربیینت.

^{۳۱} به شیوه ی گشتی، مرۆفه ده توانیت مافه کانی به کاربیینت پاش ته واگردنی ته مه نی هه ژده سال، به مه رجیک شیت یا گه وج و گیل و گیل نه بیته.

^{۳۲} ئاده میزاد له رۆژی له دایکبوونیه وه ده بیته خاوه ن ماف، جاروبار پیش له دایکبوونی قانون چهند مافیکی پی ده دات، به لام تا نه گاته ته مه نیکی دیاریکراو، توانای به کارهینانی ئه و مافانه ی نابیت.

Negligence	Négligence	خه مساردی، که مته رخه می، فه رامۆشی	إهمال (تقصیر)
Slight negligence	Négligence simple	سووکه خه مساردی	إهمال بسیط
Gross negligence	Négligence lourde	که مته رخه می گه وره	إهمال جسیم
Joint negligence	Négligence commune	که مته رخه می هاوبه ش	إهمال مشترک
Error due to an oversight	Erreur due à une négligence, erreur par négligence	هه له یه ک له که مته رخه مییه وه په یدا بوویت	- خطأ ناجم عن إهمال
Importance	Importance	بایه خ، گرینگی	أهمية
Letter of credit	Lettre de créance	به لگه ی بروایی کردن	أوراق الاعتماد
Bills of exchange	Effets de commerce	قه باله ی بازرگانی	أوراق تجارية
Priority	Priorité	به رتری	أولوية
Trust	Confiance	متمان، باوه پمه ندی	إئتمان
Affirmation	Affirmation	قایلبون، په ژراندن	إيجاب (موافقة)
Offer	Offre	پیشخوازی، به رچاوخستن، پیشنیاز ^{۳۳}	إيجاب (عرض)
Letting, rent	Bail, location	به کریدان ^{۳۴}	إيجار
Rent	Loyer	کرئ	- بدل إيجار
Sub-letting	Sous-location	به کریدانی ژیر به ژیر ^{۳۵}	إيجار من الباطن
Lodging, consignment	Dépôt, consignation	سپاردن	إيداع

^{۳۳} داواکردن له که سیک یا له چند که سیک یا به به رچاوخستنی شتی که له پیناو ریکه وتن له گه لیان.

^{۳۴} ریکه وتنیکه له نیو به کریدەر و کرچیدا بۆ ماوه یه کی دیاریکراو به رانبه ر به کرئیه کی ده ستنیشانکراو، تا لایه نی دووه م سوود له و به کرئگرته وه ربگرئت به و شیوه ی بۆی دیاریکراوه.

^{۳۵} کرچئ (کرئگرته) لیره دا جارئکی تر به که سئکی دیکه به کرئئ ده داته وه.

Malice, prejudice	Préjudice malveillance	ئازاردانی به ئەنقهست	إيذاء عمدي
Income	Revenu	دهرامهت، داهات	إيراد (دخل)
Annual income	Revenu annuel	دهرامهتی سالانه	إيراد سنوي
Receipt	Récépissé, reçu	پسووله	إيصال (وصل)
Clarification	Eclaircissement	پوونکردنهوه	إيضاح
Accomplishment, fulfilment	Accomplissement	به جیهینان	إيفاء
Stay of execution	Suspension de l'exécution	پاگرتنی جیبه جیکردن	إيقاف التنفيذ
Suspension of sentence	Suspension d'un arrêt	پاگرتنی بریار	إيقاف القرار
Arrest	Arrestation	گرتن	إيقاف (اعتقال)
Arrest	Arrestation	پاگرتن	- توقيف
Person under arrest	Arrêté	گیراو، گرتی، گرتوو	- موقوف
Prison	Maison d'arrêt	گرتووخانه	- الموقف
Devolution	Dévolution	گواستننهوهی مولکایهتی له که سیکه وه بۆ که سیکه تر	أيلولة الملكية من شخص لآخر

ب

Seller, vendor	Vendeur	فرۆشیار	بائع
Wholesaler	Vendeur en gros	کۆ فرۆش، کۆمه ل فرۆش	بائع جملة
Hawker	Colporteur	فرۆشیاری گه پۆک	بائع منجول
Small shopkeeper	Vendeur par pieces	تاک فرۆش	بائع مفرد
Researcher	Chercheur	لیکۆلەر، فه کۆلەر	باحث
Social worker	Chercheur social	لیکۆلەری کۆمه لایه تی	باحث اجتماعي
Boat, ship	Bateau	پاپۆر، که شتی، گه می	باخرة
Null, void	Nul	پوچ کراو	باطل
Void contract	Contrat nul	پینکه وتنی بوچ کراو	- عقد باطل
Intimate	Intime	ناوه کی، ده روونی	باطني
Motive	Motif	هاندەر	باعث
Reasons (motives) for a crime	Les motifs d'un crime	هاندەری تاوان	- بواعث الجريمة
Hidden motives	Raisons caches	هۆیه شاردر او هکان، هۆکاری شاراو ه	- بواعث خفية
Adult, mature	Adulte	گه بیو، تۆلان، هه راش	بالغ (ناضج)
Under pretext of	Sous pretext	به بیانوو	بججة

Marine, navy	Marine	دهریایی	بحري
Loading	Embarquement	بارگه‌ی دهریایی	- شحن بحري
Transportation by sea, shipping	Transport maritime	گواستنه‌وه‌ی دهریایی	- نقل بحري
Maritime loss	Perte maritime	زیانی دهریایی	- خسارة بحرية
Bill of lading	Connaissance maritime	به‌لگه‌نامه‌ی بارگه‌ی دهریایی	- وثيقة شحن بحري
Pending the result of his lawsuit	En attendant l'issue de son process	چاوه‌پیی بپیری دادگه‌یه	- بانتظار البت في دعواه
Research	Recherche	تویژینه‌وه	بحث (دراسة)
Legal research	Recherche juridique	تویژینه‌وه‌ی قانونیانه	بحث قانوني
Lawfully	A bon droit	به‌راستی	بحق
By right, rightfully	Plein droit	به‌پیی قانون ^{۳۶}	بحکم القانون
Primary	Primaire	به‌رای، سه‌ره‌تایی	بدائي
Beginning, commencement, start	Début, commencement	ده‌ستپیک، سه‌ره‌تا	بداية
Starting of prescription	Commencement de prescription	سه‌ره‌تای کات به‌سه‌رچون	بداية التقادم
Beginning of a term	Commencement d'un délai	سه‌ره‌تای مؤلّه‌ت	بداية مهلة
Indemnity, allowance	Indemnité, allocation	بپی	بدل
Unemployment benefit	Allocation de chômage	بپیکاری	بدل بطالة

^{۳۶} تیرمیکه بۆ روودانی کاریک به‌کاردیت که تیددا که‌سی په‌یوه‌ندیدار ده‌ستی تیددا نه‌بیت، وه‌ک دابه‌شکردنی میراتی که‌سیکی مردوو به‌سه‌ر نه‌وه‌که‌یدا.

In lieu of	Au lieu de	له بیری، له جیاتی	بدلا من
To commute the penalty	Commuer la peine	گۆرینی سزایهك به سزایهکی دیکه	بدل عقوبة بأخری
To distort the facts	Dénaturer les faits	پوو داوه کانی شیواند	بدل الوقائع (شوه الوقائع)
Without reward	Sans allocation	به خۆرایی، بی به رانه ر	بدون عوض
Homeless	Sans abri, sans foyer	بی لانه، لانه واز	بدون مأوی
Unjustified	Injustifié	بی پاساو	بدون مبرر
Without heirs	Sans héritiers	بی میراتگر	بدون ورثة
Substitute	Suppléant, substitute	له جیاتی	بدیل
Obscene	Obscène	زمان پیس، چقیل	بذیه
To squander his fortune	Gaspiller sa fortune	سامانی به فیرودا	بذر ثروته
To endeavour, to strive	S'efforcer	ته قه لای دا، هه ولیدا، بزاف کر، ته لاشی کرد	بذل جهده
To keep one's promise	Tenir sa promesse	به لینه که ی به جی گه یاند، به لینه که ی برده سه ر	بر بو عده
Innocence	Innocence	بی تاوانی، پاکانه	براءة
To plead not guilty	Plaider l'innocence	پاکانه ی بو بی تاوانی خوی کرد	- دفع براءته
Letters patent	Brevet d'inventions	ده سته او یژی داهینان، داهینه نامه	براءة اختراع
Quitus, discharge	Quitus	پاکانه ی ئوبالداری، گه ردن نازادی	براءة ذمة

Programme	Programme	به‌نامه	برنامه
Proof, evidence	Preuve, evidence	به‌لگه، گروڤ	برهان (بینه)
To prove	Prouver	به‌لگه‌ی هینایه‌وه، سه‌لماندی	برهن
Proletariat	Prolétariat	پرولیتاریا	برولیتاریا
Innocent	Innocent	بی‌گوناح، بی‌تاوان، بی‌گونه‌ه، بی‌خه‌تا	بریء
Post	Poste	پۆسته	برید
Post Office	Bureau de postes	پۆسته‌خانه	- إدارة البريد
Simple	Simple	ساده، ساکار، سانا	بسیط
Simple contract	Convention simple	پیککه‌وتنی ساکار	- عقد بسیط
Officially	Officiellement	به‌شیوه‌یه‌کی فه‌رمی	- بصفة رسمية
Provided that	A condition que, pourvu que	به‌مه‌رج	بشرط
Print	Empreinte	جی‌په‌نجه	بصمة (طبعة)
Fingerprint	Empreinte digitale	په‌نجه‌مۆر، جیتبل	بصمة الأصابع
Perishable goods	Denrées périssables	کالای شیاو به‌تیکچون	بضائع قابلة للتلف
Prohibited goods	Biens (choses) hors du commerce	کالای نه‌شیاو بو‌بازرگانی	بضائع ممنوع الاتجار بها
Card	Carte, fiche	کارت، بلیت	بطاقة
Identity card	Carte d'identité	ناسنامه	بطاقة شخصية
Unemployed person	Chômeur	بیکار	بطل

Unemployment	Chômage	بیکاری	بطالة
Short-time (casual) work	Chômage partiel	بیکاری ناواوه	بطالة دورية
Chronic unemployment	Chômage chronique	بیکاری درێژخایه‌ن	بطالة مزمنة
By tender, by auction	Par voie d'adjudication	به هه‌پاجکردن	بطریق المزاد
Sale by auction	Vente par adjudication	به هه‌پاج فرۆشتن	- بیع بطریق المزاد
Nullity	Nullité	پووچه‌لبوون	بطلان (الغاء)
Non suit	Péremption d'instance	پووچه‌لبوونی داوا	بطلان دعوی
Nullity of a contract	Nullité d'un contrat	پووچه‌لبوونی پیککه‌وتن	بطلان عقد
Trade mission	Mission commercial	نێردراوی بازرگانی	بعثة تجارية
By force	Par la force	به تۆبزی، به زۆر	بالقوة (عنة)
Virginity	Virginité	کچینی، پاکیزه‌یی	بکارة
Hymen	Hymen	په‌رده‌ی کچینی	- غشاء البکارة
Virgin	Vierge	پاکیزه، کچ	بکر (عذراء)
The eldest son, oldest	L'aîné	کۆری تۆبه‌ره، نه‌خری	- الابن البکر
Country	Pays	ولآت	بلد
Country of origin	Pays d'origine	ولآتی لێوه هاتوو	بلد المنشأ
Underdeveloped countries	Pays sous-développés	ولآتانی گه‌شه‌کردوو	بلدان نامية
Municipality	Municipalité	شاره‌وانی، باژێرفانی	بلدية

Town Council	Conseil Municipal	ئەنجومەنی شارەوانی	– مجلس بلدی
City Hall	Hôtel de Ville	بارەگای شارەوانی	– دار البلدية
By virtue of	En vertu de	بەگوێزەیی، بەپێی	بناء علی
Rifle, gun	Fusil	تفەنگ	بندقية
Shotgun	Fusil de chasse	تفەنگی راو	بندقية صید
The Stock Exchange (Market)	La Bourse	بورسە	بورصة
Selling rate	Prix de la Bourse	نرخێ بورسە	– سعر البورصة
Misery, poverty	Misère	هەژاری، بێ دەرامەتی	بؤس (فقر)
Communique, bulletin	Communiqué	پاگە یاندن	بلاغ
Official communique	Communiqué official	پاگە یاندنی فەرمی	بلاغ رسمي
Unconditional, unreservedly	Inconditionnel, sans reserve	بێ کۆسپ و مەرج	بلا قيد أو شرط
Environment	Environnement	ژینگە	بيئة
Blank	Blanc	سپیی	بياض
Blank	En blanc	لەسەر پەرەیی سپیی	– علی بیاض
State, condition	Etat	دەرخستن	بيان (كشف)
Statement of claim	Exposé des prétentions du demandeur	داوا بە یاننامەیی داواکار	بيان بادعاءات المدعي
Customs' manifest, customs' Declaration	Manifeste de douane, déclaration en douane	مە نیفیستی گومرگی	بيان جمركي
False declaration (statement)	Déclaration mensongère	بە یاننامەیی درۆ، بە یاننامەیی ساختە	بيان كاذب

Petition, request	Placet, petition	داوا نامه ^{۳۷}	بیان الدعوی
Common accord	Accord commun	به یاننامه ی هاوبه ش	بیان مشترک
House	Maison	مال، لانه	بیت
Household, family	Le ménage	خاوه ن مال	- أهل البيت
Bureaucrat	Bureaucrate	بیروکرات	بیروقراپی
Bureaucratic process, red tape	Procédé Bureaucratique	شیوازی بیروکراتیانه	أسلوب بیروقراپی
Sale	Vente	فروشتن	بیع
Compulsory sale	Vente force	به زور فروشتن	بیع الزامی
Judicial sale	Vente judiciaire	فروشتنی دادوه ریانه	بیع قضائی
Hire purchase	Vente à temperament	فروشتنی به پشک	بیع بالتقسیت
Sale on a trial basis	Vente à l'essai	فروشتن به مهرجی تاقیکردنه وه	بیع بشرط التجربة
Wholesale	Vente en gros	کو فروشتن، به کومه ل فروشتن	بیع بالجملة
Auction sale	Vente aux enchères	به هه پراج فروشتن	بیع بالمزاد
Credit sale	Vente à credit	به قهررد فروشتن	بیع دینا
Cash sale	Vente au comptant	به کاش فروشتن	بیع نقدا
Cost and freight	Vente C.F.	فروشتنی (سی. ئیف. CF) ^{۳۸}	بیع (C.F.) (سعر البضاعة وأجور الشحن)

^{۳۷} نوسراویکه تییدا دادخواز داواکانی خوی له گه ل ناو و جیگی دانیشتنی و ناو و ناویشانی داوا له سه رکراو دهنوسییت هه روه ها ئه و به لگانه ی هه یه تی پیشکesh به دادگهی ده کات.

^{۳۸} ئه مجوره فروشتنه له گه ل ئه وانه ی لیژده دا ناوبراون له سه ر ئاستی جیهان به و ناوانانه ناسراون، به تاییه تی له مامه له ی بازرگانی جیهانیدا، بویه چاکتره له زمانی کوردیش هه ر ئه و ناوانه به کاربیین، چونکه بوون به تیرمی نیوده و له تی. له م حاله ته دا (فروشیار) ئه رکی ناردنی که لوپه لی فروشراو به ریگی ده ریاهه له ئه ستو ده گریت.

Cost and insurance	Vente C.I.	فروشتنی (سی. ئای CI)	بیع (C.I.)
Cost, insurance and freight	Vente C.I.F.	فروشتنی (سی. ئای. ئیئف (CIF)	بیع (سیف)
Cost, insurance and freight	Vente C.A.F.	فروشتنی (سی. ئای. ئیئف (CAF)، فروشتنی به ندهر	بیع التسلیم فی المیناء
Free on board	Vente F.O.B.	فروشتنی (فوب FOB)، فروشتنی سه ر پاپۆر	بیع مع التسلیم على ظهر الباخرة (فوب)
Insurance policy	Police d'assurance	پۆلیسهی ئینشورهنس	بولیصة التامین
Proof, evidence	Preuve	به لگه	بینة (دلیل)
To make good one's claim	Etablir le bien-fondé de sa réclamation	به لگه ی بۆ داواکاریه کانی هیناوه	أقام البینه علی ادعاءاته
Conclusive proof	Preuve concluante	به لگه ی یه کلاکه ره وه	بینة حاسمة
Written proof	Evidence par écrit (littéral)	به لگه ی نوسراو	بینة خطیة
Testimony	Preuve par témoignage	به لگه ی شایه تی	بینة بالشهادة
Evidence for the defence	Preuve à décharge	به لگه ی داکۆکی (به رگری)	بینة الدفاع
To adduce the proof	Apporter la preuve	هینانی به لگه، به لگه ی پیشکەش کرد	- قدم البینه
Material evidence	Preuve matérielle	به لگه ی ماددی	بینة مادیة
Competent evidence, admissible Evidence	Preuve recevable (admissible)	به لگه ی قبوولکراو	بینة مقبولة

ت

Influence	Influence	کاریگه‌ری، کارتیکردن	تأثیر
Through torture	Sous effet de la torture	به هۆی (له ژێر کاریگه‌ری) ئه شکه نجه دان	- تحت تأثیر التعذيب
Through fear	Sous l'effet de la peur	به هۆی (له ژێر کاریگه‌ری) ترساندن	- تحت تأثیر الخوف
Trader, merchant	Commerçant, marchand	بازرگان	تاجر
Wholesaler	Commerçant en gros (grossiste)	بازرگانی کۆفروش	تاجر جملة
Retailer, shopkeeper	Commerçant (marchand) au détail, détaillant	بازرگانی تاکفروش	تاجر مفرد
Letting, renting	Location	به کرایدان	تأجير
Adjournment, postponement	Ajournement, remise	دواخستن، پاش ئیخستن	تأجيل
Postponement of a meeting	Ajournement d'une assemblee	دواخستنی کۆبوونه‌وه	تأجيل اجتماع
Suspension of sentence	Sursis penal	دواخستنی جیبه جیکردنی برپار	تأجيل تنفيذ الحکم
Adjournment of the hearing	Ajournement de l'audience	دواخستنی دانیشتن	تأجيل الجلسة
Adjournment for further enquiry	Ajournement d'un procès pour compléter l'enquête	دواخستنی داوا له پیناو لیکۆلینه‌وه‌ی زیاتر	تأجيل الدعوى لأستكمال التحقيق

Postponable	Ajournable	دهشی دواخريت	- قابل للتأجيل
A delay	Retard	دواکه وتن	تأخير
Delay in delivery	Retard à la livraison	دواکه وتنی راده ستکردن	تأخير التسليم
Payable on delivery	Payable à la livraison	دواکه وتنی پاره دان	تأخير الدفع
Discipline	Discipline	ته مبيکردن، توره کرن	تأديب
Disciplinary Committee	Conseil de discipline	کوميتهی توره کرن (ته مبيکردن)	- مجلس تأديبي
Disciplinary	Disciplinaire	ته مبيکاری (توره کاری)	تأديبي
Disciplinary punishment	Sanction disciplinaire	سزای ته مبيکارانه (توره کارانه)	- عقوبة تأديبية
Date due, date of payment	Date de l'échéance	کاتی دانه وه، کاتی هه قدری	تاريخ الاستحقاق (الدفع)
Backdate	Antidate	پيش واده	تاريخ مسبق
Establishment, foundation	Etablissement, foundation	دامه زرانندن	تأسيس
Formation of a company	Constitution d'une société	دامه زرانندی کومپانیا	تأسيس شركة
Constitutional	Constitutionnel	دامه زرينه ر	تأسيسی
Constituent assembly	Assemblée constituante	کومه لهی دامه زرينه ر	- جمعية تأسيسية
Visa	Visa	فيزه	تأشيرة
Exit visa	Visa de sortie	فيزه ی ده رچوون	تأشيرة خروج
Entry visa	Visa d'entrée	فيزه ی هاتن	تأشيرة دخول
Transit visa	Visa de transit	فيزه ی ترانزيت (تبيپه رين)	تأشيرة مرور

Affirmation	Affirmation	دووپاتکردنهوه، دووپاته	تأكيد
Composition, wording	Rédaction, composition	دانان، نووسین	تألیف
Copyright	Droit d'auteur	مافی دانەر(نووسەر)	– حق المؤلف
Copyright case	Procès en contrefaçon	داوای ساختهکاری له نووسین	– دعوی تزویر التألیف
Plot, conspiracy	Complot, conspiracy	پیلانگیژان	تآمر
Plot against state Security	Complot contre la sûreté de l'état	پیلانگیژان دژ به ئاسایشی دهولهت	تآمر علی سلامة الدولة
Nationalisation	Nationalisation	خۆمالیکردن	تأمیم
Insurance, assurance	Assurance	بیمهکردن، ئینشورهنس ^{۳۹}	تأمین
Social security	Sécurité sociale	ئینشورهنسی کۆمه لایهتی، سۆشیال	تأمین اجتماعی
Compulsory insurance	Assurance obligatoire	ئینشورهنسی ناچاری (به زۆر)	تأمین إلزامی
Marine insurance	Assurance maritime	ئینشورهنسی دهریایی	تأمین بحري
Collective insurance	Assurance collective	ئینشورهنسی به کۆمه ل	تأمین جماعي
Car (motor) Insurance	Assurance automobile	ئینشورهنسی ئۆتۆمۆبیل	تأمین السيارات
Unemployment insurance	Assurance contre le chômage	ئینشورهنسی بیکاری	تأمین ضد البطالة
Fire insurance	Assurance contre l'incendie	ئینشورهنسی سووتاندن	تأمین ضد الحریق

^{۳۹} وشه ی (بیمه) که جاروبار به کاردیت، وشه یه کی فارسییه، وشه ی (ئینشورهنس) ئه مرۆکه بووه به تیرمیکی جیهانی چاکتره له فهرههنگی کوردیدا جیگای خۆی بکاتهوه، به تایه تی له سه ر ئاستی بازرگانی نیوده وله تی زۆر به کاردیت.

Insurance against industrial injuries, employers' liability Insurance	Assurance contre les accidents du travail	ئینشورهنسی پرووادی کارکردن	تامین ضد حوادث العمل
Comprehensive insurance	Assurance tous risqué	ئینشورهنسی هه موو جوۆره مه ترسییهك	تامین ضد جميع الأخطار
Insurance against theft	Assurance contre le vol	ئینشورهنسی دزین	تامین ضد السرقة
Flood insurance	Assurance contre les innovations	ئینشورهنسی لافاو	تامین ضد الفيضانات
Sickness and disablement Insurance	Assurance contre la maladie et l'invalidité	ئینشورهنسی نه خوۆشی و په كه وته یی	تامین ضد المرض والعجز
Insurance policy	Police d'assurance	رێككه وتنامه ی ئینشورهنس	- عقد تامین
Underwriting commission	Commission d'assurance	كۆمیشنێ ئینشورهنس	- عمولة التامين
Life insurance	Assurance sur la vie	ئینشورهنسی ژیان	تامین علی الحياة
State pension scheme	Assurance vieillesse	ئینشورهنسی پیری	تامین علی الشيخوخة
Third party insurance	Assurance de responsabilité civile, assurance aux tiers	ئینشورهنسی بهرپرسیاریه تی مه ده نی	تامین ضد المسوولية المدنية
Insurance premium	Prime d'assurance	پشکی ئینشورهنس	- قسط تامین
Provisional (temporary) policy	Assurance provisoire	ئینشورهنسی کاتی	تامین موقت
Remorse, pangs of conscience	Remords de conscience	سه رزه نشتکردنی و یژدان، نازاری و یژدان	تأنيب الضمير
Training	Formation	شياندن	تأهيل

Vocational training	Formation professionnelle	شپاندنی پیشه‌یی	تاهیل حرفی
Commentary	Commentaire	لێكدانه‌وه، شیکردنه‌وه	تأویل (تفسیر)
Repentant	Repentant, repent	تۆبه‌کار	تائب
Confirmation of	Confirmation de	ده‌رکه‌وت که	تأید
Wandering, errant	Errant, égaré	ویل، ونه، بززه	تائه
Approval	Approbation	لایه‌نگری، پشتگیری	تأیید
Approval of members	Approbation des membres	پشتگیری ئەندامان	تأیید الأعضاء
Exchange	Echange	ئالوگۆر، گۆرینه‌وه	تبادل
Trade, trading	Echange commercial	ئالوگۆری بازرگانی	تبادل تجاری
Exchange of views	Echange de vues	پاگۆرکی، گۆرینه‌وه‌ی بیروپا	تبادل الآراء
Reciprocal, mutual	Réciproque, mutual	گۆرینه‌وه‌ی به‌رانبه‌رانه	تبادلي
Slowing down, slackening	Ralentissement	هێواشبوونه‌وه	تباطوء
Distant, far away	Lointain	لێك دوورکه‌وتنه‌وه	تباعدا
Change	Changement	گۆرین	تبدیل
Change of government	Changement du regime	گۆرینی سیسته‌می حوکمرانی	تبدیل نظام الحکم
Change of residence	Changement de residence	گۆرینی جیگای نیشته‌جیبوون	تبدیل محل الإقامة
Commutation	Commutation	گۆرینی سزا به سزایه‌کی دیكه	تبدیل عقوبة بعقوبة أخرى
Squandering, wasting	Dilapidation	به‌فیرۆدان، خه‌رجکردنی نابه‌جی	تبدیل (إسراف)

Acquittal, discharge	Acquit, acquittement	بی تاوانی، (بی تاوان ده رچوون)	تبرئة
Order of acquittal	Ordonnance d'acquit	بپیری بی تاوانی	قرار تبرئة
Justification	Justification	پاساو	تبریر
Notification	Signification, notification	پی راگه یاندن، ئاگه هدار کرن	تبلیغ
Personal Notification	Signification à la personne	پی راگه یاندن که سبی	تبلیغ شخصی
Notification at residence	Signification à domicile	پی راگه یاندن له شوینی نیشته جیبوون	تبلیغ فی محل الإقامة
Notice of trial	Notification du process	پی راگه یاندن داخوازنامه به که سی پیوه ندیدار	تبلیغ بالدعوی
Adoption	Adoption	گرتنه خو، هه لگرتنه وه	تبني
Adoption of a proposal	Adoption d'une proposition	پشتگیریکردنی پیشنیازیک	تبني اقتراح
To adopt a child	Adopter un enfant	گرتنه خو مندالیک	تبني طفل
Successively	Successivement	به رودوا، یه که له دوا یه	بالتتابع
Fixing	Fixation	چه سپاندن، جیگیربوون	تثبيت
Price fixing	Maintien des prix	جیگیربوونی نرخ	تثبيت الأسعار
Trade, commerce	Commerce	بازرگانی	تجارة
Import trade	Commerce d'importation	بازرگانی هاوردده	تجارة استيراد
Export trade	Commerce d'exportation	بازرگانی هه نارده	تجارة تصدير

^{٤٠} بپیری دادگه به لابرندی ئه و تۆمه ته ی خراوه ته پال تۆمه تبار، تۆمه تبار ئه گه ر به بپیری دادگه بی گوناح ده ر بچیت، ناشی جاریک تر ئه و تۆمه ته ی بخریته وه پال و دادگه یی بکریت.

Wholesale trade	Commerce en gros	بازرگانی به کۆ	تجارة جملة
Foreign trade	Commerce extérieur	بازرگانی ده ره کی	تجارة خارجية
Free market	Marché libre	بازرگانی ئازاد	تجارة حرة
Domestic trade	Commerce intérieur	بازرگانی ناوه کی	تجارة داخلية
Transit trade	Commerce de transit	بازرگانی ترانزیت (تیپه ریبوون)	تجارة مرور
Commercial	Commercial	بازرگانی	تجاري
Commercial credit	Crédit commercial	متمانە ی (پشتیوانە ی) بازرگانی	اعتماد (ثقة) تجاري
Business, commercial Enterprise	Entreprise commerciale	پروژە ی بازرگانی	- مشروع تجاري
Trade representative	Représentant commercial	باوپییکراوی بازرگانی	- ممثل (معمد) تجاري
Mercantile port	Port commercial	به ندهری بازرگانی	- ميناء تجاري
Trade mark	Marque de commerce	مارکه ی (نیشانه ی) بازرگانیا نه	علامة تجارية
Excess	Excès	زیده پوی، زیده گافی	تجاوز
Abuse of power	Excès de pouvoir	تیپه پاندنی ده سه لات	تجاوز السلطة
No overtaking	Défense de doubler	تیپه پکردن قه ده غه یه	- ممنوع التجاوز
Renewal	Renouvellement	نوێکردنه وه، تازه کردنه وه	تجدید
Renewal by tacit agreement	Tacite reconduction	تازه کردنه وه ی ناوه کی	تجدید ضمني
Test, trial	Epreuve, essai	تاقیکردنه وه، ئه زموون	تجربة

Probation	Mise à la prevue	له ژێر تاقیکردنه وه دایه	- وضع تحت التجربة
Challenging of witness	Récusation de témoin	په تکردنه وه ی شایهت	تجريح شاهد
Incrimination	Incrimination	تاوانبارکردن	تجريم
Incrimination of the accused	Incrimination de l'inculpé	تاوانبارکردنی تۆمه تبار	تجريم متهم
Splitting up, division	Fractionnement	لێك كردنه وه، ژێك فه كرن	تجزئة
Indivisible	Indivisible	لێك ناكړیتته وه	- غير قابل للتجزئة
Spying, espionage	Espionnage	سیخوپی، خه فیه یی	تجسس
Freezing	Rassemblement Blocage	به ستن	تجميد
A price freeze	Blocage des prix	پاگرتنی نرخ	تجميد الأسعار
Avoidance	Evitement	خۆلادان، خۆدوورگرتن	تجنب
Naturalisation	Naturalisation	وه رگرتنی ولاتینامه	تجنس
Alliance	Alliance	هاوپیه یمانی، هه قالبه ندی	تحالف
International alliance	Alliance international	هاوپیه یمانی نیوده وله تی	تحالف دولي
To evade the law	Tourner la loi	فیلکردن له قانون	تحايل على القانون
Under penalty of	Sous peine de	به هه په شه، به گه فکرن	تحت تهديد
Under police Surveillance	Sous la surveillance de la police	له ژێر چاودێریی پۆلیس	تحت مراقبة الشرطة
In defiance of the law	Au défi de la loi	پووبه پووبوونه وه ی قانون	تحدي القانون
Fixing	Fixation	دیاریکردن، دهستنیشان کردن	تحديد

Demarcation of the frontier	D'élimination de frontier	دیاریکردنی سنوور	تحدید الحدود
Determination of compensation	Fixation d'indemnité	دیاریکردنی قه ره بوو	تحدید التعویض
Fixing of the penalty	Détermination de la peine	بپینه وهی سزا، دیاریکردنی سزا	تحدید العقوبة
Limitation of liability	Limitation de la responsabilité	دیاریکردنی بهرپرسیاریه تی	تحدید المسوءولية
Family planning, birth control	Contrôle des naissances	کۆنترۆلکردنی پێژهی مندالبوون	تحدید النسل
Search	Perquisition	پشکنین	تحریر
Search warrant	Mandat de perquisition	فه رمانی پشکنین	- أمر بالتحریر
Liberation	Libération	ئازادبوون، رزگاربوون	تحریر
Written	Par écrit	به نووسین	تحریری
Instigation, incitement	Instigation, incitation	هاندان ^{٤١}	تحریر
Misrepresentation, distortion	Déformation	دهستکاریکردن، گۆرین	تحریر
Prohibition, interdiction	Prohibition, interdiction	حه رام کردن	تحریم
Improvement, amelioration	Amélioration	چاککردن	تحسین
Collection	Perception	وه رگرتن (بو پاره)، دهستکه وت	تحصیل (جباية)
Collection of taxes	Perception des impost	باجگه ری، باج وه رگرتن	تحصیل الضرائب

^{٤١} هاندانی که سێک به وهی کارێکی ناقانونی بکات، به مه رجێک ئه گه ر ئه و هاندانه نه بوایه ئه و کاره نه ده کرا، بۆیه (هاندان) بهرپرس ده بێت له گه ل ئه و که سه ی راسته وخۆ ئه و کاره ناقانونیه ی کردوه .

Preparation	Préparation	سازکردن، ئاماده کردن، به رهه ف کردن	تخصیر
Preparatory	Préparatoire	ئاماده کاری	تخصیری
Reservation	Réserve	خۆپاریزی	تخفظ
Unreservedly	Sans reserve	بی خۆپاریزی	- دون تخفظ
Acceptance with certain reservations	Acception avec certaines reserves	قابلیبون به خۆپاریزییه وه	- قبول مع بعض التحفظات
Protective Measures	Mesures conservatoires	کارپایی پارێزانه	- إجراءات تحفظية
Verification, authentication Insult, outrage	Vérification, constatation Outrage	ساغکردنه وه بیژاندن، سووکایه تی کردن	تحقیق تحقیر (إهانة)
Contempt of a civil servant	Outrage à un fonctionnaire	سووکایه تی کردن به فرمانبهر	تحقیر موظف
Investigation, inquiry	Instruction, enquête	لیکۆلینه وه	تحقیق
Further inquiry	Enquête complémentaire	زیده لیکۆلینه وه	تحقیق إضافي
Preliminary investigation	Enquête préliminaire	لیکۆلینه وه ی سه ره تایی	تحقیق أولي
Criminal investigation	Enquête criminelle	لیکۆلینه وه ی تاوانی	تحقیق جنائي
Judicial inquiry	Investigation judiciaire	لیکۆلینه وه ی دادوهریی	تحقیق قضائي
Final investigation	Investigation definitive	دوا لیکۆلینه وه	تحقیق نهائي
Investigating magistrate	Juge d'instruction	دادوهری لیکۆلینه وه	- قاضي التحقیق
The police carried out an investigation	La police a mené l'enquête	پۆلیس لێ کۆلیوه ته وه	- قامت الشرطة بالتحقیق

Committee of inquiry, investigating committee	Commission d'enquête	لیژنه‌ی لیکۆلینه‌وه	– لجنة تحقیقیة
Arbitration	Arbitrage	ناوېژنی ^{٤٢}	تحکیم
Compulsory arbitration	Arbitrage obligatoire	ناوېژیوانی داسه‌پاو	تحکیم إجباري
International arbitration	Arbitrage international	ناوېژیوانی نیۆده‌وله‌تی	تحکیم دولي
Arbitrator	Arbitre	ناوېژیوان	– حکم
Award	Décision d'arbitrage	بېریاری ناوېژیوانی	– قرار تحکیمی
Analysis	Analyse	شیکردنه‌وه	تحلیل
Sentence analysis	Analyse logique	شیکردنه‌وه‌ی ده‌روونی	تحلیل نفسي
Loading	Chargement	بارکردن	تحمیل
Loading of a ship	Chargement sur navire	بارکردنی که‌شتی	تحمیل علی المرکب
Loading port	Port d'embarquement	به‌نده‌ری بارکردن	– ميناء التحميل
Conversion	Conversion	گواستنه‌وه‌ی پاره به‌هۆی بانکه‌وه	تحویل
Bank transfer	Transfert bancaire	گواستنه‌وه‌ی بانکی، فه‌گوه‌ازتنی بانکی	تحویل مصرفي
Partiality	Partialité	لایه‌نگیری	تحیز
Sabotage	Sabotage	تی‌کدان، ویرانکاری، سه‌بۆتاج	تخریب
Storage, storing	Emmagasinage	هه‌لگرتن، خه‌زنکردن	تخزين

^{٤٢} چاره‌سه‌رکردنی ناکۆکییه‌ک له نیۆ دوو لایه‌ندا له‌سه‌ر ده‌ستی که‌سێک، یان ده‌سته‌یه‌ک، که پێشتر دیاریکرا‌بوو. ده‌کری ناوېژیوان یه‌ک که‌س بێتن یان ده‌سته‌یه‌کی دیاری کراو بێت پێش په‌یدابوونی ناکۆکییه‌که ، له‌هه‌ردوو حاله‌ته‌که‌دا ئه‌و بېریاره‌ی ئه‌و ده‌یدات ده‌بێت هه‌ردوولا قبوولی بکه‌ن.

Storage of goods	Emmagasinage des marchandises	خه زنگردنی شتومهك (كالا)	تخزين السلع
Specialisation	Spécialisation	پسپۆری	تخصص
Destination	Destination	ته رخانکردن	تخصيص
Planning	Planification	نه خشه دانان، پلان دانان، پلانێژی	تخطيط
Economic planning	Planification économique	نه خشه دانانی ئابووریانه	تخطيط اقتصادي
Reduction	Réduction	داشکاندن	تخفيض
Tax cut	Réduction d'impôts	داشکاندنی باج	تخفيض الضرائب
Mitigation	Atténuation	سووککردن	تخفيف
Mitigation of punishment	Atténuation de la peine	سووککردنی سزا، که مکردنه وهی سزا	تخفيف العقوبة
Abandonment, renunciation	Abandon, renunciation	دواکه وتن له ئاماده بوون	تخلف عن المثل
Mentally retarded	Arrière	بیرکۆلی	تخلف عقلي
Default in payment	Défaut de paiement	دواکه وتن له دانه وهی قهره	تخلف عن الدفع
To default	Faire défaut	ده سته به رداربوون	تخلي
To waive a claim	Renoncer à sa réclamation	ده سته به ردارى داواکه ی بوو	تخلي عن طلبه
Estimation, valuation	Estimation, evaluation	خه ملاندن، قرساندن	تخمين
Intimidation	Intimidation	ترساندن	تخويف
Deliberation	Délibération	بیروپا گۆپینه وه	تداول الرأي
Careful mangagement	Ménagement	ته گبیرکردن	تدبير

Intervention	Intervention	دهستیۆهردان، خۆتیخزاندن، مایتیکن	تدخل
Intervention of a third party in a lawsuit	Intervention d'un tiers dans un procès	خۆتیخزاندنی کهسی سییه م له داوا	تدخل شخص ثالث في دعوى
Training	Entraînement	مهشق کردن، راهینان	تدریب
Gradually	Graduellement	پله پله	تدریجیا
Teaching	Enseignement	دهرس گوتنه وه، وانه گوتنه وه	تدریس
Verification, checking	Vérification	وردبینی	تدقیق
Fraud	Fraude	ساخته کاری، فیلبازی ^{٤٢}	تدلیس
Fraudulent intent	Intention frauduleuse	نیازی فیلکردن	- نیه تدلیس
Inscription	Inscription	تۆمارکردن	تدوین
To chair a meeting	Présider une reunion	سه روکایه تیکردنی کۆبوونه وه	ترأس اجتماع
By mutual Agreement	De gré à gré	په زامه ندى دوولایه نه	تراضي
Amicable agreement, out-of-court settlement	Règlement à l'amiable	پیکهاتنی په زامه ندى یانه	- تسویه بالتراضي
Education	Education	پهروه ده	تربیه
Translation	Traduction	وه رگێران، بهرچفه	ترجمة
Translator	Traducteur	وه رگێر	- مترجم
Welcome	Accueil	پیشوازی، به گهرمی به ره وچوون	ترحیب

^{٤٢} په نابردنه بهر رپوشوینی نابهجی له گه ل که سیکدا تا له گه لیدا پیکبیت، ئه و که سه ی ساخته ی لی ده کریت ده توانیت داوی هه لوه شانده وه ی ئه و ریکه وتنه بکات، ئه گه ر بیسه لمینیت له ناکامی ئه و ساخته کاریه ی لپی کراوه ئه و ریکه وتنه ی قبولکردوه .

Transfer, conveyance	Transfert, virement	جیگۆپکی	ترحیل
Hesitation	Hésitation	دوودلی، پارایی	تردد
Candidature	Candidature	پالۆتن، کاندیدکردن	ترشیح
Promotion	Avancement	بهرزکردنهوه	ترفیع (ترقیه)
To be promoted	Prendre de l'avancement	پله بهرزکردنهوه	ترفیع درجه
Abandonment	Abandon	هیلان، دهست هه لگرتن ^{٤٤}	ترك (مخلي)
To leave the service	Quitter le service	واز له کار هینان	ترك الخدمة
Abandonment of action	Désistement d'action	واز له داوا هینان	ترك الدعوى
Succession, inheritance	Succession, heritage	میرات	ترکه (میراث)
Estate in abeyance	Succession vacante	میراتی بی خاوهن	ترکه شاغرة
Repairing, restoring, mending	Réparation, restauration	نۆژه نکردن	ترمیم
Urgent repairs	Restauration urgente	نۆژه نکردنی به په له	ترمیم عاجل
Increase	Accroissement	زۆدبوون	تزايد
Falsification	Falsification	دهستکاری، ساخته کاری ^{٤٥}	تزوير
Falsification of accounts	Falsification des comptes	دهستکاری ژمیاری (حیساب)	تزوير الحسابات
Election fraud, vote rigging	Tripotages électoraux	ساخته کاری له هه لپژاردن	تزوير الانتخابات
Falsification of the registers	Falsification des registres	ساخته کاری له تۆمارگه کان	تزوير السجلات

^{٤٤} وهك دهست هه لگرتن له مافیکی دیاریکراو، یان به جیهیشتنی مالی ژن و میردایه تی له لایه ن ژنه وه بیته، یان میردی.

^{٤٥} وشه ی (تزوير) فارسیه له (زور) هوه هاتوه.

Counterfeiting	Contrefaçon de monnaies	قه‌ل‌به‌زه‌نی، ساخته‌کاری دراو ^{٤٦}	تزوير النقد
Tolerance	Tolérance	چاوپۆشین، سینگفراوانی	تسامح
Equality	Egalité	یه‌کسانی	تساوي
Registration, recording	Enregistrement	تۆمار کردن	تسجيل
Registration of a company	Enregistrement d'une société	تۆمارکردنی کۆمپانیا	تسجيل الشركة
Repayment, reimbursement	Remboursement	دانه‌وه	تسديد
Payment of an account	Paiement d'un compte	پاره‌دانان له‌سه‌ر حساب، پاره‌دانان	تسديد حساب
Discharge of a debt	Règlement d'une dette	قه‌رد دانه‌وه	تسديد دين
Dismissal, redundancy	Licenciement	ده‌ستبه‌ردان	تسريح
Quotation	Cotation	نرخ دانان	تسعير
Official quotation	Cotation officielle	نرخ دانانی فه‌رمی	تسعيرة رسمية
Hierarchy	Hiérarchie	زنجیره، یه‌ک له‌دوای یه‌ک	تسلسل
Advance	Avance	پیشینه‌پێدان	تسليف
Delivery	Livraison	پاده‌ستکردن، دانه‌ده‌ست	تسليم
Delivery note	Bulletin de livraison	ئاگادارکردنه‌وه به پاده‌ستکردن	- إشعار بالتسليم
Capitulation	Capitulation	خۆ به‌ده‌سته‌وه‌دان	تسليم النفس
Poisoning	Empoisonnement	ژه‌هراوی بوون	تسمم

^{٤٦} قه‌ل‌به‌زه له پاره‌ی (قه‌ل‌ب) ه‌وه هات‌وه، (قه‌ل‌به‌زه‌ند) ییش (مزور) ه‌.

To die of poisoning	Mourir d'empoisonnement	مردنی ژههراوی بوون	- الموت تسمما
Nomination	Nomination	ناولینان، ناوانان	تسمیة
Easiness, facility	Facilité	ئاسانکردن	تسهیل
Facilities	Facilités	ئاسانکاری، ساناکاری	تسهیلات
Settlement	Règlement	چاره سه رکردن، یه کلاییکردنه وه	تسویة
Settlement of a difference	Règlement d'une différence (divergence)	یه کلاییکردنه وه ی (چاره سه رکردنی) ناکۆکی	تسویة خلاف
Judicial settlement	Règlement judiciaire	چاره سه رکردنیکی دادوه ریپانه	تسویة قضائیه
Dilatory	Dilatoire	پێچوپه نا کردن	تسويف
Marketing	Commercialisation	خستنه بازار	تسويق
Resemblance	Ressemblance	له یه کچوون، وه کهه فی	تشابه
Quarrel	Bagarre, querelle	دهمه قالی، به شه پهاتن	تشاجر
Consultation, deliberation	Consultation, deliberation	پاویژ، پاویژکاری، شیرهت	تساور
Encouragement	Encouragement	هاندان	تشجيع
Increase in penalty	Aggravation de peine	سه ختکردنی سزا، توندکردنی سزا	تشديد العقوبة
Vagrancy	Vagabondage	بی لانه بی، لانه وازی	تشرذ
Autopsy, post mortem Examination	Autopsie de cadaver	تویکاری لاشه	تشریح الجثة
Legislation	Législation	قانون دانان	تشریح

Legislative	Législatif	قانون دانەر	تشریعی
Elections to the legislature	Elections législatives	هه لێژاردنی ئەنجومهنی قانون دانان	- انتخابات تشریعی
Legislative power	Le pouvoir législatif	دهسه لاتی ئەنجومهنی قانون دانان	سلطه تشریعی
Legislative body	Corps législatif	ئەنجومهنی قانون دانان	- مجلس تشریعی
Decree-law, statutory order	Décret-loi	فه رمانی قانونی	- مرسوم تشریعی
Protocol	Protocole	پروتۆکۆل	تشریفات
Formation	Formation	پیکهێنان	تشکیل
Formation of the cabinet	Formation du cabinet	پیکهێنانی کابینهی وه زارهت	تشکیل الوزاره
Slander, defamation	Diffamation	ناو زپاندن، کریتکرن	تشهیر
Slander and libel	Diffamation par écrite	ناو زپاندن به نووسین	تشهیر بالکتابه
An action for slander	Procès en diffamation	داوای ناو زپاندن	- دعوی شهیر
Deformation	Déformation	شیواندن	تشویه
Tampering with the facts	Altération des faits	شیواندن پووداوه کان	تشویه الوقائع
Collision due to fault of both parties	Abordage mixte	به ریه ک که وتن به هوی هه لهی هاوبهش	تصادم بسبب خطا مشترک
Reconciliation	Réconciliation	ناشتبوونه وه، چاکبوونه وه	تصالح
Rectification	Rectification	په سه ندرکردن، په ژراندن	تصدیق
Ratification of a signature	Ratification d'une signature	په سه ندرکردنی واژۆ	تصدیق تویع

Ratification of a treaty	Ratification d'un traité	په سه ندرکردنی په یماننامه	تصدیق معاهدة
Action, behaviour	Acte	هه لسوکه وت، ره فتار	تصرف
To act for someone	Agir au nom de quelqu'un	ره فتارکردن به ناوی که سیکی که وه	تصرف باسم شخص ما
Unfriendly action	Acte inimical	هه لسوکه وتی نا دوستانه	تصرف غیر ودي
Juridical action	Acte juridique	هه لسوکه وتی قانونیانه	تصرف قانوني
Illegal action	Acte illegal	هه لسوکه وتی نا قانونیانه	تصرف مخالف للقانون
Declaration	Déclaration	پاگه یاندن	تصريح
Notice of an accident	Déclaration d'accident	پاگه یاندنی رووداویک	تصريح بالحادث
Declaration of Human Rights	Déclaration de Droits de l'Homme	چارنامه ی مافی مرؤف	تصريح (اعلان) حقوق الإنسان
Escalation	Escalade	به رزکردنه وه، گرژی (بو) بارودۆخی سیاسی	تصعيد
Liquidation	Liquidation	پاکسازی، پاککردنه وه	تصفية
Compulsory liquidation	Liquidation force	پاکسازی ناچارى	تصفية إجبارية
Voluntary liquidation	Liquidation volontaire	پاکسازی ئاره زومه ندانه	تصفية اختيارية
Settlement of a succession	Liquidation d'une succession	پاککردنه وه ی میرات ^{٤٧}	تصفية تركة
Winding up by order of court, compulsory liquidation	Liquidation judiciaire	پاکسازی دادوهریانه	تصفية قضائية

^{٤٧} مه به ست لیږه دا دیاریکردنی میراتی که سیکی مردووه، به ده ستنیشانکردنی ناوی ئه و که سانه ی قهردیان به سه ریه وه هه یه، له گه ل دیاریکردنی ناوی میراتگران، تا ئه و میراته به سه ریاندان دابه ش بکریت.

Reform	Réforme	چاککردن	تصلیح
Industrialisation	Industrialisation	دروستکردن، پیشه سازکاری	تصنیع
Classification	Classification	پۆلینکردن	تصنیف
Classification register	Registre de classification	تۆماری پۆلینکردنی	- سجل تصنیف
Vote, suffrage	Vote, suffrage	دهنگدان	تصویت
Vote by a show of hands	Vote à main levee	دهنگدان به دهست بهرزکردنه وه	تصویت برفع الأيدي
Vote of confidence	Vote de confiance	دهنگدان به متمانه	تصویت بالثقة
Disenfranchise-ment	Privation du droit de vote	بێبه شکردن له دهنگدان	- حرمان من التصويت
To proceed to a vote	Procéder au vote	دهستکردن به دهنگدان	- البدء بالتصويت
Solidarity, joint liability	Solidarité	هاوکاری ^{٤٨}	تضامن
Jointly and severally	Solidairement	به هاوکاریه تی، به هاوکاری	- بالتضامن
Sacrifice	Sacrifice	فیداکاری، قوربانیدان	تضحیه
Inflation	Inflation	هه لئاوسان (بۆ نرخ)	تضخم
Monetary inflation	Inflation monétaire	هه لئاوسانی دراو، ئه نفلاسیون ^{٤٩}	تضخم نقدي
Restriction, limiting	Restriction	ته سکردنه وه	تضيق
Cleansing	Nettoyage	پاکژکردن، پاککردنه وه	تطهير

^{٤٨} ئه گهر چه ند كه سيك به شيوه يه كي هاوكارانه قهرداری كه سيك بن، خاوه ن قهرده كه ده توانیت داوی هه موو قهرده كه ی له یه كيكیان بكات، ئه م حاله ته زیاتر له كۆمپانیای هاوكاری، به تایه تی پاش راگه یاندنی مایه پووچی ئه و كۆمپانیایه دهرده كه ویت، چونكه خاوه ن قهرد ده توانیت داوی هه موو قهرده كه ی له یه كيك له به شدارابووانی ئه و كۆمپانیایه بكات.

^{٤٩} تیرمی ئه نفلاسیون ئه مرۆكه بووه به تیرمیکی جیهانی.

Development	Développement	گه شه کردن	تطور
Developing	Développement	گه شه پیکردن	تطوير
Endorsement	Endossement, endos	پاشنووس، جیپۆ	تظهير
Endorsement after maturity	Endossement postérieur a l'échéance	جیپۆی دواى دوامۆله ت	تظهير بعد الاستحقاق
Conditional endorsement	Endossement conditionnel	جیپۆی مه رجدار	تظهير مشترط
Blank endorsement	Endossement en blanc	جیپۆ له سه ر كاغزى سپى	تظهير على بياض
Endorsement of a bill	Endossement	جیپۆی قه والهى بازرگانى	تظهير ورقة تجارية
Equality	Egalité	هاوتایى، هاوسهنگى	تعادل
Equality of votes	Egalité de voix	هاوسهنگى دهنگه كان	تعادل الأصوات
Annoyance	Contrariété	نه گونجان، نه لوان	تعارض
Acquaintance	Connaissance	یه کترناسین	تعارف
Convention	Convention	رێککه وتنکارى	تعاهد
Capacity to contract	Capacité de contracter	شیاوی رێککه وتنکارى	– أهلية التعاقد
Intention to contract	Intention de contracter	نیازی رێککه وتنکارى	– نية التعاقد
Contractual relationship	Rapport contractual	پێوه ندى رێککه وتنکارى	– علاقة تعاقدية
Negotiation	Négociation	سه وداکردن	تعامل تجاري
Co-operation, collaboration	Coopération, collaboration	هاریکارى، هه ره وه زى	تعاون
Co-operative	Coopératif	هه ره وه زى	تعاوني

Co-operative society	Société cooperative	کۆمهلهی هه ره وه زی	– جمعیه تعاونیه
Co-existence	Cœxistence	پیکه وه زیان	تعايش
Expression	Expression	ده ربیرین	تعبیر
Numbering	Numérotage	سه رزمیری	تعداد
Polygamy	Polygamie	فره ژنی	تعدد الزوجات
Modification, amendment	Modification, amendement	هه موارکردن، راستکردنه وه	تعديل
Alteration of a contract	Modification d'un contrat	هه موارکردنی پیکه وتن	تعديل عقد
Torture	Torture	ئه شکه نهجه دان، ئازاردان	تعذيب
Torture of an accused	Torture d'un accuse	ئه شکه نهجه دانی تۆمه تبار	تعذيب متهم
To incur a risk	Courir un risqué	که وته مه ترسییه وه	تعرض لخطر
Customs tariff	Tarif douanier	تاریفه ی گومرگی	تعرفة جمركية
Definition	Définition	پیناس، ناساندن	تعريف
Abuse, arbitrary	Abus, arbitraire	خراپ به کارهینان	تعسف
Abuse of a right	Abus de droit	خراپ به کارهینانی ماف	تعسف في استعمال الحق
Abusive	Abusif	به خراب به کارهینان	تعسفي
Chauvinism	Chauvinisme	شوڤینیزم، ره گه زی په رستی	تعصب قومي
Complication, complexity	Complication	ئالۆزکردن	تعقيد
Teaching	Enseignement	فێرکردن	تعليم

Primary education	Enseignement primaire	فێرکردنی (خویندنی) به رایێ	تعلیم ابتدایی
Secondary education	Enseignement secondaire	فێرکردنی (خویندنی) ئامادهیی	تعلیم ثانوی
Private education	Enseignement privé	فێرکردنی (خویندنی) تایبه تی	تعلیم خاص
Higher education	Enseignement supérieur	فێرکردنی بالا	تعلیم عالی
Co-education	Enseignement mixte	خویندنی تیکه لاور	تعلیم مختلط
Vocational training	Enseignement professionnel	خویندنی پیشه یی	تعلیم مه یی
Directives	Instructions	پێنمایی، پێنوێنی	تعلیمات
Ministerial directives	Instructions ministérielles	پێنمایی وه زاری	تعلیمات وزاریة
Premeditation	Préméditation	به مه به ست	تعمد
Premeditated	Avec premeditation	به مه به ست، به ئه نهقه ست	بتعمد
Manslaughter	Homicide sans premeditation	كوشتنی نامه به ست	- قتل غیر عمدی
Wilful murder	Meurtre avec premeditation	كوشتنی به ئه نهقه ست	- قتل عمدی
Reconstruction	Reconstruction	ئاوه دانکردنه وه	تعمیر
Generalisation	Généralisation	بلاوکردنه وه	تعمیم
Promise, undertaking	Promesse	به لێن، گفت	تعهد
Undertaking to sell	Promesse de vente	گفتی فرۆشتن	تعهد بالبیع
To break one's promise	Manquer à sa promesse	گفت به جی نه گه یاندن، په شیمان بوونه وه له گفت	- إخلال بالتعهد

Compensation, allowance, indemnity	Compensation, indemnité	بژاردن، قه ره بووکردن	تعویض
Key money	Pas-de-porte	سه رقفلا نه	تعویض یا خلاء
Conventional redress	Compensation conventionnelle	قه ره بووکردنه وه به پیی رێککه وتن	تعویض اتفاقی
Damages	Dommages – interest	بژاردنی زیان ^{۰۰}	تعویض أضرار
Indemnity for delay	Indemnité pour retard	قه ره بووکردنه وه به هۆی دواکه وتن ^{۰۱}	تعویض تأخیری
War indemnity	Indemnité de guerre	قه ره بووکردنه وه ی جهنگی	تعویض حرب
Nomination, appointment	Nomination, designation	دامه زراندن	تعین
To assign a counsel for the defence	Un avocat nommé d'office	دانانی دادیار (پاریزهر) به فهرمی	تعین محام بصورة رسمية
Appointment to a post	Nomination à un poste	له سه رکار دامه زراندن	تعین لوظیفه
Abduction, seduction	Détournement, seduction	ته فره دان، له خشته بردن، فریودان، دسه ردا برن	تغریب
Corruption of a minor	Détournement d'un mineur	ته فره دانى مندالی نه فام ^{۰۲}	تغریب بقاصر
Absence	Absence	ئاماده نه بوون	تغیب (غیاب)
Non-appearance	Non-comparution	ئاماده نه بوون له بهرده م دادگه	تغیب عن المحكمة
Changing	Changement	گۆرپان، گۆرپین	تغییر

^{۰۰} ئه و پارهی به لایه نیکی رێککه وتننامه ده دریت ئه گهر زیانیکی لیکه وتبوو به هۆی دواکه وتنی لایه نی دووه مه وه له جیبه جیکردنی ئه رکه کانی سه رشانی، یان به هۆی جیبه جیکردنی، به لام به شیوه یه کی ناته واو، یان به هۆی ئه نجامدانی تاوانیک، که بووبیته هۆی زیانکه وتن له مألین یان له جهسته ی...

^{۰۱} دواکه وتنی لایه نی که له لایه نه کانی رێکه وتن له جیبه جیکردنی ئه رکه کانی سه رشانی له و ماوه ی بۆی دیاریکراوه، زۆر جارن ئه و دواکه وتنه ده بیته هۆی زیانکه وتن به لایه نی به رانه بر، بۆیه لایه نی به رانه بر ده توانیت داوی بژاردنی ئه و زیانه له رێگای دادگه وه بکات.

^{۰۲} شیوه ی ته فره دانى مندالی نه فام زۆرن، وه ک: فراندنی، یان ده ست درێژیکردنه سه ر نامووسی.

Optimism	Optimisme	په شبینی	تشاؤم
Understanding	Entente	له یه کگه یشتن، تیگه یشتن	تفاهم
Disparity	Disparité	جیاوازی	تفاوت (تباين)
Search, inspection	Perquisition	پشکنین	تفتیش
Inspector	Inspecteur	پشکنه ر، پشکینه ر	- مفتش
Right of access	Droit de visite	مافی پشکنین	- حق التفتیش
House search	Perquisition à domicile	پشکنینی خانوو	تفتیش المسکن
Explosion	Explosion	ته قاندنه وه	تفجیر
Unloading	Déchargement	به تالکردن، قالاکردن	تفریغ
Separation	Séparation	لیک جیاکردنه وه، ژیک جوداکرن	تفریق
Legal separation	Séparation de corps	لیک جیاکردنه وه ی جه سته یی له نیو ژن و میرد	تفریق بین الزوجین جسمانیا
Interpretation	Interprétation	پاڤه کردن، لیكدانه وه	تفسیر
Literal interpretation	Interprétation littérale	پاڤه کردنی وشه به وشه	تفسیر حرفی
Broad interpretation	Interprétation large	لیكدانه وه ی به رین	تفسیر واسع
Detail	Détail	به دوورودریژی، هوورگی	تفصیل
Thought	Pensée	بیرکردنه وه	تفکیر
Way of thinking	Façon de penser	شیوه ی بیرکردنه وه	- طريقة التفكير
Dismantle	Démantaler	هه لوه شانندنه وه،	تفکیک
Refutation, disproof	Réfutation	پووچه لکردنه وه	
Delegation	Délégation	پیدانی ده سه لآت	تفویض

To act on the authority of someone	Agir en vertu d'une délégation	کارکردن به پیتی دهسه لآت	- تصرف بتفویض
Confrontation of accused with witnesses	Confrontation	پوو به پوو کردنه وهی	تقابل المتهم مع الشهود
Prescription	Prescription	تۆمه تبار له گهل شایه ته کان ماوه به سه رچوون	تقادم
Prescription right	Droit de prescription	مافی ماوه به سه رچوون	- حق التقادم
To raise a defence under the statute of limitations	Invoquer la prescription	په تکردنه وه له بهر ماوه به سه رچوون ^{۵۳}	- دفع بالتقادم
Negative Prescription	Prescription extinctive	ماوه به سه رچوونی دۆراو ^{۵۴}	تقادم مسقط
Positive Prescription	Prescription acquisitive	ماوه به سه رچوونی به ده سه تهینه ر ^{۵۵}	تقادم مکسب
Short prescription	Prescription courte	ماوه به سه رچوونی کورت	تقادم قصیر الأجل
Period of limitations	Délai de prescription	ماوهی ماوه به سه رچوون	- مدة التقادم
Peremptory plea	Exception péremptoire	داوای په تکردنه وهی داوا له بهر ماوه به سه رچوون	- دفع بتقادم الدعوی
Retirement	Retraite	خانه نشینی	تقاعد
Pensioned off	Mise à la retraite	خانه نشینکردن	- إحالة علی التقاعد

^{۵۳} ئەگەر کەسێک مافیکی هەبێت و ماوێهێک لێی نەپێچێتەو، ئەو بێدەنگیەیی وادەگەنێت کە خاوەن ماف نیازی داواکردنی ئەو مافەیی نییە، قانون رادەیهێک بۆ ئەو بێدەنگیە دادەنێت بەوێ له پاش به سه رچوونی ئەو ماوهی، لایەنی به رانبەر دەتوانێت داوای رەتکردنه وهی ئەو داوایە بکات، دادگە ته ماشای ئەو داوایه ناکات.

^{۵۴} (داوا له سه رکارو) دەبێت له سه ره تاوه ئاگاداری دادگا بکات به وهی داواکەر مافی داواکردنی ئەو مافەیی نەماوه، په تکردنه وهی ئەو جۆره داوایه له سه رینه مای (ماوه به سه رچوونی دۆراو) دامه زراوه.

^{۵۵} ئەو کەسێ به شیوه یه کی قانونی ده ست به سه ر شتی کدا ده گرت بۆ ماوه یه ک که له قانوندا دیاریکراوه، ده توانیت داوای په تکردنه وهی داوای به رانبه ره که ی بکات به پیتی ئەم بنه ما قانونییه.

Negligence	Négligence	که مته رخه می	تقاعس (إهمال)
Through an oversight	Par negligence	له بهر که مته رخه می	- بسبب التقاعس
Criminal negligence	Négligence criminelle	که مترخه می تاوانی	تقاعس جنائي
Traditions	Traditions	نه ریت، داونه ریت	تقالید
Progress	Progrès	پیشکه وتن، پیشوه چوون	تقدم
Progressive	Progressif (vie)	پیشکه وتنخواز	تقدمي
Estimation, valuation	Estimation, evaluation	خه ملاندن، قرساندن (بۆ سامان)	تقدير (تخمین)
Weight of evidence	Evaluation des preuves	هه لسه نگاندنی به لگه کان	تقدير الأدلة
Estimated income	Allivrement	خه ملاندنی داهاات	تقدير الدخل
Assessment of damage	Estimation du dommage	خه ملاندنی (قرساندنی) زیان	تقدير الأضرار
Discretionary	Discrétionnaire	به مه زنده	تقديري
Discretionary power	Pouvoir discrétionnaire	ده سه لاتی هه لسه نگاندن	- سلطة تقديرية
Presentation	Présentation	پیشچاوخستن	تقديم
Proceedings	Déposition d'un process	دادکردن، داواکردن	تقديم دعوى
Production of evidence	Production des preuves	پیشچاوخستننی به لگه، به لگه هینانه وه	تقديم البينات
Lodging a complaint	Déposition d'une plainte	سکالا کردن	تقديم شكوى
Presentation of documents	Apport de pieces	خستننه بهردهستی به لگه نامه کان	تقديم وثائق

Rendering of an account	Reddition de compte	خستنه بهردهستی حساب	تقدیم الحسابات
Presentation of the books	Représentation des livres de commerce	خستنه بهردهستی دهفتیری بازرگانی	تقدیم الدفاتر التجارية
Report	Rapport	رپورت	تقریر
Expert's report	Rapport d'expert	رپورتی لیژان (شارهزا)	تقریر خبیر
Financial report	Rapport financier	رپورتی دارایی	تقریر مالی
False report	Faux rapport	رپورتی ساخته (دهستکاریکراو)	تقریر مزور
Self-determination	Autodétermination	بپیاردانی چاره نووس، دیاریکردنی چاره نووس	تقریر المصیر
Payment by instalments	Echelonement	بهش بهشکردن، قیستکاری	تقسیم
Division, sharing out	Division	بهشکردن	تقسیم
Apportionment of inheritance	Répartition de succession	میرات دابهشکردن	تقسیم التركة
Dividing up of an estate	Morcellement d'une propriété	دابهشکردنی موک	تقسیم ملک
Shortening	Raccourcissement	کورتکردنه وه	تقصیر
Reduction of repayment period	Réduction du remboursement	کورتکردنه وهی ماوهی پاره دانه وه	تقصیر مدة التسدید
Negligence	Négligence	دریغی، بیگوئی، که مته رخه می	تقصیري
Criminal responsibility	Responsabilité délictuelle	بهرپرسیاریه تی به هوئی که مته رخه مییه وه	- مسؤولية تقصيرية

Price fluctuation	Fluctuations des prix	به رزونزی نرخ	تقلب الأسعار
Imitation	Imitation	لاسانی، چاولیکه ری، چاقلیکرن	تقلید
Counterfeiting	Contrefaçon	قه لبه زیی، پاره ی ساخته	تقلید (تزییف) النقد
Traditional, classical	Traditionnel, classique	ئاسایی، باو نه ریتی، کلاسیکی	تقلیدی
Diminution	Diminution	که مکردنه وه	تقلیل
Codification	Codification	به قانون کردن، کۆد کردن	تقنین
Code	Cod	کۆد	تقنین
Calendar	Calendrier	سالنامه، که لیندار	تقویم
Evaluation	Evaluation	هه لسه نگاندن	تقییم
Solidarity	Solidarité	هاوکاری	تکافل (تضامن)
Joint and several liability	Solidarité de responsabilité	هاوکاری له به رپرسیاریه تی	تکافل المسؤولية
Equivalence	Equivalence	هاوتایی	تکافؤ
Repetition	Répétition	دوو باره	تکرار
Recidivism	Récidive	دوو باره کردنه وه ی تاوان	تکرار الجريمة (العود)
Summons, subpoena	Assignation	ئاماده نامه	تکلیف بالحضور
Supplement	Supplément	ته واو کهر	تکملة
To require further investigation	Réclamer complément d'instruction	پئویست به ته واو کردنی لیکۆلینه وه هه یه	- یستلزم تکملة التحقیق
Complementary, supplementary	Complémentaire, supplémentaire	ته واو کاری	تکمیلی

Formation	Formation	پیکه وه نان	تکون
Adaptation	Adaptation	گونجاندن، سازاندن	تکيف
Flagrant delicto	Flagrant délit	به تاوانه وه گرتن	تلبس بالجريمة
Deterioration, worsening	Détérioration	له ناوچوون، فه وتان	تلف
Perishable goods	Denrée périssable	ئه و شتانه ی شیاوی	- مواد قابلة للتلف
Damage due to negligence	Dégâts dus à la négligence	تیكچوونن فه وتان به هوی که مترخه می	تلف ناجم عن الإهمال
Falsification	Falsification	درۆ هه لبه ستن	تلفيق
Fabricating a piece of news	Fabrication d'une nouvelle	هه وال هه لبه ستن	تلفيق نبا
Assimilation	Assimilation	لیكچوون	تماثل
Malingering	Simulation de maladie	خۆ نه خۆشخستن	تمارض
Enjoyment, possession	Jouissance, possession	که لک وه رگرتن	تمتع
Enjoyment of a right	Jouissance d'un droit	له ماف که لک وه رگرتن	تمتع بحق
Representation, delegation	Représentation, delegation	نوینه رایه تی، نواندن	تمثيل
Commercial representation	Représentation commerciale	نوینه رایه تی بازارگانی	تمثيل تجاري
Diplomatic representation	Représentation diplomatique	نوینه رایه تی دیپلۆماسی	تمثيل دبلوماسي
Proportional representation	Représentation proportionnelle	نوینه رایه تی پێژهی	تمثيل نسبي

Prorogation, prolongation, extension	Prorogation, prolongation, extension	دریژه پیدان، دریژکرنه وه، دریژکرن	تمدید
Renewal of lease	Prorogation de bail	دریژکردنه وه ی کریدان	تمدید الإيجار
Rebellion	Rébellion	یاخیبوون	تمرد
Exercise, training	Exercice, stage	مه شق، راهینان	تمرین
To escape	S'échapper	خۆدزینه وه	تملص
Acquisition, acquiring	Acquisition	خاوه نداری، به خاوه نبوون	تملك
Acquisition in return for Remuneration	Acquisition à titre onéreux	مولکداری به پیناوی ^{٥٦}	تملك بعوض
Freely acquired	Acquisition à titre gratuit	مولکداری بی پیناوی ^{٥٧}	تملك بغير عوض
Acquisition by reason of death	Acquisition à cause de mort	مولکداری به هۆی مردنی که سیکێ که وه ^{٥٨}	تملك بسبب الموت
Acquisition of fruits	Acquisition des fruits	به خاوه نبوونی به رخۆر ^{٥٩}	تملك الثمار
Legal acquisition	Acquisition légale	خاوه نداری شه رعی	تملك شرعي
Alienation	Aliénation	به مولککردن	تمليك
Financing	Financement	پاره پیدان	تمويل

^{٥٦} به خاوه نبوونی شتیك به رانبهر شتیکی تر، وهك كپین و فرۆشتن، یان گۆرینه وهی شتیك به شتیکی تر، به لام زۆر جار نه و به رانبهره بڕیک پارهیه و ههردولا له کاتی پیکه وتنیان دیاری دهکهن.

^{٥٧} به خاوه نبوونی شتیك به بی به رانبهر، وهك وهگرتنی پاره، یان شتیکی تر له به خشیندا.

^{٥٨} که سیک ده بیته به خاوه ن مولکی شتیك به بی به رانبهر، وهك میراتگر، که به هۆی مردنی که سیکێ که وه ده بیته خاوه ن مولکیک.

^{٥٩} به ره مه که لیره دا ده بیته مولکی که سیکێ دی، وهك باخچه وانی باخیک به رانبهر به به شیک له به ره که ی.

Distinction, discrimination	Distinction, discrimination	جیاوازکاری، جوداکاری	تمیز
Racial discrimination	Discrimination racial	جیاوازکاری په گهزی	تمیز عنصري
Cassation	Cassation	چاوپیدا گپرانه وه	تمیز (نقض)
Conflict, contesting	Conflit, contestation	ناکوکی	تنازع
Conflict of jurisdiction	Conflit de competence	ناکوکی له سه دهسه لاتی دادگه	تنازع الاختصاص
Conflict of laws	Conflit des droits	ناکوکی له نیو چه ند قانونیکدا ^{6۰}	تنازع القوانين
Withdrawal, renunciation	Désistement, renunciation	وازهینان، دهست هه لگرتن	تنازل
Waiver of a claim	Désistement de revendication	وازهینان له داواکردن	تنازل عن الادعاء
Abandonment of action	Désistement d'action	وازهینان له داوا	تنازل عن الدعوى
Waiver of a right	Abandon d'un droit, renonciation à un droit	وازهینان له ماف	تنازل عن حق
Waiver clause	Clause d'abandon	مه رجی وازهینان	- شرط التنازل
Implied waiver	Renonciation tacite	وازهینانی ناوه کی	تنازل ضمنی
Rivalry, competition	Concurrence, rivalité	پیشبرکی، هه قهرکی	تنافس
Unfair competition	Concurrence déloyale	پیشبرکی ناره وا	تنافس غیر مشروع
Diminution	Diminution	که مپونه وه	تناقص

^{6۰} جاروبار کیشه له نیو دوو، یان چه ند قانونیک په پیداهه بیت، چونکه نازانری کار به کامیان بکریت، نه و کیشه په ده شیت له هه مان ولاتدا روو بدات، یان له چه ند ولاتیکدا، پیویسته لیره دا نه و قانونه ی که ده بی په پیره و بکریت، پیشه کی دیاری بکریت.

Discordance, contradiction	Discordance, contradiction	هاودژی، هه قهژی	تناقض
Alternative	Alternatif	توره	تناوب
Alternatively	Alternativement	به توره	- بالتناوب
Relegation, downgrading	Déclassement	داشکاندن	تنزیل
Reduction in rank, demotion	Rétrogradation	پایه داگرتن	تنزیل درجه
Cordination	Coordination	هه ماههنگی	تنسيق
Co-ordinating committee	Comité de coordination	لیژنه ی هه ماههنگی	- لجنة التنسيق
Repudiation, withdrawal	Désaveu, désistement	خۆدزینه وه	تنصل
Installation, appointment	Installation, nomination	دامه زراندن، ناولینان، دانان	تنصیب
Installation of a judge	Installation d'un juge	دانانی دادوهر	تنصیب قاضي
Organisation	Organisation	پیکهستن	تنظیم
Reorganisation	Réorganisation	پیکهستنه وه	- إعادة تنظيم
Business organisation	Organisation des entreprises	پیکهستنه وه ی پرۆژه کان	تنظیم المشاريع
Execution	Exécution	جیبه جیکردن، راپه راندن، بجه ئینان	تنفيذ
Implementation of a contract	Exécution d'un contrat	جیبه جیکردنی پیکه و تن	تنفيذ اتفاق
Enforcement of a judgement	Exécution d'un jugement	جیبه جیکردنی بریار	تنفيذ قرار
Completion of penalty	Accomplissement de la peine	جیبه جیکردنی سزا	تنفيذ العقوبة

Executive, executory	Exécutif, exécutoire	جێبه جێکراو	تفیدی
Executive power	Pouvoir executive	دهسه لاتی راپه پاندن	- سلطه تفیدی
Executory decree	Décret exécutoire	بیریاری راپه پاندن	- قرار تفیدی
To be enforceable	Avoir force exécutoire	توانای راپه پاندنی ههیه	- له قوه تفیدی
Development	Développement	گه شه پیدان	تنمیة
Development plan	Plan de développement	نه خشه ی ئاوه دانکردنه وه، پلانی گه شه پیدان	- خطه تنمیة
Deportation	Déportation	پاگواستن	تهجیر
Deported	Déporté	پاگوێزراو	- مهجر
Menace, threat	Menace	هه په شه، گه ف	تهدید
Threatening letter	Lettre de menace	هه په شه نامه، گه فنامه	- رساله تهدید
Escape	Evasion	هه لاتن، په قین	تهرب
Escape attempt	Tentative d'évasion	هه ولای هه لاتن	- محاوله التهرب
Contraband, smuggling	Contrebande	قاچاغچییه تی، ئاواکردن، په قاندن	تهرب
Smuggled goods	Marchandises de contrebande	که لویه لی قاچاغ	- سلع مهربه
Smuggler	Contrebandier	تۆمهت	تهمة
Charge, accusation	Accusation, inculpation	تۆمهت تبارکردن	- اتهام
Charge of complicity	Inculpation de complicité	تۆمهتی هاریکاری	تهمة التواطؤ
Committal for trial	Mise en accusation	تۆمهت خستنه پال	- توجیه تهمة
False accusation	Accusation calomnieuse	تۆمهتی ساخته	تهمة مزورة

Temerity	Témérité	سه رچلی، هه لچوون، سه ره پۆیی	تهور
Complicity	Complicité	ده ست تیکه لی	تواطؤ
Aiding and abetting	Complicité par assistance	ده ست تیکه لی به کۆمه ککردن	تواطؤ بتقدیم المساعدة
To be an accessory to a crime	Etre complice d'un crime	هاریکار له تاوان	- متواطئ (شريك في جريمة)
Fitting	Ajustage	گونجان، ته بابوون، سازان	توافق
Blame, reproach	Blâme, reproche	سه رکۆنه، پاشفه برن	توبیخ
Ratification	Homologation, ratification	په ژاندن، په سه ندرکردن	توثیق (تصدیق)
Unification	Unification	یه کخستن	توحید
Consolidation of actions, joinder	Jonction d'instances	یه کخستنی داواکان	توحید الدعاوی
Entanglement	Entortillage	تیوه گلان، توشبوون، پیوه بوون	تورط
Distribution	Distribution	دابه شکردن، به شینه وه	توزیع
Extension	Extension	په ره سه نندن، فراوانکردن	توسع
Recommendation	Recommandation	جیگیربوون	توطید
Letter of recommendation	Lettre de recommandation	نامه ی پاسپاردن	- رسالة توطید (توثیق)
Nomination, appointment	Nomination	دامه زراندن	توظیف (تعیین)
Savings	Epargne	پاشه که وتکردن، فه گرتن	توفیر
Savings bank	Caisse d'épargne	سه ندووقی پاشه که وت	- صندوق الادخار

Expectation	Prévision	پابینین، مه زنده کردن	توقع
Halt, pause	Pause, arrêt, cessation	پاوهستان	توقف
Suspension of payment	Cessation de paiement	پاوهستان له دانه وه	توقف عن الدفع
Signature	Signature	ئیمزا، واژۆ	توقيع
Arrest	Arrestation	گرتن	توقيف
Wrongful arrest	Arrestation arbitraire	گرتنی ناپه وا	توقيف تعسفي
To arrest someone	Mettre quelqu'un en arrestation	گرتنی كه سێك	توقيف شخص
Suspension of judgement	Sursis de jugement	پاگرتنی جیبه جیكردنی بپیار	توقيف تنفيذ الحكم
Power of attorney, proxy	Mandat	نوینه رایه تی، بریکاری، وه کیل دانان	توكيل
Manipulation	Manceuvre	گه مه کردن، ده ستکاری	تلاعب

ث

Fixed, stable	Fixe, stable	چه سپیو، جیگیر، نه گۆر	ثابت
Fixed income	Revenu fixe	داهاتی نه گۆر	- دخل ثابت
Vengeance	Vengeance	تۆله	ئار
Fortune, wealth	Fortune, richesse	سامان	ثروة
Confidence, trust	Confiance	بپوا، متمانه	ثقة
To ask for a vote of confidence	Poser la question de confiance	دهنگدان به متمانه پیدان	- طرح الثقة للتصويت
Trustworthy	Digne de confiance	جیی باوه، جیی متمانه	- محل ثقة
Price	Prix	نرخ، بایی	ثمن
Selling price	Prix de vente	نرخى فروشتن	ثمن البيع
Wholesale price	Prix de gros	كو نرخ	ثمن الجملة
Market price	Prix de marché	نرخى بازار	ثمن السوق
Cost price	Prix de revient	نرخى تیچوون	ثمن الكلفة
Fixed price	Prix impose	نرخى سه پاو	ثمن (سعر) مفروض
Double	Double	دوولایی، دوو قۆلی	ثنائي
Twofold, in duplicate	En double	دوو ئه وهنده	ثنائي (مضاعف)
Bilateral	Bilatérale	دوولایه نه	ثنائي (ذو جانبين)

ج

University	Université	زانستگه، زانکۆ	جامعة
Delinquent	Délinquant	لاسار	جانح
First offender	Délinquant primaire	لاساری یه که مجار	جانح لاول مرة
Juvenile offender	Mineur délinquant	نه فامی لاسار	- قاصر جانح
Unjust, unfair	Injuste	سته مکار، بیداد	جائر
Legal, lawful	Légal	دروست	جائز
Collection	Perception	وه رگرتن (کۆکردنه وهی) باج	جباية
Collection of taxes	Perception des impost	باج وه رگرتن، باجگری	جباية الضرائب
Popular front	Front populaire	به ره ی میلی	جبهة شعبية
Corpse, dead body	Cadavre	ته رم، لاشه	جثة
Disowning, repudiation	Désaveu	بیئه مه کی، سپله یی	جحدود
Grandfather	Grand-père	باپیر	جد
Discussion, debate	Discussion	بیئه و به ره، مشتومر	جدال
List	Liste	خشته، لیسته	جدول
Agenda, order of the day	L'ordre du jour	کارنامه، نه جینده، پۆژه	جدول الأعمال
Serious	Sérieux	جیدی	جدي
Serious motif	Motif sérieux	هۆیه کی جیدی	- سبب جدي

New	Nouveau	تازە، نوێ	جدید
Re-examination	Nouvel interrogatoire	لێپرسینهوهی سه‌رله‌نوێ	- إستجواب جدید
To re-hear	Entendre à nouveau	سه‌رله‌نوێ گۆیگرته‌وه له داوا	- سماع الدعوی من جدید
Junior partner	Associe nouveau	به‌شداری نوێ	- شریک جدید
Retrial	Nouveau procès	سه‌رله‌نوێ دادگه‌بیکردن	- محاکمة جدیدة
New fact	Fait nouveau	پووداوی نوێ، بوویه‌ری نوێ	- واقعة جدیدة
Wound, injury	Blessure	زام، برین	جرح
Wounding and maiming	Blessure et mutilation	زام و برینی ئەندامیکێ له‌ش	جرح و بتر
Flesh wound	Blessure légère	سووکه برین	جرح بسیط
Bullet wound	Blessure par balle	برینی گولله	جرح طلقة نارية
Open wound	Plaie béante	برینی کراوه	جرح مفتوح
Inventory	Inventaire	هه‌ژمارکردن، داننه‌ژمیری	جرد
Inventory of goods, stocktaking	Inventaire des marchandises	هه‌ژمارکردنی کالا (شتومه‌ک)	جرد السلع
Inventory at the end of the financial year	Inventaire de fin de l'exercice	ئاماری کۆتایی سال	جرد نهاية السنة المالية
Crime	Crime	تاوان	جرم
Flagrant delicto	Flagrant délit	تاوانی به‌رچاو	جرم مشهود
Caught in flagrant delicto	Pris en flagrant délit	به‌تاوانه‌وه گیراو	- القاء القبض بالجرم المشهود

Capital offence	Crime capital, crime principal	تاوانی سه رهکی	جرم رئيسی
Wounded, injured	Blessé	زامدار، بریندار	جریح
Newspaper	Journal	پۆژنامه	جريدة
Official publication, gazette	Journal official	پۆژنامه ی فه رمی	جريدة رسمية
Crime, felony	Crime	تاوان	جريمة
Continuous crime	Crime permanent	تاوانی به رده وام	جريمة مستمرة
Political offence	Crime politique	تاوانی سیاسی	جريمة سياسية
Common law crime	Crime de droit commun	تاوانی ئاسایی	جريمة عادية
Intentional crime	Crime intentionnel	تاوانی ئه نقه ست	جريمة مقصودة
Pecuniary offence	Crime pécuniaire (financier)	تاوانی دارایی	جريمة مالية
Flagrant delicto	Délit flagrant	تاوانی پێوه گیراو	جريمة متلبس بها
Related crime	Crime connate	تاوانی پێوه ندار	جريمة مرتبطة
Joint offence	Crime collectif	تاوانی هاوبه ش	جريمة مشتركة
Flagellation, whipping	Flagellation	به قامچی لیدان	جلد
Penalty	Pénalité	سزا	جزاء
Penaly	Pénalement	سزایی	جزائي (عقابي)
Criminal procedure	Procédure criminelle	دادپه ویکاری سزایی	- اصول الحاکمات الجزائية
Penalty clause (in contract)	Clause pénale	مه رجی سزایی	شرط جزائي

At random	Au hasard	گۆتره	جزاف
Corporal, bodily	Corporel	جهستهیی	جسدي
Bodily harm	Préjudice corporel	ئازاری جهستهیی	- اذی جسدي
Bodily constraint	Contrainte par corps	ناچارکردنی جهستهیی	- إكراه جسدي
Body	Corps	لهش، تن، جهسته	جسم
Corpus delicti	Corps de délit	جهستهی تاوان	جسم الجريمة
Big, large	Gros	زل، كهته، قه به	جسيم
The jackpot	Le gros lot	ته ماعاری	جشع
Summons	Convocation	هینان، هاوردن	جلب
Meeting, session	Séance, audience	دانیشتن	جلسة
Ordinary meeting	Séance ordinaire	دانیشتنی ئاسایی	جلسة عادية
Public meeting	Séance publique	دانیشتنی ئاشکرا	جلسة علنية
To close the meeting	Lever la séance	کۆتاییهینان به دانیشتن	- رفع الجلسة
Sex	Sexe	جووتبوونی نیرومی	جماع (مضاجعة)
Sexual intercourse	Rapport sexuel	پیوهندی سیکسی	- علاقة مضاجعة (جنسية)
Collective	Collectif	به کۆمه ل	جماعي
Collective agreement	Convention collective	رێککهوتنی به کۆمه ل	- إتفاق جماعي
Collective liability	Responsabilité collective	به رپرسیاریه تی گشتی	- مسؤولية جماعية

Assembly	Assemblée	کۆمه له، جقات	جمعیة
Legislative assembly	Assemblée législative	کۆمه له ی (ئه نجومه نی) قانوندانان	جمعیة تشریعیة
Co-operative society	Société coopérative	کۆمه له ی هه ره وه زی	جمعیة تعاونیة
Charitable society	Société de bienfaisance	کۆمه له ی خیرخوازی	جمعیة خیریة
General assembly	Assemblée générale	کۆمه له ی گشتی	جمعیة عامه
Taken as a whole	Globalement	به شیوه ی گشتی	جملة (عموما)
Global, total	Global	به کۆمه له، تیکرا، گشتی	- عمومی
Republic	République	کۆمار	جمهوریة
Criminal	Criminel	تاوانکاری	جنائی
Criminal action	Action pénale	داوا ی تاوانکاری	- دعوی جنائیة
A case may not be tried in civil law so long as the criminal proceedings are not closed	L'action pénale suspend l'action civile	داوا ی تاوانکاری داوا ی مه ده نی پاده گریت ^{٦١}	- الجنائي يعلق المدني
Court of Criminal Appeal	Chambre criminelle	خانه ی تاوانکاری (له دادگه ی پیداجوونه وه)	- الغرفة الجنائية
Crime, felony	Crime	تاوان	جناية
Offence, misdemeanour	Délit	که تن ^{٦٢}	جنحة
Technical offence	Quasi-délit	نیمچه که تن	- شبه جنحة
Sex	Sexe	سیکس، زایه ند	جنس

^{٦١} له کاتی ته ماشاکردنی تاوانیک له لایه ن دادگای سزاییه وه، ئه گه ر که سیک به هوی ئه و تاوانه وه زیانیک لیکه وتبیت، راسته وخۆ ناتوانیت له به رده م دادگای مه ده نیدا داوا ی قه ره بووکردنه وه بکات، ده بی چاوه پتی بریاری دادگه ی سزایی بکات.
^{٦٢} وشه ی (که تن) و (گوناج) له لایه ن (کۆری زانیاری کورد) ه وه پیشنیازکراوه.

Sex crimes	Crimes sexuels	تاوانی سیکیسی	- جریمه جنسیه
Race, ethnic	Race, ethnique	پهگهز، نفش	جنس (عرق)
Nationality	Nationalité	وهلاتنامه ^{٦٢}	جنسیه
Aberrant	Aberrant(e)	لاساری	جنوح
In a moment of aberration	Dans un moment d'aberration	له ساتیکی لاساریدا	- في لحظة جنوح
Lunacy, madness	Folie, démence	شیتی	جنون
Fœtus	Fœtus, enfant conçu	پز، ئاوله مه	جنین
Ignorance	Ignorance	نهزانی	جهل
Reply, answer	Réponse, réplique	وهلام	جواب
Right to reply	Droit de réponse	مافی وهلامدانه وه، مافی بهرسف	- حق الجواب
Unanswerable Argument	Argument sans réponse	به لگه ی بی وهلام	- دلیل دون جواب
Passport	Passeport	پاسپورت	جواز سفر
Diplomatic passport	Passeport diplomatique	پاسپورتی دیپلوماسی	جواز دیپلوماسی
Injustice	Injustice	زۆرداری، سته مکاری	جور (ظلم)
Army	Armée	سوپا، له شکر	جیش
Army of occupation	Armée d'occupation	سوپای داگیرکه ر	جیش احتلال
Generation	Génération	نه وه، وهچه	جیل

^{٦٢} له جباتی "پهگهزنامه"، (وهلاتنامه) مان پیشنیا ز کردوه، "پهگهزنامه" له وشه ی "جنسیه" ی عه ره بییه وه وه رگت پدراوته سه ر زمانی کوردی، به لام له کوردیدا ئه و مانایه ی نییه. له پوی قانونیه وه وه رگرتنی ئه و دۆکیمه نته ده بیته هوی په یدابوونی پیوه ندیکی قانونی له نپو ده وله تیک و مرۆفیک، یا شتیک و ئه و ده وله ته، وه ک که شتی، ئه وه ش پیوه ندی به په گهزه وه نییه. له هه نده ران به سه دان هه زار کورد وه لاتنامه ی ئه و ده وله تانه یان وه رگرتوو ه که تئیدا نیشه جی بوون، به لام به په گهز هه ر کوردن، ئه وه شه کۆی کردوونه ته وه.

ح

Accident	Accident	پووداو	حادث
Unexpected évent	Événement imprévu	پووداوی له ناكاو، پووداوی كتوپر ^{٦٤}	حادث طارئ
Guardian	Gardien	پاسهوان، زیرهقان	حارس
Sequestrator	Séquestre	پاسهوانی دادوهری	حارس قضائی
Définitive	Définitif, décisive	بنبر، یه کلاکه ره وه	حاسم (قطعی)
Conclusive évidence	Preuve décisive	به لگهی بنبر	- دلیل حاسم
Products	Produits	به رهه م، به روبووم	حاصل
State, situation, position	Etat, cas, situation	بار، دۆخ	حالة
Statut quo	Statu quo	باری ئیستا (هه نووکه یی)	حالة راهنة
Family status	Statu familial	باری خیزانی	حالة عائلية
Case of need	Cas de nécessité	باری ناكاوی	حالة الضرورة
Civil status	Etat civil	باری مه ده نی (شارستانییه تی)	- الحالة المدنية
Oath taker	Jureur	سویندخۆر	حالف اليمين
Bearer, carrier	Porteur	هه لگر	حامل
Bearer of a bill of exchange	Porteur d'un effet de commerce	هه لگری قه واله	حامل سند
Payable to bearer	Payable au porteur	به هه لگری ده دریت	- يدفع لحامله

^{٦٤} کارێک کتوپر پوویدات و که سیش نه توانییت به رهه لستی بکات.

Cheque to bearer	Cheque au porteur	چیک بۆ هه لگری	- شیک لحامله
Small shop, boutique	Boutique	دوکان، بووتیک	حانوت
Detention	Détention	به ندکردن	حبس
On remand	Détention préventive	به ندکردنی یه دهکی	حبس احتیاطی
Arbitrary detention	Détention arbitraire	به ندکردنی نارهوا	حبس کیفی
Pregnant	Enceinte	سک پر، دووگیان، دووجان	حامل
Argument	Argument	به لگه	حجة
Conclusive argument	Argument concluant	به لگه ی بنبر (یه کلاکه رهوه)	حجة حاسمة
Internment, confinement	Internement	دهست به ندیکردن	حجر
Confinement of a lunatic	Internement d'un fou	دهست به ندیکردنی شییت	حجر مجنون
Emancipation	Emancipation	دهست به رداربوون له سه ر مندالی نه فام ⁶⁰	- رفع الحجر عن قاصر
Yellow flag, quarantine flag	Pavillon de quarantaine	دابیرینی پزشکی	حجر صحي
Seizure	Saisie	گلدانه وه	حجز
Seizure in order to protect a creditor's security	Saisie conservatoire	گلدانه وه ی یه دهکی	- حجز احتیاطی
Distrain (for sale by court order)	Saisie-exécution	گلدانه وه ی جیبه جیکاری	حجز تنفیذی
Writ of sequestration	Séquestre judiciaire	گلدانه وه ی دادوهری	حجز قضائی
Receiving order	Ordonnance de mise sous séquestre	بپیریاری گلدانه وه ی دادوهری	- قرار حجز قضائی

⁶⁰ به شیوه ی گشتی، مندال پیش ته واوکردنی ۱۸ سال توانای به ریوه بردنی سامانی خۆی نییه، به لام که دهگاته ئه و ته مه نه، مال و سامانی خۆی پی ده دریت به مه رجی شییت، یان گیلۆکه نه بییت.

Res judicata	L'autorité de la chose jugée	بپیری بنبرانه (یه کلایی که ره وه)	حجیة القرار الحائز لدرجة البتات
Minimum	Minimum	که مترین پاده	حد أدنى
Maximum	Maximum	زۆرتین پاده	حد أعلى
Maximum penalty	Maximum de la peine	سه خترین پاده ی سزا	حد أعلى من العقوبة
Frontier, border	Frontière	سنوور، توخیب	حدود
Minor, under age	Mineur	نه و جوان، سنێله، مێرد مندال ^{٦٦}	حدث
Juvenile delinquent	Mineur délinquant	نه و جوانی لاسار	حدث جانح
Cancellation of debt	Radiation, suppression d'une dette	سپینه وه ی قهرد	حذف (شطب) الدين
Custody	Garde, surveillance	پاسه وانى، زیره قانى، چاودیرى	حراسة
To be under surveillance	Etre en surveillance	خرايه ژیر چاودیرییه وه	- وضع تحت الحراسة
Sequestration	Séquestration	چاودیرى دادوهى	حراسة قضائية
War	Guerre	جهنگ، شهپ	حرب
Civil war	Guerre civile	شهپى ناوخۆ	حرب أهلية
Guerrilla warfare	Guerre de partisan	شهپى پارتیزانى	حرب العصابات
World war	Guerre mondiale	جهنگى جیهانى	حرب عالمية
Germ warfare	Guerre microbienne	شهپى مایکروبی	حرب جرثومية

^{٦٦} مندالی نه و جوان، یان مێرد مندال مه به ست له و مندالیه یه که ته مهنی له نیو ١٤ تا ١٨ ساله.

Chemical warfare	Guerre chimique	شەری کیمیاوی	حرب کیمیاویە
Military	Militaire	جەنگی	حربی
Ploughing	Labourage	کێلان	حرث
Guard	Garde	زێرهقان، پاسهوان	حرس
Frontier guard	Garde-frontière	زێرهقانی سنوور، پاسهوانی سنوور	حرس حدود
Letter	Lettre	پیت	حرف
Literally	A la lettre	وهك حۆی	حرفیا (نصا)
Profession	Profession, métier	پیشه	حرفه
Liberal profession	Profession libérale	پیشهی ئازاد	حرفه حرة
Manual trade	Métier manuel	پیشهی دەستی	حرفه یدویە
Artisan, craftsman	Artisan	پیشهوهر، پیشه‌ساز	حرفی
Small-scale production	Production artisanale	به‌ره‌می پیشه‌یی	- إنتاج حرفی
Fire, burning	Incendie	سووتاندن	حرق
Movement	Mouvement	جوولە، جوولانه‌وه، جموجۆل، لڤین	حرکه
Economic activity	Activité économique	جموجۆلی ئابووری	حرکه اقتصادیە
Market fluctuation	Mouvement de marché	جموجۆلی بازار	حرکه السوق
Deprivation	Privation	بێبه‌شکردن	حرمان
Loss of civil rights	Privation de droits civiques	له‌ مافی مه‌ده‌نی بێبه‌شکردن ^{٦٧}	حرمان من الحقوق المدنية

^{٦٧} هه‌موو ئاده‌میزادێک له‌ ناو هه‌ر کۆمه‌ڵێکدا بژیت کۆمه‌ڵه‌ مافیکی هه‌یه‌ که‌ نابێت لێیان بێبه‌ش بکریت، به‌لام له‌ هه‌ندێک حاله‌تدا به‌پێی قانون مۆق بێبه‌ش ده‌کریت له‌ به‌شیک له‌ مافانه‌ی، وه‌ک به‌ندکراو، که‌ له‌ به‌شیک له‌ مافه‌کانی بێبه‌ش ده‌کریت له‌ و ماوه‌ی له‌ به‌ندیخانه‌ ده‌مینیته‌وه‌.

Serious, in earnest	Sérieux (se)	په رۆش، به تهنگه وه هاتوو	حریص
Liberty, freedom	Liberté	ئازادی	حرية
Freedom of assembly	Liberté de réunion	ئازادی کۆبوونه وه	حرية الاجتماع
Freedom of association	Liberté d'association	ئازادی به شداریکردن	حرية الاشتراك
Freedom of trade	Liberté du commerce	ئازادی بازرگانی	حرية التجارة
The right to contract freely	Faculté de contracter librement	ئازادی پیککه وتن ^{٦٨}	حرية التعاقد
Freedom of opinion	Liberté de l'opinion	ئازادی بیروپا	حرية الرأي
Political freedom	Liberté politique	ئازادی سیاسی ^{٦٩}	– الحرية السياسية
Personal freedom	Liberté personnelle	ئازادی کهسی (شه خسی) ^{٧٠}	– الحرية الشخصية
Freedom of the press	Liberté de la presse	ئازادی چاپه مهنی	حرية المطبوعات
Freedom of thought	Liberté de pensée	ئازادی هزر (بیر)	حرية الفكر
Freedom to work	Liberté de travail	ئازادی کارکردن	حرية العمل
Right of domicile	Liberté du domicile	ئازادی نیشته جیوون (نشینگه) ^{٧١}	حرية المسكن
Party	Parti	پارت	حزب
Left-wing party	Parti de gauche	پارتیکی چه پره و	حزب يساري

^{٦٨} هه موو که سیک مافی ئه وهی ههیه له گهل کهسانی دیکه پیککه ویت به و شیوهی قانون دهستنیشانی کردوه.

^{٦٩} مافی گهل به دهستنیشانکردنی سیسته می حوکمرانیکردن له ولاته کهی له پیکگی هه لباردنه وه بیته، یان ریفه پاندۆم.

^{٧٠} وه مافی هاتووچۆکردنی هاوولاتی له ناو ولاتی خۆیدا، یان چوونه دهره وه به بی ته گهره، له گهل مافی گه پانه وهی به هه مانشیوه.

^{٧١} مافی دهستنیشانکردنی جیگای ژیان و ریکه نه دان به چوونی که سیک تر بۆ ناو مالی، یان بۆ ئه و جیگایه ی لئی ده ژیت، مه گهر له و بارانه دا نه بیته که قانون پیکگی پیداره.

Right-wing party	Parti de droite	پارتییکی پاسترپه و	حزب ییمینی
Grief, sorrow	Douleur, chagrin	خه م، په ژاره، خه فهت	حزن
To die of grief	Mourir de douleur	له داخا مردن	- الموت حزنا
Feeling	Sentiment	هه ست	حس
Account	Compte	حیساب، ژمیتر	حساب
Accountancy, book-keeping	Comptabilité	ژمیتریاری	حسابات
Profit and loss account	Compte de profits et pertes	حیسابی سوود و زیان	حساب الأرباح والخسائر
Savings account	Compte d'épargne	حیسابی پاشه کهوت	حساب توفير
Current account	Compte courant	حیسابی گه پاو	حساب جاری
Bank account	Compte bancaire	حیسابی بانکی	حساب مصرفی
Final account	Compte final	حیسابی کۆتایی	حساب ختامي (نهائي)
Deposit account	Compte de dépôt	حیسابی پاره دانان	حساب ودائع
Sensitive	Sensible	هه ستناک، هه ستیار	حساس
Sensitivity	Sensibilité	هه ستیاری	حساسية
Pro re nata	Selon l'exigence	به پیی پیویست	حسب الحاجة
Well-behaved	Se comporte bien	رهفتار باش	حسن السلوك
Good faith, bona fide	Bonne Foi	نیازپاکی، ئنیهت پاقری	حسن النية
Economic embargo	Embargo économique	گه مارۆی (ئابلووقه ی) ئابووری	حصار اقتصادي
Diplomatic immunity	Immunité diplomatique	پاراستنی (حه سانه ی) دیپلۆماسی	حصانة ديپلوماسية

Immunity from jurisdiction of the courts	Immunité de juridiction	پاراستنی (حه سانه ی) دادوهری	حصانة قضائية
Part, share	Part, portion	به ش، پشك، به هر	حصه
The lion's share	Part léonine	پشكى شير، به شه شير	حصه الأسد
Capital invested	Apport en société	به ش له كۆمپانيا	حصه في شركة
Share in common	Part commun	به شى باو	حصه شائعة
Civilisation	Civilisation	شارستانيه ت	حضارة
Custody of a child	Garde d'un enfant	دايه نى مندال	حضانة طفل
Presence	Présence	ئاماده بوون، به ره قبوون	حضور
Attendance of a witness	La présence du témoin	ئاماده بوونى شايه ت	حضور الشاهد
Face to face	Contradictoire	پووبه پوو	حضورى
Embargo, interdiction	Embargo, interdiction	به ره ستركردن، پيپينه دان	حظر (منع)
Preservation, conservation	Conservation, preservation	پاريژگارى	حفظ
Preservation of law and order	Préservation de l'ordre public	پاراستنى پيپه وى گشتى	حفظ النظام العام
To memorise	Retenir dans la mémoire	له به رکردن، ژبه ركرن	حفظ عن ظهر قلب
Right	Droit	ماف ^{٧٢}	حق
Remuneration	Rémunération	پاداشت ^{٧٣}	حق الأتعاب
Right of association	Droit d'association	مافى كۆبونه وه	حق الاجتماع
Right of use	Droit d'usage	مافى به كارهيئان	حق الاستعمال

^{٧٢} وشه ی (ماف) له (معفوی) عه ره بیه وه وه رگه راوه، ئه ویش سیفه تی ئاده میزاده به وه ی ده توانییت له ریگای قانونه وه که سیکى تر ناچار بکات به کردنی کاریک، یان به نه کردنی.
^{٧٣} وشه یه که له جیاتی (کری) بۆ دادیار (پاریزه) به کاردییت.

Principal right	Droit principal	مافی سه ره کی	حق اصلی
Right of opposition	Droit d'opposition	مافی به ره لهستی	حق الاعتراض
Right of priority	Droit d'antériorité	مافی پیشخه ری	حق الأفضلیة
Right of action	Droit de procès	مافی دادخوازی کردن	حق إقامة الدعوى
Right of privilege	Droit de privilège	مافی جیاوک (جیاکاری)	حق الامتیاز
Right of usufruct	Droit d'usufruit	مافی سوود وه رگرتن ^{۷۴}	حق الانتفاع
Right to stand for election	Droit de l'élection	مافی خۆکاندید کردن (خۆپالۆتن)	حق الترشیح
Right of pursuit	Droit de suite	مافی له دووچوون ^{۷۵}	حق التبع
Right to dispose of property	Droit d'aliéner	مافی مولکایه تی	حق التصرف
Right to vote	Droit de vote	مافی ده نگدان	حق التصويت
Right of preference	Droit de préférence	مافی پیشخستن	حق التقدم
Right to (of) self-determination	Autodétermination	مافی چاره نووس، مافی بریاردانی پاشه رۆژ (داهاتوو) ^{۷۶}	حق تقرير المصير
Right of retention	Droit de rétention	مافی گلدانه وه ^{۷۷}	حق الحبس
Custody rights	Droit de garde	مافی دایه نی	حق الحضانة
Right to choose	Droit d'option	مافی سه رپشکی	حق الخيار
Right to self-defence	Droit de légitime défense	مافی داکوکی کردنی په وا، مافی به ره قانیا په وا	حق الدفاع الشرعي

^{۷۴} سوود وه رگرتن له بهری مالیک به و شیوهی قانون دیاری کردوه، یان به پئی پیکه وتن.

^{۷۵} خاوهن مال ده توانی داوای ماله که ی بکات له ژیر دهستی هه ره که سیکدا بیت.

^{۷۶} (تقریر) به مانای (برین) دیت، چونکه (اقرار) (بپه)، بویه بریاردان به مانای قه راردان دیت، ده توانین بلین، مافی بریاردانی داهاتوو، یان پاشه رۆژ.

^{۷۷} خاوهن قه رد ده توانیت ئه و شتانه ی له ژیر دهستی نه یانداته وه به قه ردار بۆ ئه وه ی ناچار ی بکات قه رده که ی پئی بداته وه.

Intellectual right	Droit intellectuel	مافی زهینی (بیرهکی)	حق ذهني
Right of recourse	Droit de recours	مافی گه پانه وه ^{۷۸}	حق الرجوع
Veto	Veto	فیتۆ ^{۷۹}	حق النقض (الرفض)
Right of residence	Droit de résidence	مافی نیشته جی، مافی ئاکنجیبوون	حق السكني
Civil liberties, individual rights	Droit personnel	مافی که سیه تی (شه خسی)	حق شخصي
Irrigation rights	Droit d'irrigation	مافی ئاودییری ^{۸۰}	حق الشرب (السقي)
Right of pre-emption	Droit de pre-emption	مافی شو فعه (پیشخستن)	حق الشفعة
Real right, title, (Jus in rem)	Droit reel	مافی مالینه	حق عيني
Right to asylum	Droit d'asile	مافی په نابه ری	حق اللجوء
Right of way, right of passage	Droit de passage	مافی هاتوچۆ، تیپه پین، گوزهرکردن	حق المرور
Conditional right	Droit conditionnel	مافی مه رجدار	حق مشروط
Vested interest	Droit acquis	مافی ده سته که وت	حق مكتسب
Right of ownership	Droit de propriété	مافی مولکداری (خاوه نداری)	حق الملكية
Due for payment	Exigible	مافی به رده ست	حق منجز (حال)
Human rights	Droits de l'homme	مافه کانی مرۆف ^{۸۱}	حقوق الإنسان

^{۷۸} گه پانه وه ی هه لگری (کۆمپیهاله) بۆ سه ره قه رداری سه ره کی، ئه گه ره له پۆژی هه قداریدا یه کێک له وه که سانه ی ئیمزایان له سه ره ئه وه کۆمپیهاله کردووه نه توانییت قه رده که بداته وه .

^{۷۹} (فیتۆ) وشه یه کی لاتینییه به مانای (من دژم) دیت .

^{۸۰} مافی ئاودانی پارچه زه وییک به ئاویک به لای ئه ودا تیپه رده بییت، به مه رجی ئه وه مافه ی هه بییت .

^{۸۱} ئه وه مافانه ی هه موو ئاده میزادیک له پۆژی له دایکبوونییه وه هه یه تی تا مردنی به بی ته ماشاکردنی په گه ز، یان په نگی پیستی، یان ئه وه ولاته ی لیوه ی هاتووه، ژن بییت، یان پیاو .

Rights of creditors	Droits de créanciers	مافی خاوهن قهردهکان ^{۸۲}	حقوق الدائین
Royalties	Droits d'auteur	مافی دانهر	حقوق المؤلف
Truth	Vérité	راستی	حقیقه
Judgement	Jugement	بپیار	حکم (قرار)
Preliminary decision	Jugement en premier ressort	بپیری سه رهتایی (به رای)	حکم ابتدایی
To call into action	Jugement de mise en cause	بپیردان به قبولکردنی که سی سییه م یۆ ناو داوا	حکم الإدخال في الدعوى
Incidental judgement	Jugement incident	بپیری لاوهکی ^{۸۳}	حکم اعتراضی (فرعی)
Sentence, condemnation	Jugement de condamnation	بپیری تاوانبارکردن	حکم بالإدانة
Contradictory (face to face) judgement	Jugement contradictoire	بپیری پووبه پوویی ^{۸۴}	حکم حضوری
Judgement in absentia	Condamnation par contumace	بپیار له باره ی لایه نی ئاماده نه بوو ^{۸۵}	حکم غیابی
Final judgement	Arrêt définitif	بپیری بنبرانه (یه کلاکه ره وه)	حکم (قرار) قطعی
Life sentence	Condamnation à vie	بپیری به ندرکردنی هه تاهه تایی	حکم مؤبد

^{۸۲} تیرمیکی تاییه ته به باری بازگانی، ئه گهر قهردار نه توانیت قهردی سه رشانی له کاتی دیاریکراودا بداته وه، ده کری له سه ر داوای یه کیك له خاوهن قهردهکان، به لام به بپیری دادگا، مایه پووچی ئه و بازرگانه رابگه ینیت. جاردانی ئه و باره ده بیته هوی ئه وه ی قهردهکان له ژیر چاودیری دادگا دیاری بکری تا، سه روه ت و سامانی ئه و بازرگانه به یه کسانی به سه ر هه موو خاوهن قهردهکاندا دابه شبکری.

^{۸۳} جاروبار له کاتی ته ماشاکردنی داوایه ک په خنه ده گریت، به لام پیوه ندی راسته وخوی به و داوایه وه نییه، دادگا ده بیت بپیریکی لاوهکی له سه ر ئه و په خنه بدات، پیش ته ماشاکردنی داوا سه ره کییه که.

^{۸۴} بپیردان له لایه ن دادگه وه به ئاماده بوونی هه ردو لایه نی ئه و داوایه .

^{۸۵} بپیری دادگه به بی ئاماده بوونی داوالیکراو، یان گومانلیکراو، له و پۆژه وه ی گومانلیکراو بپیری تاوانبارکردنی ده دریت به (هه لاتوو) ده دریته قه له م.

Autonomy	Autonomie	ئۆتۆنۆمی	حکم ذاتی
Autocracy	Autocratie	رژیمی ئۆتۆکراسی	حکم مطلق
Government	Gouvernement	حکومت، میری	حکومة
Governmental	Gouvernemental	میری، حکومی	حکومی
Peaceful solution	Solution pacifique	چاره سه رکردنی ئاشتیانیه	حل سلمی
Dissolution of parliament	Dissolution du parlement	هه لوه شانندنه وه ی په رله مان	حل البرلمان
Pact	Pacte	په یماننامه	حلف (میثاق)
Military pact	Pacte militaire	په یماننامه ی سه ربازی	حلف عسکری
Taking the oath	Prestation de serment	سویند خواردن	حلف الیمین
To commit perjury	Faire un faux serment	به درۆ سویند خواردن	حلف الیمین زورا
Allies	Alliés	هاوپه یمانان، هه قالبه ندان	حلفاء
Protection of property	Protection de propriété	پاراستنی مولکداری (مولکایه تی)	حماية الملكية
Conception	Conception	دووگیانی، سکپری	حمل
Load, burden	Charge, cargaison	بار، بارگه	حمل (شحن)
Carrying a prohibited firearm	Port d'arme prohibée	هه لگرتنی چه کی قه ده غه کراو	حمل سلاح ممنوع
Cargo, load	Chargement	بارگه، کارگو	حمولة
Net tonnage	Jauge nette	بارگه ی په تی (ساف)	حمولة صافية
Barrier, obstacle	Barrière, obstacle	له مپه ر، به ربه ست	حاجز
Cession, assignment of right	Cession	هه واله کردنی ماف ^{۸۶}	حوالة الحق

^{۸۶} نه گه ر که سیک مافیکی به لای که سیک که وه هه بییت، له هه مانکاتدا قه رداری که سیک تر بییت، ده توانییت ئه و قه رده بداته وه له ریگه ی هه واله کردنی ئه و مافه ی به خاوه ن قه رده که، به مه رجیک هه ردوولا له سه ر جییه جیکردنی ئه و هه واله کردنه پازی بن.

Allowed	Permis	حه لال، رهوا، پینگاپندراو	حلال
Neutrality	Neutralité	بیلایه نی	حیاد
Possession	Possession	دهستداری	حیازة
Bona fide possession	Possession en bonne-foi	دهستداری به نیاز پاکی	حیازة بحسن نية
Actual possession	Possession de fait	دهستداری به بهدنیازی	حیازة بسوء نية
Continuous possession	Jouissance continue	دهستداری به ردهوامی	حیازة مستمرة
Temporary possession	Possession précaire	دهستداری کاتی	حیازة مؤقتة
Grounds for judgement Precaution	Considérations de jugement Précaution	هۆکارهکانی بپیار وریایی	حیثیات قرار حیطة
Ruse	Ruse	فیل	حیلة
District, neighbourhood	Quartier	گه پهك، تاخ	حي
Alive	Vivant	زیندوو، زیندی	حي
Shame	Honte	شهرم	حیاء
Life	Vie	ژیان	حیاءة

خ

Lawbreaker, outlaw	Hors la loi	قانون شکین، له قانون لادهر، قانون به زین	خارج علی القانون
Exterior	Extérieur	دهره کی	خارجی
Loser	Perdant	دوړاو	خاسر
Particular, private, special	Particulier, privé, special	تایبهت	خاص
Special licence	Autorisation special	پینگادانی تایبهت	- إذن خاص
Liable to stamp duty	Assujetti au droit de timbre	پوولانه ی له سه ره	خاضع لرسم الطابع
Liable for tax	Assujetti à l'impôt	باجی له سه ره	خاضع للضريبة
Abductor	Ravisneur	رفینه ر	خاطف
Someone who is mistaken	Personne erronée	هه له کار	خاطئ
Misconstruction	Fausse interpretation	لیکدانه وه ی هه له	تفسیر خاطئ
Vacant	Vacant	به تال، فالال	خالی
Vacancy	Vacance	به تالی، فالاهی	خلو
To be afraid	Avoir peur	ترساو	خائف
Traitor	Traître	خوڤروش، ناپاک، خنز	خائن
A piece a news	Une nouvelle	دهنگوباس، هه وال، نووچه	خبر
Experience	Expérience	شاره زایی	خبرة
Expert	Expert	شاره زان، لیزان	خبیر

Legal expert	Expert juridique	شارهزای قانونی	خبیر قانونی
Closure	Clôture	کۆتایی، دوایی	ختام
At the close of a sitting	A la fin de séance	له کۆتایی دانیشتنه که	- في ختام الجلسة
Closing session	Séance de clôture	دانیشتنی کۆتایی	- جلسة الختام
Seal, postmark	Cachet, sceau	مۆر	ختم
Sealing wax	Cachetage rouge	مۆری سوور	ختم احمر
Official seal	Cachetage officiel	مۆری فه رمی	ختم رسمي
Deception, trickery	Tromperie	فیل، فریو	خداع
Service	Service	خزمه ت، پاره	خدمة
Public services	Services publics	خزمه تگوزاری گشتی	خدمات عامة
Military service	Service militaire	خزمه تی سه ربازی	خدمة عسكرية
Personal services	Services personnels	خزمه تگوزاری تاییه ت	خدمات خاصة
Violation, breach	Violation	پیشیلکردن	خرق
Violation of Human Rights	Violation de Droits de l'Homme	پیشیلکردنی مافه کانی مرۆڤ	خرق حقوق الإنسان
Flagrant (gross) violation	Violation flagrante	پیشیلکردنی ئاشکرا	خرق صارخ
Violation (breach) of the law	Violation de la loi	پیشیلکردنی قانون	خرق القانون
Storing, storage	Entreposage	خه زکردن، هه لگرتن	خزن
Treasurer	Trésorier	خه زنه دار	- أمين الخزينة
Treasury bill	Bon du Trésor	قه والهی سه رگه نجینه ی (خه زنه ی) گشتی	- سند علی الخرينة العامة

Loss	Perte	زیان	خساره
Total loss	Perte totale	زیانی سه‌ره‌به‌ر	خساره اجمالیة
Profit and loss	Perte et profit	زیان و سود	خساره و ربح
Quarrel, dispute	Querelle	ناکۆکی	خصام
Adversary, litigant	Adversaire, plaideur	لایه‌نی نه‌یار	خصم (مقاضي)
Public prosecutor	Partie publique	دادیاری گشتی، داواکاری گشتی	الخصم العام (الادعاء العام)
Litigation	Litige	ناکۆکی، هه‌فرکی	خصومة
Submission	Soumission	ملکه‌چی	خضوع
Observance of the law	Soumission à la loi	ملکه‌چی بۆ قانون	خضوع للقانون
Fault, error, mistake	Faute, erreur	هه‌له، چه‌وت، شاشی ^{٨٧}	خطا
Error of judgement	Erreur de jugement	هه‌له له بپیار	خطا بالحکم (بالقرار)
Serious fault	Faute grave	هه‌له‌ی گه‌وره، هه‌له‌ی زلّ	خطا جسيم
Mistake in calculation	Erreur de calcul	هه‌له‌ی حیسابی	خطا في الحساب
Minor fault	Faute légère	سووکه هه‌له	خطا خفيف
Normal (acceptable) error	Erreur de critère	هه‌له‌ی چاویۆشی لیکراو	خطا متعارف عليه (مقبول)
Professional misconduct	Faute professionnelle	هه‌له‌ی پیشه‌یی	خطا مهني

^{٨٧} کوردنی کارێک یان نه‌کردنی به‌ئه‌نقه‌ست، یان به‌هۆی له‌بیرکردن بیټ، ئه‌گه‌ر ببیته‌هۆی جیبه‌جی نه‌کردنی رێککه‌وتنامه‌یه‌ک، یا شکاندنێ فەرمانیکی قانونی، به‌هه‌له‌ ده‌دریته‌قه‌له‌م، چونکه‌ ئه‌وه‌هه‌له‌یه‌ به‌رپرسیاریه‌تی لێده‌که‌ویته‌وه. ئه‌وه‌که‌سه‌ی زیانی لێده‌که‌ویته‌ ده‌توانیته‌ داوای قه‌ره‌بووکردنه‌وه‌ی ئه‌و زیانانه‌ بکات، به‌مه‌رجیک به‌هۆی ئه‌وه‌هه‌له‌وه‌ ئه‌و زیانه‌ی لێ‌که‌وتبیته‌.

Common fault	Faute commune	هه‌له‌ی هاوبه‌ش	خطا مشترک
Official Misconduct	Faute commise dans l'exercice de la fonction	هه‌له‌ی فه‌رمانبه‌ر له کاتی کارکردنی	خطا الموظف أثناء أداءه الوظيفة
Negligible error	Erreur négligeable	هه‌له‌یه‌ک ده‌شی فه‌رامۆش بکرتیت	خطأ يمكن إهماله
Engagement, betrothal	Fiançailles	خواریینی	خطبة
Plan	Plan	پلان، نه‌خشه	خطة
Implementation of programme	Plan d'exécution	نه‌خشه‌ی جیبه‌جیکردن	خطة التنفيذ
Risk	Risque	سامناک، مه‌ترسی	خطر
Imminent danger	Péril imminent	مه‌ترسیی چاوه‌پروانکراو	خطر متوقع
Certain peril	Risque certain	مه‌ترسیی راستیی	خطر حقيقي
Kidnapping	Enlèvement	رپاندن	خطف
Abduction of a minor	Rapt d'un mineur	رپاندنی مندال	خطف صغير
Latent, hidden	Latent	نه‌په‌نی، نادیار، نا‌ئاشکرا، نه‌په‌نی	خفي
Secretly	Secrètement	به‌نه‌په‌نی	خفية
Assignee, beneficiary	Ayant cause	نه‌وه، وه‌چه ^{٨٨}	خلف
Antecedent, background	Antécédent	پاشینه	خلفية
Moral	Moral	ره‌وشت	خلق
Precis, summary	Précis	پوخته، کورته	خلاصة
Summary of the findings	Le résumé de l'arrêt	پوخته‌ی بریاری دادگا	خلاصة قرار المحكمة

^{٨٨} نه‌وه‌که‌سه‌ی له‌که‌سیکی که‌وه‌ما‌فیک‌ی بۆ به‌جی ده‌می‌نی، وه‌ک میراتگر، یان نه‌وه‌که‌سه‌ی به‌خه‌لات شتیکی پی ده‌به‌خشریت.

Recapitulation, summing up	Récapitulation	پوخته ی مه سه له که	خلاصة القضية
Disagreement	Désaccord	جیاوازی، ناکۆکی	خلاف
Choice, option	Choix, option	بژاره، سه رپشکی	خیار
Make your choice	Faites votre choix	ویستن، بپیاردان	– اتخاذ الخیار
Good	Bien	چاکه	خیر
Benevolence, charity	Bienfaisance	خیرخوازی	خیری
Breach of trust, abuse of trust	Abus de confiance	ناپاکی	خیانة الأمانة

د

House	Maison	خانوو، خانه	دار
Publishing house	Maison d'édition	دهزگای بلاوکردنه وه	دار النشر
Motive	Mobile	هاندەر، پالنهەر	دافع (باعث)
Motive for the crime	Mobile du crime	پالنهری تاوان	دافع الجريمة
Payer	Payant	بدهر، پاره دهر	دافع (المال)
Taxpayer	Payant de taxe	باج دهر	دافع الضريبة
Section, department	Service, administration	فه زمانگه	دائرة
Civil Service	L'administration	فه زمانگه کانی ده وڵه تی	- دوائر الدولة
Electoral district	Circonscription électorale	بازنه ی هه لێژاردن	- دائرة انتخابية
Registry Office	Bureau de l'état civil	فه زمانگه ی باری شارستانی (مه ده نی)	- دائرة الأحوال المدنية
Creditor	Créancier	قه ردهر، خاوه ن قه رد، وامدار	دائن
Credit account	Compte créditeur	حیسابی قه ردار ی (وامدار ی)	- حساب دائن
Distraignor	Créancier saisissant	خاوه ن قه رد ی گیر دهر	دائن حاجز
Unsecured creditor	Créancier chirographaire	خاوه ن قه رد ی ئاسایی	دائن عادي
Secured creditor	Créancier hypothécaire	بارمه دهر، قه ردهر به بارمه	دائن مرتهن
Preferred creditor	Créancier privilégié	قه ردهر ی نایاب	دائن ممتاز

Diplomat	Diplomate	دیپلومات	دیپلوماسی
Income	Revenu	دهرامهت، داهات	دخلم
Fixed income	Revenue fixe	داهاتی نهگۆر	دخلم ثابت (معلوم)
Annual income	Revenu annuel	داهاتی سالانه	دخلم سنوی
Income tax	Impôt sur le revenu	باجی داهات	- ضریبه الدخلم
National income	Revenu national	داهاتی نهتهوهی	دخلم قومی
Sources of income	Sources de revenus	سهراوهکانی داهات	- مصادر الدخلم
Study	Etude	لیکۆلینهوه، توێژینهوه	دراسة
Study of a file	Etude d'un dossier	تهماشاکردنی فایل، توێژینهوه له دۆسیه	دراسة إضبارة
Under examination	A l'étude	له ژیر لیکۆلینهوه دایه	- تحت الدراسة
Degree	Degré	پله، پایه	درجة
Degree of relationship	Degré de parenté	پلهی خزمایهتی ^{۸۹}	درجة القرابة
Level of a court in the judicial Hierarchy	Degré de juridiction	پلهی دادوهری ^{۹۰}	درجة القضاء
Constitution	Constitution	دهستور	دستور
Constitutional	Constitutionnel	دهستوریانه	دستوري
Prostitution	Prostitution	له شفرۆشی	دعارة

^{۸۹} بۆ نمونه، پلهی خزمایهتی له نیو باوک و دایک و مندالهکانیان پلهی یهکهمه، له نیو باپیرو داپیرو کورپهزاو کچهزاکانیان پلهی دوومه، له نیو مام و خال و برازاو خوشکهزاکانیان پلهی سێیهمه...

^{۹۰} دادگاكان دوو پایهن: دادگهی بهرابی (بداءة) له گهڵ دادگای تیهه لچونهوه (استئناف)، دادگای پیداجوونهوه (تمییز) به پله نادریته قه له م.

Propaganda, publicity, advertising	Propagande, publicité	پرۆپاگانده، بانگه شه	دعاية
Electoral publicity	Publicité électorale	پرۆپاگاندهی (بانگه شهی) هه لێژاردن	دعاية انتخابية
Action, lawsuit	Action, procès	داوا، داخواز	دعوى
Actio de in rem verso	Actio de in rem verso	داخوازی دهوله مهنده بوونی بی هۆ	دعوى الإثراء بلا سبب
Initiation of proceedings	Introduction d'une action	داواکردن له دادگا	– إقامة دعوى
The case for the crown	Action publique	داخوازی مافی گشتی ^{٩١}	دعوى الحق العام
Criminal lawsuit	Action criminelle	داخوازی سزایی	دعوى جزائية
Possessory action	Action en possession	داخوازی دهستداری ^{٩٢}	دعوى الحيازة
Action for replevin	Action en mainlevée	داخوازی دهست هه لگرتن	دعوى رفع اليد
Action in personam	Action personnelle	داخوازی کهسی (شه خسی) ^{٩٣}	دعوى شخصية
Real estate (property) Proceedings	Action immobilière	داخوازی مولکایه تی	دعوى عينية
Resolutive proceedings	Action résolutoire	داخوازی هه لوه شانندنه وه	دعوى الفسخ
Direct action	Action directe	داخوازی راسته وخۆ ^{٩٤}	دعوى مباشرة

^{٩١} ئەم داوايه به ناوی کۆمه له وه دهخریته بهردهم دادگا، چونکه تاوانبار زیان به تیکرای کۆمه لگا دهگه ینیت.

^{٩٢} ئەم داوايه داواکار داواي گێرپانه وهی دهستداریه تی مافیکی دیاریکراوی، یان سامانی دهکات، چونکه کهسیکی تر دهستی به سهردا گرتوه، یان داواي پاراستنی ئەو مافه ی دهکات، که کهسیکی تر دهیه ویت دهستی به سهردا بگریت.

^{٩٣} ئەم داوايه پێوهندی به مافیکی شه خسی داواکاره وه هیه، یان بۆ پاراستنی ئەو مافه یه.

^{٩٤} بهشی ژۆری داواکاریه کان راسته وخۆن، چونکه داواکار داواکه ی راسته وخۆ ئاراسته ی داوالیکراو دهکات، وه ک داواي خاوهن مال، یان خاوهن قهرده له وه کهسه ی ماله که ی زهوت کردوه، یان قهرده که ی ناداته وه.

Civil action	Action civile	داخوازی مه دهنی (بژاردن) ^{۹۵}	دعوی مدنیة
Jurisdiction for urgent matters	Réfère	داخوازی به له ز (به په له)	دعوی مستعجلة
Liability action (proceedings)	Action en responsabilité	داخوازی به رپرسیاریه تی ^{۹۶}	دعوی المسؤولية
Actio contrario	Action reconventionnelle	داخوازی به رانبهر	دعوی مضادة (متقابلة)
Summons to appear	Billet d'avertissement en justice	داخوازی نامه	- ورقة الدعوی
Summons, invitation	Convocation, invitation	داوانامه، بانگکردن، بانگهیشتن	دعوة
Calling of witnesses	Appel des témoins	بانگهیشتنی شایه ته کان	دعوة الشهود
Summons to shareholders	Convocation des actionnaires	بانگکردنی هاو به شانی کۆمپانیایه ک بو کۆبوونه وه	دعوة المساهمين في شركة للاجتماع
Defence	Défense	به رگری، داکوکی، به ره فانی	دفاع
Witness for the defence	Témoin a décharge	شایه تی داکوکی	- شاهد دفاع
Civil defence	Défense civile	به رگری مه دهنی (سقیل)	دفاع مدني
Self-defence	Défense légitime	داکوکی په وا	دفاع مشروع
Counsel for the defence	Avocat de la défense	دادیاری (پاریزه ری) به رگری	- محامي الدفاع
Book	Livre	ده فته ر	دفتر

^{۹۵} له م داواکاریه دا داواکار داواى بژاردنی ئه و زیانانه ده کات، که به هۆی تاوانیکه وه لێی که وتوووه . ئه م داوايه له قانونی پۆمانی به ناوی (داواى شارستانییه ت) ناوده برا، به لام ئه مرۆکه به داواى بژاردن، چونکه مه به ست داواکردنی ئه و زیانانه یه له که سیکن یان له چه ند که سیک که وتوون به هۆی ئه نجامدانی تاوانیکه وه .

^{۹۶} (داخوازی لێپرسینه وه) وه ک (داخوازی بژاردن) بو بژاردنی ئه و زیانانه یه له داواکه ر که وتوووه، له ئاکامی ئه و تاوانه ی داوالیکراو کردوو یه تی.

The ledger	Le grand livre	سه دهه فته ر	دفتز الأستاذ
Stock book	Livre d'inventaire	ده فته ری هه ژمار کردن	دفتز الجرد
Account book	Livre de comptes	ده فته ری ژمیریاری	دفتز الحسابات
Cash book	Livre de caisse	ده فته ری سه ندوق (پاره وه رگرتن)	دفتز الصندوق
Sales ledger	Livre de ventes	دفته ری فروشیاری	دفتز المبيعات
Auxiliary, supplementary ledger	Le livre auxiliaire	ده فته ری یاریده ده ر	- الدفتز المساعد
Bought ledger	Registre des achats	ده فته ری کریاری	دفتز المشتريات
Daybook	Livre journal	ده فته ری پۆژانه	دفتز اليومية
Plea	Exception	به ریپیک	دفع
Plea of avoidance	Exception de nullité	به ریپیکی پووچه لکردنه وه	دفع بالبطلان
Procedural defence	Exception de forme	به ریپیکی پیوه ندار به فورم	دفع بالشکل
Plea of lack of competence	Exception d'incompétence	به ریپیکی ده ستنه دانی دادگا	دفع بعدم الاختصاص
Payment , settling	Paiement, versement	پیدان، دانه وه	دفع (تسديد)
Terms of payment	Modalités de paiement	شینوازه کانی پاره دان	- آجال الدفع
Easy terms	Facilités de paiement	ئاسانکاری له دانه وه دا	- تسهيلات الدفع
Suspension of payment	Cessation de paiement	پاوه ستان له دانه وه	- توقف عن الدفع
Payable	Exigible, payable	گه یشتنی کاتی دانه وه	- مستحق الدفع

Dictator	Dictateur	دیکتاتور	دیکتاتور
Doctor	Docteur	دکتور، پزیشک	دکتور
Doctorate	Doctorat	دکتورا	دکتوراه
Proof, evidence	Preuve	به لگه	دلیل
Substantive evidence	Preuve substantielle	به لگه ی سه ره کی	دلیل اساسی
False evidence	Preuve artificielle	به لگه ی ده ستکرد	دلیل اصطناعی
Corroborating Evidence	Preuve de confirmation	زیده به لگه، به لگه ی سه ربار	دلیل اضافی
Secondary Evidence	Preuve secondaire	به لگه ی لاهه کی	دلیل ثانوی
Extrinsic evidence	Preuve extrinsèque	به لگه ی ناکاو	دلیل طاری
A contrario proof	Preuve a contrario	به لگه ی پیچه وانه	دلیل عکسی
Written evidence	Evidence par écrit	به لگه ی ده ستنوس	دلیل کتابی (خطی)
Material evidence	Evidence matérielle	به لگه ی مادی	دلیل مادی
Semi-plena probatio	Demi preuve	به لگه ی ناتاه واو	دلیل ناقص
Guide	Guide	رپی پیشاندهر، چاوساغ	دلیل
Merging, fusion	Fusion	ئاویته کردن، لیکدان	دمج
Merger of companies	Fusion de sociétés	لیکدانی چهند کۆمپانیایه ک	دمج شرکات
Amalgamation of sentences	Fusion de peines	لیکدانی (تیکه لکردنی) سزاکان	دمج العقوبات
Timetable	Horaire	کاتی کارکردن	دوام (ساعات العمل)
Session, cycle, turn	Session, cycle, tour	خول	دوره

Parliamentary session	Session de parlement	خولی په‌رله‌مان	دورة البرلمان
State	Etat	دهوله‌ت	دولة
Federal state	Etat federal	دهوله‌تی فیدرالی (یه‌کگرتوو)	دولة اتحادية (فیدرالیة)
Confederation	Confédération	دهوله‌تی کۆنفیدرالی	دولة كونفدرالية
International	International	نیوده‌وله‌تی	دولي
International Court of Justice	Cour International de Justice	دادگای دادی نیوده‌وله‌تی	– محكمة العدل الدولية
To crush	Ecraser	پیی لێنان، بوون به ژیره‌وه، یان کردن به ژیره‌وه	دهس
Amazement, wonder	Stupéfaction, étonnement	سه‌رسوو‌رمان	دهشة
Broker	Courtier	ده‌لال	دلال (سمسار)
Brokerage	Courtage	ده‌لالی	دلالة (سمسرة)
Democracy	Démocratie	دیموکراسی	ديمقراطية
Debt	Dette	قه‌رد	دين
Debit and credit	Débit et crédit	قه‌رد و قه‌رداری	دين و دائنية
Secured debt	Dette garantie	قه‌ردی به‌بارمه‌ته، قه‌ردی ده‌سته‌به‌رکراو	دين مضمون
Privileged debt	Dette privilégiée	قه‌ردی نایاب	دين ممتاز
Deferred debt	Créance à terme	قه‌ردی دواخراو	دين مؤجل
Religion	Religion	تایین، دین	دين

ذ

Memory, mind	Mémoire	بیر	ذاکرة
Pretext	Prétexte	به هانه، بیانوو، بیانگه، په لپ	ذریعة
Intelligence	Intelligence	زرنگی، زیرهکی، ژیری	ذکاء
Male	Mâle	نیر، نیرینه	ذکر
Defamation	Diffamation	زه مکردن، له پاشمله باسکردن	ذم
Conscience	Conscience	ویژدان	ذمة (وجدان)
Patrimony	Patrimoine	هه بوو، سه رمایه	ذمة مالیه
Infraction, breach	Infraction	گوناه	ذنب
To plead guilty	S'avouer coupable	دانی به گونا هه که ی دانا	- اعترف بذنبه
Spirit, mind	Esprit	زه یینی، بیر	ذهنی

ر

Relationship	Lien	هاوبه ند	رابطه
Pay, salary	Traitement	موچه ^{۹۷}	راتب
Retirement pension	Pension de retraite	موچه ی خانه نشینی	راتب تقاعدي
Capital	Capital	سهرمایه	رأسمال
Authorised capital	Capital nominal	سهرمایه ی ناولینراو، سهرمایه ی دیاریکراو	رأسمال اسمي
Working capital	Fonds de roulement	سهرمایه ی به گه پخستن	رأسمال التشغيل
Investment income	Revenu du capital	به ره می سهرمایه، داهاتی سهرمایه	- إيراد الرأسمال
Paid-up capital	Capital versé	سهرمایه ی دراو	رأسمال مدفوع
Cash capital	Capital en espèces	سهرمایه ی کاش (نه ختی نه)	رأسمال نقدي
Capitalist	Capitaliste	سهرمایه دار	رأسمالي
Capitalism	Capitalisme	سهرمایه داری	رأسمالية
Major	Majeur	په سیو، پیگه هشتی، کامل	راشد (بالغ)
Corrupter, briber	Corrupteur	به رتیل دهر	راش (مقدم الرشوة)
Observer	Observateur	چاودیر	راصد (رقیب)
Mortgagor	Gageur	بارمه دهر	راهن (مدین راهن)

^{۹۷} موچه زیاتر بو مانگانه به کاردییت.

Opinion	Opinion, avis	پا، بیروپا، بۆچوون	رأى
Advisory opinion	Avis consultatifs	پای پاووژیانه	رأى استشاري
Sound opinion	Opinion juste	پایه کی به جی	رأى سليم
Public opinion	Opinion publique	پای گشتی	رأى عام
Opposite opinion	Avis contraire	دژه پا	رأى مخالف
Patron, employer	Patron	خاوهن کار، خودان کار	رب عمل
Usury	Usure	سوو، ریبیا، فایز، مفا	ربا
Captain	Capitaine	کاپتن، که شته یوان	ربان السفينة
Profit, gain	Bénéfice, profit	سوود	ربح
Gross profit	Profit brut	سوودی سه ره بهر	ربح إجمالي
Net profit	Profit net	سوودی ساف (پاک)	ربح صافي
Expected profit	Profit espéré	سوودی چاوه پوانکراو	ربح متوقع
Profit and loss	Profit et perte	سوود و زیان	ربح و خسارة
Routine	Routine	پۆتین	رتيب
Hope	Espoir	هیوا، ئومید، هیثی	رجاء (أمل)
Retroactive	Rétroactif	که پانه وه، فه گه پ	رجوع
Return	Retour	که پانه وه، زقپین	رجوع (عودة)
Withdrawal of proceedings	Désistement d'action	پاشگه زبوونه وه له داوا	رجوع عن الدعوى
Licence, permission	Permis, autorisation	پیدان، ودووم ^{۹۸}	رخصة (إجازة)
Answer, reply	Réponse, réplique	وه لأم، وه لأم دانه وه، به رسف	رد (جواب)

^{۹۸} کورد ده لئ " نه م مه لایه ودوومی پی دراوه " واته (ئیجازه ی) مه لایه تی پیدراوه .

Recusation, challenge	Récusation	په تکرده وه	رد (تجریح)
Reaction	Réaction	کار دانه وه، به رتهک	رد فعل
Challenging of the judge	Récusation de juge	په تکرده وهی دادوهر	رد الحاکم (القاضي)
Challenging of a witness	Récusation de témoin	په تکرده وهی شایهت ^{۹۹}	رد الشاهد
Rehabilitation	Réhabilitation	بایه خپیدانه وه ^{۱۰۰}	رد الاعتبار
Debauch	Débauche	به دیی، خهراپه	ردیلة
Incitement to debauchery	Incitation a la débauche	هاندان بو خهراپه کردن	- تحریض علی الردیلة
Letter	Lettre	نامه، نوسراو، په یام	رسالة
Threatening letter	Lettre de menace	هه په شه نامه، گه فنا مه	رسالة تهديد
Fee, duty	Taxe, droit	په سم، میرانه، فه رمانه	رسم (ضریبه)
Duty free	Hors taxe	خوشبوون له په سمدان	- إعفاء من الرسم
Registration fee	Droit d'enregistrement	په سمی تو مار کردن	رسم تسجيل
Legal fees	Droits judiciaires	په سمی (فه رمانه ی) دادوهری	رسوم قضائية
Official	Officiel	فه رمی، په سمی	رسمي
Official document	Document officiel	به لگه نامه ی (دوکیمه نته) فه رمی	- وثيقة رسمية

^{۹۹} نه گهر پیوه ندییه کی نزیک له نیو شایه تیك و لایه نیکی ناو داوادا هه بیته، لایه نی به رانبه ر بۆی هه یه داوای په تکرده وهی نه و شایه ته بکات، ئایا نه و پیوه ندییه هۆیه که ی خزمایه تی یان دۆستایه تی یان به رژه وه ندییکی دارایی بیته.

^{۱۰۰} گێرانه وهی نه و مافانه ی به ندرکراو، که به هۆی به ندرکنیه وه، یان بو پاککرده وهی ناوی که سیک له و تۆمه ته ی به ناهه ق خرابووه پالی، یان به نارپه وایی تاوانبارکرا بوو.

Landing, arriving	Débarquement	وهستان، جیگیربوون	رسو
Discretion	Discrétion, sagesse	په سیوی، پیگه یشتوویی	رشد
Corruption	Corruption	به رتیل ^{۱۰۱}	رشوة
Balance	Balance	سه رمایه، پشتیوانه	رصید
Credit balance	Solde créditeur	سه رمایه ی قه رده ر	رصید دائن
Debit balance	Solde débiteur	سه رمایه ی قه ردار	رصید مدین
Bank balance	Solde bancaire	سه رمایه له بانک	رصید في البنك
Bruise	Contusion	خوین تیزان، پنی	رض (کدمه)
Trauma	Trauma	پووشان، قرنجان	رض (جرح)
Consent	Consentement	په زامه ندی، رازیبوون، قایلبوون	رضا
At one's will	à son gré	به په زامه ندی خو ی	- برضا
By mutual agreement	De gré a gré	به په زامه ندی هه ردوولا	- برضا متبادل
Consensual	Consensuel	په زامه ندیه تی	رضائی
Out of court agreement	Contrat consensuel	پیکه وتنی په زامه ندانه	- عقد رضائی
New-born	Nouveau-né	شیره خو ره، به رشیر، ساوا	رضیع
Fear	Peur	ترس، تو قین	رعب
Desire, wish	Désir	ئاره زوو، هه ز	رغبة
Refusal, rejection	Refus, rejet	په تکرده نه وه، نه فرینکردن	رفض

^{۱۰۱} پاره دان یان سوو دبه خشین به کار به ده ستیکی میری بو کردنی کاریک، یان چاوپوشیکردن له نه جامدانی، به مه رجیک کاره که به پیچه وانیه قانون بیته، هه روه ها کردنی، یان چاویلپوشیکردنی له ده سه لاتی نه ودا بیته.

Objection overruled	Objection rejetée	په لپیکه په تکرارو	- اعتراض مرفوض
To refuse to appear	Refuser de comparaître	ئاماده نه بوون له بهرده م دادگا	رفض الحضور أمام المحكمة
Nient dedire	Refuser de se défendre	داکۆکی له خو نه کردن	رفض الدفاع عن النفس
To challenge a witness	Réfuser un témoin	قبوول نه کردنی شایهت	رفض الشاهد
To refuse to accept	Refuser d'accepter	قبوول نه کردنی قهواله ^{۱۰۲}	رفض القبول
To close the session	Lever l'audience	کۆتاییهینان به دانیشتن	رفع الجلسة
Emancipation	Emancipation	دهست هه لگرتن له سهه مندالی نه فام	رفع اليد عن القاصر
Withdrawal of garnishee order	Mainlevée de saisie	دهست هه لگرتن له سهه سامانی دهست به سهه رداگیراو ^{۱۰۳}	رفع اليد عن أموال محجوز عليها
Control, supervision	Contrôle	چاودیریی، سانسۆر	رقابة
Censorship	Censure	سانسۆر له سهه چاپه مهنی	رقابة على المطبوعات
Exchange control	Contrôle des changes	چاودیریی ئالوگۆرکردنی پاره	رقابة على الصرف
Sanitary inspection	Surveillance sanitaire	چاودیریی ته ندروستی	رقابة صحية
Judicial control	Contrôle judiciaire	چاودیریی دادوه ریبیانه	رقابة قضائية
Stagnation	Stagnation	کزی، مهندی، بی بازاری	ركود

^{۱۰۲} قبوول نه کردنی قهواله یه کی بازگانی له لایه ن یه کی له و که سانه ی ئیمزایان کردوه، ئەم قبوول نه کردنه پێگا به گه رانه وهی هه لگری ئەو قهواله یه ده دات بۆ سهه ئەو که سانه ی که پێشتر ئیمزایان کردوه، پێش ئەوهی واده ی هه قدار ی ئەو قهواله یه بگات.

^{۱۰۳} کۆتاییهینان به ده سه لاتی که سیک له به رپۆه بردنی مال و سامانی که سیک تر به حوکمی قانون، یان به پپی بریاریکی دادگا.

Mortgage	Hypothèque, gage	بارمته، رههن	رههن
Pledging, pawning	Mise en gage	بارمته کردن، رههنکردن	– إجراء الرهن
Pledge	Gage	بارمتهی دهستداری ^{١٠٤}	رههن حیازی
Mortgage	Hypothèque	بارمتهی خانوبه‌ره	رههن عقاری
Mortgaged	Grevé d'hypothèque	بارمته‌کراو	– مثقل بالرههن
Mortgage pledgee	Créancier gagiste	بارمته وه‌رگر	– دائن مرتههن
To mortgage one's house	Hypothéquer sa maison	به‌بارمته‌کردنی خانوو	– رهن البیت
Hostage	Otage	بارمته	رهینه
Presidency	Présidence	سه‌رۆکایه‌تی	ره‌ئاسه
Vision, view	Vision, vue	دید، تیپوانین	ره‌ویه
President, chairman	Président, chef	سه‌رۆک	ره‌ئیس
Chairman of the meeting	Président de séance	سه‌رۆکی کۆبوونه‌وه	ره‌ئیس الجلسه
Departmental head	Chef de service	سه‌رۆکی فه‌رمانگه	ره‌ئیس الدائره
Chairman of the Board	Président du conseil	سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌ن، سه‌رۆکی جقات	ره‌ئیس المجلس
Presiding judge	Président de la cour	سه‌رۆکی دادگه	ره‌ئیس المحکمه
Principal	Principale	سه‌ره‌کی	ره‌ئیس
Count of an indictment, charge	Chef d'accusation	تۆمه‌تی سه‌ره‌کی	– التهمه الرئيسية

^{١٠٤} لیره‌دا ئه‌و شته‌ی که بارمته ده‌کریت ده‌بیت له ژێرده‌ستی خاوه‌ن قه‌رده‌که‌دا بێت، یان له‌لای که‌سیکی تر که هه‌ردولا پیشتر ده‌ستنیشان کراوه. گواستنه‌وه‌ی ئه‌و ده‌ستدارییه‌ی بۆ ئه‌وه‌یه ئه‌گه‌ر قه‌ردار نه‌یتوانی له‌ پۆژی دیاریکراودا قه‌رده‌که‌ی بداته‌وه، خاوه‌ن قه‌رد ب‌توانی ئه‌و شته‌ی بفرۆشیت تا له‌ نرخه‌که‌ی قه‌رده‌که‌ی خۆی هه‌لگریت.

Main reason	Motif principal	پالنه‌ری سه‌ره‌کی	- الدافع الرئيسي
Principal author of a crime	Auteur principal d'un crime	تاوانکاری سه‌ره‌کی	- الفاعل الرئيس للجرمة
Head Office	Siège social	مه‌لبندی سه‌ره‌کی کۆمپانیا	- مقر الشركة الرئيسي
Income, rent	Revenu, rente	به‌روبوم، داهات	ربيع
Ground rent	Rente foncière	به‌روبومی خانووبه‌ره	ربيع عقاري
The country	La campagne	لادی، گوند، دی	ريف

ز

Adulterer	Adultère	زیناکار	زانی
Surplus	Surplus	زیده، چهل	زائد (فائض)
Pseudo, bogus	Pseudo	قهلب	زائف
Client	Client	مامیل، کپیار، بکر	زیون
Agriculture, cultivation	Agriculture	کشتوکال، چاندن	زراعة
Chief, leader	Chef, leader	پیشهوا	زعیم
Tithe	Dîme	زهکات	زکاة
Slip of the tongue	Lapsus linguae	ههلهی زمان	زلة لسان
Adultery	Adultère	زینا	زنا
Bastard, illegitimate	Bâtard	زۆل، بیژی، بیژوو	- ابن زنا
Marriage	Mariage	هاوسه رگیری، ژنهینان (بو کورو پیاو)، شووکردن، میرد کردن (بو کچ و ژن)	زواج
Bigamy	Bigamie	فره ژنی	زواج بأکثر من واحدة
The capacity to marry	Capacité de mariage	شیاوی ژنهینان (شوو کردن)	- أهلية الزواج
Marriage certificate	Extrait, acte de mariage	بروانامه ی هاوسه رگیری	- شهادة الزواج
Dowry, marriage portion	Dot	مارهیی	- مهر الزواج
Disappearance	Disparition	نه مان	زوال

Extinction of obligation (debt)	Extinction des obligations	نه مانى پابه ندى ته ^{١٠٥}	زوال (انقضاء) الالتزام
Denationalisation	Dénationalisation	نه مانى ولاتينامه	زوال الجنسية
Dispossession	Dépossession	نه مانى دهستدارى	زوال الحيازة
Husband	Mari, époux	ميرد، شوو	زوج
Wife, spouse	Femme, épouse	هاوسه، ژن	زوجة
Mother-in-law	Belle-mère	باوه ژن، زردايك	زوجة الأب
Conjugal	Conjugal	هاوسه ريه ته	زوجي
Ties of marriage	Liens conjugaux	پيوه ندى هاوسه ريه ته (ژن و ميردايه ته)	- رباط زوجي
Marital home	Domicile conjugal	مالى خيزانى	- مسكن زوجي
False	Faux	درۆ، بوختان، ساخته، هه لبه ست	زور
False evidence	Faux témoignage	شايه ته به درۆ	- شهادة زور
Augmentation, raising	Augmentation	زياده كردن	زيادة
Increase in capital	Augmentation de capital	سه رمايه زياده كردن	زيادة راس المال

^{١٠٥} هۆيه كانى نه مانى پابه ندى بوون له نيو دوو كهس، يان زياتر له دوو كهسدا نه مانن: ١- به جى گه ياندى نه و پابه ندى به نيوانيان ٢- ليخوشبوونى خاوهن قهرده له قهرده كهى. ٣- تپه پيوونى ماوهى قانونى به سه ر نه و پابه ندى به جورىك خاوهن قهرده نه توانيت داواى قهرده كهى بكاته وه. (قهرده) ليره دا مانايه كى فراوانى هه يه، چونكه هه موو نه و بارانه ي سه ره وه ده گريته وه، مه به ست هه رپاره و پوول نيه، به لكو هه موو پيوه ندى ك، كه ده بپته هوى پابه ندى بوونى كه سيك به رانبه ر به كه سيكى تر.

س

Previous	Antérieur, precedent	پیشوو، له وه وه بهر، رابردوو	سابق
Formerly	Précédemment	له وه وه بهر	سابقا
Drawer	Tireur	حه واله راکیشه ری (قه واله ی بازرگانی)	ساحب (لورقه تجاریه)
Drawer of a cheque	Tireur d'un cheque	چیک راکیشه ر	ساحب شیک
Thief, robber	Voleur	دز	سارق
Highway robber	Voleur de grand chemin	دزی رینگر	سارق قاطع طریق
In force	En vigueur	کارپیکراو، کارپیکری، په پیره وکراو	ساری المفعول
Enforced law	Loi appliquée	قانونی په پیره وکراو	- قانون ساری المفعول
Plunder	Pillage	تالانکردن	سلب
Lost	Egaré	به ره لا	سائب
Tourist	Touriste	توریست، گه شتیار	سائح
Driver	Conducteur, chauffeur	شوفیر، لیخوڤ	سائق
Insult	Injure	جویندان، جووندان	سب (شتیمه)
Cause, reason	Cause, raison	هۆ، سه ده م ^{١٠٦}	سبب

^{١٠٦} مه به ست له (هۆ) ئه و مه به سته راسته و خۆیه یه، که پال به مرۆقه وه ده نیت پیوه ندی له گه ل که سیکێ تر به ستیت، بۆیه (هۆ) جیاوازه له (نیاز) و (خواست).

Cause of an obligation	Cause de l'obligation	هۆی پابه‌ندبوون	سبب الالتزام
Grounds for litigation	Motif de litige	هۆی ناكۆكى	سبب الخصومة
Causa causans	Cause immédiate	هۆی راسته‌وخۆ	سبب مباشر
Indirect cause	Cause indirecte	هۆی ناراسته‌وخۆ	سبب غير مباشر
Causa mortis	Cause de mort	هۆی مردن	سبب الموت
Causality, proximate cause	Causalité	هۆكار	سببية
Premeditation	Préméditation	سووریوونی پيش وهخت، پيش پزدي	سبق الإصرار
Register, record	Registre	تۆمار	سجل
Trade register, commercial Register	Registre de commerce	ده‌فته‌ری بازرگانی ^{١٠٧}	سجل تجاري
Record of attendance	Registre d'assistance	ده‌فته‌ری ئاماده‌بووان	سجل الحضور
Land register	Registre foncier	ده‌فته‌ری تاپۆ، تۆماری خانووبه‌ره	سجل عقاري
Clean record	Casier judiciaire vierge	ده‌فته‌ری رابوردووی پاكه	سجله العدلي خال من الأحكام
Minute book	Registre des procès-verbaux	كۆنووسنامه	سجل المحاضر
Record book	Registre du greffe	تۆماری دادگا، دادوه‌رینامه	سجل قلم المحكمة
Prison, jail	Prison	زیندان، به‌ندیخانه	سجن

^{١٠٧} ئه‌و ده‌فته‌ره‌ی ناو و کاره‌کانی هه‌موو بازرگانه‌کانی تیدا ده‌نووسریت، به‌ کۆمپانیا و بازرگان و کۆمپانیا بیانیه‌کانه‌وه، که له‌ وڵاته‌ کارده‌کن، له‌گه‌ل ناو و ناوینیشانی ئه‌و بازرگان و کۆمپانیانه‌ی به‌ ناوی ئه‌وانه‌وه له‌ وڵاته‌ کار ده‌کن.

Penitentiary	Pénitencier	به ندیخانه ی چاکسازی نه وجوانان	سجن الإصلاحيه للأحداث
A year's imprisonment	Un an de prison	سالیک زیندانی	سجن سنة
Hard labour for life	Travaux forcés à perpétuité	به ندی هه میشه یی و کاری قورس	سجن مؤبد مع الأشغال الشاقة
Hard labour for a fixed term	Travaux forcés à temps	به ندی کاتی له گه ل کارکردن	سجن مؤقت مع الأشغال
Solitary confinement	Emprisonnement cellulaire	به ندکردنی ته نیایی	سجن منفرد (انفرادي)
Prisoner	Prisonnier	به ندکراو، به ند، زیندانی ^{١٠٨}	سجين
Political prisoner	Prisonnier politique	به ندکراوی پامیاری (سیاسی)	سجين سياسي
Withdrawal	Retrait, tirage	پاکیشان	سحب
Forfeiture of a licence	Retrait d'un permis	دهست به سهرداگرتنی مؤله تنامه	سحب إجازة
Abandonment of a complaint	Retrait de plainte	دهست هه لگرتن له سکالا	سحب شکوی
Drawing a cheque	Tirage d'un chèque	چیک نووسین	سحب شيك
Overdraft	Découvert	نووسینی چیک بی سهرمایه	سحب مبلغ على المكشوف
To overdraw	Mettre à découvert	نووسینی چیک زیاتر له سهرمایه	سحب مبلغ اكثر من الرصيد
Forced labour	Corvée	بیگار، زیاره	سخرة

^{١٠٨} گومانلیکراو پیش بریاردانی دادگه به به ندکردنی، به (به ندکراو)، یان (زیندانی) له قه له م نادریت، بویه ده گوتریت "گومانلیکراو بیتاوانه تا ئه و ده مه ی له لایه ن دادگاوه تاوانکار ده کریت".

Secret	Secret	نهینی	سر
Secret ballot	Vote à bulletin secret	دهنگدانی نهینی	- تصویت سري
Professional secrecy	Secret professionnel	نهینی پیشه	سر المهنة
Robbery, theft	Vol	دزی	سرقة
Armed robbery	Vol à main armée	دزین له گه‌ل به کارهینانی چهک	سرقة مع استعمال السلاح
Receiving stolen goods	Recel	شاردنه وهی مالی دزراو	- إخفاء الأموال المسروقة
Common theft	Vol simple	سووکه دزی	سرقة بسيطة
Compound theft	Vol qualifié	دزی نائاسایی (ناساده) ^{۱۰۹}	سرقة مشددة
Pickpocketing	Vol à la tire	گیرفان برین	سرقة نشل
Clandestine	Clandestine	نهینی	سري
Confidential report	Rapport confidentiel	رپورتی نهینی	- تقرير سري
Private hearing	Audience à huis clos	دانیشتنی نهینی	- جلسة سرية
Burglary	Cambriolage	مال برین	سطو
Price	Prix	نرخ	سعر
Opening price	Cours d'ouverture	نرخ سهره‌تا (ده‌ستپیکردن)	سعر الافتتاح
Set price	Cours fixé	نرخ داسه‌پاو	سعر إلزامي

^{۱۰۹} له‌مجوره دزیه کاری ناقانونی دیکه کراوه، وهک به‌کارهینانی چهک، یان دزی له‌سه‌ر پێگاوا بانی گشتی، بویه سزاکه‌ی سه‌خترو توندتر ده‌بی.

Quotation of prices	Cotation des cours	دیاریکردنی نرخ	– تحديد الأسعار
Wholesale price	Prix de gros	کۆ نرخ	سعر الجملة
Market price, current price	Prix courant	نرخى بازار	سعر السوق
Rate of exchange	Cours de change	نرخى گۆرپینه وه	سعر الصرف
Cost price	Prix de revient	نرخى داشکاندن	سعر الخصم
Reduced price	Prix réduit	نرخى که مکراو (داشکاو)	سعر مخفض
Embassy	Ambassade	بالیۆزخانه ^{۱۱۰}	سفارة
Ambassador	Ambassadeur	بالیۆز	سفیر
Bill of exchange	Lettre de change	پۆلیسه ^{۱۱۱}	سفتجة (بولیصة)
Travel	Voyage	گهشت، سه فهر	سفر
Travel ticket	Billet de voyage	بلیتی گهشت	– بطاقة سفر
Travel allowances	Déplacements de voyage	سه رمزی گهشت	– محصصات السفر
Travelling expenses	Frais de voyage	خه رجبى گهشت	– نفقات السفر
Ship, boat	Bateau, navire	که شتى	سفينة
Prodigal	Prodigue	دهست بلاو	سفيه (مبذر)
Lapse	Déchéance	که وتن	سقوط
Estoppel	Forclusion	ماف له دهستچوون به هۆی به سه رچوونى ماوه	سقوط الحق لفوات الوقت

^{۱۱۰} به بۆچوونى مامۆستا توفیق وهه بى خواى لى خوشبیت، ئەم وشه یه (بالیۆز) ه نهك (بالیۆز)، ئەویش وشه یه کی ئیتالییه، وشه ی (سپارش) که نزیکه له (سه فارهت) ه وه وشه یه کی فارسییه ده توانین له کوردیدا به کارى بێنین.

^{۱۱۱} قهواله یه کی بازگانیه له گه ل (چیک) و (کۆمپیهاله)، هه رسیکیان به پێی ریککه وتننامه یه کی نیوده وه له تى شیوه ی به کارهینانیا ن دیاریکراوه.

Lapse of time	Déchéance du terme	له دهستچوونی ماوه	سقوط الاجل
Forfeiture of right	Déchéance de droit	ماف له دهستچوون	سقوط الحق
Non-suit	Péremption d'instance	له دهستدانی داوا ^{۱۱۲}	سقوط الدعوی
Population	Population	دانیشتوان	سكان
Drunkenness	Ivresse	سهرخۆشی، مهستی	سكر
Secretaryship, office of secretary	Secrétariat	سکرتاریهت	سکرتاریه
Secretary	Secrétaire	سکرتیر	سکرتیر
Secretary general	Secrétaire général	سکرتیری گشتی	سکرتیر عام
Habitation	Habitation	جیگای نیشته جیپوون	سکنی
Silence	Silence	بی دهنگی	سکوت
Pillaging	Pillage	تالانکردن، پروتکردنهوه	سلب
Passive	Passif	دهسته وه ستان، نه ری	سلی
Free will	Autonomie de la volonté	دهسه لاته ندی	سلطان الإرادة
Authority, power	Autorité, pouvoir	دهسه لات	سلطة
Administrative authority	Autorité administrative	دهسه لاتی کارگیچی (ئیداری)	سلطة إدارية
Legislative power	Pouvoir législatif	دهسه لاتی قانون دانان	سلطة تشريعية
Discretionary power	Pouvoir discret	دهسه لاتی هه لسه نگاندن	سلطة تقديرية
Executive power	Pouvoir exécutif	دهسه لاتی راپه راندن (جیبه جیکردن)	سلطة تنفيذية

^{۱۱۲} ئەگەر (داواکار)، یان نوینەری له پۆزی دیاریکراودا به بی عوزیکی پهوا له بهردهم دادگا ئاماده نه بیته، داواکهی له دهست ده دات.

Public authority	Pouvoir public	دهسه لاتی گشتی	سلطه عامه
Military authority	Autorité militaire	دهسه لاتی سه ریازی	سلطه عسکریه
The rule of law	Règne de la loi	دهسه لاتی قانون	سلطه القانون
Judicial power	Pouvoir judiciaire	دهسه لاتی دادوهریی	سلطه قضائیه
Central authority	Autorité centrale	دهسه لاتی ناوهندی	سلطه مرکزیه
Absolute authority	Autorité absolue	دهسه لاتی رهها	سلطه مطلقه
Goods,merchandise	Marchandise	کالا، شتومهک، که لوپهل	سلعه
Consumer goods	Biens de consommation	کالای به رخوری	سلع استهلاکیه
Manufactured goods	Produits fabriqués	شتومهکی دهستکرد	سلع مصنوعه
Predecessor	Prédécesseur	پیشینان	سلف
Predecessor and successor	Prédécesseur et successeur	پیشینان و پاشینان	سلف و خلف
In advance	D'avance	پیشینه	سلفه
An advance	Une avance	پیشهکی، له سه ره تاوه	سلفا
Advance loan on goods	Avance sur merchandise	پیشینه له سه شتومهک	سلفه علی البضائع
Conduct, behaviour	Conduite	رهفتار	سلوک
Good behaviour	Bonne conduite	رهفتارچاک، به ره وشت	سلوک حسن
Indecent behaviour	Outrage à la pudeur	به ره وشتی	سلوک شائن
Professional misconduct	Manquement aux devoirs de la profession	رهفتار به پیچه وانهی پیشوینی پیشهیی	سلوک مخالف لقواعد المهنة
Descendant	Descendant	نهوه	سلیل

Sound, healthy	Sain	ساغ	سليم
Sound in body and mind	Sain de corps et d'esprit	لهش و هوش ساغ	سليم الجسم و العقل
Poison	Poison	ژهر	سم
Tolerance	Tolérance	سنگفراوانی، لیبووردن	سماح
Hearing	Audition	گوینگرتن، بیستن، بهیستن	سماع
Hearing of witnesses	Audition des témoins	گوینگرتن له شایه ته کان	سماع الشهود
Reputation	Réputation	ناووشورهت، نیوبانگ	سمعة
Age	Age	ته مهن، ژی	سن (عمر)
Puberty	Puberté	ته مهنی فامبون، بالقبون	سن البلوغ
Age of discretion, age of majority	Age de raison, majorité	ته مهنی پیگه بین (قانونی) ^{۱۱۳}	سن الرشد
Minority	Minorité	ته مهنی نافامی	سن القصور
Year	An, année	سال	سنة
Financial year	Année fiscale	سالێ دارایی (مالی)	سنة مالية
Bill, title, document	Effet, titre, document	قه واله	سند
Promissory note, bill	Billet . ordre	کۆمپیهاله ^{۱۱۴}	سند اذنی (کمبیاله)
Executory title	Titre exécutoire	قه واله ی جیبه جیکردن	سند تنفیدی
Fictitious bill	Effet fictive	قه واله ی په واله تیپانه	سند صوري
Treasury bill	Bon de trésor	قه واله ی سه رگه نجینه ی گشتی	سند علی الخزينة

^{۱۱۳} پاش گه یشتنی مندال به ته مهنی قانونی هه موو جوړه ده سه لاتیکی قانونی پیده دریت سه بارهت به سامان و مالی و ده توانیت هه موو مافه کانی به کاربیتیت، به لام به مه رجیک شیت، یان گیل نه بیت.

^{۱۱۴} قه واله یه کی بازگانیه، له لایه ن که سیکه وه ده نووسریت و ئیمزا ده کریت، تئیدا به لاین به که سیکه تر ده دات، که پی ده گوتری (سوود وهرگر)، تا له ماوه یه کی دیاریکراودا بریک پاره ی پی بدات.

Bearer bond	Titre au porteur	قه‌واله بۆ هه‌لگره‌که‌ی	سند لحامله
Share	Action	پشک ^{۱۱۰}	سه‌م
Nominal share, registered share	Action nominative	پشکی به‌ناو، پشکی که‌سیی	سه‌م اسمی (شخصی)
Preference share	Action de preference	پشکی جیا ^{۱۱۱}	سه‌م إمتیاز
Capital share	Action de capital	پشکی سه‌رمایه	سه‌م رأس المال
Initial share	Action d'apport	پشکی کارکردن	سه‌م العمل
Bearer share	Action au porteur	پشکی هه‌لگره‌که‌ی	سه‌م لحامله
Antecedents	Antécédents	پابوردوو	سوابق
Past record of the accused	Antécédents de l'accusé	پابوردووی گومانلیکراو	سوابق المتهم
Misunderstanding	Malentendu	خراب له‌یه‌کتر گه‌یشتن، خراب حالیبوون	سوء تفاهم
Market	Marché	بازار، باژیر	سوق
Free market	Marché libre	بازاری ئازاد	سوق حرة
Black market	Marché noir	بازاری ره‌ش	سوق سوداء
Supermarket	Supermarché	سوپه‌رمارکت	سوق واسعة
Weapon	Arme	چه‌ک	سلاح
Arms drill	Maniement d'armes	به‌کاره‌ینانی چه‌ک	– استعمال سلاح

^{۱۱۰} هه‌ر چه‌نده (حصه) و (سه‌م) هه‌ر به (به‌ش) ده‌درینه قه‌له‌م له‌ کۆمپانیادا، به‌لام (سه‌م) (پشکه) له‌ کۆمپانیای مالی و خاوه‌نه‌که‌ی ده‌توانیت بیفرۆشی یان بیدات به‌ که‌سیکی دی به‌بی پهمانه‌ندبوونی هاویشکه‌کانی، به‌لام خاوه‌نی (به‌ش) له‌کۆمپانیای (شه‌خسی) که (حصه‌یه)، ناتوانیت بیفرۆشی، یان بیدات به‌ که‌سیکی دی به‌بی پهمانه‌ندی هاویه‌شه‌کانی دیکه‌ی.

^{۱۱۱} خاوه‌نی ئەم (پشکه) سوودی تایبته‌ی وه‌رده‌گریت، یان ده‌نگیکێ زیاتری هه‌یه له‌ کاتی ده‌نگداندا.

Offensive weapon	Arme offensive	چهکی بریندارکه، تیغ	سلاح هجومي (جارح)
Peace	Paix	ناشتی	سلام
Peace treaty	Traite de paix	پهیماننامهی ناشتی، ناشتینامه	- معاهدة سلام
Safety	Sécurité	ئاسوودهیی، تهناهی	سلامة
Public security	Sûreté publique	ئاسوودهیی گشتی	- السلامة العامة
Sovereignty	Souveraineté	سهروهی، سهرفرازی	سیادة
Rule of law	Règne de la loi	سهروهی قانون	سیادة القانون
Policy	Politique	سیاسهت، پامیاری	سیاسة
Foreign policy	Politique étrangère	سیاسهتی دهرهکی	سیاسة خارجية
International policy	Politique internationale	سیاسهتی نیودهولهتی	سیاسة دولية
Politician	Politicien	سیاسهتمه دار، پامیار	سیاسي
Political rights	Droits politiques	مافه سیاسییهکان	- حقوق سياسية
Conduct of proceedings	Conduite d'un process	به ریوه چوونی داوا	سیر دعوی
Bad	Mauvais, mal	خراپ	سیئ
Bad faith	Mauvais foi	به دنیا	سیئ النية

ش

Irregular	Irrégulier	شان، هاوێرده	شاذ
Irregular action	Acte irrégulier	پهفتاری نائاسایی	- تصرف شاذ
Vacant	Vacant	به تال	شاغر
Estate in abeyance	Succession vacante	میراتی بیخاوهن	- ترکه شاغرة
Occupant	Occupant	دانیشتوو، نیشتهنی، ئاکنجی	شاغل
Occupier of a house	Occupant d'une maison	ئاکنجی خانوویهک	شاغل دار
Hard	Dur	قورس، گران، سهخت	شاق
Hard labour	Travaux forcés	کارکردنی قورس (سهخت)	- أشغال شاقه
Witness	Témoin	شایهت، ستوژ	شاهد
Witness for the prosecution	Témoin à charge	شایهتی سه لماندن	شاهد اثبات
Examination of witnesses	Interrogatoire des témoins	لپرسینه وه له شایهتهکان	استجواب الشهود
Appearance of witnesses	Comparution de témoins	ئاماده بوونی شایهتهکان	- مثول الشهود
Witness for the defence	Témoin à décharge	شایهتی داکۆکی	شاهد دفاع
False witness	Faux témoin	شایهتی درۆ	شاهد زور
Earwitness	Témoin auriculaire	شایهتی بیستهنی	شاهد سماعی
To challenge a witness	Récuser un témoin	تانووت لیدان له شایهت، رهتکردنه وهی شایهت	- طعن بشاهد

Eyewitness	Témoïn oculaire	شایه تی به چاودیته، چاقدیتی	شاهد عیان
Defaulting witness	Témoïn défailant	شایه تی تاماده نه بوو	شاهد متغیب
Sworn witness	Témoïn assermenté	شایه تی سویند خواردوو	شاهد محلف الیمین
Unacceptable witness	Témoïn récusable	شایه تی تانوت لیدراو	شاهد مطعون بشهادته
Witness for the defence	Témoïn à décharge	شایه تی داکۆکی	شاهد نفی (دفاع)
Infamous	Infamant	ئابرووبه ر	شائن
Infamous crime	Délit infamant	که تنیکی ئابرووبه ر	– جنحة شائنة
Common	Commun	باو	شائع
Rumour	Rumeur	واته وات، گوتی گوتی، گۆتکۆتک	شائعة
Quasi-crime	Quasi-crime	نیمچه تاوان	شبه جريمة
Quasi-contract	Quasi-contrat	نیوچه ریککه وتن	شبه عقد
Suspicion	Soupçon	گومان	شبهة
Similar	Semblable	هاوشیوه، ویچوو، ویکچوو	شبيهه
Insult	Insulte	جوین، جنیو، جفین	شتیمة
Shipment	Embarquement	بارکردن	شحن
Lading port	Port d'expédition	به ندهری بارکردن	– ميناء الشحن
Bill of lading (B/L)	Connaissement	به لگه نامه ی بارکردن	– وثيقة الشحن
Cargo, shipment	Charge, cargaison	بارگه، بار	شحنة
Person	Personne	که س	شخص

Third person, third party	Tiers	که سی سێیه م	شخص ثالث
Normal person	Personne physique (naturelle)	که سی ئاسایی (سروشتی)	شخص طبیعی (إنسان)
Legal entity	Personne morale	که سی واتایی	شخص معنوي
Personal	Personnel	که سی، خۆیی	شخصي (ذاتي)
Personal credit	Crédit personnel	متمانە ی که سی	- اعتماد شخصي
Service of documents, actual notice	Signification faite à la personne	پاگه یاندنی که سی	تبلیغ شخصي
Personality	Personnalité	که سیه تی	شخصية
Legal entity	Personnalité morale	که سیه تی واتایی	شخصية معنوية
Harm	Mal	خرابه	شر
A purchase	Achat	کپین	شراء
Buyer, purchaser	Acheteur	کپیار، بکپ	- مشتري
Purchase on account	Achat à terme	کپین به ماوه	شراء لأجل
Hire purchase	Achat à tempérament	کپینی به ش به ش، (به قیست)	شراء بالتقسیت
Cash purchase	Achat au comptant	کپینی نه ختینه	شراء نقدا
Association	Association	هاویه شی	شراكة
Condition, clause	Condition, clause	مه رج	شرط
Additional clause	Clause additionnelle	زیده مه رج	شرط إضافي
Null and void condition	Condition nulle	مه رجی به تال	شرط باطل

Arbitration clause	Clause arbitrale	مه رجی سه ریشکانه	شرط التحکیم
Automatic continuation clause	Clause de prolongation automatique	مه رجی درێژه پیدانی خوکاری	شرط التمديد التلقائي
Penalty clause	Clause pénale	مه رجی سزایی	شرط جزائي
Resolutive clause	Clause résolutoire	مه رجی هه لوه شانندنه وه	شرط الفسخ
Limiting clause	Clause limitative	مه رجی دیاریکراو	شرط محدد
Police	Police	پۆلیس	شرطة
Judiciary police, Criminal Investigation Department	Police judiciaire	پۆلیسی دادوه ری	شرطة قضائية
Police station	Post de police	پۆلیسخانه	- مخفر الشرطة
Legal, lawful	Légitime, légal	شه رعی، په وا	شرعي
Forensic medicine	Médecine légale	پزیشکی دادوه ری	- طب شرعي
Legitimate child	Enfant légitime	مندالی شه رعی	- طفل شرعي
Honour	Honneur	شه رهف، ئابروو	شرف
Company, society	Société, compagnie	کۆمپانیا ^{١١٧}	شركة
Parent company	Société mère	کۆمپانیا ی سه ره کی	الشركة الأم
Limited partnership	Société simple	کۆمپانیا ی ساده ^{١١٨}	الشركة البسيطة

^{١١٧} کۆری زانیاری کورد وشه ی (به شگه) ی پێشنیاز کردبوو، پێشتر (به شدارگه)، وشه ی (کۆمپانیا) هه رچه نده کوردی نییه، به لام زارواهه کی جیهانییه ده میکه له نووسینی کوردیدا به کارهاتوه، بۆیه په سه نده .

^{١١٨} ئەم کۆمپانیا یه له دوو تا پینج به شدار (کۆبه ش) پیکدی، که ده توانن له جیاتی به شداریکردن له سه رمایه ی کۆمپانیه که، کاریشی بۆ بکه ن.

General partnership	Société en nom collectif	کۆمپانیای هاوکاریی ^{۱۱۹}	شرکه التضامن
Co-operative Society	Société coopérative	کۆمپانیای هه ره وه زی	شرکه تعاونیه
Private limited company	Société à responsabilité limitée	کۆمپانیای به رپرسی دیا ریکراو (سنووردار)	شرکه ذات مسؤولیه محدوده
Share capital	Capital social, fonds social	سه رمایه ی کۆمپانیا	– رأسمال الشرکه
Subsidiary company	Société subsidiaire	لقى کۆمپانیا	شرکه فرعیه
Company in liquidation	Société en liquidation	کۆمپانیایه که له قوئاغی پاکسازیدا بیته	شرکه فی دور التصفیه
Company in the process of being created	Société en formation	کۆمپانیایه که له قوئاغی دامه زانندا بیته	شرکه فی دور التکوین
Company law	Droit des sociétés	قانونی کۆمپانیا	– قانون الشرکات
State-owned company	Société de secteur public	کۆمپانیای گشتی	شرکه عامه
Semi-public company	Société d'économie mixte	کۆمپانیای تیکه ل	شرکه مختلطه
Company manager (director)	Directeur de société	به رپوه به ری کۆمپانیا	– مدیر الشرکه
Registered office	Siège social	باره گای کۆمپانیا	– مقر الشرکه
Limited company	Société anonyme	کۆمپانیای نه ناس (ئه ئونیم) ^{۱۲۰}	شرکه مساهمه

^{۱۱۹} ئه م کۆمپانیایه له دوو هاوبه ش، یان زیاتر پیک دیت، به لام نابیت له ده که س زیاترین، هاوبه شان به رپرسیار ده بن له هه موو قه رده کانی ئه و کۆمپانیایه، به واتایاکی دی، ئه گه ر مال و سامانی کۆمپانیا که به شی هه موو قه ردی کۆمپانیایه که نه کات، خاوه ن قه رده کان ده توانن بگه رینه وه سه ره موو، یان به شیکیان، بۆیه ئه مجوره کۆمپانیایه زیاتر له نیوان باب و نه وه کانی، یان خزم و ناسیاوان داده مه زیت.

^{۱۲۰} ژماره ی هاوبه شان له م کۆمپانیایه نابیت له پینچ که س که متر بیته، به لام هاوبه ش ده توانیت به شه که ی به بی په زامه ندبوونی هاوبه شه کانی به شه که ی بفرۆشیت. به رپرسیاریه تی به شدار له مجوره کۆمپانیایه به پپی به شداریکردنی له سه رمایه ی کۆمپانیایه که یه، نابیت ناوی هبچ به شداریک له سه ر ناوی کۆمپانیایه که ده رکه ویت، بۆیه به کۆمپانیای نه ناس (به فره نسی: ئه ئونیم) ناوده بریت. به شی ژوری کۆمپانیایه گه وره کان که له بازاری (بورسه) دا به شه کانیان کرین و فرۆشتنیان له سه ر ده کریت، کۆمپانیای (ئه ئونیم) ن.

Bankrupt firm	Société en faillite	کۆمپانیایک له باری مایه پووچیدا بێت	شرکه فی حاله إفلاس
Beginning	Commencement	دهستپیکرن، ههولدان	شروع
Attempted murder	Tentative de meurtre	ههولدانی کوشتن	شروع فی القتل
Associate, partner	Associé	هاوبهش، هاویشک، بهشدار	شریک
Accomplice	Coparticipant	بهشدار له تاوان	شریک فی الجرمه
Joint owner, co-owner	Copropriétaire	شهريکی کۆبهش	شریک فی الملك على وجه الشبوع
Joint obligor	Coobligé	هاوبهشی هاوکار ^{۱۲۱}	شریک متضامن
Limited partner, silent partner	Commanditaire	هاوبهشی نابه پرس	شریک موصی
Stipulations	Stipulations	مه رج دانان	- اشتراط
Conditions of membership	Conditions d'adhésion	مه رجی وه رگرتن	شروط الانتساب
Licensing requirements	Conditions d'autorisation	مه رجه کانی کارکردن	شروط الممارسه
Cancellation	Radiation	سپینه وه، ژێبرن	شطب
People	Peuple	گه ل	شعب
Section	Section	هۆبه	شعبة
Feeling	Sentiment	ههست	شعور
Sense of justice	Sentiment de la justice	ههست به دادوه ریکردن	شعور (إحساس) بالعدالة

^{۱۲۱} به شیبوهی گشتی کۆمپانیا دوو به شن: کۆمپانیا (که سی)، له گه ل کۆمپانیا (مائی)، له کۆمپانیا (که سیدا) (هاوبهش) مافی ئه وهی نییه به شه که ی به بی ره زامه ندی هاوبه شه کانی به که سیکی دی بدات، به لام له کۆمپانیا (هاویشک) ده توانیت به شه که ی بفرۆشی، یان بیدا به که سیکی دی به بی پرسکردن به هاوبه شه کانی. وشه ی (هاویشک) بۆ (مساهم) له کۆمپانیا مائی پێشنيان کراوه، (هاوبهش) یش بۆ بهشداربووان له کۆمپانیا (که سی) (شه خسی).

Vacancy	Vacance	به تالی، فالاهی	شغور
Pre-emption	Préemption	شوفعه ^{١٢٢}	شفعة
Pre-emptive right	Droit de pre-emption	مافی شوفعه	- حق الشفعة
Pity, compassion	Pitié, compassion	به زهیی	شفقة
Oral, verbal	Oral, verbal	زارهکی، دهفهکی	شفوی
Verbal agreement	Convention verbale	پیککهوتنی زارهکی	- اتفاق شفهی
Flat, apartment	Appartement	ئه پارتمان	شفة
Doubt, suspicion	Doute, soupçon	گومان	شك
Form	Forme	شپوه، فورم	شكل
Legal flaw	Vice de forme	خهوش له فورمدا	- عیب شكلی
Formal	Formel	پوالهتی	شكلی
False evidence	Faux témoignage	شایه تدان به درۆ	شهادة زور
Affidavit	Attestation sous serment	شایه تدان به سویندخواردنه وه	شهادة مع حلف اليمين
Evidence for the prosecution	Témoins de l'accusation	شایه تی تۆمه تبارکردن	شهود الاتهام
Reputation, renown	Réputation, renom	ناوبانگ	شهرة
Ill repute	Mauvaise reputation	به دناو، ناوبانگی خراپ	شهرة سيئة
Cheque	Chèque	چیک	شيك

^{١٢٢} وشهیهکی عه ره بیه له کوردیدا به رانبه ری نییه، چونکه له شه ریعه ته وه وه رگراوه، چاکتره وه ک خوی بمینیتته وه، به تاییه تی له ناو قانوندا ده میکه به کار دیت.

Bad cheque, dud cheque	Chèque sans provision	چێکی بی سه‌رمایه	شیک بدون رصید
Traveller's cheque	Chèque de voyage	چێکی گه‌شتکردن	شیک سفر
Bearer cheque	Chèque au porteur	چێک بۆ هه‌لگره‌که‌ی	شیک لحامله
Forged cheque	Faux cheque	چێکی ده‌ستکاریکراو، چێکی ساخته	شیک مزور
Joint ownership	Indivision	کۆبه‌شی	شیوع
Breaking up of joint ownership of a property	Dissolution de la propriété commune	نه‌هیشتنی کۆبه‌شی	- إزالة الشيوع
Communism	Communisme	کۆمونیزم	شیوعیه
Object not for sale	Chose hors du commerce	به‌ده‌ر له‌ سه‌وداکردن	شیع خارج عن التعامل
Fit for consumption	Chose consommable	شیاو بۆ به‌کاربردن	شیع قابل للاستهلاك
Fungible object	Chose fungible	شتی به‌ هاوتا	شیع مثلي
Non fungible Object	Chose non fungible	شتی بی هاوتا	شیع غير مثلي
Object determined by itself	Chose déterminée par soi-même	شتیکی دیاریکراو	شیع معين بذاته

ص

Owner	Propriétaire	مافدار، خاوهن ماف	صاحب الحق
House owner	Propriétaire de la maison	خاوهن مال	صاحب الدار
Rightful claimant	Ayant droit	پێوه نیدیار	صاحب العلاقة
To have a previous record	Avoir antécédence	پابوردوو خراپ	صاحب سوابق
Employer	Employeur	خاوهن کار	صاحب العمل
Interested party	Partie intéressée	لایه نی پێوه نیدیار	- الطرف صاحب العلاقة
Issued, pronounced	Prononce, rendu	دهرچوو	صادر
Sentence passed	Jugement rendu	بپیری دهرچوو	- حکم (قرار) صادر
Promulgated law	Loi promulguée	قانونی دهرچوو	- قانون صادر
Exports	Exportations	هه نارده	صادرات
Visible exports	Exportations visible	هه نارده ی بهرچاو	صادرات منظورة
Invisible exports	Exportations invisibles	هه نارده ی بهرچاو نه بوو	صادرات غیر منظورة
Sincere	Sincère	سهرپاست، پاستگۆ	صادق
To witness a signature	Légaliser une signature	دانپیدانانی ئیمزا	صادق علی صحة التوقيع
Net	Net	سافی، پوخته، سازگار (بۆ ئاو)	صافي

Amount due	Net à payer	ئەو بره پارەى به پوختى دهبى بدریٲ	- ما یجب دفعه
Clear profit	Bénéfice- net	سوودى ساف (پوخته)	- ربح صاف
Net weight	Poids net	کیشى ساف (پوخته)	- وزن صاف
Valid	Valable, valide	شیاو، به که لك	صالح
Habitable	Habitable	شیاو بو نیشته جیبوون	صالح للسكنى
Manufacturer	Fabriquant	دروستکه ر	صانع
Craftsman, artisan	Artisan	پیشه گه ر، پیشه ساز	صانع
Press	Presse	پوژنامه گه رى، پوژنامه وانى، پوژنامه فانى	صحافة
Press conference	Conférence de presse	کونفرانسیکی پوژنامه گه رى	- مؤتمر صحفي
Journalist	Journaliste	پوژنامه گه ر، پوژنامه نووس	صحفي
Validity	Validité	پاستى، دروستى	صحة (شرعية)
Validity of election	Validité de l'élection	دروستى هه لېباردن	صحة الانتخابات
Validity of marriage	Validité de contrat de mariage	دروستى ماره بېرین	صحة الزواج
Validity of document	Validité de document	دروستى قه واله	صحة السند (الوثيقة)
Heath	Santé	ته ندروستى	صحة
Sanitary	Sanitaire	ته ندروستیانه	صحي
Just, correct	Juste, exact	پاست، دروست، ته واو	صحيح
Valid objection	Objection juste	په خنهى به جى	- اعتراض صحيح

Newspaper	Journal	پۆژنامه	صحیفة
Dowry	Douaire	مارهیی	صداق (مهه)
Trauma	Trauma	شۆک	صدمة
Conflict	Conflit	ناکۆکی، ململانی	صراع (نزاع)
Exchange	Change	پاره گۆرینهوه	صرف
Exchange rate	Cours du change	نرخی گۆرینهوه	- سعر الصرف
Let it pass	Passer outré	چاوپۆشی	صرف النظر
Commercial deal	Opération commerciale	ئالۆگۆری بازرگانی	صفقة تجاریة
Conciliation	Conciliation	ناشتبونهوه	صلح
Court of Peace	Cour de paix	دادگای ناشتبونهوه	- محكمة الصلح
Winding up arrangement	Concordat	پێککهوتن له نیوان قهرددار و خاوهن قهردهکان	صلح بین المدین والدائین
Industry	Industrie	پیشه سازی	صناعة
Heavy industry	Industrie lourde	پیشه سازی قه به	صناعة ثقيلة
Cash desk	Caisse	سه ندووق، گه نجینه	صندوق
Savings bank	Caisse d'épargne	سه ندووقی پاشه کهوت	صندوق ادخار
Pension fund	Caisse de retraite	سه ندووقی خانه نشینی	صندوق التقاعد
Post Office Box (P.O. Box)	Boite postale (B.P.)	سه ندووقی پۆسته	صندوق البريد
Son-in-law	Gendre	زاوا	صهر
Form, shape	Forme	فۆرم، شیوه، وینه	صورة (شکل)

Fictitious	Fictif	رووکهشی، پوآلهتی ^{١٢٣}	صوري (شكلي)
Bogus sale	Vente fictive	فروشتنی پوآلهتی	- بیع صوري
Paper profit	Bénéfice fictif	سوودی پوآلهتی	ریح صوري
Rigidity, inflexibility	Rigidité	پتهوی، موکومی	صلابة
Competence	Compétence	دهسه لات	صلاحية
Competence of a court	Compétence d'un tribunal	دهسه لاتی دادگا	صلاحية محكمة
Lack of jurisdiction	Incompétence	نه بوونی دهسه لات	- عدم صلاحية
Formula	Formule	دارپشتن	صيغة

^{١٢٣} کاریک، یان ریکه و تننامه یه ک به شیوهی راسته قینهی ئاشکرا نه کرابیت، وه ک به ستنی ریکه و تننامه ی به خشین له ژیر ناوی فروشتندا.

ض

Officer	Officier	ئهفسهر	ضابط
Inspector	Inspecteur	ئهفسهري ليكوله	ضابط تحقيق
Police officer	Officier de police	ئهفسهري پوليس	ضابط شرطة
Erring	Egaré	سه رليشيواو	ضال
Guarantor	Garant	كه فيل، زامنكه	ضامن
Lost	Perdu	بزربوو، ونبوو	ضائع
Control	Contrôle	كونترول	ضبط
Self-control	Maîtrise de soi	دان به خودارگرتن، خوگري	ضبط النفس
A blow	Coup	ليدان	ضرب
Assault and battery	Coup et blessure	ليدان و برينداركردن	ضرب و جرح
Fatal blow	Coup mortel	ليداني كوشنده	ضربة مميتة
Damage	Dommage	زيان، زهره	ضرر
Damages	Dommages intérêts	بژاردني زيان، قهره بوو كوردنه وهی زيان ^{۱۳۴}	- تعويض اضرار
Moral damage	Dommage moral, préjudice moral	زياني ناووزران ^{۱۳۵}	ضرر ادبي (معنوي)
Physical injury	Dommage corporel	زياني جهسته يی ^{۱۳۶}	ضرر جسمي

^{۱۳۴} ئه و ئازار و زيانه ی به هوی یه کیکي كه وه له له ش، يان له گیانی مرۆفیک، يان له سامانی ده كه ویت پئويسته قهره بوو بکریته وه، ئه گهر به هوی تاوانی یه کیکي كه وه پوو بدات، پئويسته تاوانبار جگه له سزادان، ئه و زيانه ی به هوی ئه و تاوانه وه پوویداوه، بیانبژیڤی.

^{۱۳۵} ئه و ئازار و زيانه ی به هوی ناووزراندن و له كه داركردنی ناووناوبانگی كه سیک له ناوخه لگدا توشی ده بییت، يان هی كه سیکي نزیکی.

^{۱۳۶} ئه و زيانه ی له جهسته ی ئاده میزاد ده كه ویت له بهر هه هویه ك بییت.

Consequential Damage	Dommage indirect	زیانی ناراسته و خو ^{۱۳۷}	ضرر غیر مباشر
Unforeseen Damage	Dommage imprévu	زیانی چاوه پروان نه کراو ^{۱۳۸}	ضرر غیر متوقع
Material damage	Dommage matériel	زیانی ماددی	ضرر مادی
Direct damage	Dommage direct	زیانی راسته و خو	ضرر مباشر
Necessity	Nécessité	پییوستی	ضرورة
Necessary	Nécessaire	پییوست	ضروري
Essential condition	Condition essentielle	مه رجی پییوست	- شرط ضروري
Tax, duty	Impôt	باج	ضريبة
Tax declaration	Déclaration d'impôt	فۆرمی باجدان	- بیان (تصریح) بالضريبة
Inheritance tax	Impôt sur les successions	میراتنامه	ضريبة على التركات
Graduated tax	Impôt progressif	باجی هه ورازگر	ضريبة تصاعدية
Income tax	Impôt sur le revenu	باجی داهات، داهاتانه	ضريبة الدخل
Land tax	Impôt foncier	باجی خانووبه ره	ضريبة العقار
Taxpayer	Taxateur	به رباچ، باج له سهه	- مکلف بالضريبة
Pressure	Pression	گوشار، فشار، زۆر بو هینان	ضغط
Under pressure	Sous pression	له ژیر گوشار	- تحت الضغط
Joinder	Jonction d'instances	داوا یه کخستن ^{۱۳۹}	ضم الدعاوى

^{۱۳۷} ئەو زیانەى به هۆى کارىكى دووره وه پهيدا بووه و پىوه ندىكى راسته و خوئى پىوهى نىيه .

^{۱۳۸} ئەو زیانەى به بىرى لایه نه كانى رىكه وتندا نه هاتووه له كاتى به ستنى ئەو رىكه وتنه .

^{۱۳۹} بپارى دادگا به یه كخستنه وهى دوو داوا، یان زیاتر له دووان، له بهرئه وهى پىوه ندىكى به هیز له نىواناندا هه یه .

Social security	Sécurité sociale	دلتیایی کۆمه‌لایه‌تی، سۆشیال	ضمان اجتماعي
Guarantee	Garantie	دهسته‌به‌ری، که‌فاله‌ت	ضمان (کفاله)
Endorsement	Aval	ئافال ^{۱۳۰}	ضمان احتیاطي (لورقه تجاریه)
Personal guarantee	Caution personnelle	دهسته‌به‌ریی که‌سی (شه‌خسی)	ضمان شخصي
Financial guarantee	Caution pécuniaire	دهسته‌به‌ریی دارایی (مالی)	ضمان مالي
Bank guarantee	Garantie de banque	دهسته‌به‌ریی (که‌ره‌نتی) بانکی	ضمان مصرفي
Tacit, implied	Tacite, implicite	ناوه‌کی	ضمني
Tacit agreement	Convention tacite	رێککه‌وتنی ناوه‌کی	- اتفاق ضمني
Atrophy	Atrophie	پووکانه‌وه	ضمور (هزال)
Conscience	Conscience	ویژدان	ضمير
Aberration	Egarement	خراپه، گومرا	ضلال
Loss	Perte	له‌ده‌ستچوون، ونبوون	ضياع
Lack of funds	Défait financier	ده‌ستگورتی	ضيق الحال

^{۱۳۰} ئەگەر کەسێک لەوانەى ئیمزای کۆمپیاڵه، یان پۆلیسه، یان کردبیت، له کاتی دیاریکراودا نرخى ئەو کۆمپیاڵه، یان ئەو پۆلیسه نهداته‌وه، خاوه‌ن قهرده‌توانی‌ت بگه‌ریته‌وه سه‌ر ئەو که‌سه‌ی وه‌ک (ئافال)، واته‌ ئەوه‌ی گه‌ره‌نتی ئەو قه‌واله‌ بازرگانیه‌ی کردووه.

ط

Stamp	Timbre	پوول	طابع
Typist	Dactylographe	چاپكهه	طابعة
Excise or revenue stamp	Timbre fiscal	پوولی دارایی	طابع مالی
Unforeseen	Imprévu	كتوپهه، ناکاو، ناگهه	طارئ
Unforeseen case	Cas imprévu	باری كتوپهه، باری ناکاو	- حالة طارئة
State of alert (emergency)	Etat d'alerte	باری پشهوی، باری ناکاو	- حالة الطوارئ
Claimant	Demandeur	خوازیار، داواكار	طالب
Distrainor	Saisissant	داواكاری دهست به سه رداگرتن	طالب الحجز
According to	Conformément à	به گویرهی، به پیی	طبقا لـ ..
True to the original	Conforme à l'original	كۆپی وه كوخوای	طبق الأصل
Ruling class	Classe dirigeante	چینی ده سه لاتدار	طبقة حاكمة
Working class	Classe ouvrière	چینی كریكار	طبقة عاملة
Middle class	Bourgeoisie, la classe moyenne	چینی بورژوازی (ناوهند)	طبقة متوسطة
Party	Partie	لایهن	طرف
The opposing party	La partie adverse	لایهنی دی، لایهنی به رانبهه	طرف آخر (الخصم)
Third party	Tierce personne	لایهنی سییهه	طرف ثالث

Any party to the case	Partie en cause	لايه نيكي داوا	طرف في الدعوى
The injured party	La parti lésée	لايه ني زيان ليكه وتوو	طرف متضرر
Method	Méthode	ريچكه، شيوه	طريقة
Method of questioning	Méthode d'interrogation	شيوه ي لپرسينه وه	طريقة الاستجواب
Voting system	La voie de vote	شيوازي دهنگدان	طريقة التصويت
Legal process	Voie légale	شيوازيكي رهوا	طريقة شرعية
Methods of execution	Voies d'exécution	شيوه ي جيبه جيكردن	طرق التنفيذ
Grounds for appeal	Voies de recours ordinaires	شيوه ي تانه ليداني ناسابي	طرق الطعن الاعتيادية
Exceptional grounds for appeal	Voies de recours extraordinaire	شيوه ي تانه ليداني ناسابي	طرق طعن غير اعتيادية
Public way	Voie publique	ريگاي گشتي	طريق عام
Method of payment	Mode de remboursement	شيوه ي دانه وه	طريقة الدفع
Challenge	Récusation	توانج، تانووگرتن، تانه	طعن (اعراض)
Challenger	Récusateur	تانووگر	- معترض
Challenge to the competence of the court	Récusation de la compétence du tribunal	تانه دان له دهسه لاتي دادگا	طعن في اختصاص المحكمة
A stabbing	Coup de poignard	بريندارکردن به خه نجر	طعنة خنجر
Tyranny, oppression	Tyrannie, oppression	زورداري، سته مكارى	طغيان
Infant, minor	Enfant, mineur	مندال، زارو	طفل
Unweaned child	Nourrisson	مندالي كوريه (شيره خور)، ساوا	طفل رضيع

Undiscerning minor	Mineur sans discernement	مندالی نه فام	طفل غير مميز
Foundling	Enfant trouvé	مندالیکی دۆزراوه	طفل لقيط
Adopted child	Enfant adoptif	مندالی هه لگيراو	طفل متبني
Discerning minor	Mineur doué de discernement	مندالی که م فام	طفل ناقص التمييز
Demand, request	Demande	داوا، داخواز	طلب
Nullity suit	Demande en nullité	داواي به تالکردنه وه	طلب إبطال
On request	Sur la demande	له سهه داواي	- بناء على طلب
Request for investigation	Réquisitoire à fin d'informer	داواي ليكۆلینه وه کردن	طلب إجراء تحقيق
Contingency petition	Demande subsidiaire	داوايه کی يه ده کی	طلب احتياطي
Petition for the intervention of a third person	Demande en intervention	داواي بۆ هاتنه ناو داواوه ^{۱۳۱}	طلب إدخال في الخصومة
Bankruptcy petition	Demande de déclaration de faillite	داواي جارپدانی مایه پووچی	طلب إشهار الإفلاس
Supplementary Petition	Demande additionnelle	زیده داوا، داواي سه ربار ^{۱۳۲}	طلب إضافي
Incidental petition	Demande incidente	داواي لاوه کی ^{۱۳۳}	طلب اعتراضي

^{۱۳۱} وه کو داواکردنی لایه نیک که لایه نیک سییه م ناماده بییت، تا برپاری دادگا نه ویش بگریته وه.

^{۱۳۲} نه م داوايه به ستراوه به داواي سه ره کییه وه، وه ک داواکردنی کریی نه و مولکه که داواي گتیرانه وه ی کراوه. جاروبار نه م داوايه به هۆی داواي سه ره کییه وه په یدا ده بییت، وه ک داواي قه ره بووکردنه وه ی نه و زیانه ی تووشی لایه نیک داواکه بووه به هۆی داوا سه ره کییه که وه.

^{۱۳۳} داوايه که له کاتی ته ماشاکردنی داوا سه ره کییه که دا په یدا ده بییت به مه به سستی په خنه گرتن، بۆیه ده بی دادگا پشه کی برپاری له سهه بدات، وه ک داواي لایه نیک سه بارهت به ده سه لاتی نه و دادگایه به ته ماشاکردنی نه و داوايه.

Preliminary petition	Demande préliminaire	داوای سه‌ره‌تایی ^{۱۳۴}	طلب أولي
Request for adjournment	Demande d'ajournement	داوای دو‌اخستن	طلب تأجيل
Secondary petition	Demande accessoire	داوای پاشکویی	طلب تبعي
Request for a writ of execution	Demande à mettre à l'exécution	داوای جیبه‌جیکردنی بپیار	طلب تنفيذ الحكم
New request	Demande nouvelle	داوایه‌کی نوێ (تازه) ^{۱۳۵}	طلب جديد
Application to visit the scene	Demande de descendre sur lieu	داوای پشکنین	طلب الكشف
Urgent request	Demande urgente	داوای به‌په‌له	طلب مستعجل
To appeal to the Court of Cassation (Appeal)	Se pourvoir en cassation	داوای هه‌لوه‌شانندنه‌وه‌ی بپیار	طلب نقض (تمییز) الحكم
Provisional request	Demande provisoire (provisionnelle)	داوای کاتی ^{۱۳۶}	طلب وقفي
Menstruation	Menstruation	خوینی بینویژی	طمث (حيض)
Aspiration	Aspiration	به‌رزخواری	طموح
Ton	Tonne	تۆن	طن
Tonnage	Tonnage	قورسای به‌تۆن	- حمولة بالطن
Voluntary	Volontaire	خۆویستی	طوعي (اختياري)
Divorce	Divorce	ته‌لاقی، جیا‌بوونه‌وه	طلاق
Indiscreet, imprudent	Indiscret, imprudent	هه‌لشه‌یی	طيش

^{۱۳۴} پێویسته پێش‌ته‌ماشاکردنی داوا سه‌ره‌کییه‌که دادگا ته‌ماشای ئەم داوایه بکات و بپیری له‌سه‌ر بدات.
^{۱۳۵} داوایه‌کی تازه‌یه له‌باره‌ی ناوه‌رۆک و هۆیه‌کانیه‌وه و جیا‌وازه له‌ داوایه‌ی دادگا ته‌ماشای ده‌کات، ئەمجۆره داوایه تازه‌یه و ناشی بۆ یه‌که‌مجار بخریته پێش‌دادگای (تێهه‌لچوونه‌وه - ئیستناف)، مه‌گه‌ر بۆ پشت‌گیریکردنی داوا سه‌ره‌کییه‌که بیته.
^{۱۳۶} له‌م داوایه‌دا لایه‌نێک داوای کارێکی به‌په‌له ده‌کات له دادگا له پێناو خۆپاراستن له زیانیك، وه‌ك داوای ناولیتانی چاودێرێك له لایه‌ن دادگاوه بۆ ئاگاداریکردنی ئەو ماله یا ئەو مولکه‌ی داوای ده‌کات.

ظ

Oppressor, tyrant	Oppresseur, tyran	زۆردار، سته مکار	ظالم
Phenomenon	Phénomène	دیاره	ظاهرة
Circumstances	Circonstances	بارودۆخ، هه لومه رج، کاودان	ظروف
Circumstances beyond one's Control	Circonstances indépendantes de la volonté	هه لومه رجی به ده ر (له ده سه لات نه بوو)	ظروف خارجة عن الإرادة
Incidental circumstances	Circonstances fortuites (accidentelles)	بارودۆخی ناكاو (کتوپ)	ظروف طارئة
Extenuating Circumstances	Circonstances atténuantes	بارودۆخی سوو ککرده وه ^{۱۳۷}	ظروف مخففة
Aggravating Circumstances	Circonstances aggravantes	بارودۆخی توندکهره وه	ظروف مشددة
Injustice	Injustice	زۆرداری، سته م، بی دادی	ظلم
Doubt	Doute	گومان	ظن
The accused	L'accusé	گومانلیکراو	ظنين (متهم)
Back of the cheque	Verso du cheque	پشتی چیک	ظهر الشيك

^{۱۳۷} بارودۆخیك ده بیته هۆی سوو ککرده وه ی سزای تاوانبار، نه ک بزگار بوونی.

ع

Disabled	Invalide	که نهفت، په ککه وته	عاجز
Urgent	Urgente	په له، پيشوهخت، بلهز	عاجل
Habit, usage	Habitude, usage	خوو، داب و نه ریت	عادة
Just, equitable	Juste, equitable	دادپه روهر	عادل
Ordinary	Ordinaire	ئاسایی	عادي
Shame	Honte	شهرم، شورهیی، فهیته	عار
Accident	Accident	ناکاو، کتوپر	عارض (طاری)
Sentiment	Sentiment	سۆز	عاطفة
Unemployed person	Chômeur	بیکار	عاطل
Infertile	Infertile	نه ژۆک، ستهور	عافر
Savant, learned person	Savant	زانا	عالم
General, public	Général, public	گشتی	عام
Public interest	Intérêt public	به رژه وهندی گشتی ^{۱۳۸}	- مصلحة عامة
Worker	Ouvrier	کریکار، کارکر	عامل
Agricultural worker	Ouvrier agricole	کریکاری کشتوکال، پاله	عامل زراعی
Infirmity	Infirmité	ناته واوی	عاهة
Family	Famille	خیزان	عائلة
Familial	Familial	خیزانی	عائلي
Charge	Charge	ئەرك، بار	عبء

^{۱۳۸} وشه "قازانج" تورکییه.

Burden of proof	Charge de la preuve	ئەركی سه لماندن	عبء الإثبات
Liability for risks	Charge des risques	ئەركی مه ترسیی	عبء المخاطر
Blame	Blâme	لۆمه، سه رزه نشت	عتب
Mental derangement	Aliénation mentale	كه م هۆشی	عته عقلي
Incapacity	Incapacité	كه نه فتی	عجز
Degree of disability	Degré d'invalidité	پلهی (راددهی) كه نه فتی	- درجة العجز
Justice	Justice	دادوه ری	عدل (عدالة)
Incapacity	Incapacité	ناشایسته یی ^{۱۳۹}	عدم الأهلية
Non- retroactivity of laws	Non rétroactivité des lois	به ره و دواوه كارنه كردنی قانون	عدم رجعية القوانين
Inprescriptibility	Imprescriptibilité	ماوه به سه رنه چوون ^{۱۴۰}	عدم القابلية للتقادم
Indivisibility	Indivisibilité	دابه ش نه كرده، نه شیاو بو دابه ش كردن	عدم القابلية للقسمة
Insufficient Evidence	Insuffisance des preuves	ناته واوی به لگه	عدم كفاية الأدلة
Irresponsibility, non-liability	Irresponsabilité	نا به رپرسیاریه تی، نه بوونی به رپرسیاریه تی	عدم المسؤولية
Retraction	Rétraction	وازهینان، لیقه بوون	عدول
Incapable	Incapable	لینه هاتوو، لینه هاتی	عديم الأهلية

^{۱۳۹} مندال پيش ئەوهی بگاته ته مەنیکی دیاریکراو، له گەل ئەو مۆفانە ی له بهر هۆکاری تایبەت که ناتوانن هەموو، یان بە شیک له مافه کانیا ن به کاربێنن، وه که به ندرکراو، شیت، گیل، قانون، یان دادگا که سیک ده ستنیشانده کات بو ناگاداریکردنیا ن و سه ربه رشتیکردنه سه ر مال و سامانیا ن. ئەو که سانه به "بی شایسته" ده درینه قه له م، چونکه خۆیا ن ناتوانن مافه کانیا ن به کار بێنن.

^{۱۴۰} ماف هیه بو ماوه یه کی دووریش داوانه کریت، یان به کارنه هینریت، له کار ناکه ویت، وه که مولک و سامانی ده ولت که له ده ست ناچن هه تا ئەگەر له ژێرده ستی که سیک که دا بن، بۆیه ده گوتریت ئە مجۆره ماف و مولک و سامانانه له ده ست ناچن چونکه "ماوه به سه رچوون" نایانگریتته وه.

Minimum legal period of Widowhood	Délai de viduité	عیده‌ی ژن ^{١٤١}	عدة المرأة
Excuse	Excuse	بیانوو، بیانگه، بههانه، په‌لپ	عذر
Deposit	Arrhes	په‌ی، ده‌ستانه، بیع ^{١٤٢}	عربون
To give a deposit	Verser des arrhes	په‌ی دان	- دفع العربون
Offer	Offre	خستنه‌پوو، پیشاندان	عرض
Offer and acceptance	Offre et acceptance	خستنه‌پوو و قایلبوون	عرض و قبول
Supply and demand	L'offre et la demande	خستنه‌پوو و داخوازی	عرض و طلب
Statement of the facts	Exposé des faits	به‌رچاو‌خستنی پووداوه‌کان	عرض وقائع
Eventual	Eventuel	لابه‌لا، لاوه‌کی	عرضي
Custom	Coutume	نه‌ریت	عرف
Commercial custom	Coutume commercial	نه‌ریتی بازرگانی	عرف تجاري
Martial	Martial	نئاسایی، (جه‌نگی)	عرفي (حربي)
Martial law	Loi martial	قانونی نئاسایی (عورفی)	- قانون عرفي
Race	Race	په‌گه‌ز	عرق
Racial	Racial	په‌گه‌زی	عرقی
Petition	Pétition	داخو‌زینامه، سکالا	عریضة (طلب)
Dismissal	Destitution	له‌کارخستن، لابردن	عزل

^{١٤١} ئەو ماوه‌ی پێویسته پیش ئەوه‌ی ئەو ژنه‌ی می‌ردی مردوو، یان ته‌لاق دراوه به‌سه‌ر بچیت، تا بتوانیت شوو بکاته‌وه. درژی و کورتی ئەو ماوه‌ش پێوه‌نده به‌وه‌ی ئەو ژنه سکی هه‌بیته، یان گه‌نج بیته، یان ته‌مه‌ندار.

^{١٤٢} به‌ بۆچوونی مامۆستا توفیق وه‌هبی "په‌ی" وشه‌یه‌کی ئاوێستاییه، تورك و فارسیش به‌کاری دینن، له‌ناو بازرگاناندا وشه‌ی "بیع" باوه‌و زۆر به‌کار دیت.

Insolvency	Insolvabilité	نه بوونی، ده سنکورتی	عسر
Military	Militaire	سه ریازی	عسکری
Tribe	Tribu	هۆز، خیل، عه شرت	عشیره
Gang	Bande	چه ته، جه رده	عصابة
Rebellion	Rébellion	یاخیبوون	عصیان
Member	Membre	ئه ندام	عضو
Founder member	Membre fondateur	ئه ندامی دامه زینه ر	عضو مؤسس
Gift	Don	به خشین	عطاء (هبه)
Tender	Soumission	ته ندهر	عطاء (عرض)
Holiday, leave	Vacance, congé	پشوو	عطلة
Pardon	Grâce, pardon	لیبوردن، لیخۆشبوون، لیبوردین	عفو
Amnesty	Amnistie	لیبوردنی گشتی	عفو عام
Immovable property	Immeuble	خانوبه ره	عقار
Land register	Registre foncier	ده فته ری تاپۆ (خانوبه ره)	- سجل عقاري
Land tax	Impôt foncier	باچی خانوبه ره	- ضريبة عقارية
Obstacle	Obstacle	کۆسپ، ئاسته نگ، ته گه ره	عقبة

Contract, agreement, deed	Contrat, convention	١٤٢ ریککهوتن، کۆنتراکت	عقد
Aleatory contract	Acte aléatoire	١٤٤ ریککهوتنی شیمانە (نادیار)	عقد احتمالی
Adhesion act	Contrat d'adhésion	١٤٥ ریککهوتنی ناچارى، پیکهاتنا ناچارى	عقد إذعان
Principal act	Acte principal	١٤٥ ریککهوتنی سه رهکی	عقد اصلي
Null contract	Acte nul	١٤٥ ریککهوتنی به تال	عقد باطل
Res inter vivos acta	Acte entre vifs	١٤٦ ریککهوتنی نیو زیندوان	عقد بین الأحياء
Deed poll	Acte à titre gratuity	١٤٧ ریککهوتنی به خشین	عقد تبرعی
Consensual contract	Acte consensual	١٤٨ ریککهوتنی ئاره زوومه ندانه	عقد تراضي
Bilateral agreement	Accord bilatéral	١٤٨ ریککهوتنی دوولایه نه	عقد ثنائي
Collective agreement	Convention collective	١٤٨ ریککهوتنی به کۆمه ل	عقد جماعي

^{١٤٢} (عقد) به عه ره بی (گرى)یه، کورد ده لى: "نه به ستراومه ته وه و (به ندی) ئه و نیم". وشه ی ریکه وتن (عقد) ده گریتته وه، چونکه له (عقد) فراوانتره. له وه رگيراند (عقد) کراوه به "گریتته ست" ن که وه رگيرانتيکی ئه و وشه یه له عه ره بیه وه به ده قاوده قى، به لام له کوردیدا نییه و ئه و مانایه نابه خشیت، که له زمانى عه ره بیدا هه یه تی، کورد نه یوتوه و نالى: "گریم له گه ل فلانه که سدا به ستوه"، ده لى: "له گه ل فلانه که سدا ریکه وتوم"، هه موو زمانیک تايبه تمه ندی خۆی هه یه. چه ندین وشه ی به و شیوه یه له عه ره بیه وه کراوه به کوردی بی ئه وه ی له کوردیدا ئه و مانایه ی هه بیته، بۆنموونه (مقرر) کراوه به (بریارده ر)، که ده بیته (کۆنوسه ر) بیته.

^{١٤٤} له مجۆره ریکه وتنانه لایه نیک سوودبه خش ده بیته ئه گه ر پووداویکی نادیار پووبدات، وه ک له ریکه وتنی ئینشوره نسدا، که جیبه جیکردنی به ستراوه به پوودانی پووداویکی نادیار له ئاینده دا.

^{١٤٥} ئه و مه رجانه ی له مجۆره ریکه وتنانه دیاری ده کرین، لایه نیکیان دیاریان ده کات، لایه نی به رانه ر به وجۆره ی ئاماده کراوه ده بی قبوولی بکات، یان ریکه نه که ویته، وه ک له ریکه وتنی هاتوچۆکردن، که ده زگایه کی میری، یان کۆمپانیاکی گشتی، یان تايبه تی سه ره رشتی ده کات، بۆ نموونه ریکه وتنی هاتوچۆکردن به شه مه نده فه ر، یان به فرۆکه ی ئاسمانی.

^{١٤٦} ئه نجامی ئه مجۆره ریکه وتنه له ژيانى لایه نه کانی ده رده که ویته، وه ک کرین و فرۆشتن، یان به کریدان.

^{١٤٧} له مجۆره ریکه وتنانه لایه نیک شتی، یان کاریک بۆ لایه نه که ی دیکه ده کات، به لام به بی پینا، وه ک: به خشین.

^{١٤٨} زۆربه ی ریکه وتنه کان به ره زامه ندی لایه نه کان پیکدین، پیویست به نووسین ناکات، یان به ئاماده بوونی شایه ت، یان به وه ی له لایه ن ده رگاییکى فه رمیه وه په سه ندبکرین.

Certified act	Acte authentique	١٤٩ ریککه و تنی فه رمی	عقد رسمی
Marriage contract	Contrat de mariage	ماره بپین	عقد زواج
Verbal agreement	Contrat verbal	ریککه و تنی زاره کی	عقد شفوي
Solemn act	Acte solennel	ریککه و تنی ریوره سمیانه ١٥٠	عقد شکلي (مراسیمی)
Valid contract	Contrat valide	ریککه و تنی دروست	عقد صحیح
Private agreement	Acte sous seing privé	١٥١ ریککه و تنی ئاسایی	عقد عرفی
Real contract	Contrat reel	١٥٢ ریککه و تنی مالینه	عقد عینی
Illegal (unlawful) act	Acte illegal	ریککه و تنی ناشه رعی	عقد غیر شرعی
Revocable contract	Contrat révocable	ریککه و تنی شیاوی هه لوه شاننده وه بیټ ١٥٣	عقد قابل للفسخ
In return for payment	Acte à titre onereau	ریککه و تنی به رانبه ر	عقد معاوضة
Immoral contract	Contrat contre bonnes mœurs	ریککه و تنی کی دژ به ئادابی گشتی ١٥٤	عقد مخالف للآداب العامة

^{١٤٩} ئەو ریکه و تنانهی، که فرمانبه ریککی گشتی له چوارچیوهی ئەو دهسه لاتهی پیتی دراوه دهینوسیټ و موری له سه رداده نیټ، بۆیه تانه دان له ناوه رۆکه کهی، یان له و ئیمزایه ی له سه ریه تی، مه گه ر له ریکگی تانه لیدان به ده سته کاریکردنی (ته زویر) له به رده م دادگادا بکریټ.

^{١٥٠} "ئایین" (دین) نییه، به لکو (مراسیم) ه، کورد ده لیت: ئایینی نوټز، واته (مراسیم الصلاه)، پیویسته له و جوره ریکه و تنانه ئەو شیوازه قانونیانه ی له قانوندا دیاریکراون، جیبه جی بکریټ.

^{١٥١} ئەم ریکه و تنه به نووسینه وه و ئیمزاکردنی پیکدیټ، به شی زوری ریکه و تنه کان به مجوره ده به سترین. له قانونی ئینگلیزیدا به "ریککه و تنی تایبه ت" ناوده بریټ.

^{١٥٢} به ستنی ئەم ریکه و تنه به نده به پیدانی ئەو شته ی هه ردوولا له سه ری پیکهاتوون، به وه ی لایه نیک ئەو شته ی لایه تی به لایه نه که ی تری بدات، وه ک ریککه و تنی ئەسپاردن، یان په هن.

^{١٥٣} جیبه جیکردنی ئەمجوره ریکه و تنانه ماوه ی ده ویت، بۆیه شیاوی هه لوه شاننده وه یه ئەگه ر لایه نیک ئەرکی سه رشانی جیبه جی نه کات له و ماوه ی بۆی دیاریکراوه، به لام ئەو هه لوه شاننده وه یه به ره ودواوه ناگه ریته وه، وه ک ریککه و تنی به لیدان.

^{١٥٤} هه ندیک ئادابی گشتی له ناو کۆمه لگادا هه ن پیویسته ریژیان لیبگریټ، ئەگه ر ریکه و تنیک به پیچه وانه ی ئەو ئادابه گشتیانه بیه ستریت قانون و کۆمه لگا قبولی ناکات .

Nominal act	Contrat nommé	پیکه و تنی ناو نراو ^{۱۰۰}	عقد مسمی
Successive contract	Contrat successif	پیکه و تنی یه که له دوای یه که ^{۱۰۶}	عقد ممتد
Unilateral contract	Contrat unilateral	پیکه و تنی یه که لایه نه	عقد من جانب واحد
Imperfect deed	Contrat imparfait	پیکه و تنی ناته و او ^{۱۰۷}	عقد ناقص
Transport act	Contrat de transport	پیکه و تنی گواستنه وه	عقد النقل
Complex	Complexe	گریی دهروونی	عقدة نفسية
Mentality	Mentalité	فام، ژیری	عقلية
Infertility	Infertilité	نه زۆکی	عقم
Penalty, sanction, punishment	Peine, sanction	جهزا، سزا ^{۱۰۸}	عقوبة (قصاص)
Principal penalty	Peine principale	سزای سه رهکی	عقوبة أصلية
Additional penalty	Peine complémentaire	سزای سه ربار	عقوبة إضافية
Economic sanction	Sanction économique	سزای ئابووری	عقوبة اقتصادية
Disciplinary punishment	Sanction disciplinaire	سزای ته میکاری (دیسپلینی) ^{۱۰۹}	عقوبة تأديبية

^{۱۰۰} به شیک له پیکه و تنه کان له بهر گرنگی و بلا بوونه وه یان، قانون به دوورو دریزی ریکه خستون، وه کو کپین و فرۆشتن و گۆرینه وه و کۆمپانیاو به کریدان...

^{۱۰۶} ئه مجۆره پیکه و تنانه له ماوه یه کی دیاریکراودا جیبه جی ده کرین، وه ک پیکه و تنی کارکردن، یان به کریدان.

^{۱۰۷} ئه گهر یه کیک له بنه ماکانی ریکه و تن له بیرکراییت، وه ک ئه وهی له فرۆشتندا نرخی فرۆشراو دیاری نه کراییت، یان فرۆشراو به پوونی ده ستنبیشان نه کراییت. ئه و پیکه و تنه به ناته و او ناوده بریت.

^{۱۰۸} به بۆچوونی مامۆستا توفیق وه هبی (سزا) وشه یه که بۆ چاکه به کاردییت، له زه رده شتیدا "زه ست" بۆ دیندار به کارهاتوه. تاوانبار جهزا ده دریت به گیان، یان به به ندردن، یان به ده سترتن به سه ر مال و سامانیا، یان وه رگرتنه وه ی به شیک له مافه کانی، به لام ئه مپۆکه وشه ی "سزا" له جیاتی "جهزا" به کاردییت.

^{۱۰۹} ئه م سزایانه بۆ ئه و که سانه دانراون هه له ده کهن و لاده دن له و قانونه نانه ی بۆ ریکه خستنی شیوازی کارکردنی ئه و گروپ و تاقامانه دانراون، که له ناو کۆمه لگادا کارو چالاکیی جۆراوجۆریان هه یه.

Additional penalty	Peine accessoire	سزای پیۆه به ستراو (سه ربار) ^{١٦٠}	عقوبة تبعية
Corporal punishment	Peine corporelle	سزای جه ستهیی	عقوبة جسدية
Prison sentence	Peine de prison	سزای به ندرکردن	عقوبة السجن
Penalty involving loss of civic rights	Peine infamante	سزای ئابرو بهر	عقوبة شائنة
Military sanction	Peine militaire	سزای سه ربارزیی	عقوبة عسكرية
Financial sanction	Peine pecuniaire	سزای مالی	عقوبة مالية
Concurrent Sentence	Condamnation concomitante	سزای چوونه ناویهک	عقوبة متداخلة
Accumulative Sentence	Condamnation accumulée	سزای یهک له دواى یهک، (به رودوا) ^{١٦١}	عقوبة متعاقبة
Provisional penalty	Peine proviso ire	سزای کاتی	عقوبة مؤقتة
Science	Science	زانست	علم
Lay, secular	Laique	لایک، دنیایی، سیکولار	علماني
Criminology	Criminologie	کریمیئۆلۆژی، تاوانناسی	علم الإجرام
Criminal psychology	Psychologie criminelle	دهروونزانی تاوان، سایکۆلۆژیی تاوان	علم النفس الجنائي
At his own responsibility	A sa responsabilité	له سهه بهر پرسیاریه تی خۆی	على مسؤوليته
To the contrary	A contrario	به پیچه وانه، به به ره واژوو	على النقيض
Premeditation	Préméditation	ئه نقه سته	عمد

^{١٦٠} جاروبار له گه ل سزای سه ره کیدا سزایکی "ته ککه وتوو" به سهه تاوانباردا ده دریت بی ئه وهی له بپاری دادگادا باسی لیکرابیت، وهکو قه دهغه کردنی تاوانبار له به شیک له مافه کانی، یان ده سترتن به سهه مال و سامانیدا.
^{١٦١} لیره دا سزاکان یهک له دواى یهک به سهه تاوانباردا جیبه جی ده کرین .

Age	Age	ته مه ن	عمر
Act, action	Acte	کار، ئیش	عمل
Criminal act	Fait délictueux	تاوانکاری	عمل إجرامي
Management act	Acte d'administration	کاری به پیره بردن	عمل إدارة
Administrative act	Acte administrative	کاروباری کارگێری ^{١٦٢}	عمل إداري
Null and void	Acte nul	کاریکی به تال	عمل باطل
Commercial act	Acte de commerce	کاری بازرگانی	عمل تجاري
Preparatory action	Acte préparatoire	کاری ئاماده کاری	عمل تحضيري
Protective act	Acte conservatoire	کاری پارێزکاری ^{١٦٣}	عمل تحفظي
Statutory act	Acte réglementaire	کاری پیکسازی	عمل تنظيمي
Diplomatic act	Acte diplomatique	دیپلوماتکاری	عمل دیپلوماسي
Legal transaction	Acte juridique	کاری دادوهری	عمل قضائي
Act of war	Acte de guerre	کاری دوژمنکاری	عمل عدائي (حربي)
Illicit action	Acte illicite	کاری ناشیاو (ناپهوا، ناقانونی)	عمل غير مشروع
Reckless act	Acte irréfléchi	کاری ناژیرانه	عمل طائش
Mixed act	Acte mixte	کاری تیکه لکاری	عمل مختلط
Money	Monnaie, argent	دراو، دراڤ، پاره، پوول	عملة (نقد)

^{١٦٢} ئەو کاره ی لایه نیکی کارگێری پێی هه لده ستیت و پێوه ندی به کاروباری کارگێرییه وه هه یه .

^{١٦٣} به هۆی ئەم کاره وه سامان، یان مافی که سێک ده پارێزیت و به رانه ره که ی ناگادارده کریته وه که سووره له سه رداواکانی و نایه ویت له ده ستی بچن، ئایا به ناگادارکردنه وه ی لایه نی به رانه بر بیت، یان به ئە نجامدانی کاریک بۆ ناگادارکردنه وه ی لایه نی پێوه نیدار که ده ستی له و مافه ی، یان له و سامانه ی هه لئه گرتوه .

Hard currenncy	Devisе fort	پاره‌ی به‌ه‌ادار	عملة صعبة
Business deal	Affaire commerciale	کاروباری بازرگانی	عملية تجارية
Commission	Commission	کۆمیسسیون، کارسازانه، ده‌لآلی	عمولة
Commission rates	Taux de commission	رێژه‌ی کۆمیسسیون	- نسبة العمولة
General	Général	گشتی	عام
Dean	Doyen	پاگر	عميد
Care	Soin	به‌ته‌نگه‌وه‌هاتن، بایه‌خدان	عناية
At sight	A vue	له‌گه‌ل چاوپیکه‌وتندا	عند الاطلاع
Race	Race	په‌گه‌ز، نه‌ژاد	عنصر
Racial	Racial	په‌گه‌زه‌رست	عنصري
Violence	Violence	توندوتیزی، زه‌بروزه‌نگ	عنف
Address	Adresse	ناونیشان، ناڤونیشان، نه‌دریس	عنوان
Trade name	Raison commercial	ناونیشانی بازرگانی	عنوان تجاري
Factors of production	Éléments de production	هۆیه‌کانی به‌ره‌مه‌پێنان	عوامل الإنتاج
Recidivism	Récidive	تاوانکردنه‌وه ^{١٦٤}	عود (للجريمة)
Relation, rapport	Relation, rapport	پێوه‌ندی	علاقة
Causality connection	Lien de causalité	پێوه‌ندی هۆکارییانه	علاقة السببية

^{١٦٤} نه‌گه‌ر تاوانباریک له‌ پاش ده‌رچوونی له‌ به‌ندیخانه‌ هه‌مان تاوان، یان تاوانیکی دیکه‌ بکاته‌وه، نه‌وکاره‌ی ده‌بیته‌ هۆی قورسکردنی سزاکه‌ی.

Diplomatic relations	Relations diplomatique	پێوه‌ندی دیپلۆماسیی	علاقات دیپلۆماسیة
Public relations	Relations publiques	پێوه‌ندی گشتی	علاقات عامه
Mark, sign	Marque, signe	نیشانه، مارکه، زناک	علامه
Trade mark	Marque de commerce	نیشانه‌ی بازرگانی	علامه تجاریه
Earmark	Marque distinctive	نیشانه‌ی جیاکه‌ره‌وه	علامه فارقه
Premium, bonus	Prime, bonus	سه‌رموچه	علاوه راتب
Vice, defect	Vice, défaut	نادروست، نه‌نگی، فهیته	عیب
Fundamental defect	Vice essential	نه‌نگی سه‌ره‌کی	عیب اساسی
Hidden defect	Vice cache	خه‌وشی نادیار(شاراوه)	عیب خفی
Flaw	Vice de forme	خه‌وشی شیوه‌یی	عیب شکلی
Lack of consent	Vice du consentement	خه‌وش له په‌زامه‌ندی	عیب فی الرضا

غ

Absent	Absent	نائاماده بوو، نه هاتوو	غائب
Lesion	Lésion	مافخوراوی، به شخوراوی ^{۱۶۵}	غبین
Deceit, deception	Tromperie	سته م	غدر
Fine	Amende	سزای نه ختینه، سزای پاره	غرامة
Compensation	Indemnité compensatoire	سزای پیژاردن ^{۱۶۶}	غرامة تعویضیه
Chamber of Commerce	Chambre de Commerce	ژووری بازرگانی ^{۱۶۷}	غرفة تجارة
Judge's chambers	Chambre de Conseil	ژووری گوفتوگژ (بیروپاگۆرینه وه)	غرفة المداوات
Unknown, stranger	Inconnu	نه ناس	غریب
Instinct	Instinct	غهریزه	غریزة
Fraud, deceit	Fraude, tromperie	گزی، فیئل ^{۱۶۸}	غش (خدع)
Deceiver, trickster	Trompeur	گزیکار، فیئلکەر	غشاش
Rape, violation	Viol, violation	هه تک، کوته کی	غصب (اغتصاب)

^{۱۶۵} له هندی پیکه وتندا ئه گهر لایه نیک زیانیکی ژوری لێ بکه ویت به هوی هه له وه، یان به هوی ناچارکردنی، ئه و لایه نهی زیانی لیکه وتوووه ده توانیت داوی ته واوکردنی به های راسته قینهی ئه و شته له لایه نی به رانه بر بکات به پیی ئه و مه رجانهی له قانوندا دیاریکراون.

^{۱۶۶} له کاتی به ستنی پیکه وتندا هه ردوو لایه ن ده توانن پیکه کون له سه ره ئه وهی ئه و لایه نهی دواده که ویت له جیبه جیکردنی ئه رکه کانی سه رشانی له و ماوهی بۆی دیاریکراوه، ده بیئت بریک پاره وه ک سزا به لایه نه که ی دی بدات.

^{۱۶۷} ژووری بازرگانی وه رگێرانی ده قواده قی (غرفه التجاره) به، به لام ئه و دامه زراوه به (کۆمه لهی بازرگانان) ه، که هه موو بازرگانه کان له خۆده گریت و کۆیان ده کاته وه نوینه رایه تیان ده کات.

^{۱۶۸} گزی به نیازی به دکاری و زیان گه یاندن به که سیکی دیکه.

Crop, product	Récolte, produit	به‌روبووم، حاصلات	غلة
Fault, error, mistake	Faute, erreur	هه‌له، شاشی	غلط
Slight mistake	Erreur légère	هه‌له‌ی بچوک، سووکه هه‌له	غلط بسیط (خفیف)
High price	Cherté	گرانی	غلاء
Absence	Absence, défaut	ئاماده‌نه‌بوون	غیاب (غیبة)
Non-appearance of plaintiff	Défaut congé	ئاماده‌نه‌بوونی داواکه‌ر ^{١٦٩}	غیاب المدعی
Non-comparution, contumance	Faute de comparaître, contre- partie	ئاماده‌نه‌بوونی داوالیکراو ^{١٧٠}	غیاب المدعی علیه
Unawareness	Inconscience	بووران‌ه‌وه، بی‌هۆشی	غیوبة
Third party	Tierce personne	که‌سی سییه‌م ^{١٧١}	غیر (الشخص الثالث)
Unqualified	Non qualifié	ناشایسته، ناهه‌ژی	غیر آهل
Extraordinary	Extraordinaire	نااسایی	غیر عادی (فوق العادة)
Unintentionally, involuntary	Involontaire	به‌بی‌مه‌به‌ست	غیر عمدی
Indivisible	Indivisible	شیاو‌ی دابه‌شکردن نییه، دابه‌ش نه‌کرده	غیر قابل للقسمة
Unequal	Inégale	ناشایسته، ناهه‌ژا	غیر کفء

^{١٦٩} ئه‌گه‌ر له پۆژی دیاریکراودا داواکه‌ر ئاماده نه‌بیته بۆ ته‌ماشاکردنی داواکه‌ی، دادگا ده‌توانیته بریارى پووچکردنه‌وه‌ی داواکه‌ی بدات، به‌مه‌رجیک هۆی ئاماده نه‌بوونی شه‌رعی نه‌بیته.

^{١٧٠} ئه‌گه‌ر داوالیکراو خۆی، یان نوینه‌ره‌که‌ی ئاماده نه‌بوو له پۆژی دیاریکراودا به‌بی‌عووزیکى قانونی، دادگا ده‌توانیته ته‌ماشای داواکانی داواکه‌ر بکات.

^{١٧١} ئه‌و که‌سه‌ی لایه‌نیك نه‌بووه و که‌س‌یش نوینه‌رایه‌تی نه‌کردووه له‌به‌ستنی پیکه‌وتنی‌کدا، یان له‌داوايه‌کدا.

Indifferent	Indiffèrent	كه مترخه م، خه مسارد	غير مبال (غير مكثرث)
Unconvicted	Non-condamné	به ند نه كراو	غير محكوم
Unpaid	Impayé	نه دراو	غير مدفوع
Not guilty	Non-coupable	بيگوناھ، بيتاوان	غير مذنب
Unauthorised	Non-autorisé	پيپينه دراو	غير مرخص
Jealousy	Jalousie	ئيرهیی	غيره
Through jealousy	Par jalousie	به هوی ئيرهیی	- بدافع الغيرة

ف

Escapee	Evadé	هه لاتوو، پاكردوو، په قى	فار (هارب)
Deserter	Déserteur	له سه ربازى هه لاتوو، فیرار	فار من الجنديّة
Nullified, rescinded	Résilié	هه لوه شاوه	فاسخ
Rescinded contract	Contrat résilié	پيککه وتنى هه لوه شاوه	- عقد فاسخ
Perpetrator	Auteur	بکەر	فاعل
Perpetrator of a crime	Auteur d'un crime	تاوانکار	فاعل جرمیّة
Principal perpetrator	Auteur principal	بکەرى سه ره کى	فاعل رئيسى
Fascism	Fascisme	فاشيزم	فاشيه
Interest	Intérêt	سوو	فائدة
Default interest	Intérêt de retard	سووى دواکه وتن	فائدة التأخير
Interest rates	Taux d'intérêts	پيژهى سوو	- سعر الفائدة
Opening	Ouverture	کردنه وه	فتح
Opening of a meeting	Ouverture d'une séance	کردنه وهى دانيشتن	فتح (افتتاح) الجلسة
Period	Période	ماوه	فترة
Transitional period	Période de transition	ماوهى گواستننه وه	فترة إنتقال
Period of time during which the parents should have lived together to beget a legitimate child	Période légale de conception	ماوهى دووگيانى شه رعى	فترة الحمل الشرعي

Riot	Emeute	ئاشووب، ئاژاوه	فئنة
Suddenly	Soudainement, brusquement	به کتوپیری، ناكاو، له پیر، ناگه ه	فجائي
Sudden death	Mort subite	له ناكاو مردن، مردنی کتوپیری	- موت فجائي
Sudden attack	Attaque subite	هیرشی له پیر	- هجوم فجائي
Content	Contentance	ناوه روک	فحوی
The substance of an action	Fond de l'action	ناوه روکی داوا	فحوی الدعوی
Ransom	Rançon	سه رانه	فدیة
Apportionment	Lotissement	جیاکردنه وه، ئافارتن	فرز
Division of a property into lots	Lotissement d'une propriété	جیاکردنه وه ی موک	فرز ملكية
Indivisible	Indivisible	بۆجیاکردنه وه نه شیاو	- غیر قابل للفرز
Occasion	Occasion	هه ل، ده رفهت، ده لیقه	فرصة
Hypothesis	Hypothèse	گریمانه	فرضية
Branch	Branche	لق	فرع
Rescinding	Résiliation	هه لوه شانندنه وه ^{١٧٢}	فسخ
Breaking off an engagement	Rupture de fiançailles	هه لوه شانندنه وه ی ده ستگیرانیه تی	فسخ الخطبة

^{١٧٢} کۆتاییهێنان به پێکه و تنیکی بهردهوام پاش دهست به جیبه جیکردنی، به لام ئه م هه لوه شانندنه وه بهردهودا ناگه پیته وه، چونکه ئه و به شیه ی جیبه جیکراوه هه لئاوه شیتته وه، به لام جیبه جیکردنی بۆ له مه وودا راده وه ستی. جیاوازی هه لوه شانندنه وه له گه ل به تالکردنه وه ی پێکه وتن له وه دا درده که ویت.

Rescinding of a contract	Rescision d'un contrat	هه لوه شانندنه وهی ریڤکه و تن	فسخ العقد
Separation of powers	Séparation des pouvoirs	جودا کردنه وهی ده سه لاته کان	فصل السلطات
Section of the budget	Chapitre du budget	به شیک له بودجه	فصل من الميزانية
Officiousness	Gestion d'affaires	خوتیهه لقورتانندن ^{۱۷۳}	فضالة
Remainder, residue	Résidu, reste	به رماوه	فضلة
Scandal	Scandale	پیسوایی، نابروچوون	فضيحة
Act, action	Acte	کار، کردار	فعل
Criminal act	Acte criminel	تاوانکاری	فعل جرمي
Action and reaction	Acte et réaction	کار و کاردانه وه	فعل و رد فعل
Tort	Dommage, préjudice	کاریکی زیاندهر (زیانبه خش)	فعل ضار
Overt action	Action ouverte	کاریکی به رچاوی	فعل مكشوف
Loss of a right	Echéance d'un droit	ماف له دهستچوون، ماف له دهستدان	فقدان حق
Loss of possession	Perte de la possession	به دهسته وه نه مان	فقدان الحيازة
Poverty	Pauvreté	هه ژاری، نه داری	فقر
Doctrine	Doctrine	قانونوزانی، دۆکتیرین ^{۱۷۴}	فقه
Jurist	Juriste	قانونوزان	فقيه

^{۱۷۳} که سیک دهست بخاته ناو کاری که سیک که وه بی ئه وهی داوی لیکرابیت ئه و کاره ی بۆ بکات، یان نوینه ری ئه و که سه بیت. ^{۱۷۴} بیرورای قانونوزانان که له نووسینه کانیا دا درده که ویت، (فقیه) قانونوزانه.

Philosophy of law	Philosophie de droit	فه لسه فهی قانون	فلسفة القانون
Lapse (expiry) of time	Expiration de temps	به سه رچوونی کات، به سه رقه چوون	فوات المدة
Anarchy	Anarchie	به ره لایی، ئە نارشی، پاشاگه ردانی	فوضى
Anarchist	Anarchiste	ئاژاوه چی، ئە نارشیست	فوضوي
Extraordinary	Extraordinaire	نا ئاسایی	فوق العادة
In flagrant delicto	En flagrant délit	به سه رتاوانه وه گیران، له کاتی تاوان کردندا	في حالة التلبس بالجريمة

ق

Chargé d'affaires	Chargé d'affaires	کارگوزار	قائم بالأعمال
Sub-prefect	Sous-préfet	ناوچه دار، قایمقام	قائمقام
Receiver	Receveur	وه رگر	قابض
Assassin, murderer	Assassin, meurtrier	بکوژ	قاتل
Minor	Mineur	نه فام	قاصر
Judge, magistrate	Juge, magistrat	دادوهر ^{۱۷۵}	قاضي (حاکم)
Juvenile court judge	Juge de mineurs	دادوهری نهوجه وانان	قاضي الأحداث
Appeal Court judge	Juge d'appel	دادوهری تیهه لچوونه وه	قاضي الاستئناف
Judge of emergency proceedings	Juge de referais	دادوهری کاروباری په له	قاضي الأمور المستعجلة
Examining magistrate	Juge d'instruction	دادوهری لیکۆلینه وه	قاضي التحقيق
Brigand, robber	Brigand	پینگر، چه ته، جه رده	قاطع طريق
Hall	Salle	هۆل	قاعة
Courtroom	Salle d'audience	هۆلی دادگه	قاعة المحكمة
Principles of law	Principe de droit	بنه مای قانونی، ^{۱۷۶}	قاعدة قانونية

^{۱۷۵} "دادوهر" له "دادوهر" هوه هاتووه، به لام بۆ سه ر زمان "دادوهر" سووكتره، ئه مه بۆچوونی مامۆستا (تۆفیق وه هبی) بوو. "كۆپری زانیاری كورد" وشه ی "دادكار" ی پیشنیاز کردووه، ئه و كه سه ی كار به "داد" ده كات، به لام "دادوهر" قانون جیبه جی ده كات، كاری پی ناكات.

^{۱۷۶} شیوه یه كه بۆ دانان، یان گۆرینی ریگوشوینی قانونی كه قانونزانان ده یخه نه به رچاو قانوندانان و سه رنجیان راده كیشن و داوایان لیده كه ن ده ستكاری قانوننیک بكن، یان گۆرانكاری تیدا بكن به و شیوه یه ی ئه وان پیشنیازیان کردووه.

Law	Loi	قانون	قانون
Administrative law	Droit administrative	قانونی کارگێری (ئیداری)	قانون إداري
Law of evidence	Droit de prevue	قانونی سه لماندن	قانون الإثبات
Family law, law of personal status	Code de statut personnel	قانونی باری کهسی (کاروباری خێزانی) ^{١٧٧}	قانون الأحوال الشخصية
Private international law	Droit international privé	قانونی دهستوری	قانون دستوري
Public international law	Droit international public	قانونی گشتی نیودهولهتی	قانون دولي عام
Corporation law	Droit des societies	قانونی کۆمپانیا	قانون الشركات
Public law	Droit public	قانونی گشتی	قانون عام
Law of supply and demand	Loi de l'offre et de la demande	قانونی بهرچاوخستن و داخوازی	قانون العرض والطلب
Penal law	Droit penal	قانونی سزادان ^{١٧٨}	قانون العقوبات
Employment (labour) law	Droit de travail	قانونی کار	قانون العمل
Canon law	Droit canon	قانونی لاهوتی	القانون الكنسي (اللاهوتي)
Civil law	Droit civil	قانونی مهدهنی ^{١٧٩}	القانون المدني
Criminal procedure	Droit de procédure pénale	قانونی پێرهوکاری سزایی ^{١٨٠}	قانون أصول المحاکمات الجزائية

^{١٧٧} ئەم قانونه تایبهته به باری مرۆقهوه، له دایکبوونیوه تا مردنی، له گهڵ پێوهندییهکانی به خێزان و کۆمهلهوه، وهک ژنهینان و میرات و تهلاق ...

^{١٧٨} ئەو قانونهتی تاوان و سزاکان دهستنیشان دهکات، له گهڵ ئەو که سانهی به سهریاندا جیبه جی دهکریت.

^{١٧٩} ئەو قانونهتی پێوهندییهکانی مرۆڤ و مال و سامانی به کهسانی کهوه رێکدهخات.

^{١٨٠} ئەو قانونهتی شیوهی پهفتارکردنی قانونی پوون دهکاتهوه لهو ساتهوه که تاوانیک دهکریت تا دادگاییکردنی تۆمهتبار له لایهن دادگاوه، به ههموو پلهکانیهوه.

Civil procedure	Droit de procédure civile	قانونی پێڕه و کاری مه ده نی ^{١٨١}	قانون أصول المحاکمات المدنية
Publishing law, publication law	Loi de publication	قانونی چاپه مه نی	قانون المطبوعات
Positive law	Droit positif	قانونی دانراو	قانون وضعی
According to the law	Selon la loi	به پێی قانون	- حسب القانون
Legal text	Texte juridique	ده قی قانونی	- نص قانونی
Catalogue, list	Catalogue, liste	لیست	قائمة
Price catalogue	Catalogue de prix	لیستی نرخه کان	قائمة الأسعار
List of candidates	Liste de candidats	لیستی پالیئوراوان	قائمة المرشحين
In limine litis	In limine litis	پیش لیدوان له ناوه روکی داواکه ^{١٨٢}	- قبل التکلم في موضوع الدعوى
Acceptance	Acceptation	په سه ند کردن، قبول کردن ^{١٨٣}	قبول
Express acceptance	Acceptation expresse	قبول کردن پاشکاوانه، په سه ند کردن پاشکاوانه	قبول صریح
Tacit acceptance	Acceptation tacite	قبول کردن نااشکرا	قبول ضمنی
Acceptance by an intermediary	Acceptation par intermédiaire	په سه ند کردن به هوی که سیکی که وه	قبول بالواسطة

^{١٨١} ئەو قانونه ی په فتارکردنی قانونیمان پیشان ده دات له پیناو ئەوه ی هه موو که سیکی به مافی په وای خۆی بگات.

^{١٨٢} هه ندی په خنه ی قانونی هه ن پێویسته له سه ره تاوه به خرینه به رچاو دادگا، پیش ئەوه ی ته ماشای داواکه بگات، ئەگه ر له سه ره تاوه نه خرینه به رچاو، دادگا ناتوانی پاشتر ته ماشایان بگات.

^{١٨٣} مه به ست رازیبونه به و پێش نیازه ی خراوه ته به رچاو، په سه ند کردن ئەو پێش نیازه ش ده بیته هوی ریکه وتنی هه ردولایان.

Conditional Acceptance	Acceptation conditionnelle	قبوولکردنی مه رجدار ^{١٨٤}	قبول شرطي
Murder, homicide	Meurtre, homicide	كوشتن	قتل
Unjustified killing	Meurtre injustifié	به ناهه ق كوشتن، به بی هو كوشتن	قتل بغير حق (بلا سبب)
Wilful killing	Meurtre avec premeditation	به نه نقه ست كوشتن	قتل عمد
Manslaughter	Homicide involontaire	كوشتنی به نامه به ست	قتل غير عمدي
Libel	Diffamation	سووكايه تی، كريتكرن	قذف
Relationship	Parenté	خزمايه تی	قربابة
Degree of relationship	Degré de parenté	پله ی خزمايه تی	- درجة القرابة
Decision, judgement	Décision, arrêt, jugement	بپیار	قرار (حكيم)
Indictment	Acte d'accusation	بپیارى تومه تباركردن	قرار الاتهام
Sentence	Jugement de condamnation	بپیارى تاوانباركردن	قرار إدانة (تجریم)
Verdict of not guilty	Jugement d'acquittement	بپیارى بی تاوانی	قرار تبرئة
Definitive decision	Décision définitive	بپیارى یه كلاكه ره وه	قرار حاسم
Writ of attachment	Ordonnance de saisie	بپیارى ده ست به سه رداگرتن	قرار حجز
Contradictory decision	Arrêt contradictoire	بپیارى پوو به پوو یی	قرار حضوري (وجاهي)
Judgement in absentia	Jugement par contumace	بپیارى پاشمله	قرار غيابي

^{١٨٤} رازیبونی به مه رج، كه ریككه وتنی لیده بیته وه نه گه ر نه و لایه نه ی مه رجی بو دانراوه جییه جی بی بکات.

Subject to appeal	Jugement sujet à appel	بپیاریک شیایوی	قرار قابل للاستئناف
Final judgement	Jugement définitif	تییه لچوونه وه بییت	قرار قطعی
Res judicata	La chose jugée	بپیری یه کلاکه ره وه	قرار مکتسب الدرجة القطعية
Order of non-suit	Jugement de non-lieu	بپیری دادگه بی نه کردن	قرار منع محاکمة
Loan	Prêt	قهرد	قرض
Mortgage loan	Prêt hypothécaire	قهرد به بارمته	قرض برهن
To lend at interest	Prêt à intérêt	قهرد به سوو	قرض بفائدة
Unsecured loan, loan on overdraft	Prêt à découvert	قهردی کراوه	قرض مکشوف
Presumption	Présomption	نزیکه، نیمچه به لگه ^{۱۸۵}	قرینه
Irrefutable presumption	Présomption irrefutable	نزیکه ی یه کلاکه ره وه	قرینه قاطعة
Refutable presumption	Présomption simple	نزیکه ی یه کلانه که ره وه	قرینه غیر قطعية
Instalment	Acompte, versement	پشک، قیست	قسط
Premium	Prime	پوشکی ئینشورهنس	قسط تامين
Part, section	Partie, part	به ش	قسم
Division, distribution	Division, partage, repartition	دابه شکردن، پشککردن ^{۱۸۶}	قسمة

^{۱۸۵} ده گوتری "له نزیکه وه ده بییت و ابییت"، که ناگاته پاددهی "به لگه" به لام ریگاش خویش ده کات بو ده رخستنی راستی. زۆرجار "نزیکه" له پووداویکی دیکه وه ده رده که وییت، وه ک بوونی دووژمانیه تی کۆن له نیو کوژراو و تۆمهت پیکراودا، یان هه ره شه کردن له به رچاوی چهنده که سیکی که وه.

^{۱۸۶} وه ک دابه شکردنی میراتی که سیکی مردوو به سه ر میراتگراندا، یان دابه شکردنی مال و سامانی کۆمپانیایه ک به سه ر به شداربوواندا، پاش دانه وه ی قه رده کانی ئه و کۆمپانیایه .

Divisible	Divisible	شیاوی دابه شکردنه، شیاوی پیشکرنه	- قابل للقسمة
Coupon	Coupon	کوپۆن	قسیمه
Dividend	Dividende	کۆپۆنی سوود	قسیمه ربح
Punishment	Châtiment	جهزا، سزا	قصاص (عقاب)
Intent	Intention	نیاز، مه به ست	قصد (نية)
Animo felonico	Animus criminal	مه به ستی تاوانکاری	قصد جنائي
Intentional	Intentionnel	به نه نقه ست، به مه به ست	قصدی
Justice	Justice	داد	قضاء (عدل)
Jurisprudence	Jurisprudence	دادوهری	قضاء
Judicial	Judiciaire	دادوهرییانه	قضائي
Cognovit actionem	Aveu judiciaire	دانپیدانانی دادوهرییانه	- إقرار قضائي
Judicial inquiry	Enquête judiciaire	کۆلینه وهی دادوهرییانه	- تحقیق قضائي
Liquidation subject to supervision of the court	Liquidation judiciaire	پاکسازی دادوهرییانه	- تصفية قضائية
Receiver	Administrateur judiciaire	پاسه وانی دادوهری	- حارس قضائي
Criminal record	Casier judiciaire	دهفته ریی دادوهری، تۆماری دادوهری	- سجل قضائي
Legal guarantee	Caution judiciaire	دهسته به ریی (که فاله تی) دادوهری	- كفالة قضائية
Legal proceedings, prosecution	Poursuites judiciaires (en/justice)	به دواداچوونی دادوهری	- ملاحقات قضائية

Affair, case	Affaire, question	کیشه، دۆز، ناکۆکی	قضیه (مسأله)
Legal dispute	Affaire contentieuse	کیشه یه ک ناکۆکی له سه ربیّت	قضیه متنازع بشأنها
With regard to this matter	En ce qui concerne cette affaire	له باره ی ئەم کیشه یه وه	- فیما ی تعلق بهده القضیه
The matter pending	Affaire en instance	ناکۆکیه ک نه برابیته وه، ناکۆکیه کی نه فه بری	قضیه غیر مبتوت فیها
Res judicata, final decision	La chose jugée	ناکۆکیه ک برابیته وه، ناکۆکیه کی فه بری	قضیه مقضیه (مخصوصه)
Sector	Secteur	که رت	قطاع
Private sector	Secteur privé	که رتی تایبه تی	قطاع خاص
Public sector	Secteur public	که رتی گشتی	قطاع عام
To stop payment of salary	Arrêt de traitement	مووچه برین	قطع الراتب
Breakdown in negotiations	Rupture des négociations	پاگرتنی گفتوگو (دانوستاندن)	قطع المفاوضات
Non-payment of maintenance	Abandon de l'infamiliale	برینی نه فه فه	قطع النفقة
Piece, portion	Pièce, parcelled	پارچه، که رت، بانه (بۆ زه وی)	قطعة
Anxiety	Inquiétude	نیگه رانی، دله پراوکه	قلق
Repression	Répression	سه رکوتکردن، داپلۆسین	قمع
Consul	Consul	کۆنسول	قنصل
Consulate	Consulat	کۆنسلوگه	قنصلیه
Force	Force	هیز، تین	قوة

Enforceable	Exécutoire	هیژی راپه پاندن	قوة تنفيذية
Purchasing power	Pouvoir d'achat	توانای کرین	قوة شرائية
The force of law	La force de la loi	هیژی قانون	قوة القانون
Force major, act of God	Force majeure	هیژی له دهسه لاتدا نه بوو	قوة قاهرة
Nationalist	Nationaliste	نه ته وه په روه، ناسیۆنالیست	قومي
Command	Commandement	سه رکردایه تی	قيادة
Analogue	Analogue	پێوانه	قياس
Guardian	Curateur	سه ره پهرشت، سه میان ^{١٨٧}	قیم
Guardian of a minor	Curateur d'un mineur	سه ره رشتیاری مندالی نه فام	قیم علی قاصر
Value	Valeur	به ها، بایی ^{١٨٨}	قيمة
Total value	Valeur globale	به های گشتی	قيمة إجمالية
Increase in value, appreciation	Plus- value	به رزبوونه وهی به ها	- ازدياد القيمة
Current value	Valeur courante	به های ئیستا	القيمة الحالية (الجارية)

^{١٨٧} نه وه که سهی له لایه ن دادگاوه ناوده نریت بو سه ره پهرشتیکردنه سه مال و سامانی مندال، یان که سیکی گیل، یان که هوش.
^{١٨٨} "نرخ" به مانای "سعر" دیت، دهوتری نرخى ئەم خانوووه ئەوه ندهیه، به لام "نرخ" "به ها" نییه، که په نگبیت که متر، یان زیاتر بیت له نرخ.

ک

Clerk of the Court	Greffier	نووسه‌ری دادگا، نقیسه‌ری دادگا	کاتب ضبط المحکمة
Notary	Notaire	دادنووس، دادنقیس	کاتب العدل
Liar	Menteur	دروژن، دره‌وین	کاذب
Misrepresentation	Fausse declaration	به‌یاننامه‌یه‌کی درۆ	- بیان کاذب
Cartel, ring	Cartel	کارتیل، یه‌کیتی به‌ره‌مه‌ینه‌ران	کارتل (اتحاد المنتجين)
Oil cartel	Cartel de pétrole	کارتیلی نه‌وت	کارتل النفط
Catastrophe, disaster	Catastrophe	کاره‌سات	کارثة
Repression	Répression	کپکردن، خه‌فه‌کردن، چه‌پاندن	کبت
Concealing the truth	Dissimulation de la vérité	پاستی شارندنه‌وه	کتمان الحقیقة
Detection	Détection	ده‌رخستن، ده‌رخستی	کشف (معاینه)
Guarantee	Caution	ده‌سته‌به‌ری، که‌فاله‌ت	کفالة
Personal guarantee	Cautionnement personnel	ده‌سته‌به‌ری (که‌فاله‌تی) که‌سی (شه‌خسی)	کفالة شخصية
Bail, surety	Cautionnement en numéraire	که‌فاله‌تی (ده‌سته‌به‌ری) به‌پاره	کفالة نقدية
Bank guarantee	Garantie de banque	که‌ره‌نتی بانک	کفالة مصرفية
Guarantor	Garant	ده‌سته‌به‌ر، که‌فیل	کفیل
Cost	Coût	تیچوون	کلفة
Faculty	Faculté	کۆلیج، کۆلیژ	کلیة

ل

Refugee	Réfugié	په نابهر، کۆچبهر	لاجئ
Political refugee	Réfugié politique	په نابهری سیاسی	لاجئ سیاسی
List	Liste	لیسته	لائحه (جدول)
List of those present	Liste de personnes presents	لیستهی ناوی ئاماده بووان	لائحه بأسماء الحاضرين
Price list	Bulletin des cours	لیستهی نرخ	لائحه (جدول) بالأسعار
Bill of indictment	Acte d'accusation	گه لاله نامه ی تۆمه تبارکردن	لائحه الاتهام
Action at law	Action en justice	داخوازینامه، داوانامه	لائحه الادعاء
Capable	Capable	لیهاتوو، ژیهاتی	لائق
Nulla poena sine lege	Nulla poena sine lege	سزادان به بی ده قیکی قانونی نادریت	لا عقوبة بدون نص
Memo tenetur eipsum accusare	Memo tenetur seipsum accusare	کهس ناچارناکریت خۆی تۆمه تبار بکات	لا یجبر شخص على اتهام نفسه
Committee, board	Comité, commission	لیژنه، کۆمیته	لجنة
Advisory committee	Commission consultative	کۆمیته ی راویژکاری	لجنة استشارية
Commission of enquiry	Commission d'enquête	کۆمیته ی لیكۆلینه وه	لجنة تحقیقية
Sub-committee	Sous-commission	کۆمیته ی لاوهکی	لجنة فرعية
Inspection committee	Comité de contrôle	لیژنه ی چاودیژی	لجنة مراقبة
Ministerial committee	Comité ministriel	کۆمیته ی وهزاری	لجنة وزارية

Asylum	Asile	په نابهری	جواء
Political asylum	Asile politique	په نابهری سیاسی	جواء سیاسی
Thief	Voleur	دز	لص
Surname	Nom de famille	پاشناو، ناسناو، ناوی	لقب
Blame, reproach	Blâme, reproche	خیزان گلهیی، لومه	لوم

م

Person appearing	Comparant	ئاماده بوو	ماثل (حاضر)
Rented	Loué	به کریدراو	مأجور (مؤجر)
Rented house	Maison louée	خانوی به کریدراو	- بیت مأجور
Section of an act	Article d'une loi	ماددهی قانونی ^{۱۸۹}	مادة قانونية
Authorized	Agréé, autorisé	پیدراو، پیدیدراو، پیدیدای	مأذون (مخول)
Emancipated	Emancipé	پیدادراو ^{۱۹۰}	مأذون له
Marxism	Marxisme	مارکسیزم	ماركسية
Imposter	Imposteur	فیلباز، که له کباز	ماکر (خادع)
Funds, finance	Bien, fonds	سامان، دارایی، مال	مال
Joint property	Bien indivis	مالی هاوبهش (نیوکۆیی)	مال شائع
Personal estate	Biens mobiliers	سامانی گوێزراوه	مال منقول
Real estate, landed property	Biens immobiliers	سامانی نه گوێزراوه	مال غیر منقول
Proprietor	Propriétaire	خاوهن مولک، مولکدار	مالك
Financial	Financier	دارایی	مالي
Financial crisis	Crise financière	تهنگه ژدهی دارایی	- أزمة مالية
Financial year	L'année budgétaire	سالی دارایی (مالی)	- سنة مالية
Financial resources	Ressources fiscales	دهرامهتی دارایی	- موارد مالية

^{۱۸۹} "مادده" وشهیهکی ئێرانی کۆنه.

^{۱۹۰} ئەو مندالهی پانزه سالن تهواو دهکات و دادگا ریگای پیده دات به شیک له سامانی پیددیت بو ئەوهی فیری کارکردن بیت پیش ئەوهی بگاته ته مهنی ههژده سالی.

Fiscal charges	Charge fiscale	خهرجی دارایی	- نفقات مالیه
Negotiation	Négociation	گفتوگو، لیدوان، وتووێژ، هه قه یفین	مباحثات
Exchange	Echange	گۆرینه وه، ئالوگۆر	مبادله
Direct	Direct	راسته وخۆ	مباشر
Immediate delivery	Livraison immédiate	پاده ست به ده ست	- تسلیم مباشر
Indirect	Indirect	ناراسته وخۆ	- غیر مباشر
Beginning	Commencement	دهستبه کاربوون	مباشرة (بدایه العمل)
Starting date	Date de départ	پۆژی دهستبه کاربوون	- تاریخ المباشرة
General principle	Principe général	بنه مای گشتی	مبدأ عام
Waster	Gaspilleur	دهستبلاو	مبذر (مصرف)
The acquitted	Acquitté	بیتاوان	میرأ
Annulled	Annulatif	به تالکهره وه	مبطل
Annulling a contract	Annulatif du contrat	پیکه وتن به تال ده کاته وه	مبطل لعقد
Delegate, envoy	Délégué, envoyé	نێرده، هنارتی، نوینهر	مبعوث
Amount, sum	Montant, somme	بر، گۆژمه، پات	مبلغ
Total sum	Somme totale	بری تیکرایی	مبلغ إجمالي
Police informer	Indicateur de police	پاگه یه نه ری پۆلیس، ئاگه هکه ری پۆلیس	مبلغ الشرطة
Vague, ambiguous	Vague, ambigu	نادیار، لیل، پیوار	مبهم (غامض)
Capable	Capable	شیاو	متأهل

Reciprocal, mutual	Réciproque, mutuel	به رانبه ر، گۆراوه	متبادل
Mutual obligations	Engagements réciproques	پابه ندبوونی دوولایه نه	– التزمات متبادله
Business	Fonds de commerce, magasin, boutique	کۆگا، بووتیک، فرۆشگه	متجر (محل تجاری)
Naturalized	Naturalisé	ولایتیاری	متجنس
Discreet	Discret	دهست پارێز	متحفظ
Aligned	Aligné	لایه نگی ر، ئالیگر	متحیز
Circulating	Circulant	دهستاوده ست کردوو	متداول
Married	Marié	خیزاندار	متزوج
Vagrant, vagabond	Vagabond	لانه واز	متشرد
Jointly liable	Solidaire	هاوکار	متضامن
Injured party	La partie lésée	زیان کرده، زیان لیکه وته	متضرر
Opposite	Opposé	دژبه ر، نه یار	متعارض
Contracting	Contractant	پیکه وتوو	متعاقد
Contractor	Entrepreneur	به لینه ر، قۆنته راتچی	متعهد (مقاو ل)
Absent	Absent	ئاماده نه بوو	متغیب
Defaulting witness	Témoin défaillant	شایه تی ئاماده نه بوو	– شاهد متغیب
Accord	Accord	پیکه وتوو، هاوده نگ	متفق
Agreed, approved	Agréé, convenue	په سه ندکراو	متفق علیه
Lapsed, time-barred	Prescrit	ماوه به سه رداچوو	متقادم
Retired person	Retraité	خانه نشین	متقاعد

An equal	Paritaire	هاوتتا، هاوسهنگ	متکافئ
Completing	Complétant	تهواوکهه	متمم
Litigious	Litigieux	کیشهدار، ناکۆکی لهسهه	متنازع علیه
Assignor, transferer	Cédant	دهست لیهه لگرتوو	متنازل عن
Transferer of a property	Cédant d'une propriété	دهست له خاوهنیهتی هه لگرتن	متنازل عن ملكية
Contradictory	Contradictoire	هاودژ، هه قهژ	متناقض
Conflicting evidence	Témoignage contradictoire	شایهتی هاودژ	شهادة متناقضة
The accused	L'accusé	تۆمهتبار	متهم
The dock	Banc des accuses	شیشبهندی تۆمهتباران	- قفص المتهمین
Text	Texte	دهق، تیگست	متن (نص)
Accomplice	Complice	دهست تیگه لآو	متواطئ
Accessory before the fact	Complice par instigation	دهست تیگه لآو به هاندان	متواطئ بالتحريض
Accessory after the fact	Complice par assistance	دهستی هه بووه له یارمه تیدان	متواطئ بالمساعدة
Deceased, defunct	Décédé, défunt	مردوو، کۆچکردوو	متوفی
Appearance	Comparution	ئاماده بوون	مثول
Again, newly	De nouveau	دیسان	مجددا
Criminal, felon	Criminel	تاوانکار	مجرم
Recidivist, repeat offender	Criminel récidiviste	تاوانکاری پاهاتوو	مجرم معتاد

Board, council	Conseil, comité	ئەنجومه‌ن، جقات	مجلس
Board of directors	Conseil d'administration	ئەنجومه‌نی کارگێری	مجلس إدارة
Town council, municipal council	Conseil municipal	ئەنجومه‌نی شاره‌وانی (باژێرقانی)	مجلس بلدي
Legislative body	Corps legislative	ئەنجومه‌نی قانوندانان	مجلس تشريعي
Council of State	Conseil d'Etat	ئەنجومه‌نی ده‌وله‌تی	مجلس دولة
Military council	Conseil militaire	ئەنجومه‌نی سه‌ربازی	مجلس عسكري
Parliament	Le parlement	ئەنجومه‌نی نیشتمانی	مجلس النواب (الوطني)
The cabinet	Conseil des ministres	ئەنجومه‌نی (کابینه‌ی) وه‌زیران، جقاتا وه‌زیران	مجلس الوزراء
Academy	Académie	ئەکادیمیای زانستی	مجمع علمي
Mad, insane	Fou, aliéné	شیت	مجنون
Unknown	Inconnu	نه‌دیار	مجهول
Conversation	Conversation	گفتوگۆ، وتووێژ	محادثه
Accountant	Comptable	ژمێریار	محاسب
Accountancy	Comptabilité	ژمێریاری	محاسبة
Governor, administrater	Préfet, administrateur	ئۆستاندار، پارێزگار ^{١١}	محافظ

^{١١} وشه‌ی "پارێزگار" وه‌رگێڕانی ده‌قاوده‌قی وشه‌ عه‌ره‌بیه‌که‌یه‌. له‌زمانه‌ ئه‌وروپاییه‌کاندا وشه‌ی دیکه‌ که‌ پێوه‌ندیان به‌ حوکم و حوکمه‌پانیکردنه‌وه‌ هه‌یه‌ به‌کارده‌یت. وشه‌ی "ئۆستاندار" که‌ له‌ زمانه‌ی فارسی "استاندار" ه‌، وشه‌یه‌کی ئێزانی کۆنه‌، کورد ده‌توانیت وشه‌ی "ئۆستان" بۆ "موحافه‌زه" به‌کار بێنیت: وه‌ک "ئۆستانه‌ی که‌رکوک" و "ئۆستانه‌ی ده‌وک"، "ئۆستاندار" یش بۆ "پارێزگار". له‌ عێراقی پێش حوکمی به‌عس وشه‌ی "لیوا" و "موته‌سه‌ریفیه" بۆ "پارێزگا" به‌کارده‌هات و "موته‌سه‌ریف" بۆ "پارێزگار"، ئه‌و دوو تێرمه‌ له‌گه‌ڵ چه‌ندین تێرمی دیکه‌دا به‌بێریاری ده‌زگایه‌کی سه‌ر به‌ کۆمه‌کاری عه‌ره‌بی گۆپاون و له‌به‌شه‌ی زۆری ولاتانی عه‌ره‌بیدا به‌کاریان ده‌ین.

Prefecture, governorate	Préfecture, department	ئوستان، پارێزگا	محافظة
Trial, legal process	Instance	دادگایی، دادکاری، دادگه ه کرن	محاکمة
Re-opening of the trial	Reprise de procès	دادگایی کردنه وه	- استئناف المحاكمة
Procedure	Procédure	دادپهوی	أصول المحاکمات
Summary procedure	Procédure sommaire	سووکه دادکردن	محاکمة موجزة
Barrister, lawyer	Avocat	دادیار، پارێزه ^{١٩٢}	محامي
Defence counsel	Avocat de la défense	دادیاری داكوکی (به رگری)	محامي الدفاع
Attorney general	Procureur général	دادیاری مافی گشتی ^{١٩٣}	محامي الحق العام (المدعي العام)
Trainee lawyer	Avocat stagiaire	دادیاری مه شق کردوو	محامي متمرن
Consulting barrister	Avocat-conseil	دادیاری پاوێژکار	محامي مستشار
Attempt	Tentative	هه وڵدان	محاولة
Attempt to escape	Tentative d'évasion	هه وڵی هه لاتن (پاکردن)	محاولة فرار (هروب)
Neuter, neutral	Neutre	بیلایهن	محاید

^{١٩٢} وشه "پارێزه" وه رگێرانی ده قاورده قی وشه عه ره بییه که یه، که ماناکه ی له گه ل ئه رکی سه رشان ی ئه و که سانه ی به م کاره هه لده ستن ناگو نجی ت. ئه و که سانه پێویسته هاوکاری دادگا کان بکه ن بۆ گه یشتن به راستی و جیگه یکردنی مافه کانی هه موو لایه نه کان. وشه "دادیار" به مانای دۆست و هاوکاری (داد) دێت، له کوردیدا ده مێکه وشه ی "ئه ندازیار" به کارهاتوو ه بۆ "مهندس"، "دادیار" یه له و چه شنه یه. له زمانی تورکی عوسمانی "ئاوقات" به کارده هات، له تورکی تازه دا "ئاوکات"، که هه ردوکیان له وشه ی "ئه فۆکا" و "ئه دفۆکات" ی فه ره نس ی و ئیگلیزیه وه وه رگه یراون.

^{١٩٣} له زمانی فه ره نسیدا وشه ی "دادیاری گشتی"، یان "دادیاری مافی گشتی"، بۆ "مدعی عام" به کار دێت.

Affection	Affection	خۆشه‌ویستی، فیان	محبة
Defrauder, swindler	Fraudeur	فیلباز، که له که باز، داقدۆز	محتال
Person interdicted	Interdit	دهستگیرکراو	محجور علیه
Seized	Saisi	دهست به سه‌رداگیراو	محجوز
Sequestered properties	Biens sous sequester	مولکی دهست به سه‌رداگیراو	- أملاك محجوزة
Precise	Précise	سنووردار	محدود
Private agreement	Acte sous seing privé	نووسراوی ئاسایی	محرر عرفی
Accessory before the fact	Instigateur avant le crime	هاندەر بۆ تاوانکردن	معرض علی وقوع الجريمة
Denatured	Dénaturé	دهستکاریکراو، گۆپاو	محرّف
Illicit	Illicite	پێپینه‌دراو	محرّم
Report of proceedings	Procès-verbal	کۆنۆس، کۆنقیس	محضر ضبط
Minutes of a meeting	Procès-verbal d'une séance (réunion)	کۆنۆسی کۆبوونه‌وه	محضر ضبط اجتماع
Post	Poste	بنکه، ئیزگه، ویستگه	محطة
Prohibited, forbidden	Interdit, prohibé	پێپیی نه‌دراو، قه‌ده‌غه‌کراو	محظور
Forbidden action	Acte interdit	کاریکی پێپینه‌دراو	- تصرف (فعل) محظور
Investigator	Enquêteur	لیکۆلەر، فه‌کۆلەر	محقق
Judicial inspector	Inspecteur judiciaire	لیکۆلەری دادوهری	محقق عدلي
Court, tribunal	Cour, tribunal	دادگا	محكمة

Administrative court	Tribunal administratif	دادگای کارگێری (ئیداری)	محکمة إدارية
Special court	Tribunal d'exception	دادگای ئاوهرتهیی، دادگای نائاسایی	محکمة استثنائية
Juvenile court	Tribunal pour mineurs (pour enfants)	دادگای نهوجهوانان (مێردمنداڵان)	محکمة الأحداث
Magistrates court	Tribunal correctionnel	دادگای کهتن	محکمة الجنح
County court, magistrates' court	Tribunal de première instance	دادگای به رایي	محکمة البداية
Commercial court	Tribunal de commerce	دادگای بازرگانی	محکمة التجارة
Assize Court, Crown Court	Cour d'assises	دادگای تاوان	محکمة الجنايات
Military court	Tribunal militaire	دادگای سه ریازی	محکمة عسكرية
Court attendant, court usher	Appariteur	دهرگاوانی دادگا	- حاجب المحکمة
Clerk's office	Greffe	نووسپاری دادگا	- قلم المحکمة
Supreme Court	Cour supreme	دادگای بالآ	المحکمة العليا
Court of cassation, Court of appeal	Court de cassation	دادگای پێداجوونهوه، دادگه ها پێداجوونی	محکمة النقض (التميز)
The magistracy, the bench	La magistrature	دهسته ی دادگا	- هیئة المحکمة
Condemned, sentenced	Condamné, jugé	بپیار به سه ردا دراو، بپیار لسه ردا ی	محکوم علیه
Ex-convict	Repris de justice	پیشتر حوکمدراو	محکوم سابقا
Ordered to pay the costs	Condamné aux dépens	خه رجی داواکه ی به سه ردا بپاوه ته وه	محکوم علیه بنفقات الدعوی

Place, location	Place, lieu	جیگا، شوین	محل
Domicile	Domicile	شوینی نشته جی بوون	محل إقامة
On oath	Assermenté	سویندخۆر	مخلف
Sworn expert	Expert assermenté	شارهزای سویندخۆر	- خبیر مخلف
Local	Locale	خۆمالی، خۆجیپی	محلی
Contravener	Contrevenant	سه‌رپیچیکار	مخالف
Illegal	Illégal	سه‌رپیچیکاری قانون	مخالف للقانون
Against the rules	Contraire au règlement	سه‌رپیچیکاری پیره‌و	مخالف للنظام
Infraction, minor offences	Infraction	سه‌رپیچی ^{١٩٤}	مخالفة
Breach of a contract	Dérogradation d'un contrat	سه‌رپیچیکردن له ریککه‌وتن	مخالفة عقد
Informer	Informateur	خه‌به‌رده‌ر، هه‌والده‌ر	مخبر
Mayor	Maire	موختار	مختار (عمدة)
Inventor	Inventeur	داهینه‌ر	مخترع
Embezzler	Escroc	پاره‌دز	مختلس
Fabricator	Fabricateur	هه‌لبه‌ستراو	مخترق
Stamped	Cacheté	مۆرکراو	مختوم
Store, warehouse	Magasin	خه‌زنه، عه‌مبار	مخزن (مستودع)
Warehouse manager	Surveillant d'entrepôt	خه‌زنه‌دار	- مأمور مخزن

^{١٩٤} "کۆری زانیاری کورد" وشه‌ی "سوچ" ی پيشنیا‌ز کردوه، که وشه‌یه‌کی تورکییه.

Stock	Stock	خه زنکراو، هه لگراو	مخزون
Fiancée	Fiancée	خوازراو	مخطوبة
Extenuating	Atténuant	سووککراو	مخفف
Extenuating circumstances	Circonstances atténuantes	بارودۆخیک ده بیته هۆی سووککردنی سزا	- ظروف مخففة
Latent	Caché, latent	شاردراوه	مخفي
Hidden defect	Vice caché	عه ییبی شاردراره	- عیب مخفي
Police station	Poste de police	پۆلیسخانه	مخفر شرطة
Vacant	Vacant, vide	به تالکراو	مخلي
Appraiser, valuer	Estimateur	قرسینه، خه ملینه	مخمن
Authorized	Autorisé	ده سه لات پیدراو	مخول
Authorized to sign	Autorisé à signer	ده سه لاتى ئیمزاکردن	مخول بالتوقيع
Duration, period	Durée	ماوه	مدة
Period of stay	Durée de séjour	ماوه ی نیشته جی بوون	مدة الإقامة
Duration of a lease	Durée d'un bail	ماوه ی کریگرتن	مدة الإيجار
School	Ecole	قوتابخانه، خویندگه	مدرسة
Primary school	Ecole primaire	قوتابخانه ی (خویندگه ی) سه ره تایی	مدرسة ابتدائية
Claimed	Réclamé	داواکراو	مدعى به
Defendant	Défendeur	داواله سه رکراو	مدعى علیه
Called	Appelé	بانگکراو	مدعو
Claimant	Demandeur, réclamant	داواکار	مدعى (مستدعى)

Paid	Payé	پێدراو	مدفوع
Auditor	Vérificateur	وردبین	مدقق
Civil	Civil	مه ده نی، سفیل	مدنی
Civilisation	Civilisation	شارستانییه تی	مدنیة
Civique rights	Droits civiques	مافی مه ده نی	- حقوق مدنیة
Civil proceedings	Procès civil	داوای مه ده نی	- دعوی مدنیة
Registry office	Bureau de l'état civil	فهرمانگهی باری مه ده نی	- دائرة الأحوال المدنیة
Civil liability	Responsabilité civile	به یرسایه تی مه ده نی	- مسؤلیة مدنیة
Adminstrator, director, manager	Administrateur, directeur	به ړیوه بهر، ړیقه بهر کارگیر ^{۱۹۰}	مدیر
Commercial manager	Directeur commercial	به ړیوه بهر ی بازرگانی	مدیر تجاری
Director (manager) of a company	Directeur d'une société	به ړیوه بهر ی کۆمپانیا	مدیر شرکة
General manager	Directeur général	به ړیوه بهر ی گشتی	مدیر عام
Technical manager	Directeur technique	به ړیوه بهر ی ته کنیکی	مدیر فنی
Official receiver	Administrateur judiciaire	به ړیوه بهر ی دادوهری	مدیر قضائی
Managing director	Directeur gérant	به ړیوه بهر ی ده سه لاتپیدراو	مدیر مفوض
Provisional manager	Administrateur provisoire	به ړیوه بهر ی کاتی	مدیر وقتی

^{۱۹۰} ئەو کەسە ی به ړیوه بردنی سامان، یان به شیک له سامانی کەسیکی کە ی پێ سپێرراوه، له قانونی کارگیریدا ئەو کار به دهسته ی به ړیوه بردنی ده ستگایه کی کارگیری پێ سپێردراوه.

Management	Direction	به رپۆوه به رایه تی	مدیریة
Debtor	Débiteur	قه ردار	مدین
Jointly liable Debtors	Débiteur solidaire	قه ردار ی هاوکار	مدین متضامن
Deliberation, consultation	Délibération, consultation	بیروپاگۆرینه وه	مذاکرة
Massacre	Massacre	کوشتار، قهرکردن	مذبحة
Memorandum, statement	Mémorandum, mémoire	یادداشت	مذكرة
Warrant	Mandat	فه رماننامه	مذكرة أمر
Arrest warrant	Mandat d'arrêt	فه رمانی گرتن	مذكرة توقيف
Summons	Mandat d'amener	فه رمانی هینان (هاوردن)	مذكرة جلب
Summons	Sommation, citation	فه رمانی ئاماده بوون	مذكرة دعوة
Subpoena	Assignation de témoin	فه رمانی ئاماده بوونی شایهت	مذكرة دعوة شاهد
Summons to appear	Sommation de comparution	فه رمانی ئاماده بوون له بهردهم دادگا	مذكرة دعوة للمثول أمام المحكمة
Guilty, culpable	Coupable	گوناهبار	مذنب
Sect	Secte	ئاینزا	مذهب
Revision	Révision	پیداچوونه وه	مراجعة
Re-hearing	Révision de process	پیداچوونه وه ی داوا	مراجعة الدعوى
Pleading	Plaidoirie	دادخوازی ^{١٩٦}	مرافعة
Counter-plea	Réplique	وه لآمدانه وه له دادخوازییدا	مرافعة جوابية

^{١٩٦} شیکردنه وه و پوونکردنه وه ی داواکانی ههردوولا له بهردهم دادگادا، له گه ل ئاماده کردنی به لگه کان له پیناوه چه سپاندنی داواکاریه کان، که زۆرجاران دادیار (پاریزه) پیتی هه لده ستیت.

Legal proceedings	Débats judiciaire	دادخوازی دادوهیری	مرافعة قضائية
Summary proceedings	Débats sommaire	کورته دادخوازی	مرافعة موجزة
Controller, observer	Contrôleur, observateur	چاودیئر	مراقب
Control, surveillance	Contrôle, surveillance	چاودییری	مراقبة
Under police supervision	Sous la surveillance de la police	له ژیرچاودییری پۆلیس	- تحت مراقبة الشرطة
Inspection committee	Comité de contrôle	کۆمیتهی چاودییری	- لجنة المراقبة
Adolescent	Adolescent	هه رزه کار، سنێله	مراهق
Adolescence	Adolescence	هه رزه کاری	مراهقة
Deceiver	Trompeur	فیلباز، به پیچ و پهنا، که له ک باز، داقدۆز	مراوغ
Profitable	Profitable	سوودمه ند، مفادار	مربح
Good bargain	Marché avantageux	ئالوگۆریکی سوودمه ند	- صفقة مربحة
Rank, grade	Rang, grade	پایه، پله	مرتبة
Ill-at-ease	Mal à l'aise	په شیو، په شوکاو	مرتبك
Mercenary	Mercenaire	خۆفرووش، چلکاوخۆر، به کری گيراو	مرتزق
Author of a crime	Auteur d'un crime	تاوانکار	مرتكب الجريمة
Reference	Référence	ژیده ر، مه رجیع	مرجع
Decree	Décret	فه رمان	مرسوم
Decree- law, statutory order	Décret-loi	فه رمانی قانونی	مرسوم تشريعي

Republican decree	Décret républicain	فهرمانی کۆماری	مەرسوم جەهۆری
Candidate	Candidat	پالێوراو، کاندیدکراو	مەرشح
Neurosis	Neurones	شیتگی	مەرض عەصیبی
Final stage of an illness	Dernière maladie	نەخۆشیی مەرگ	مەرض المۆت
Ship, boat	Navire	کەشتی	مەركب
Centre	Centre	بنکە، مەلبەند	مەركز
Police station	Poste de police	بنکە ی پۆلیس	مەركز شەرطە
Head office	Siège social	مەلبەندی کۆمپانیا	مەركز الشەرکە
Town centre, city centre	Centre de la ville	ناوشار	مەركز المەدینە
Central	Central	ناوەندی	مەركزی
Central prison	Prison central	بەندیخانە ی ناوەندی	– سەجن مەركزی
Centralism	Centralisme	سەیستەمی نا ناوەندی	– نەظام مەركزی
Decentralization	Décentralisation	سەیستەمی نا ناوەندی	– نەظام لا مەركزی
Mortgaged	Gagé	بارمته کراو، ڕههنگراو	مەرهۆن
Transit	Transit	ترانزیت، تێپه پین، گۆزەرکردن	مەرۆر(عهور)
Transit manifest	Manifeste de transit	بەیاننامە ی ترانزیت	– بیان مەرۆر
Traffic	Trafic	هاتووچۆ	مەرۆر
Traffic signs	Panneaux de signification	نیشانەکانی هاتووچۆ	– اشارات مەرۆر
Traffic regulations	Régulations de trafic	ڕێنماییه کان ی هاتووچۆ	– نەظمە المەرۆر

Unfair competition	Concurrence déloyale	پیشبرکچی نادروست	مزاحمة (منافسة) غیر مشروعة
Auction, bid	Enchère	مه زادکردن، هه پاج، زیاده کاری	مزاڊ (مزایده)
By tender	Par voie d'adjudication	به مه زادکردن	- بطریق المزاد
Compulsory sale	Adjudication force	مه زادکردنی ناچارایی	مزاڊ إجباري
Public auction	Enchères publiques	هه پاجی ئاشکرا	مزاڊ علني
Metayage system	Métayage	کشتیاری	مزارعة
A higher bid	Surenchère	هه پاجی زیاده کاری	مزایده
Sold by auction	Adjudication	له نگه رگرتنی زیاده کاری	- رسو المزایده
False, falsified	Faux, falsifié	قه لب، ساخته	مزور
False accusation	Fausse accusation	تۆمه تی هه لبه ستراو	- تهمة مزورة
Surface area	Superficie	پووبه ر	مساحة
Assistant, deputy	Adjoint, assistant	یاریده ده ر، هاریکار	مساعد (معاون)
Assistant manager, deputy manager	Sous-directeur, directeur adjoint	یاریده ده ری به پۆوه به ر	مساعد مدیر
Aid, help	Aide	یارمه تی، کۆمه ک، هاریکاری	مساعدة
Traveller	Voyageur	پێبوار، پێتنگ	مسافر
Affair, matter	Affaire, question	پرس، کێشه	مسالة
Points of law	Points de droit	پرسه قانونییه کان	مسائل قانونية
Shareholder	Actionnaire, participant	به شدار ^{۱۹۷}	مساهم

^{۱۹۷} (به شدار) له کۆمپانیای مالی.

Participation, sharing	Participation	به شرداری	مساهمة
Profit sharing	Participation aux benefices	به شرداریکردن له سوود	مساهمة في الأرباح
Equality	Egalité	یه کسانى	مساواة
Equality in civil rights	Egalité civique	یه کسانى له مافى مه ده نى ^{١٩٨}	مساواة في الحقوق المدنية
Anticipated	Anticipé	پیشتر	مسبق
Prejudgement	Jugement préconçu	پیش بریار	- حکم مسبق
Leaseholder, renter, tenant	Locataire	کریچی	مستأجر
Sub-tenant	Sous locuteur	کریچی له ژیره وه	مستأجر ثاني (من الباطن)
Lessor	Bailleur	به کریده ر	مستأجر (مؤجر)
Appellant	Appelant	تیه لچوو	مستأنف
Appellee, respondent	Intimé	تیه لچوونه وه له سه رکراو	مستأنف عليه
Tyrant	Tyran	زۆردار	مستبد (ظالم)
Questioned	Interrogé	پرسیارلیکراو	مستجوب
Due	Echu	کاتی دانه وه ی هاتوو	مستحق الدفع
Employee	Employé	خزمه تکار، کارگوزار	مستخدم
Employer	Employeur	کارمەند	مستخدم
Consultant, adviser	Conseiller	پاویژکار	مستشار
Member of the Council of State	Conseiller d'état	پاویژکاری ده وله تی	مستشار دولة

^{١٩٨} یه کسانى ژن و پیاو به بی ته ماشاکردنی په گهز، دین، چین، یان پایه سه بارهت به و مافانه ی قانون بۆ هه موو هاوولاتیانی ده سته به رکردوو ه.

Legal adviser	Conseiller juridique	پاویژکاری قانونی	مستشار قانونی
Urgent	Urgent	به په له، به ز	مستعجل
Plea of urgency	Ordonnance de référé	بپاریک له لایه ن دادوهی کاروباری په له وه درابیت	- حکم صادر عن قاضي الأمور المستعجلة
Beneficiary	Bénéficiaire	سوودوه رگر	مستفید
Independent	Indépendant	سه به خۆ	مستقل
Person resigning	Démissionnaire	دهست له کاره لگرتوو	مستقيل
Receiver	Réceptionnaire	وه رگر	مستلم
Document	Document	دۆکیمه نت، به لگه نامه	مستمسك (مستند)
Registered	Enregistré	تۆمارکراو	مسجل
Survey	Relèvement	پووپیوی	مسح
Drawee	Tiré	له سه ر پاکیشراو ^{۱۹۹}	مسحوب علیه
Theatre	Théâtre	شانۆ	مسرح
Domicile, house	Domicile	جیگای نیشه جی	مسكن
Domiciliary visit	Visite domiciliaire	مال پشکنین	- تحري المسكن
Legal domicile	Domicile legal	خانوی (مالی) شه ری	- مسكن شرعي

^{۱۹۹} "پۆلیسه" و "کۆمپیا له" دوو قه والهی بازگانین، که کهسی "له سه ر پاکیشراو" قهرداری سه ره کییه، چونکه ئه و قه واله کهی نووسیوه و ئیمزای کردوه پیش ئه وهی ئه م دهست و ئه و دهست بکات تا ماوهی هه قدارى دهگات.

Person responsible	Responsible	به‌پرس، کاربه‌دهست ^{۲۰۰}	مسؤول
Responsibility, liability	Responsabilité	به‌پرسیاریه‌تی	مسؤولیة
Joint and several liability	Responsabilité solidaire	به‌پرسیاریه‌تی هاوکارانه	مسؤولیة تضامنیة
Contractual liability	Responsabilité contractuelle	به‌پرسیاریه‌تی به‌هۆی پیککه‌وتنه‌وه ^{۲۰۱}	مسؤولیة تعاقدیة
Criminal liability (responsibility)	Responsabilité pénale	به‌پرسیاریه‌تی تاوانی	مسؤولیة جنائیة (جزائیة)
Legal liability (responsibility)	Responsabilité légale	به‌پرسیاریه‌تی قانونی ^{۲۰۲}	مسؤولیة قانونیة
Liability arising from the acts of another	Responsabilité du fait d'autrui	به‌پرسیاریه‌تی که‌سیک له کرده‌وه‌ی که‌سیکی تر	مسؤولیة المرء عن فعل الغير
Responsibility for damage caused by animals	Responsabilité du fait des animaux	به‌پرسیاریه‌تی ئازده‌لدار به‌هۆی ئازده‌له‌کانیه‌وه ^{۲۰۳}	مسؤولیة المرء عن فعل حیوانه
Joint liability, collective liability	Responsabilité conjointe (collective)	به‌پرسیاریه‌تی هاوبه‌شی	مسؤولیة مشترکة
Liability arising from things	Responsabilité du fait des choses	به‌پرسیاریه‌تی خاوه‌ن مال به‌هۆی شته‌کانیه‌وه	مسؤولیة ناشئة عن الأشياء
Quarrel, argument	Bagarre	به‌شه‌پهاتن	مشاجرة

^{۲۰۰} به‌پرسیاریه‌تی به‌لابردن، یان چاککردنه‌وه‌ی ئه‌و زیانه‌ی تووشی که‌سیکی دی ده‌بییت، به‌هۆی کرده‌وه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌و به‌پرسه له کاره‌کانی، وه‌کو منداڵ یا شیت و که‌سانی دیکه، که له‌ژیر چاودیری ئه‌ودا بن.

^{۲۰۱} به‌پرسیاریه‌تی لایه‌نیک له لایه‌نه‌کانی پیکه‌وتن به‌هۆی جیبه‌جی نه‌کردنی، یان جیبه‌جیکردنی، به‌لام به‌شیوه‌یکی ناپیک و ناته‌واو.

^{۲۰۲} هه‌ندی که‌س به‌حوکمی قانون به‌پرس ده‌بن له چه‌ند حاله‌تیک دیاریکراودا، وه‌ک: به‌پرسیاریه‌تی خاوه‌نکار له‌و زیانانه‌ی له‌کریکاره‌کانی ده‌که‌ون له‌کاتی کارکردنیان.

^{۲۰۳} خاوه‌ن ئازده‌ل و خاوه‌نی هه‌موو گیانه‌به‌ریک، له‌گه‌ل ئه‌و که‌سانه‌ی به‌پرسن له ئاگاداریکردنیان، به‌پرس ده‌بن له‌و زیانانه‌ی تووشی که‌سیکی تر ده‌بن به‌هۆیانه‌وه.

Participation, sharing	Participation	به شداریکردن	مشاركة
Joint, indivisum	Indivis	تیکه‌ل	مشاع
Troublemaker, rioter	Bagarreur	ئاژاوه‌چی	مشاغب
A suspect	Suspect, soupçonné	گومانلیکراو	مشبوه
Stipulator	Stipulant	مه‌رج دانهر، خاوه‌ن مه‌رج	مشرط
The stipulating party	La partie stipulante	لایه‌نی خاوه‌ن مه‌رج	- الطرف المشرط
Stipulated	Stipulé	مه‌رج بو‌دانراو	مشرط
Subscriber	Abonné	به شدار	مشترك (في مطبوع)
Common, joint	Commun, conjoint	تیکه‌ل	مشترك
Joint ownership	Copropriété	مولاکیه‌تی تیکه‌ل	- ملكية مشتركة
Buyer	Acheteur	کپیار	مشتري
Plaintiff	Plaignant	سکالاکهر، شکاتکهر	مشتكي
Aggravating	Aggravant	توند، سه‌خت	مشدد
Aggravating circumstances	Circonstances aggravantes	بارودۆخی سه‌خت	- ظروف مشددة
Legislator, lawmaker	Législateur	قانوندانهر	مشرع
Supervisor, superindendent	Surveillant	سه‌رپه‌رشتکار	مشرف
Supervisor of elections	Surveillant sur l'élection	سه‌رپه‌رشتکاری هه‌لبژاردن	مشرف على الانتخابات
Alcohol	Alcool	مه‌ی، نه‌لکۆل، خواردنه‌وه‌ی سه‌رخۆشکهر	مشروبات روحية

Conditional	Conditionnel	مه رجدار	مشروط
Conditional donation	Donation conditionnelle	به خشینی به مه رج	- هبة مشروطة
Project, draft	Projet	پروژه	مشروع
Business	Entreprise commercial	پروژهی بازرگانی	مشروع تجاري
Draft contract	Projet d'un contrat	پروژهی پیکه و تن	مشروع عقد
Private (personal) project	Projet personnel, projet privé	پروژی تاکه که سی ^{۲۰۴}	مشروع فردي
Licit, lawful	Légitime, Licite	پهوا، شه رعی	مشروع (شرعی)
Self-defence	Défense légitime	داکوکی پهوا	- دفاع شرعی
Legitimacy of the law	Légitimité de la loi	په وایه تی قانون	مشروعیة القانون
Problem	Problème	گرفت، کیشه، تهنگو چه له مه، ئاریشه	مشكلة
Point of procedure	Question de procédure	گرفتکی پوآله تیانه	مشكلة أصولية (تعلق بالشکل)
Source	Source	سه رچاوه، ژیدهر	مصدر
Sources of obligations	Les sources des obligations	سه رچاوهی پابه ندی ^{۲۰۰}	مصادر الالتزام
Confiscation	Confiscation	دهست به سه رداگرتن، زه و تکردن	مصادرة

^{۲۰۴} پروژیه که له لایه ن ته نیا که سیکه وه دروستکراییت هه تا نه گهر له شیوهی دروستکردنی کۆمپانیا که یه که سیی بێت، له م حاله ته دا هه ر ئه و که سه به پرسیارده بێت له هه موو قه رده کانی ئه و کۆمپانیا به . ئه مجوره "کۆمپانیا" یه بۆ یه که مجار له قانونی کۆمپانیا ی عێراقی ژماره (۳۶) ی سالی (۱۹۸۶) دا دانی پیدانرا.

^{۲۰۰} سه رچاوه کانی پابه ندبون ئه و کارانه ن که ده بنه هۆی دروستبونی، وه ک پیکه و تن و تاوان و قانون و به پرسیاریه تی مه دهنی.

Confiscation of smuggled goods	Confiscation des marchandises de contrebande	دهست به سهردا گرتنی كه لوپه لی قاچاغ	مصادرة السلع المهربة
Opportunity	Occasion	پێكهوت	مصادفة
Legalization	Légalisation	په ژراندن	مصادقة على
Charges, expenditure	Charges, dépense	خهرجی	مصاريف
Legal costs	Frais de justice	خهرجی داوا ^{٢٠٦}	مصاريف الدعوى
Return charges	Frais de retour	خهرجی گه پانه وه	مصاريف الرجوع
Reconciliation	Réconciliation	ناشتبوونه وه، چاكبوونه وه	مصالحة
Conciliation (arbitration) committee	Commission de conciliation	كۆمسیۆنی ناشتبوونه وه	- لجنة مصالحة
Reconciliation of husband and wife	Réconciliation des époux	ناشتبوونه وه ی ژن ومیڤد	مصالحة الزوجين
Relationship by marriage	Parente par alliance	خزمایه تی به ژنخوازی	مصاهرة بالزواج
Resource	Ressource	ژیدهر، سه رچا وه	مصدر
Exporter	Exportateur	هه نارده كار	مصدر
Certified	Certifié	په سه ندى كراو	مصدق
Certified copy	Copie légalisée	كۆپییكى په سه ندى كراو	- نسخة مصدقة
Bank	Banque	بانك	مصرف
Cheque book, bank book	Carnet de banquet	ده فته رى بانك	- دفتر مصرفي
Agricultural bank	Banque agricole	بانكى كشتوكال	مصرف زراعي

^{٢٠٦} ئه و پاره ی له لایه ن ههردوو لایه نی داوا وه خه رج ده كړی ت تا ئه و ده مه ی دادگه دوا بپاری له سه رده دات. به شیوه ی گشتی ئه و خه رجه ده كه ویتته ئه ستوی ئه و لایه نه ی داوا كه ده دۆرینی.

Land bank, property bank	Banque foncière	بانکی خانووبه ره	مصرف عقاري
Central bank	Banque central	بانکی ناوهندی	مصرف مرکزي
Bank deposit	Dépôt en banquet	سپارده له بانک	- وديعة في مصرف
Bank manager	Bancaire	خاوهن بانک، کارگێری بانک	مصرفي
Bank transfer	Virement bancaire	گواستنه وهی بانکی	- تحویل مصرفي
Bank commission	Commission bancaire	کۆمسیۆنی بانکی	- عمولة مصرفية
Bank guarantee	Garantie bancaire	گه رهنتی بانکی	- كفالة مصرفية
Legal terms	Termes juridiques	زاراوه قانونییه کان	مصطلحات قانونية
Liquidator of the company	Liquidateur de la société	سه ره رشتکاری کۆمپانیا ^{٢٠٧}	مصرفي الشركة
Official receiver, trustee in bankruptcy	Syndic de faillite	سه ره رشتکاری سامانی بازرگانی مایه پووچ	مصرفي للإفلاس
Interest	Intérêt	به رژه وهندی	مصلحة
Public interest	Intérêt public	به رژه وهندی گشتی	مصلحة عامة
Service	Service	ده زگا	مصلحة (مؤسسة)
Postal service	Service de postes	پۆسته خانه، ده زگای پۆسته	مصلحة البريد
Electricity department	Service de l'électricité	ده زگای کاره با (ئه له کتریک)	مصلحة الكهرباء
Factory	Fabrique	کارگه، فابریکه، کارخانه	مصنع (معمل)

^{٢٠٧} له پاش هه لوه شانده وهی کۆمپانیا، هاوبه شه کان خۆیان، یان دادگا پامالکاریک دیاری ده کات بۆ سه ره رشتیکردنه سه ر کاره کانی ئه و کۆمپانیا یه دابه شکردنی ئه و سامانه ی ده مینیتته وه به سه ر هاوبه شاندا، پاش دانه وهی قه رده کانی ئه و کۆمپانیا یه .

Contrary	Contraire	پێچهوانه، هاودژ	مضاد
Counter-claim	Demande reconventionnelle	داوای هاودژ	- ادعاء مضاد
Speculation	Spéculation	سفته بازی	مضاربة
Oppressed	Opprimé	چهوساوه	مضطهد
Persecuted people	Peuple opprimé	گه لیکی چهوساوه	- شعب مضطهد
Prescription, statute of limitations	Prescription	کات به سه رچوون	مضي المدة
Comformity with the law	Conforme à la loi	گونجاو له گه ل قانون	مطابق للقانون
Relevance of the evidence	Pertinence des preuves	پیکچوونی به لگه کان	مطابقة الأدلة
Claimant	Partie civile	داواکاری مافی مه دهنی ^{٢٠٨}	مطالب بالحق المدني (مدعي)
Demanded	Revendiqué	داواکراو	مطالب به
Claimed right	Droit revendiqué	مافی داواکراو	- الحق المطالب به
Demand	Revendication	داواکردن	مطالبة
Speech for the prosecution	Réquisitoire	به یاننامه ی دادیاری گشتی (داواکاری گشتی) ^{٢٠٩}	مطالعة الادعاء العام
The press, printed	Presse, imprimé	چاپه مهنی	مطبوعات
Absolute	Absolu	ره ها	مطلق
Clear majority	Majorité absolue	زۆریه ی ره ها	- أكثرية مطلقة

^{٢٠٨} ئەو کەسە ی بە هۆی روودانی تاوانیکە وە زیانیکی لێدەکەوێت دەتوانێت داوای بژاردنی ئەو زیانە لە تۆمەتبار بکات، ئەم داوایە پێی دەوترێ "داوای بژاردن"، یان "داوای مه دهنی".

^{٢٠٩} بۆچوونی داواکاری گشتی لە شێوهی به یاننامه، یان به زارهکی پیشکەشی دەکات، هەر له وێدا ئاماژە بۆ ماددهیهك، یان زیاتر له ماددهیهکی قانونی دهکات، که له گه ل ئەو تۆمه ته ی خراوه ته پال تۆمه تبار گونجاو بییت.

Absolutism	Absolutisme	فه زمانه وایی ره ها	- حکم مطلق
Absolutely	Absolument	به ره هایی	مطلقا (قطعی)
Request	Revendiqué, réclamé	داواکراو	مطلوب
Wanted by the police	Recherché par la police	له لایه ن پۆلیسه وه داواکراو	مطلوب من قبل الشرطة
Demonstration	Démonstration	خۆپیشاندان ^{۲۱۰}	مظاهرة
Opposition	Opposition	ئۆپۆزیسیون، به ره له ستکاری	معارضة
Opposition by a third party	Tierce- opposition	ناپارزیبونی که سی سییه م ^{۲۱۱}	معارضة الغير
Clues of the crime	Indices (indication) de crime	سه رداوه کانی تاوان	معالم الجريمة
Reciprocity of treatment	Réciprocité de traitement	ها و کرده وه کردن	معاملة بالمثل
Treaty	Traité	په یمان	معاهدة
Commercial treaty	Traité commercial	په یمانی بازرگانی	معاهدة تجارية
Bilateral agreement	Traité bilatéral	په یمانی دوو لایه نه	معاهدة ثنائية
Peace treaty	Traité de paix	په یمانی ئاشتبوونه وه	معاهدة صلح (سلام)
Habitual	Habituel	په اتوو	معتاد
Opponent, objector	Opposant, objecteur	ناپازی	معارض (معارض)
Confessor	Avoué, confesseur	پیلینه ر، دانپیدانه ر	معترف

^{۲۱۰} کۆبوونه وهی خه لک بۆ ده رپرینی ئاوانتیک، یان هه ستیکی گشتی، له پیوه ندییه نیو ده وله تیه کاندای خپرکرنه وهی سوپا و هیزه چه کداره کانی ده وله تیک له سه ر سنووری ده وله تیکی تر بۆ ترساندن.

^{۲۱۱} یه کیکه له شیوه کانی تانه گرتنی نا ئاسایی له بریاری دادگا، ره خنه گر لیتره دا لایه نیک نییه له داواکه، به لأم ئه و بریاره ی دادگا ده بیته هوی ده ستتیه وردان له مافیکی ئه ویش، بۆیه قانون رینگای پیداو ه بچیته ناو ئه و داوایه وه.

Detainee	Détenu	گیراو	معتقل
Political detainee	Détenue politique	گیراوی سیاسی	معتقل سیاسی
Accredited	Accrédité	باوه پپیکراو	معمد
Recognized agent	Agent accrédité	نوینه ری باوه پپیکراو	- وکیل معمد
Insane person, lunatic	Aliéné	تیکچوو، شیتتۆکه، دینه که	معتوه
Average	Moyenne	تیکرا	معدل
Excusable	Excusable	چاو لپۆشراو	معدور
Fair, show, exhibition	Foire, exposition	پیشانگه	معرض
International exhibition	Exposition internationale	پیشانگه ی نیوده وله تی	معرض دولی
Exhibited	Exposé	پیشاندراو	معروض
Exempt	Exempt, dispense	چاو لپۆشراو، به خشراو	معفی
Duty free	Exempt de taxes	له باجی په سمدان به خشراو	معفی من الرسوم
Conditional	Conditionnel	هه لۆاسراو، هلاویستی	معلق
Justified	Justifié	پاساوده ر	معلل
Well-founded decision	Décision motive	بپیری پاساوده ر	- قرار معلل
Information	Renseignements	زانپاری	معلومات
Conflicting information	Renseignements contradictoires	زانپاری هاوډژ	معلومات متناقچه
Factory, manufactory	Fabrique, manufacture	کارگه	معمل
Moral	Moral	واتایی	معنوی

Intangible property	Biens incorporels	مولکداری واتایی	- ملكية معنوية
Institute	Institut	ئینستیتوت ^{۲۱۲}	معهد
Criterion	Critère	پێوهەر، پێودانگ	معیار
Breadwinner	Soutien	به خێوکهەر، ژینهەر	معيل
Family breadwinner, main wage earner	Soutien de famille	ژینههاری خیزان، سه میان	معيل الأسرة
Wronged person	La partie lésée	زیانلیکهوتوو	مغبون
Violater, usurper	Violateur, usurpateur	هه تککهەر	مغتصب
Rapist of a woman	Violateur d'une femme	ژن هه تککهەر	مغتصب امرأة
Trespasser	Violateur du droit de propriété	زهوتکههاری مافی مولکایهتی	مغتصب حق الملکية
A gullible Person	Personne éperdue	گه مژه، ساویلکه، گیل	مغفل
Surprise	Surprise	ناکاو، له پیر	مفاجئة
Negotiations	Négociations	گفتوگۆ، دانوستاندن	مفاوضات
Negotiable	Négociable	شیاوی گفتوگۆ کردنه، گفتوگۆی له سهه ده کریت	- قابل للمفاوضة
Inspector	Inspecteur	پشکنهەر	مفتش
A bankrupt	Failli	مایه پووچ، نابووت	مفلس
Merchant declared bankrupt	Commerçant mis en faillite	بازرگانی مایه پووچ ^{۲۱۳}	- تاجر مفلس

^{۲۱۲} (پهیمانگا) وهه رگێپراوی دهقاودهقی وشه ی عه ره بی (معهد) ه، که راست نییه .

^{۲۱۳} هه موو بازرگانی هه تا نه گه ر کۆمپانیايش بێت، کاتی که راده وه ستیت له دانه وه ی قه رزه کانی، دادگا له سهه داوای په کیک له خاوه ن قه رده کان ده توانیت بریاری مایه پووچکردنی بدات و ده ست بخاته سه رمال و سامانی، تا به شیوه یکی په کسانی دابه شیان بکات به سهه هه موو خاوه ن قه رده کاند، به تاییه تی نه گه ر سامانه که ی به شی قه رددانه وه ی هه موویان نه کات.

Notion, conception	Notion, conception	چه مک، تیگه ه	مفهوم
A fortiori argument	Argument a fortiori	چه مکی پیوانکه ^{٢١٤}	مفهوم القیاس
Contrary argument	Argument a contrario	چه مکی پیچه وانه ^{٢١٥}	مفهوم المخالفة
Police commissioner	Commissaire de police	کۆمیسیری پۆلیس	مفوض شرطة
Delegation	Commissariat	کۆمیساریه، کۆمسیۆن	مفوضیة
Testimony of witnesses given in the presence of one another	Confrontation des témoins	پووبه پووکردنه وهی شایه ته کان	مقابله الشهود
Fighter, combatant	Combattant	جهنگاوهر، شه پکهر	مقاتل
Region, area	Région, zone	ناوچه، کهرت	مقاطعة
Resistance	Résistance	به رگری	مقاومة
Compensation	Compensation	گۆرینه وه	مقايضة
Admissible, acceptable	Admissible, acceptable	په سه ندکراو	مقبول
Admissible evidence	Preuve recevable	به لگه ی په سه ندکراو	- بينة مقبولة
Centre	Siège, centre	باره گا، مه لبه ند	مقر (مركز)
Head office of the company	Le siège central de la société	مه لبه ندى سه ره کی کۆمپانیا ^{٢١٦}	مقر الشركة الرئيسي

^{٢١٤} مه به ست به جیگه یاندى مادده یه کی قانونییه له لایهن دادگه وه به سه ر حاله تیگدا که ده شو به یته ئه و حاله ته ی ئه و مادده قانونییه باسی لیکردوه.

^{٢١٥} به لگه هیئانه وه بۆ ئه و ناکوکییه ی له نیو مادده یه کی قانونی وحاله تیگی تایبه تدا هیه که ده کریت به سه ر حاله تیگی دیکه دا جیبه جی بکریت، که به پیچه وانه ی ئه وه.

^{٢١٦} ئه و شوینه ی مه لبه ندى به ریوه بردنی کۆمپانیا ی لییه، له به رده م دادگه ی ئه و شوینه شکات له و کۆمپانیا یه ده کریت، ئه و جیگایه ده شیت هه مان جیگای بازگانی ئه و کۆمپانیا یه نه بیته.

Committee reporter	Rapporteur d'un comité	کۆنوووسههری لیژنه	مقرر لجنة
Lender	Prêteur	قهرددهر	مقرض
Intentional, voluntarily	Intentionné, volontaire	بهئه نقهست	مقصود
Premeditated crime	Crime prémédité	تاوانی بهئه نقهست	- جرمه مقصوده
Deliberate mistake	Erreur commise à dessein	ههلهی بهئه نقهست	- خطا مقصود
Convincing	Convainquant	قایل	مقنع
Pertinent reason	Raison pertinente	هۆیهکی قایلکار	- سبب مقنع
Recompense, reward	Récompense	پاداشت	مکافاة
Place	Place, lieu	جیگا، شوین	مکان
Place of meeting	Lieu de réunion	جیگای کۆبوونهوه	مکان الاجتماع
Place of delivery	Lieu de livraison	جیگای پادهستکردن	مکان التسليم
Place of the event	Lieu de l'événement	شوینی پرووداو	مکان الحادث
Prestige	Prestige	پلهوپایه	مکانة
Office	Bureau	ئوفیس، نووسینگه	مكتب
Business, firm	Agence d'affaires	ئوفیسیی بازرگانی	مكتب تجاري
Tourist office	Bureau (office) de tourisme	ئوفیسیی توریزم، ئوفیسی گهشتوگوزار	مكتب سياحة
Subscriber	Souscripteur	باربووکهه	مكتتب
Acquired	Acquis	دهستکهوتوو	مكتسب
Vested right	Droit acquis	مافیکی دهستکهوتوو	- حق مكتسب

Purchaser, buyer	Acquéreur	مولکی دهستکه وتوو	مکتسب الملكية
Purchaser in good faith	Acquéreur à bonne foi	مولکی دهستکه وتوو به نیازچاکی	مکتسب الملكية بحسن نية
Purchaser in bad faith	Acquéreur de mauvaise foi	مولکی دهستکه وتوو به به د نیازی	مکتسب الملكية بسوء نية
Guaranteed, secured	Garanti, cautionné	دهسته به رکارو	مکفول
Complementary	Complémentaire	ته واکه ر	مکمل
Supplementary oath	Serment supplémentaire	سویندی ته واکه ر	- یمین مکملة
Annex, appendix	Annexe	پاشکۆ، پاشبه ند	ملحق
Commercial attache	Attaché commercial	پاشبه ندی (ئه تاشیی) بازرگانی	ملحق تجاري
Cultural attache	Attaché culturel	پاشبه ندی (ئه تاشیی) فهرهنگی	ملحق ثقافي
Military attache	Attaché militaire	پاشبه ندی (ئه تاشیی) سه ریازی	ملحق عسكري
Cancelled, rescinded	Résilié, abrogé	سپراوه، لابراو	ملغي
Cancelled contract	Contrat résilié	پیککه وتنیکی سپراوه	- عقد ملغي
Falsified	Fabriqué, falsifié	هه لبه ستراو	ملفق
Public property	Domaine public	مولکی گشتی، دو مینی گشتی	ملك الدولة (الدومين العام)
Freehold, fee simple	Plenum do minium, pleine propriété	مولکی ته واکه (ساف)	ملك صرف
Mortgaged property	Propriété mise en hypothèque	مولکی بارمته کراو	ملك مرهون
Separate property	Propriété séparée	مولکی جیاکراوه	ملك مفرز

Property, ownership	Propriété	مولکایه تی	ملکیه
Landed property	Propriété de biens-fonds (terrains)	مولکایه تی زه ویوزار	ملکیه الأراضي
Proprietary rights	Droit de propriété	مافی مولکایه تی	- حق الملكية
Private property	Propriété privée	مولکایه تی تایبه تی	ملکیه خاصة
Bare ownership, ownership without Usufruct	Nue-propriété	مولکایه تی رووت ^{۲۱۷}	ملکیه الرقبة
Title deed	Titre de propriété	قه والهی مولکایه تی	- سند الملكية
Joint ownership	Copropriété	مولکایه تی هاوبه ش ^{۲۱۸}	ملکیه مشتركة
Expropriation	Expropriation	دامالینی مولکایه تی	- نزع الملكية
Similar	Similaire	وهکو یهک، وهک هه ف	مماثل
Procrastinator	Temporisateur, délateur	کار دواخه ر	مماطل (مسوف)
Possessions	Possessions	مولک و سامان، مولک و مال	ممتلكات
Private possessions	Possessions privées	مولکی تایبه تی	ممتلكات خاصة
Sales representative	Représentant de commerce	نوینه ری بازرگانی	ممثل تجاري
Prohibited	Interdit	قه دهغه، ریپینه دراو	ممنوع (محرم)
Fatal	Fatal	کوشنده	میت (مهلك)
Suitable	Convenable	شیاو، ژیهاتی	مناسب (ملائم)

^{۲۱۷} (Bare) و (Nu) دوو وشه ن له زمانی ئینگلیزی و فه ره نسی به مانای (رووت) دین، به شی زوری زه ویوزاری عیراق که ناو نراوه به (مفوضه) مولکی میریبه، چونکه (ره قه به ی) هی ئه وه، مافی ده ستداری (تصرف) یش هی ئه و که سانه یه که به ناویانه وه تو مارکراون.

^{۲۱۸} به شداریکردنی دوو که س، یان زیاتر له دووان له مولکایه تی شتیک، ئایا ئه و جوړه مولکایه تیبه به په زامه ندی هاوبه شان په یدا بووبیت، وه ک کرینی پارچه مولکیک له لایه ن چه ند که سیک پیکه وه، یان ئه و مولکایه تیبه به بی په زامه ندیان په یدا بووبیت، وه ئه وه ی چه ند که سیک له ریگای میراته وه مولکیکیان به رکه وتبیت.

Discussion, debate	Discussion, débat	وتو ویتز ^{٢١٩}	مناقشة
Cross examination	Audition contradictoire	هاوپرسهکی له گهڻ شایه ته کان	مناقشة الشهود
A fortiori	A fortiori	باشتر وایه، واپه سه ندره	من باب أولى
Producer	Producteur	به ره مهینه ر	منتج
Usurper	Usurpateur	خوگور	منتحل
Proxy, attorney	Mandateur	سپارده	منتدب
Avenger	Vengeur	توله سین	منتقم
Delegate	Délégué	نوینه ر	مندوب
Official delegate	Délégué officiel	نوینه ری فره می	مندوب رسمي
Plenipotentiary delegate	Délégué plénipotentiaire	نوینه ری ده سه لاتدار	مندوب مفوض (فوق العادة)
Without notice	Sans notification	به بی پیشه کی ئاگادار کردنه وه	- من دون سابق إنذار
Ab inito	Ab inito	له سه ره تا وه	منذ البداية
Origin	Origine	بنه رته	منشأ (أصل)
Certificate of origin	Certificat d'origine	بروانامه ی بنه رته	- شهادة المنشأ
Enterprise, firm	Entreprise	دامه زراوه	منشأة
Circular	Circulaire	په خشنامه	منشور
Post	Poste, fonction	پایه	منصب

^{٢١٩} به پیی بۆچوونی ماموستا (توفیق وهه بی)، له "ئاویستا" دا (موزاکره) "هاوپرسهکی" یه، به واتای پرسینه وه له یه کتر. چه ندین وشه هه ن ماناکه یان به پیی به کارهینانیا ن له سه رده میکه وه بۆ سه رده میکی تر گۆرانکاریان به سه رداها تاووه، (موزاکره) یه کیکه له و وشانه ی ئه مرۆکه به واتای په وانکردن و وه بیرهاته نه وه دیت.

Judge's seat	Tribune	تهختی دادوهران	منصة القضاة
Provision for	Prévu	باس لیڤراو، دهق لهسه رکراو	منصوص علیه
Zone, district	Zone, district	ناوچه	منطقة
Judicial district	Ressort territorial d'un tribunal	ناوچهی دهستداریتی دادگا	منطقة اختصاص محكمة
Restricted area	Zone restreinte (limité)	ناوچهیهکی قهدهغه کراو	منطقة محرمة
Terms of the judgement	Dispositif	ناوه روکی بریار ^{۲۲۰}	منطوق الحكم (القرار)
Regulator, organizer	Régulateur	پیکهه	منظم
Organisation	Organisation	پیکهراو	منظمة
World Health Organization (WHO)	Orge. Mondiale de la Santé (OMS)	پیکهراوی تهندروستی جیهانی	منظمة الصحة العالمية
United Nations Org.(UNO)	Org. des Nations Unies (ONU)	پیکهراوی نهتهوه یه کگرتووه کان	منظمة الأمم المتحدة
Interdiction	Interdiction	قهدهغه کردن، پیکرتن	منع
Curfew	Couvre-feu	قهدهغه کردنی هاتووچۆ	منع التجول
Non suit	Non-lieu	دادگایی نه کردن	منع محاکمة
Executor	Exécuteur	جیبه جیکهه	منفذ
Judicial executor	Exécuteur judiciaire	جیبه جیکاری دادوهری	منفذ عدلي

^{۲۲۰} مه بهست دوبهشی بریاری دادگایه، به شیوهی گشتی بریار دهکریت به دوو بهشهوه: یهکه میان باس له پووداوه کان و هۆیه کانی دهکات، دووه میان ناوه روکی بریاره کهیه.

In the public interest	Utilité publique	به‌رژده‌وندی گشتی	منفعة عامة
Movable	Meuble	راگوێزراو، فه‌گوه‌ازتی	منقول (مال منقول)
Programme	Programme	پروگرام، به‌رنامه	منهاج
Dowry	Dot	ماره‌یی، نه‌خت	مهر
Object	Objet	بابه‌ت، مژار	موضوع (محل)
Term, period	Délai, terme	ماوه، مۆله‌ت	مهلة (اجل)
Payment time	Délai de paiement	ماوه‌ی پیدانه‌وه	مهلة دفع
Negligent	Négligeant	که‌مه‌رخه‌م، خه‌مسارد	مهمل
Profession	Profession, métier	پیشه	مهنة
Liberal profession	Profession libérale	پیشه‌ی ئازاد	مهنة حرة
Professional	Professionnel	پیشه‌یی	مهني
Specifications of the contract	Spécifications de contrat	ئاکاره‌کانی ریککه‌وتن	مواصفات العقد
Citizen	Citoyen	هاونیشتمانی، هاوولاتی	مواطن
Conspiracy	Complot	پیلان	مؤامرة
Conspirators	Comploteurs	پیلانگێپان	متآمرون
Conference, congress	Conférence, congrès	کۆنگره، کۆنفرانس	مؤتمر
Press conference	Conférence de presse	کۆنفرانسی پۆژنامه‌گه‌ری	مؤتمر صحفي
Certified	Certifié	مۆرکراو، سه‌بتکراو	مؤثق

Reliable	Sérieux	باوه پپیکراو، جیباوه پ، باوه پپیکری	موثوق به
In accordance with the contract	En vertu du contrat	به پپی پیکه وتن	- بموجب العقد
Lessor, landlord	Bailleur	به کریدەر	مؤجر
Adjourned	Renvoyé, remis	دواخراو	مؤجل
Assets	Actifs	شتومه کی هه بوو	موجودات
Liquid assets	Liquidités disponibles	کاش، نه ختینه	موجودات نقدیه
Founder	Fondateur	دامه زرینه ر	مؤسس
Corporation	Etablissement	دامه زراو	مؤسسة
Season	Saison	وهرز	موسم
Legatee	Légataire	وهسیه ت بۆکراو	موصی له
Testator	Testateur	وهسیه تکه ر	موصی
Objective	Objectif	بابه ت، مزار	موضوع
Grounds for litigation	Matière à litige, matière à procès	بابه تی (ناوه روکی) داوا	موضوع الدعوی
Domicile	Domicile	جیی مانه وه ^{۲۲۱}	موطن السكنی
Voluntary domicile	Domicile volontaire	جیی مانه وه ی ئاره زومه ند	موطن إرادى
Legal domicile	Domicile legal	نشینگه ی قانونی	موطن قانونی
Government official, civil servant	Fonctionnaire	فه رمانبه ر	موظف
Personnel manager	Directeur du personnel	به پپوه به ری پیناسه ی فه رمانبه ران	مدیر ذاتیه الموظفین

^{۲۲۱} مه به ست له جیی مانه وه ی هه میشه بیه، هه تا ئه گه ر به به رده وامیش له ویدا نه بیته، له (گۆفاری ئه کادیمیای کوردی)، ژماره (۲۳) ی سالی ۲۰۱۲، ل ۱۴۷، چه ندین زاراوه ی گه شتیارى بلاوکراونه ته وه.

Date of payment	Terme de paiement	کاتی دانهوه	موعد الدفع (الاستحقاق)
Provisional, temporary	Provisoire, temporaire	کاتی	موقت
Temporary admission	Admission temporaire	مه کۆکردنی گومرکی کاتی	- إدخال جمرکي موقت
Under arrest	Détenu	گیراو ^{۲۲۲}	موقوف
Prisoner remanded in custody	Détenu à titre préventif	گیراو به بارمته	موقوف احتیاطا
Principal	Mandant	خاوه نکار	موکل
Authorized agent	Mandataire	له جیاتی، بریکار	- وکیل
Author	Auteur	نوسهر، دانهر	مؤلف
Author's rights	Droit d'auteur	مافی نووسهر، مافی دانهر	- حق المؤلف
Insurer, underwriter	Assureur	ئینشورکه ^{۲۲۳}	مؤمن
Insured, policy holder	Assuré	ئینشوربوکراو	مؤمن له
Insured, item insured	Assuré	ئینشورله سه رکراو	مؤمن علیه
Qualified	Qualifié	شیاو، لیهاتوو، ژیهاتی	مؤهل
Qualified to trade	Compétent de faire le commerce	توانای بازرگانیکردنی ههیه	مؤهل للممارسة التجارة

^{۲۲۲} ئەو کەسەى به فهرماني کاربه دهستیکی دهسه لاتدار بگيریت وله گرتوخانه بمینیتته وه تا بپیری دادگه به به ندرکدن نه دریت، هه به "گیراو" ده مینیتته وه، به لام پاش بپیری به ندرکدن له لایه ن دادگه وه ده بیته به "به ندرکراو" له "به ندرکراو" ماوه که به سه ره دبات.

^{۲۲۳} به شیوه ی گشتی، لایه نه کانی ریکه وتنی ئینشورهنس دووانن: "ئینشورهر"، که زۆرجاران کۆمپانیایه کی گه وره ی ئینشورانسه، له گه ل "ئینشورکه ر"، یه که میان به لێن به ئینشورکه ر ده دات به رانه ر بپیک پاره که پئویسته به پیک پی بدیت تا ئه ویش ئه و بپه پاره ی دیاریکراوه به "ئینشورکه ر"، یان به نه وه که ی، یان به و کسه ی ئه و دیاری ده کات دبات له و کاته ی ئه و مه ترسیه، که له لایه ن هه ردووکیانه وه دیاریکراوه، پووده دات. بۆ نمونه، ئه و مه ترسیه ده کریت ئاگر بیت، یان دزیکردن له جیگایه کی دیاریکراو، یان نه خوشی خۆی، یان که سیکی دیاریکراو، یان مردنی ئه و کسه بیته.

Donee	Donataire	پێبه خشراو	موهوب له
Navigation	Navigation	دهریاوانی	ملاحه
Note, remark	Note, observation	تیبینی	ملاحظه
Pursued	Poursuivi	پاونراو، فهرمانی گرتن بۆدهرکراو	ملاحق
Proprietor, owner	Propriétaire	خاوهن مولاك، مولاكدار	ملاك
Orphanage	Orphelinat	هه تیوخانه	میتم
Pact, charter	Pacte, charte	په ییمان	میثاق
Charter of the United Nations	Charte des Nations Unies	په ییماننامه ی نه ته وه یه کگرتووه کان	میثاق الأمم المتحدة
Inheritance, succession	Héritage, succession	میرات	میراث
Legal succession	Succession légale	میراتی شهعی	میراث شرعی
Balance, scales	Balance	بالانس، هاوسهنگ	میزان
Trade balance	Balance commercial	هاوسهنگی بازرگانی	میزان تجاری
Balance of payments	Balance des paiements	بالانسی (هاوسهنگی) پاره ی دراو	میزان المدفوعات
Budget	Budget	بودجه	میزانية
Working or operating budget	Budget d'exploitation	بودجه ی هینانه بهر	میزانية الاستثمار
Ordinary (normal) budget	Budget ordinaire	بودجه ی ئاسایی	میزانية اعتيادية
To prepare the budget	Etablir le budget	ئاماده کردنی بودجه	- إعداد الميزانية
Budget which shows a deficit	Budget faisant apparaître un déficit	بودجه یه ك كورتی هینابیت	میزانية تظهر عجزا

Annual budget	Budget annuel	بودجهی سالانه	میزانیة سنویة
Supplementary budget	Budget annexe	بودجهی تهواوکهه	میزانیة ملحقة
Mechanical	Mécanique	میکانیکار	میکانیکي
Experienced in mechanics	Expérience en mécanique	شارهزایی میکانیکي	- خبرة میکانیکية
Port	Port	بهندهه	میناء
Port of embarkation	Port d'embarquement	بهندههه دهههوانی	میناء الابجار
Port of disembarkation	Port de débarquement	بهندههه داگرتهه	میناء الإنزال
Airport	Aéroport	فهۆکه خانه	میناء جوي
Free port	Port libre	بهندههه ئازاد	میناوه حر
Shipping port	Port d'expédition	بهندههه بارکردن	میناء الشحن
Port of arrival	Port d'arrivée	بهندههه گههیشتهه	میناء الوصول

ن

Elector, voter	Electeur, votant	دهنگدهر، هه لَبژیره	ناخب
Pickpocket	Voleur à la tire	گیرفانبر	ناشل
In force	En vigueur	پێپه وده کړی، کاری	نافذ المفعول
Useful	Utile	پێده کریت به سوود، به که لک، به مفا	نافع (مفید)
Transporter, carrier	Transporteur	راگویره	ناقل
Deputy	Député	نوینه	نائب (ممثل)
Representative	Représentant	جیگر، بریکار	نائب (وکیل)
Vice-president	Vice-président	جیگری سه رۆک	نائب رئیس
Under manager	Sous-directeur	جیگری به پێوه بهر	نائب مدیر
Consequence, result	Conséquence, résultat	ئه نجام	نتیجه
Success	Succès	سه رکه وتن، ده رچوون	نجاح
Appeal	Appel	بانگه واز	نداء
Lawsuit, conflict	Litige, contestation	ناکوکی	نزاع
International conflict	Conflit international	ناکوکی نیو ده وله تی	نزاع دولي
Dispossession, expropriation	Dépossession, expropriation	دامالینی مۆلک، مۆلک لیسه ندنه وه ^{٢٢٤}	نزع الملكية
Relative	Relative	پێژه یی، پادده یی	نسبی

^{٢٢٤} ناچارکردنی خاوهن مۆلک به دهستهه لگرتن له مۆلکه که ی له پێناو سوودی گشتی به رانبهر برێک پاره .

Abrogation	Abrogation	له کارخستن ^{۲۲۰}	نسخ
Tacit abrogation	Abrogation tacite	له کارخستنی ناراسته و خۆ (نانشکرا)	نسخ ضمنی
Copy	Copie	پوونووس، کۆپی	نسخة
Original copy	Minute original	کۆپی ره سه ن	نسخة أصلية
Certified copy	Copie conformée	کۆپی کوتومت (وهك خۆی)	نسخة طبق الأصل
Posterity	Postérité, descendance	نه وه، به ره باب، وه چه	نسل
Publication of the law	Publication de la loi	بلاوکردنه وهی قانون	نشر القانون
Pickpocketing	Le vol à la tire	گیرفان برین	نشل
Text	Texte, disposition	تیکست	نص
Approaching, (agreement between) the texts	Approchement des texts	لێک نزیککردنه وهی تیکسته کان	- تقریب بین النصوص
Provision of the law	Disposition de la loi	ده قی (تیکستی) قانون	نص القانون
Prescribed by law	Précisé par la loi	له قانوندا هاتوو	نص علیه القانون
Quorum	Quorum	پاددهی قانونی	نصاب قانونی
The quorum is present	Le quorum est attaint	پاددهی ژماره ی قانونی ته واوه	- اکتمل النصاب
Racketeer	Racketteur	ده ستر، قۆلبر	نصاب
Regulation	Règlement	پێپه و	نظام
Prison regulations	Règlement des prisons	په یه و نامه ی به ندیخانه	نظام السجون

^{۲۲۰} له قورئانی پیروژدا (نسخ) ههیه، به وهی ئایه تیککی تازه به پێچهوانه ی ئایه تی پیشتر هاتوو. له قانوندا ئه گه ر قانونیکی نوێ په سه ند بکریت بی ئه وهی قانونی له کارکه و ته به ئاشکرا سربایته وه، قانونی به که م له کار ده که ویت.

The internal regulations of a company	Les règlements interne d'une société	په پیرهوی ناوخۆی کۆمپانیا	نظام الشركة الداخلي
Contrary to the rule	Contraire au règlement	پێچهوانه ی په پیرهوه	- مخالف للنظام
Order	Ordre	ئاسوودهیی، تهناهی	نظام (أمن)
To restore order	Rétablir l'ordre	گێڕانهوهی ئاسوودهیی و باری ئاسایی	- إعادة النظام والأمن
Law and order	L'ordre public	پێرهوی گشتی ^{٢٢٦}	نظام عام
System	Système	سیسته م ^{٢٢٧}	نظام (أسلوب حكم)
Capitalist system	Régime capitaliste	سیسته می سه رمایه داری	نظام رأسمالي
Monarchical system	Régime monarchique	سیسته می پاشایه تی	نظام ملكي
To hear the case	Juger l'affaire	ته ماشای داواکه ی کرد	نظر بالدعوى
Revision	Révision	پیداچوونه وه	- إعادة نظر
In consideration of, given that	Etant donné	له به ره وه ی	- بالنظر إلى
Theory	Théorie	تیئۆری	نظرية
Classical theory	La théorie classique	تیئۆری کلاسیکی	النظرية التقليدية
Alimony	Aliments	نه فه قه، خه رجی شه رعی	نفقة
Management expenses	Frais de gestion	خه رجی کارگێڕی، خه رجی به ریوه بردن	نفقات الإدارة

^{٢٢٦} ئەو کۆمه له قانون و پێرهوانه ی بۆ راگرتنی ئاسایش و سیسته می کۆمه لایه تی دانراون و نابێ هیچ جوړه پێوندیه کی قانونی و پیکه وتنیک، ئەگه ره په پێچهوانه یان بوو بکریت، یان ببه ستریت. قانونزانان به " شیوه ی بیکرته وه ی ژۆریه ی ژۆری کۆمه لی " ده ده نه قه له م، ئەم مانایه ش ژۆر فراوانه، چونکه چه ندين کاروبار هه ن قانون باسی نه کردوون، به لام کۆمه ل به شیوه ی گشتی قبولی ناکات.

^{٢٢٧} له قانونی ده ستوریدا به مانای " شیوه ی هوکمه پرا نیکردن " دیت، ده گوتری ئەم رژیمه کۆماری، یان دیکتاتۆری، یان سه رۆکایه تی، یان په ره مانیه یه .

Trial costs	Dépens	خهرجی داوا	نفقات الدعوی
Shipping charges	Frai d'expédition	خهرجی بارکردن	نفقات الشحن
Separation allowance	Pension alimentaire	نهفهقهی ته لاقدرارو	نفقة الطلاق
Deportation, expulsion	Déportation, expulsion	دوورخستنه وه، نه فرینکردن	نفي
Political expulsion	Déportation politique	دوورخستنه وهی سیاسیه	نفي سياسي
General mobilisation	Mobilisation générale	په شبگیری (بۆ شهپ)	نفي عام
Syndicate, union	Syndicat	سه نديکا ^{٢٢٨}	نقابة
Trade union	Syndicat des ouvriers	سه نديکای کرێکاران (کارکه ران)	نقابة عمال
The Bar	Barreau	سه نديکای دادیاران (پاریزه ران)	نقابة المحامين
The President of the Bar	Bâtonnier	سه رۆکی سه نديکای دادیاران	- نقيب المحامين
Trade unionist	Syndicaliste	سه نديکالیست، سه نديکایی	نقابي
Money, cash	Argent, espèces	دراو، دراڤ، پاره	نقد (عملة)
To pay in cash	Comptant	به کاش، به نه ختینه	نقدا
Cassation	Cassation	هه لوه شانندنه وه	نقض
Quashing of a judgement	Cassation d'un jugement	به پيار هه لوه شانندنه وه	نقض قرار
Transport	Transport	گواستننه وه، فه گوهاستن	نقل

^{٢٢٨} "کۆری زانیاری کورد" وشه ی (جقات) ی بۆ داناوه، که به مانای کۆبوونه وه دیت، ده لێن "جقاتی گشتی" واتا "کۆبوونه وه ی گشتی"، به لām وشه ی "سه نديکا" بووه به تیرمیکی جیهانی و له به شی ژۆری زمانه کانی دنیا دا به کار دیت.

Shipping	Transport maritime	گواستنه وهی ده‌ریایی	نقل بحري
Land transport	Transport par terre	گواستنه وهی سه‌رزه‌مینی	نقل بري
Air transport	Transport aérien	گواستنه وهی ئاسمانی	نقل جوي
Change of venue	Changement de lieu du procès	داوا گواستنه وه، داخوازی فه‌گواستن	نقل الدعوی
To transfer property to the buyer	Aliéner une propriété à l'acheteur	گواستنه وهی مولکایه‌تی بۆ کپیار	نقل الملكية إلى المشتري
Transfer-deed of a property	Acte de transfert d'une propriété	پێککه‌وتنی گواستنه وهی مافی مولکایه‌تی	- عقد نقل الملكية
Contradictory	Contradictoire	نه‌سان، به‌پێچه‌وانه، دژ	نقيض
Marriage	Mariage	ماره‌برپین، ماره‌کردن	نكاح
Marriage contract	Contrat de mariage	پێککه‌وتنی ماره‌برپین	- عقد نكاح
Unconsummated marriage	Mariage blanc	ماره‌برپینی ته‌واونه‌کراو	نكاح لم يتم
Action for annulment of marriage	Action en nullité de mariage	داواى هه‌لوه‌شاندنه وهی ماره‌برپین	- دعوى فسخ النكاح
Breach of promise	Manque de promesse	نکوولی لیکردن، بێ به‌ئینی	- نكث الوعد
Non-recognition	Méconnaissance	نکوولیکردن، حاشا کردن	نكران
Self-denial	Oubli de soi	خۆنه‌ویستی، له‌خۆبوردن	نكران الذات
Renunciation of oath	Relation de serment	سویند نه‌خواردن و پرووبه‌پووکردنه وهی بۆسه‌ر لاینه‌نی دی ^{۲۲۹}	نكول عن اليمين الحاسمة و إعادة توجيهها

^{۲۲۹} ئە‌گەر لایه‌نیکی داوا سویندی نه‌خوارد بۆی هه‌یه داواى سویندخواردن به‌ره‌وپرووی لایه‌نه‌که‌ی دی بکات.

Model	Modèle	نموونه، مۆدیل	نموذج
Specimen signature	Spécimen d'une signature	نموونهی واژۆ (نیمزا)	نموذج توقيع
Final	Finale	کۆتایی، دووماهی	نهائي
End	Fin	کۆتا	نهاية
Pillage	Pillage	تالانکردن، راپوووت	نهب (سلب)
Programme	Programme	به‌رنامه، پرۆگرام	نهیج
Prohibition	Prohibition	قه‌ده‌غه‌کردن، نه‌هیشتن	نهی (منع)
Attack of nerves	Crise de nerfs	ته‌کانی ده‌مارگیری	نوبة عصبية
A fit of rage	Accès de fureur	هه‌لچوون، توورپیی	نوبة غضب
Procurator, proxy	Procurator	له‌جیاتی، له‌جیی	نيابة
Intention, animus	Intention, animus	نیاز، مه‌به‌ست	نية (قصد)
Animo donandi	Animus donandi	نیازی به‌خشین	نية التبرع
Animo domini	Animus domini	نیازی به‌خاوه‌نبوون	نية التملك
Animus fraudis	Consilium fraudis	نیازی گزیکردن	نية التدليس (الغش)
Malicious intent	Intention délictueuse	نیازی تاوانکاریانه	نية جرمية
Good faith, bona fide	Bonne foi	نیازی چاک	نية حسنة
Animo possession	Animus possidendi	نیازی به‌ده‌سته‌وه‌بوون	نية حيازة
Bad faith, mala fide	Mauvaise foi	به‌دنیازی	نية سيئة
Intent to commit murder	Intention de donner la mort	نیازی کوشتن	نية القتل

و

Necessary	Nécessaire	پێویست	واجب
Inheritor, successor	Héritier, successeur	میراتگر	وارث
Incomes	Rentes	داهات	واردات
Public revenue	Revenus publics	داهاتی دهولهت	واردات الدولة
Receipt book	Livre de recettes	دهفتهری داهات	- دفتر الواردات
Possessor	Détenteur	دهست به سهرداگر	واضع الید
Bona fide holder	Détenteur de bonne foi	دهست به سهرداگری نیازیاک	واضع الید حسن النیه
Reality	Réalité	پاستی	واقعة (حقیقة)
Fact	Fait	پوودا، بوویهر ^{۲۳۰}	واقعة (حدث)
New fact	Fait nouveau	پووداوی نوی	واقعة جدیدة
To state the facts	Exposer les faits	خستنه به رچاوی پووداوهکان	- عرض الوقائع
Realism	Réalisme	ریالیزم	واقعية
Donor	Donateur	به خشنده	واهب
Document, certificate	Document, certificate	به لگه نامه، دۆکیمهنت	وثيقة

^{۲۳۰} مانا فراوانهکی هه موو کارێک ده گرتته وه که مرۆف ده یانکات، به لام له لیپرسینه وه دا به مانای هه له و که مترخه می دیت، ئەویش به پێچه وانە ی گوی نە دان و سه ریچیکردنه، که جاروبار به هۆی نە کردنیانە وه پووده ده ن.

Insurance policy	Police d'assurance	پۆلیسهی ئینشورهنس	وثیقه التامین
Bill of lading (B/L)	Connaissance	پۆلیسهی بارکردن	وثیقه شحن
Certificate of origin	Certificat d'origine	به لگه نامه ی بنه پهرت (بنچینه) (بنگه ه)	وثیقه شهاده المنشا
Forged document	Pièce fausse	به لگه نامه ی ساخته	وثیقه مزوره
Face to face	En face de face	پووبه پوو	وجاهي
Judgement after hearing both sides	Jugement contradictoire	برپاری پاش دادگایی پووبه پوو	- حکم (قرار) بعد محاکمه وجاهیه
Conscience	Conscience	ویژدان	وجدان
Administrative district	Circonscription administrative	ناوچه ی به پۆوه به رایه تی	وحده إدارية
Uniform	Uniforme	یه کشیوه	وحید النسق
Amicable	A l'amiable, amical	دۆستانه	ودي
Out of court agreement	Accord amiable	رێکه وتنی دۆستانه	- اتفاق ودي
Deposit	Dépôt	سپارده ^{۲۳۱}	ودیعه
Depositor	Déposant	سپاردهر	- مودع
Depositary	Dépositaire	سپیره ر	- وديع
Deposit at short notice	Dépôt à court terme	سپارده ی کورتخایه ن	ودیعه قصيرة الأجل

^{۲۳۱} رێکه وتنیکه له نۆ دوو که سدا ده به ستی، که یه کیکیان شتیک ده داته ده ست ئه وی دی بۆ ئه وه ی ناگاداری بکات و بپاریزیت و پاشتر بیگێریتته وه بۆ خاوه نه که ی له و کاته ی داوای ده کاته وه.

Irregular deposit	Dépôt irrégulier	سپاردهی ناتواو ^{۲۳۲}	ودیعة ناقصة
Bill of exchange	Effet de commerce	قهواله‌ی بازرگانی (پۆلیسه، کۆمپیهاله، چیک)	ورقة تجارية
Bank-note	Billet de banquet	بانکه‌نۆت	ورقة مصرفية
Ministry	Ministère	وهزارهت	وزارة
Ministry of Public Building and Housing	Ministère de Travaux Publics et de Logement	وهزارهتی کارو نیشته‌جیکردن	وزارة الأشغال والإسكان
Min. of Information	Min. de l'Information	وهزارهتی پاگه‌یاندن	وزارة الإعلام
Min. of Economics	Min. de l'Economie	وهزارهتی ئابووری	وزارة الاقتصاد
Min. of Mortmain	Min. de Wakf	وهزارهتی ئه‌وقاف	وزارة الأوقاف
Min. of Municipal Affairs	Min. de la Municipalité	وهزارهتی شاره‌وانی	وزارة البلديات
Min. of Commercial Affairs	Min. de Commerce	وهزارهتی بازرگانی	وزارة التجارة
Min. of Planning	Min. de Planification	وهزارهتی نه‌خشه‌دانان (پلاندانان)	وزارة التخطيط
Min. of Education	Min. de l'Education National	وهزارهتی په‌روه‌ده	وزارة التربية
Min. of Higher Education	Min. de Haute Education	وهزارهتی خویندنی بالا	وزارة التعليم العالي
Min. of Foreign Affairs	Min. des Affaires Etrangères	وهزارهتی کاروباری ده‌ره‌وه	وزارة الشؤون الخارجية

^{۲۳۲} لێره‌دا ئه‌و شته‌ی ده‌دریته‌ ده‌ستی پێسپێردراو ئه‌گه‌ر هه‌موو ده‌میک له‌ بازاردا ده‌ستکه‌وێت، وه‌ک پاره‌، یان گه‌نم، پێسپێردراو ده‌توانی‌ت به‌کاری بێنیت، به‌مه‌رجی هه‌مان جۆره‌ شت بگێریته‌وه‌ بۆ خاوه‌نه‌که‌ی ئه‌وه‌مه‌ی داوا‌ی ده‌کاته‌وه‌، بۆیه‌ ناوانه‌وه‌ به‌ "سپارده‌ی ناتواو".

Min. of Internal Affairs, Home Office	Min. de l'Intérieur	وهزارهتی ناوخۆ	وزارة الداخلية
Min. of Defence	Min. de la Défense	وهزارهتی بهرگری	وزارة الدفاع
Min. of Agriculture and Land Reform	Min. d'Agriculture et Reforme Agraire	وهزارهتی کشتوکال وچاکسازی (چاندن و چاکسازی کشتوکالی)	وزارة الزراعة والإصلاح الزراعي
Min. of Youth	Min. de la Jeunesse	وهزارهتی لاوان	وزارة الشباب
Min. of Health	Min. de la Santé	وهزارهتی تهنه‌دروستی	وزارة الصحة
Min. of Industry	Min. de l'Industrie	وهزارهتی پیشه‌سازی	وزارة الصناعة
Min. of Justice, Chancellor's Office	Min. de la Justice	وهزارهتی داد	وزارة العدل
Min. of Labour and Social Affairs	Min. de Travail et des Affaires Sociales	وهزارهتی کارو کاروباری کۆمه‌لایه‌تی	وزارة العمل والشؤون الاجتماعية
Min. of Finance, The Treasury	Min. de Finance	وهزارهتی دارایی	وزارة المالية
Min. of Communication and Transport	Min. de Communication et de Transport	وهزارهتی هاتووچۆ و گواستنه‌وه	وزارة المواصلات و النقل
Minister	Ministre	وه‌زیر	وزير
Guardianship	Tutelle, curatelle	چاودیری	وصاية
Child under tutelage	Enfant sous tutelle	مندالی چاودیرکراو	- طفل تحت الوصاية
Legal guardianship	Tutelle légale	چاودیری قانونی	وصاية قانونية
Dative tutelage	Tutelle dative	چاودیری دادوه‌ری	وصاية قضائية
Receipt	Reçu	پسوه‌له، پسیت	وصل

Arrival	Arrivée	گه‌یشتن	وصول
Arrival (delivery) of goods	Arrivage des marchandises	گه‌یشتنی کالا	وصول السلع
Tutor	Tuteur	چاودیر، پیسپیراو	وصي
Guardian ad litem	Tuteur légal	چاودیری شه‌رعی ^{۲۳۳}	وصي شرعي
Dative tutor	Tuteur datif	چاودیری دیاریکراو به بپیری دادگا	وصي معين بقرار الحکمة
Testament, will	Testament	وه‌سیه‌تنامه، قه‌ویتی	وصية
Nuncupative will	Testament nuncupatif	وه‌سیه‌تنامه‌ی زاره‌کی	وصية شفوية
Affixing of seals	Apposition des scellés	مۆرکردن	وضع الأختام
Legal status	Statut légal	باری قانونی	وضع قانوني
Distrain (seizure) of property	Mainmise sur les biens	ده‌ست به‌سه‌رداگرتنی مولاک	وضع اليد على الأموال
Homeland	Patrie	نیشتمان	وطن
Function	Fonction	فه‌رمان	وظيفة
Promise	Promesse	گفت، به‌لین	وعد
Promise of sale	Promesse de vente	گفتی فرۆشتن	وعد بالبيع
Promise of marriage	Promesse de mariage	گفتی ژنه‌ینان (شووکردن بۆ کچه، یان (ژن)	وعد بالزواج
Awareness	Conscience	به‌ئاگایی، وشپاری	وعي
Payment	Payement	پیدانه‌وه	وفاء

^{۲۳۳} چاودیریکردنی مندالی نه‌فام به‌پیی قانون ده‌ستنیشانکراوه، که باوک و دایک و باپیر و داپیر ده‌گریته‌وه.

Repayment of debt	Remboursement de dette	قهرد دانهوه	وفاء (تسديد) الدين
Accidental death	Mort accidentelle	مردنی ناگهانی، مردنی قه زاقه دهر	وفاة قضاء وقدرًا
Points of fact	Points de fait	پووداوه کانی داوا	وقائع الدعوى
Arrest, suspension	Arrêt, suspension	پاگرتن	وقف
Stay of execution	Sursis d'exécution	پاگرتنی جیبه جیکردن ^{۲۳۴}	وقف التنفيذ
Mortmain	Wakf, mainmorte	وهقف	وقف
Proxy	Mandat	نوینه رایه تی ^{۲۳۵}	وكالة (نيابة)
Commercial Agency	Comptoir	ئه ژانسی بازرگانی	وكالة تجارية
To act by proxy	Agir par procuration	له جیاتی که سیکی ترکاری کردوه	- تصرف بالوكالة
Special procuration	Mandat special	بریکاری تایبه تی	وكالة خاصة
General procuration	Mandat général, procuration général	بریکاری گشتی ^{۲۳۶}	وكالة عامة
Agency	Agence	ئاژانس	وكالة (مكتب)
News (press) agency	Agence de presse	ئاژانسی ده نگوباس	وكالة الأنباء
Travel agency	Agence de voyage	مه کته بی (ئاژانسی) هاتووچۆ	وكالة السفر

^{۲۳۴} بریاری دادگا به پاگرتنی جیبه جیکردنی ئه و سزایه ی بۆ تاوئبار دیاریکراوه، به لام ئه گهر جاریکی دی تاوانبار بگه پیته وه سه ر تاوانکردن، ههردوو سزای کۆن و تازه ی به سه ردا جیبه جی ده کړیت.

^{۲۳۵} که سیکی کاروباری قانونی بۆ که سیکی تر به ناوی ئه وه وه بکات، ئاکامه قانونییه کانی یه کسه ر بۆ ئه و که سه ده گه پیته وه، نوینه ر لیره دا کاره که به ناوی ئه وه وه ده کات، به مه رجیک ده سه لاتی قانونی پیدرابیت.

^{۲۳۶} به پیچه وانه ی بریکاری تایبه تی، بریکاری گشتی ده سه لاتی ته واوی پیدراوه بۆ کردنی هه موو ئه و کارانه ی، که خاوه نه که ی ده توانی بیانکات، ته نیا ئه وانه نه بن پیوه ندییان به خودی خۆیه وه هه یه، وه ک ژنه یان و ژن ته لاقدان...

Specialised agency	Agence spécialisée	ئاژانسی تاییه تمه ند	وكالة متخصصة
Commission	Commission	كۆمسیۆن ^{۳۳۷}	وكالة بالعمولة
Commissionaire	Commissionnaire	كۆمسیۆنێر، كۆمسیۆنچی	وكيل بالعمولة
Representative	Mandataire, représentant	بریکار	وكيل
Attorney in fact	Mandataire pour une affaire déterminée	نوینه ری تاییه تکار	وكيل لعمل خاص
Selling agent	Représentant de vente	بریکاری فرۆشتن	وكيل بيع
Insurance agent	Agent d'assurance	نوینه ری ئینشورهنس	وكيل تامين
Commercial agent	Agent commercial	نوینه ری بازرگانی	وكيل تجاري
Official receiver	Syndic de faillite	نوینه ری خاوه ن قه رده كان له حاله تی مایه پووچیدا	وكيل التفلیسة
General agent	Mandataire général	بریکاری گشتی	وكيل عام
Accredited agent	Agent accrédité	نوینه ری متمانه دار	وكيل معتمد
Deputy minister	Sous-secrétaire d'état	بریکاری وه زاره ت	وكيل وزارة
Birth	Naissance	له دایکبوون	ولادة
Birth certificate	Extrait de naissance	به لگه نامه ی له دایکبوون	- شهادة الميلاد
Depression	Dépression	خه مۆکی، جانبیاری	وهن (اکتاب)

^{۳۳۷} شیوه یه که له شیوه کانی جیبه جیکردنی کاروباری بازرگانی، لێره دا "نوینه ر"، که پێی دهوتریت: "کۆمسیۆنه ر"، کاروباری بازرگانی به ناوی خۆیه وه دهکات، به لام بۆ که سێکی تر به رانبه ر برێک پاره . له م پوه وه (کۆمسیۆن) له (نوینه رایه تی) جیا ده کړیته وه، چونکه "کۆمسیۆنه ر" به ناوی خۆیه وه کار دهکات و پێکه وتن ده به ستیت، به لام "نوینه ر" به ناوی ئه و که سه وه کار دهکات که نوینه رایه تی دهکات.

ه

Escaped	Evadé	هه لآتوو، پاکردوو	هارب (فار)
Jail (prison) breaker	Evadé de la prison	له به ندیخانه پاکردوو	هارب من السجن
Fugitive from justice	Evadé de la justice	له داد (له قانون) پاکردوو	هارب من وجه العدالة
Donation, gift	Don, donation	به خشین	هبة
Donor	Donateur	به خشنده	- واهب
Donee	Donataire	پێبه خشراو	- موهوب له
Donation inter vivos	Donation entre vifs	به خشینی نیو زیندوووان	هبة بين الأحياء
Donation after death	Donation à cause de mort	به خشین به هوی مردنه وه ^{٢٣٨}	هبة بسبب الموت
Concealed donation	Donation déguisée	به خشینی شاراو ^{٢٣٩}	هبة مستترة
Conditional donation	Donation avec charges	به خشینی به مه رج ^{٢٤٠}	هبة مشترطة
Outrage, defamation	Outrage, diffamation	ئابروو بردن، نه تککردن	هتک
Indecent exposure	Outrage à la pudeur	نامووس شکانندن	هتک عرض

^{٢٣٨} که سێک به شێک له سامانی پاش مردنی به که سێکی تر ببه خشیت، له م حاله ته دا نه گهر که سی پێبه خشراو زووتر بمریت، نه و به خشینه هه لده وه شیتته وه.

^{٢٣٩} جاروبار به خشین له ژیر په رده ی ریکه وتنیکی تر خوی ده شاریتته وه، وه ک به خشین له ژیر ناوی کرپن و فروشتن له نیوان (به خشنده) و (پێبه خشراو) دا.

^{٢٤٠} جێبه جێکردنی نه م به خشینه به ستراوه به مه رجیکی دیاریکراوا، وه ک ته رخانکردنی هه موو، یان به شێک له و سامانه ی به خشراوه بو جێبه جێکردنی کاریکی دیاریکراو.

Abandonment	Abandon	به جیهیشتن	هجر (ترك)
To leave the marital home	Quitter le domicile conjugal	به جیهیشتنی مائی خیزانی	هجر مسکن الزوجية
Emigration	Emigration	كۆچکردن ^{٢٤١}	هجرة
Attack, assault	Attaque, assaut	په لامار، هیرش	هجوم
An armed attack	Attaque à main armée	په لاماردانی چه کدارانه	هجوم مسلح
Object	Objet	ئامانج، ئارمانج	هدف
Armistice	Armistice	ئاگرههس ^{٢٤٢}	هدنة
Truce line	Ligne d'Armistice	هیلی ئاگرههس	- خط الهدنة
Calm	Calme	ئارامی، ئاسوودهیی	هدوء
Worthlessness	Absence de valeur	سووکى، ئاسان	هوان
Identity card	Carte d'identité	ناسنامهی که سیتی	هوية شخصية
Red Crescent	Croix-rouge	مانگی سوور، خاچی سوور ^{٢٤٣}	هلال احمر
Fit of rage	Crise de colère	توورپهیی، هه لچوون	هياج
Assembly	Assemblée	دهسته	هیئة
Legislative assembly	Assemblée législative	دهستهی قانوندانهر	هیئة تشريعية
Diplomatic corps	Corps diplomatique	دهستهی دیپلۆماسی	هیئة دبلوماسية
Political body	Corps politique	دهستهی سیاسی	هیئة سياسية

^{٢٤١} به جیهیشتنی نیشتمان و چوونه ولاتیکی دیکه به مهبهستی ژیان لهویدا بهیه کجاری.

^{٢٤٢} ریکه وتنی دوو دهولت یان زیاتر له دووان له حالهتی جهنگدا بن، بۆ راگرتنی جهنگی نیوانیان بۆ ماوهیهک، کورت بییت، یان درێژ.

^{٢٤٣} له ولاتانی ئیسلامیدا به م ریکخواه دهوتریت "مانگی سوور"، له ولاتانی دیکه ناوی "خاچی سوور" ه.

ي

Disclaim	Renonce de sa demande	وازهینان له داوا	یتنازل عن دعواه
Orphan	Orphelin	بی باب، هه تیو، سیۆ	یتیم
Hand	Main	دهست	ید
Handcuffed	Menottes aux mains	به دهست به سترای	- مقید البیدین
Holder	Détenteur	دهست به سهرداگر	- واضع الید
Solvency	Solvabilité	هه بوونی، دهوله مهندی	یسر (غنی)
Certainty	Certitude	پاست و پوون	یقین
Oath	Serment	سویند	یمین
Decisive oath	Serment decisive	سویندی یه کلاکه رهوه ^{٢٤٤}	یمین حاسمة
Taking the oath	Prestation de serment	سویندخواردن	- حلف الیمین
Perjury, false oath	Faux serment	سویندی درۆ	یمین کاذبه
Supplementary oath	Serment supplémentaire	سویندی ته واو کهر ^{٢٤٥}	یمین متممة
Pay day	Jour de paiement	پۆژی دانه وه	یوم الدفع
Legal holiday	Jour de fête légale	پۆژی پشوو	یوم عطلة
Daily	Journellement	پۆژانه، پۆژبه پۆژ	یومیا

^{٢٤٤} سویندخواردنی مرۆف به وهی باوه پری پیی هه یه، نه گهر لایه نیکی داوا سویندی پووبه پوو بکریته وه و نه یخوا، لایه نی به رانه ریش نه و سوینده نه خوات، کۆتایی به داواکه دیت.

^{٢٤٥} نه م سوینده دادگا پووبه پووی لایه نه که ی دیکه ی ده کات بۆ زیاتر متمانه کردن به قسه کانی و به هیژکردنی نه و به لگانه ی پیشکشی کردوون.

پاشکۆ – ملحق - Annex

Academy of Human Rights	Académie de Droits de l'Homme	ئه كادیمیای مافی مرۆڤ	أكاديمية حقوق الإنسان
United Nations Development Programme	Le Programme de Nations Unies pour Développement	به رنامه ی نه ته وه یه کگرتوو ه كان بۆ گه شه پیدان	برنامج الأمم المتحدة للتنمية
International Bank for Reconstruction and Development	Banque International pour Reconstruction et Développement	بانکی جیهانی بۆ بیناسازی و ئاوه دانکردنه وه	البنك الدولي للإنشاء والتعمير
International Association of Legal Sciences	L'Association International de Sciences Juridiques	کۆمه له ی نیوده وه له تی بۆ زانسته قانونییه كان	الجمعية الدولية للعلوم القانونية
International Law Association	L'Association de Droit International	کۆمه له ی قانونی نیوده وه له تی	جمعية القانون الدولي
United Nations General Assembly	L'Assemblée Générale des Nations Unies	کۆمه له ی گشتی نه ته وه یه کگرتوو ه كان	الجمعية العامة للأمم المتحدة
Special United Nations Fund for Economic Development	La Caisse des Nations Unies pour Développement Economique	سه ندووقی نه ته وه یه کگرتوو ه كان بۆ گه شه پیدانی ئابووری	صندوق الأمم المتحدة للتنمية الاقتصادية
United Nations International Children's' Emergency Fund	La Caisse des Nations Unies pour le Secours Urgent des Enfants	سه ندووقی نه ته وه یه کگرتوو ه كان بۆ فریاگوزاری مندالان	صندوق الأمم المتحدة الدولي لإغاثة الأطفال
International Monetary Fund	La Caisse Monétaire Internationale	سه ندووقی دراوی نیوده وه له تی	صندوق النقد الدولي
United Nations Refugee Fund	La Caisse des Nations Unies pour les Réfugiés	سه ندووقی نه ته وه یه کگرتوو ه كان بۆ په نابه ران	صندوق الأمم المتحدة للاجئين

International Chamber of Commerce	La Chambre International de Commerce	ژووری بازرگانی نیودهولهتی	غرفة التجارة الدولية
United Nations Peace Observation Commission	La Commission des Nations Unies pour l'Observation de Paix	لیژنه‌ی نه‌ته‌وه یه‌کگرتووه‌گان بۆ‌چاودییری ئاشتی	لجنة الأمم المتحدة لمراقبة السلام
International Rescue and Relief Committee	Le Comité International de Secours et de Soulagement	لیژنه‌ی ده‌بازکردن و فریاگوزاری نیودهولهتی	لجنة الانقاذ والإغاثة الدولية
United Nations Human Rights Commission	La Commission des Nations Unies pour les Droits de l'Homme	لیژنه‌ی مافی مرۆفی نه‌ته‌وه یه‌کگرتووه‌کان	لجنة الأمم المتحدة لحقوق الإنسان
International Committee of the Red Cross	Le Comité International de Croix Rouge	لیژنه‌ی نیودهولهتی خاچی سوور	اللجنة الدولية للصليب الأحمر
International Criminal Police Organisation (Interpol)	L'Organisation de Police International contre les Crimes	پیکخراوی پۆلیسی نیودهولهتی بۆ نه‌هیشتنی تاوان (ئینته‌ریپۆل)	لجنة (منظمة) الشرطة الدولية لمكافحة الإجرام (الانترپول)
International Atomic Energy Agency	L'Agence International de l'Energie Atomique	لیژنه‌ی نیودهولهتی وزه‌ی ئه‌تۆمی	اللجنة (الوكالة) الدولية للطاقة الذرية
Disarmament Commission (U.N.)	La Commission de Désarmement (N.U.)	لیژنه‌ی چه‌ك دامالینی نه‌ته‌وه یه‌کگرتووه‌کان	لجنة نزع السلاح التابعة للأمم المتحدة
Security Council (U.N.)	Le Conseil de Sécurité (N.U.)	ئه‌نجومه‌نی ئاسایشی نه‌ته‌وه یه‌کگرتووه‌کان	مجلس الأمن في الأمم المتحدة

Food and Agricultural Organisation of the United Nations (F.A.O.)	Organisation des Nations Unies pour l'Alimentation et l'Agriculture (F.A.O.)	رێكخراوى نهته وه يه كگرتوو ه كان بۆخۆراك و كشتوكال (فاو)	منظمة الأمم المتحدة للاغذية والزراعة
United Nations Organization for Education, Science and Culture (UNESCO)	Organisation des Nations Unies pour l'Education, la Science et la Culture (UNESCO)	رێكخراوى نهته وه يه كگرتوو كان بۆ پهروه رده و زانستى و رۆشنىبرى (يونسكو)	منظمة الأمم المتحدة للتربية والعلوم والثقافة
World Health Organisation (WHO)	Organisation Mondiale de la Santé (OMS)	رێكخراوى ته ندروستى جيهانى	منظمة الصحة العالمية
International Labour Organisation (ILO)	Organisation Internationale de Travail (OIT)	رێكخراوى كارى نيوده و له تى	منظمة العمل الدولية

Sources in English, French, Arabic and Kurdish:

المصادر باللغات الانجليزية والفرنسية والعربية والكردية:

سه رچاوه كان به ئینگلیزی و فه ره نسی و عه ره بی و كوردی:

Sources in English and French:

Belot (Jean-Baptiste), Dictionnaire Français - Arabe, Imprimerie Catholique, Beyrouth, 1952.

Collins-Robert, Dictionnaire Français - Anglais, Anglais - Français, Berry T. Atkins, A. Duval, R. Milne, et d'autres. 4em ed., La Société du Nouveau Littre Dictionnaire le Robert, Paris 1995.

Deysine Anne et d'autres, Dictionnaire de l'anglais économique et juridique, Anglais/Français, Librairie Générale Française, Paris, 1996

Fowler H.W. and Fowler F.G., The Concise Oxford Dictionary of Current English, fourth Edition, 1959.

Chevalley A. and Chevally. M., The Concise Oxford French Dictionary, 1963.

Harithy, S. Faruqi, Faruqi's Law Dictionnaire, Anglais-Arabique, Librairie du Liban, Beirut, 1970.

Jerwan Sabek, Dictionnaire Trilingue, Arabe-Français-Anglais, 3em ed., Maison Sabek. SARL, France, 1985.

Larousse, Dictionnaire de la Langue Française, Lexix, Librairie Larousse, Paris, 1977.

Michael L. Chyet, Kurdish – English Dictionary, Ferhenga Kurmanji – Ingizi With Selected etymologies by Martin Schwartz, Yale University Press, New Haven and London, Published with assistance from the foundation established in memory of Philip Hamilton McMillan, 2003, Yale University.

Michel Marcheteau, Lionel Dahan et d'autres, NTC's French and English, Business Dictionary, 1992.

Taufiq Wahby and C. J. Edmonds, A Kurdish - English Dictionary, Oxford, Clarendon Press, 1966.

Thomas A. Quemner, Dictionnaire Juridique Français - Anglais, 5em éd. de Navarre, Paris, 1974.

Wagdi Ghali, Magdi Wahba, A Dictionary of Modern Political Idiom, English –French - Arabic, Librairie de Liban, New Impression, 1988.

باللغة العربية:

- د. إبراهيم الوهب، القاموس القانوني، إنجليزي – عربي ، الطبعة الثانية المنقحة، مكتبة لبنان، بيروت ١٩٧٢ .
- جردان الساقى، مجمع اللغات، عربي – فرنسي – إنجليزي، الطبعة الثالثة، دار الساقى للنشر، بيروت ١٩٨٥ .
- خليل شيبوب، المعجم القانوني، فرنسي – عربي، مع مقدمة الدكتور عبد الرزاق السنهوري، مطبعة دار نشر الثقافة، الإسكندرية ١٩٤٩ .
- روحي البعلبكي، المورد الثلاثي، قاموس ثلاثي اللغات، عربي – انكليزي – فرنسي، دار العلم للملايين، الطبعة الرابعة، كانون الثاني – يناير ٢٠٠٨، بيروت، لبنان.
- لويس معلوف، المنجد في اللغة والأدب و العلوم، الطبعة التاسعة عشرة، المطبعة الكاثوليكية، بيروت ١٩٦٦ .
- مختار الصحاح، محمد بن أبي بكر الرازي، دار الكتاب العربي، بيروت ١٩٨١ .
- معجم المصطلحات العلمية، جمع وتعريب: عبد العزيز محمود و محمود عبد الرحمان البرعي وحسن محمد ريجان، الطبعة الخامسة، مكتبة الأنجلو المصرية، القاهرة ١٩٦٩ .
- معجم مصطلحات العلم والتكنولوجيا، إنجليزي – عربي، رئيس التحرير د. محمد دبس، (٤) أجزاء، الهيئة القومية للبحث العلمي، طرابلس، ليبيا (تاريخ النشر غير معلوم).
- المنهل، قاموس فرنسي – عربي ، تأليف د. جبور عبد النور و د. سهيل إدريس ، دار العلم للملايين و دار الآداب، الطبعة التاسعة، بيروت ١٩٨٦ .
- منير البعلبكي، المورد، قاموس إنجليزي – عربي، الطبعة السادسة، دار العلم للملايين، بيروت ١٩٧٣ .

به کوردی:

ئه‌حمەد عەبدوللا خدر، فهره‌نگۆکی یاسا پارێزی، عەرەبی - کوردی، چاپی سێیەم ۲۰۰۳ هەولێر، له بلاوکراوه‌کانی گۆڤاری یاسا پارێزی.

د. ئەرەحمەنی حاجی مەرف، بنچینە‌ی دانانی فهره‌نگی کوردی - عەرەبی بۆ قوتابخانە، گۆڤاری

"پەرۆردە و زانست"، ژمارە ۶، سالی ۳، بەغدا ۱۹۷۳.

- وشە‌ی زمانی کوردی، بەغدا، ۱۹۷۵.

بەدران ئه‌حمەد حەبیب، زاراو‌ه‌گە‌لی راگە‌یان‌دن و کارگێ‌ڕی و قوتابخانە‌یی، عەرەبی - کوردی، چاپی یە‌کە‌م، چاپخانە‌ی وزارە‌تی پەرۆردە‌ی هەرێ‌می کوردستان، هەولێ‌ر ۲۰۰۲.

جە‌مال عە‌بدول، فهره‌نگی زیوار، ئینگلیزی - عەرەبی - کوردی، هەولێ‌ر ۱۹۹۵.

- فهره‌نگی شە‌وگار، ئینگلیزی - عەرەبی - کوردی، سلێ‌مانی ۱۹۹۸.

د. جە‌مال نە‌بە‌ز، سە‌رنجێ‌ک له چە‌ند زاراو‌ه‌یه‌کی تازه به‌کارهاتووی کۆ‌ری زانیاری کورد، گۆڤاری کۆ‌لیجی ئە‌ده‌بیات، ژمارە ۲۲، بەغدا ۱۹۷۸.

د. حە‌مه‌ ره‌شید قەرە‌داغی، فهره‌نگی ئازادی، ئینگلیزی - کوردی، چاپی یە‌کە‌م، سالی ۲۰۰۶، دە‌زگای چاپ و نە‌شری احسان، له چاپخانە‌ی ئاسۆ چاپکراوه.

خال، شێ‌خ محە‌مە‌د، فهره‌نگی خال، چاپخانە‌ی کامە‌ران، سلێ‌مانی، جزیی یە‌کە‌م، ۱۹۶۰، جزیی دوو‌هە‌م، ۱۹۶۴، جزیی سێ‌ی، ۱۹۷۶.

خالی‌د سابیر عوسمان، پوونکردنە‌وه‌یه‌ک دەر‌بارە‌ی لیستە‌ی سێ‌یه‌م و چوارە‌می زاراو‌ه‌کانی کۆ‌ری زانیاری کورد، گۆڤاری "پۆ‌شنی‌ری نو‌ی"، ژمارە ۶، بەغدا ۱۹۷۷.

د. رێ‌یاز جە‌مال عە‌بدول، فهره‌نگی نما، فهره‌نگی‌کی تاییه‌تمە‌ندە‌ نزی‌که‌ی ۳۰۰۰ زاراو‌ه‌ی سیاسی - ئابووری - کارگێ‌ڕی گرتۆ‌ته‌خۆ، ئینگلیزی - عەرەبی - کوردی، چاپی یە‌کە‌م، چاپخانە‌ی قە‌شە‌نگ، سلێ‌مانی ۲۰۰۱.

زاراو‌ه‌کانی گۆڤاری "پەرۆردە و زانست"، ژمارە ۷، ۸، سالی ۴، بەغدا ۱۹۷۴.

زاراو‌ه‌ی زانستی، له‌لایە‌ن نە‌قابه‌ی مامۆ‌ستایانی لقی سلێ‌مانی‌یه‌وه‌ کراوه به‌ عەرەبی - کوردی، چاپخانە‌ی کامە‌ران، سلێ‌مانی ۱۹۶۰.

زاراو‌ه‌ی کارگێ‌ڕی، ئامادە‌کردنی لیژنە‌ی زاراو له‌ کۆ‌ری زانیاری کوردستان، چاپی یە‌کە‌م، هەولێ‌ر ۲۰۰۴، له‌ بلاوکراوه‌کانی کۆ‌ری زانیاری کوردستان.

زاراوهی پاگه یاندن، لیژنه‌ی زاراوه له کۆپی زانیاری کوردستان، ههولێر، چاپخانه‌ی وهزاره‌تی په‌روه‌رده، ساڵه ۲۰۰۵.

زاراوه‌ی یاسایی، ئاماده‌کردنی لیژنه‌ی زاراوه له کۆپی زانیاری کوردستان، چاپی یه‌که‌م، ههولێر ۲۰۰۴، له بلاوکراوه‌کانی کۆپی زانیاری کوردستان.

زه‌بیحی، عه‌بدولپه‌رچه‌مان محهمه‌د ئه‌مین، قاموسی زمانی کوردی، به‌رگی یه‌که‌م ۱۹۷۷، به‌رگی دووهم ۱۹۷۹، چاپخانه‌ی کۆپی زانیاری کورد، به‌غدا.

سه‌رتیب محهمه‌د قادر و سه‌لاح خۆشناو، ۹۰۰ وشه‌ی به‌سوودی کوردی - عه‌ره‌بی - ئینگلیزی، شیره‌که‌تی چی، ده‌بلیو، چی (حسناو برکات)، له‌نده‌ن، ۱۹۸۹.

د. سه‌لاحه‌دین کاکۆ خۆشناو، فه‌ره‌هنگی ئابووری، ئینگلیزی - کوردی - عه‌ره‌بی، عه‌ره‌بی - کوردی - ئینگلیزی، له‌بلاوکراوه‌ی ئه‌کادیمیای کوردی، ژماره (۰۸۴)، چاپخانه‌ی هاشم - ههولێر، ۲۰۱۰.

د. شه‌فیق قه‌زاز، فه‌ره‌هنگی شاره‌زوور، کوردی - ئینگلیزی، له‌ بلاوکراوه‌ی ده‌زگای ئاراس، چاپی یه‌که‌م ههولێر، ۲۰۰۰.

د. عه‌بدولستار تاپه‌ر شه‌ریف، قاموسی ده‌روونناسی، ئینگلیزی - عه‌ره‌بی - کوردی، چاپخانه‌ی (علاو)، به‌غدا، ۱۹۸۵.

عه‌بدولستار فه‌تاح حه‌سه‌ن و ئه‌نوه‌ر محهمه‌د تاهر، فه‌ره‌هنگا مامۆستا بۆ قۆناغا سه‌ره‌تایی، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، ههولێر ۲۰۰۰

عه‌لاه‌ه‌دین سجادی، ده‌ستوور و فه‌ره‌هنگی زمانی کوردی - عه‌ره‌بی - فارسی، چاپخانه‌ی مه‌عاریف، به‌غدا ۱۹۶۱.

فازیل نیرامه‌دین، ئه‌ستیره‌ گه‌شه، فه‌ره‌هنگی کوردی - عه‌ره‌بی، به‌غدا چاپخانه‌ی (الاجیال)، (سالی چاپکردنی نه‌نوسراوه).

فه‌ره‌هنگی زاراوه کوردییه‌کان، گۆقاری "په‌روه‌رده و زانست"، ژماره ۹، سالی ۵، به‌غدا ۱۹۷۵.

فه‌ره‌هنگه‌ی زاراوه‌کانی قوتابخانه، گۆقاری "په‌روه‌رده و زانست"، ژماره ۱۴، سالی ۷، به‌غدا ۱۹۷۸.

فه‌ره‌هنگی کوردی - فه‌ره‌هنگی، ئۆگست ژابا، بلاوکه‌ره‌وه‌ی زانستی: فیردیناند یۆستی، وه‌رگێرانی پیشه‌کی و دووباره له‌چاپدانه‌وه‌ی: د. نه‌جاتی عه‌بدوڵلا، چاپخانه‌ی حاجی هاشم - ههولێر، سالی ۲۰۱۰.

فه‌ره‌هنگی کۆمه‌لناسی، عوبید خدر، له‌بلاوکراوه‌ی ئه‌کادیمیای کوردستان، چاپخانه‌ی ده‌زگای ئاراس، ههولێر، ۲۰۰۷.

- نۆبه ره، عه ره بی - كوردی، به شی یه كه م، چاپخانه ی (الحوادث)، به غدا ۱۹۸۶.
- فهرهنگی كوردستان، له بلاوكراوه ی ده زگای ئاراس، چاپی یه كه م، هه ولیر ۱۹۹۹.
- مهردوخ، ئایه توللای كوردستانی، فهرهنگی مهردوخ، كوردی - فارسی - عه ره بی، بهرگی یه كه م و دووه م، تاران ۱۹۵۶.
- هه ژار (عه بدوالره حمان شه ره فكه ندی)، هه نبانه بۆرینه، فهرهنگی كوردی - فارسی، جلدی یه كه م، سروس، تاران ئه یلولی ۱۹۸۸.
- "ياسا"، گۆفاریکی یاساییه به زمانی كوردی ده رده چیت له هه ولیر، سه ر نووسه ر، تاریق محه مه د سه عید جامباز.

INTRODUCTION

The advancement and development of the Kurdish language is not only the responsibility of experts in linguistics, all professionals, each in their own particular specialism, bear equal responsibility.

In all languages, and especially in those, which have evolved over time, you will always find two types of dictionary. Alongside that of words in common usage, compiled by lexicographers, there is a second professional one, relating to specific sciences, which has been compiled by those with specialist knowledge.

In recent decades some Kurdish linguists have published or translated books which deal with their particular specialism and in which they always include a glossary of new terms. Until now, no such thing has been done in the field of the law.

During the academic year 1973 – 1974, I was fortunate enough to spend my Sabbatical leave in London. While there, I was privileged to meet occasionally with the Kurdish scholar Mr. Taufiq Wahbi, who spoke seven languages fluently. One day he asked me why I was not working on the Kurdish legal language. His response to my protest that I was not a linguist was, “You are a legal professional who knows at least four languages and that is sufficient to get you started”, and he offered his personal assistance. This distinguished scholar provided me with the impetus and encouragement to attempt to compile this Kurdish Dictionary of Law. I was very aware that it would be no easy task. The fact that there had never before been a Kurdish Dictionary of Law means that we are obliged to search for new definitions of certain words and this may not be readily accepted by many, even by those legal practitioners who are accustomed to the use of Arabic. It is regrettable that this work was not undertaken much earlier, but better late than never. We should now set up a Kurdish Academy of Linguistics to oversee the use and development of language in law and in all other specialisms.

At the beginning of the 1970s, a ‘Committee for the Kurdish Language’ was set up at the Kurdish Academy in Baghdad to establish a unique Kurdish language. This Committee collected a vast number of words and scientific terms and invited Kurdish professionals to discuss them and to deliver their verdict on them. The results of this work were published with great hopes that it would become the basis for a unique Kurdish language but the Committee was unable to continue its work. However, I was able to take advantage of its proposals.

In preparing this dictionary, I have tried to use Kurdish words and expressions but, in the absence of any suitable Kurdish word, I have frequently been obliged to translate from other languages. Some words, although not actually Kurdish, I have left unchanged, but written in Kurdish script. They have been absorbed and have become a part of the Kurdish heritage. They have been used for centuries with little or no change. Some derive from Islamic law, for example, ‘sha’ria’, ‘wa’kf’, ‘tala’k’, ‘nafaka’,

‘mira’t’, ‘wassya’t’, zina, etc. They have been used in our language for a very long time and it is difficult to ignore them or to find suitable alternatives. If we accept that the majority of Kurds are Muslims and that the Islamic Sharia is the common heritage of all Muslim nations, we should accept the fact that the Kurds have a right to use these words.

For centuries, the Kurdish clerics (mullahs) played a prominent part in promoting the Sharia and its language, which is, of course, Arabic. The few examples I have cited of the use of Arabic are those that have been accepted for decades. They are now an accepted part of the peoples’ everyday vocabulary and are difficult to replace. I feel sure that Kurdish linguists would all agree that fewer Arabic words are used by Kurdish speakers than are used in other non-Arabic languages such as Turkish and Persian.

In compiling lists of words used specifically in commerce and politics, I have used some Latin, French and English terms as they are used in the most widely spoken languages. It is my belief that their usage brings Kurdish closer to these other languages, especially since Kurdish is, like them, an Indo-European language. Words such as ‘democracy’, ‘socialism’, ‘bourgeois’, ‘police’, ‘insurance’ and ‘balance’ have become international. Taking these words from the original English or French does not diminish our language because, as I have said, they are used without alteration. If you examine the languages of our neighbouring countries, including the Arabic ones, you will find that they contain many English and French words.

When translating from other languages, I tried to translate from the original word rather than looking at a specific language. Egyptian linguistic experts following the invasion of Egypt by Napoléon in ١٧٩٨ translated a great many legal terms from French into Arabic and we know, too, that French law has influenced most Iraqi law, even from the time of the Ottomans. Why are we Kurds not doing likewise? Rather than translating words and expressions from Arabic, which have been taken from French, we should return to their French origins. The same principle should be applied to words taken from English and other languages. For example, the word ‘cannon’ comes from the Greek ‘caninimos’ but some Kurds, assuming that ‘cannon’ was Arabic, searched for a Kurdish equivalent and used ‘yassa’ which is actually a Turkish Mongolian word.

Perhaps some will question the order I have used, i.e. Arabic, Kurdish, French and English. I have done this because, yet, we have no Kurdish terms for the law and legal professionals in Iraqi Kurdistan still use Arabic terms. At present, unless they start with Arabic, they do not understand the meaning of the laws. There are two reasons for giving French and English definitions. Firstly, it is to acquaint legal professionals with these legal terms in those languages. Secondly, it is to show that they are not a direct translation from the Arabic, but a return to their origins.

This dictionary, which has been, intermittently, the work of some two decades, is a compilation of words relating specifically to the law and, in order to define some of

them, I have been obliged to add footnotes in Kurdish. It is but the first step towards producing a Kurdish Dictionary of Law. Yet, it is incomplete and needs to be enlarged and enriched by other professionals.

I would like to acknowledge my debt of gratitude to the Kurdish scholar, Mr. Taufiq Wahabi, who died in 1984, for his help and encouragement. I would also like to thank those other Kurdish linguists in Kurdistan, Europe and America, who have given so much valuable assistance with the Kurdish section.

When this dictionary is published outside Kurdistan, I intend that there will be an additional section – English, French, Kurdish, and Arabic - for those whose first languages are not Kurdish or Arabic.

**First Edition,
London, 21 April 2003**

Introduction

Le développement et la promotion de la langue kurde ne sont pas du seul ressort des experts en linguistique. D'autres professionnels dont les différentes compétences sont précieuses, doivent pouvoir y participer.

Pour chaque langue, surtout celles qui ont progressé, nous disposons toujours de deux sortes de dictionnaire, un habituel, composé par les lexicologues et qui contient la majorité des mots de la langue courante, et un second, relatif aux sciences spécifiques qui doit être composé par les linguistes ayant des connaissances minutieuses du sujet.

Au cours des dernières décennies, quelques linguistes kurdes ont traduit et publié des livres concernant leur propre spécialité. Ces livres contiennent toujours un glossaire de nouveaux mots et expressions. Dans le domaine juridique, un tel ouvrage n'a jamais été publié.

De 1973 à 1974, lors d'une année sabbatique à Londres, j'ai eu le privilège de rencontrer de temps à autre Monsieur Tawfiq Wahbi, homme de lettres kurde, et polyglotte (il connaissait au moins sept langues). Ce linguiste reconnu a suggéré qu'un travail du point de vue juridique sur la langue kurde serait intéressant, malgré mes protestations sur mon manque de spécialisation dans le domaine linguistique, il me conseilla d'engager des recherches en ce sens. Pour lui les connaissances dont je disposais dans quatre langues étaient suffisantes pour débiter une recherche. Sa proposition d'aide a vaincu mes dernières réticences. Cet homme de lettres distingué a donné l'indispensable impulsion pour que, malgré les difficultés, puisse être composé ce premier dictionnaire juridique en Kurde. Pour cette raison, il a fallu concevoir de nouvelles définitions de certains mots, ce qui sera difficilement accepté par beaucoup – y compris les professionnels de loi habitués à utiliser des définitions en langue arabe. Un approfondissement sera donc nécessaire et il faut simplement regretter que ce travail n'ait pas été entrepris plus tôt. Pour pallier à de tels manques une Académie Kurde chargée de surveiller l'usage et le développement de la langue kurde, pas seulement dans le domaine de la loi, mais aussi dans tous les autres domaines scientifiques, doit être créée.

Il faut rappeler ici qu'au début des années 1970, au sein l'Académie Kurde de Sciences, une Commission pour la Langue Kurde fut constituée avec pour objectif d'établir une langue kurde unique. Cette Commission, qui réunit un grand nombre de mots et d'expressions scientifiques, invita les professionnels kurdes à donner leur avis. Le résultat de ce travail fut publié dans l'espoir qu'il fournirait la base de cette langue kurde unique mais, malheureusement, la Commission ne fut pas en mesure de poursuivre son travail. Néanmoins, leurs propositions m'ont été très profitables.

Pour la rédaction de ce dictionnaire juridique, j'ai utilisé le plus possible les mots et les expressions kurdes mais en l'absence d'un mot approprié, la traduction d'autres langues

a été indispensable. Quelques mots, bien qu'ils ne soient pas kurdes mais parce qu'ils ont été utilisés pendant des siècles sans modification et sont devenus partie de l'héritage kurde, ont été conservés. Quelques uns dérivent de la loi islamique (charia), par exemple, 'sharia', 'wakf', 'nafaka', 'mirat', 'wassyat', zina, etc. Ils sont depuis longtemps courants dans notre langue et il est difficile de les ignorer ou de trouver des alternatives. La majorité des Kurdes étant musulmans et la charia considérée comme l'héritage commun de tous les musulmans, l'usage de ces mots peut être accepté. Durant des siècles, les mollahs kurdes ont joué un rôle important à travers la promotion de la charia et de la langue arabe: les quelques exemples de l'usage de cette langue, que j'ai cités précédemment, ont été utilisés au cours des décennies. Il est évident que tous les linguistes kurdes préféreraient des mots kurdes mais ces termes en arabe existent aussi dans d'autres langues comme le turc et le persan.

De même, en composant les listes de mots utilisés uniquement dans le commerce et la politique, je me suis servi des terminologies latine, française et anglaise, puisque ces termes sont employés dans les langues les plus parlées du monde. Je suis convaincu que l'usage de ces mots apportera à la langue kurde proche de ses langues, étant elle-même une langue indo-européenne. Les mots comme 'socialisme', 'bourgeois', 'police', 'assurance' et 'balance' sont devenus internationaux. Notre langue n'est pas diminuée par l'usage de mots d'origine anglaise ou française puisqu'ils sont utilisés sans modification. Un examen minutieux des langues des pays voisins, y compris les pays arabes, révélerait qu'ils contiennent aussi beaucoup de mots anglais et français.

En traduisant d'autres langues, je n'ai pas examiné une seule langue spécifique, mais j'ai plutôt étudié l'origine des mots. Les experts linguistiques égyptiens, après l'invasion de leur pays par Napoléon en ۱۷۹۸ traduisirent de nombreux termes juridiques du français en Arabe. Nous sommes conscients aussi de l'influence de la loi française sur la loi irakienne, y compris lors de la période ottomane. Pourquoi les Kurdes, ne pourraient aussi aller en ce sens? Plutôt que de traduire les mots et les expressions juridiques de l'Arabe, déjà traduits du français, il serait mieux de revenir à leurs origines françaises. Le même principe s'applique aux mots pris de l'anglais ou d'autres langues. Par exemple, le mot 'canon' est d'origine grec et dérive de 'canotiers'. Certains parmi les Kurdes supposaient que 'canon' était arabe et cherchaient un équivalent Kurde. Ils utilisaient le mot 'yassa' qui est, en réalité, un mot mongol turc.

En préparant ce dictionnaire, j'ai rassemblé les mots concernant spécifiquement la loi. Pour préciser la signification de certains, des notes de bas de page (environ 250 notes) ont été ajoutées.

Ce dictionnaire juridique a été composé en quatre langues – Kurde, Arabe, Français et Anglais. Certaines personnes demanderont peut être pourquoi de cet ore. Je l'expliquerai par le fait que jusqu'à présent, il n'existe pas de termes juridiques kurdes : dans le domaine de la loi, les professionnels au Kurdistan et en Irak continuent d'utiliser les termes arabes. Actuellement, sauf s'ils commencent l'apprentissage de l'Arabe, ils

ne comprennent pas la signification des lois. Les définitions des mots ont été données en français et en anglais pour deux raisons. D'une part pour aider les professionnels à apprendre ces mots dans ces langues et, d'autre part pour montrer qu'il ne s'agit pas d'une traduction directe de l'Arabe, mais d'un retour à l'origine de ces mots.

Ce dictionnaire n'est qu'un premier pas vers une compilation approfondie d'un dictionnaire juridique kurde. Il est incomplet et doit être amélioré et enrichi par d'autres professionnels.

En conclusion, je tiens à exprimer ma reconnaissance à Monsieur Tawfiq Wahbi, érudit Kurde, pour ses encouragements. Je remercie aussi tous les autres linguistes kurdes qui m'ont apporté une assistance si précieuse.

Londres, April 2003

DR. NOURI TALABANY
Professor of Law
President of the Kurdish Academy

DICTIONARY OF LAW
ARABIC – KURDISH – FRENCH – ENGLISH

Sixth Edition,
2003

الدكتور نوري طالباني

أستاذ في القانون

و رئيس الاكاديمية الكوردية

المعجم القانوني

عربي - كوردي - فرنسي - إنجليزي

الطبعة السادسة (المنقحة)

٢٠١٣

المعجم القانوني

عربي- كوردي- فرنسي- انجليزي

الدكتور نوري طالباني

الاستاذ في القانون ورئيس الاكاديمية الكوردية

الطبعة السادسة
منقحة

من منشورات الاكاديمية الكردية
أرييل- ٢٠١٢